

**BADANIA LOKALNEGO RYNKU PRACY W MIEŚCIE
SKIERNIEWICE I POWIECIE SKIERNIEWICKIM –
ANALIZA SYTUACJI OSÓB BEZROBOTNYCH
POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA**

OPRACOWANIE

NA ZLECENIE

PUP W SKIERNIEWICACH

KRAKÓW 2013

Spis treści

WSTĘP	4
CZĘŚĆ I: CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAWCZEGO – MIASTA SKIERNIEWICE I POWIATU SKIERNIEWICKIEGO (ANALIZA ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH).....	6
1. Charakterystyka obszaru badawczego	6
2. Stopy bezrobocia w latach 2010-2011-2012	12
3. Liczba bezrobotnych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim w poszczególnych miesiącach 2010, 2011 i 2012 roku.....	14
4. Sytuacja na rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim (w podziale na gminy)	17
5. Struktura bezrobocia – województwo łódzkie a powiat	18
5.1. Struktura bezrobocia miasto Skierniewice i powiat skierniewicki (lata 2010-2011-2012).....	20
5.2. Struktura bezrobocia z podziałem na gminy – wybrane kategorie osób bezrobotnych	22
6. Charakterystyka bezrobotnych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim	24
7. Miasto Skierniewice i powiat skierniewicki – długotrwale bezrobotni.....	27
8. Miasto Skierniewice i powiat skierniewicki – bezrobotni powyżej 50 roku życia	29
9. Miasto Skierniewice i powiat skierniewicki – pracujący, wynagrodzenie, podmioty gospodarcze, migracje oraz beneficjenci pomocy społecznej	31
9.1. Pracujący w kraju, województwie oraz w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim	32
9.2. Pomioty gospodarcze w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim	34
9.3. Pomioty gospodarcze zakładane przez osoby bezrobotne.....	36
9.4. Migracje – kraj, województwo oraz powiat miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego	41
9.5. Udział beneficjentów pomocy społecznej w liczbie ludności w mieście Skierniewice i gminach powiatu skierniewickiego	43
10. Wyniki monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych	44
10.1. Bezrobotni według zawodów w mieście Skierniewice i powiecie Skierniewickim.....	44
10.2. Oferty pracy według zawodów w mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim	47
10.3. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim	49
10.3.1. Ranking zawodów deficytowych	49
10.3.2. Ranking zawodów nadwyżkowych.....	51
10.3.2. Zawody zrównoważone.....	53
11. Oferty pracy zgłoszone do PUP w Skierniewicach	56
11.1. Oferty pracy – zestawienia 2010-2011-2012 rok	56
11.2. Bezrobotni wg rodzaju działalności i ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy wg PKD w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim na koniec I-półrocza 2012 roku	57
11.3. Bezrobotni wg rodzaju działalności i ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy wg PKD w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim na koniec XII 2012 roku.....	58
12. Planowane inwestycje i zwolnienia grupowe.....	60
12.1. Perspektywy rozwoju rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim oraz w powiatach ościennych województwa łódzkiego	60
12.2. Zwolnienia grupowe	63
13. Podsumowanie	65
CZĘŚĆ II. BADANIA ILOŚCIOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD OSÓB BEZROBOTNYCH POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA	69
1. Bariery	69
1.1. Bariery zewnętrzne.....	70
1.2. Bariery kwalifikacyjne	71
1.3. Bariery osobiste.....	71
1.4. Bariery terytorialne	75
1.5. Bariery kluczowe	75
2. Sposoby poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne	76
2.1. Stosowane metody poszukiwania pracy	77
3. Ocena dotychczasowego wsparcia otrzymanego z PUP	80
3.1. Dotychczasowe kontakty z PUP	80
4. Oczekiwane formy pomocy	86

5. Sytuacja zawodowa.....	95
5.1. Historia zatrudnienia osób bezrobotnych.....	95
5.2. Charakterystyka ostatniego miejsca pracy.....	95
5.3. Doświadczenie w pracy za granicą.....	96
5.4. Skala pracy „na czarno”.....	97
6. Charakterystyka kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych.....	98
6.1. Autooceny kwalifikacji zawodowych.....	99
6.2. Posiadanie prawa jazdy.....	102
6.3. Obsługa komputera oraz inne umiejętności przydatne na rynku pracy.....	103
7. Aspiracje edukacyjne osób bezrobotnych.....	107
7.1. Dotychczasowe podnoszenie kwalifikacji zawodowych.....	107
7.2. Gotowość do zmiany poziomu wykształcenia.....	108
7.3. Gotowość do udziału w szkoleniach.....	109
8. Zawody.....	114
8.1. Zawód wyuczony.....	114
8.2. Gotowość do zmiany zawodu.....	123
8.3. Elastyczność zawodowa.....	126
9. Mobilność geograficzna – dojazd do pracy.....	128
10. Podsumowanie.....	132
CZEŚĆ III. BADANIA ILOŚCIOWE PRZEPROWADZONE W GRUPIE PRACODAWCÓW.....	141
1. Stan i prognoza zatrudnienia ze szczególnym uwzględnieniem możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych po 50 roku życia.....	141
1.1. Plany dotyczące zwolnienia pracowników.....	145
1.2. Plany dotyczące zatrudnienia nowych pracowników.....	149
2. Diagnoza potrzeb i pożądanego profilu pracownika ze szczególnym uwzględnieniem pracowników po 50 roku życia.....	153
2.1. Gotowość do zatrudniania pracowników po 50 roku życia.....	154
2.2. Wymagania stawiane kandydatom do zatrudnienia.....	158
3. Gotowość pracodawców do współpracy z PUP w ramach programu specjalnego skierowanego do osób bezrobotnych po 50 roku życia.....	164
3.1. Zainteresowanie pracodawców współpracą z PUP oraz preferowane formy wsparcia.....	164
3.2. Bariery utrudniające zatrudnianie osób bezrobotnych po 50 roku życia.....	167
3.3. Charakterystyka pracodawców gotowych do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia.....	169
4. Podsumowanie.....	172
CZEŚĆ IV: WNIOSKI I REKOMENDACJE Z BADAŃ.....	175
1. Podsumowanie analizy i wniosków.....	175
2. Bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia oraz obszary wymagające interwencji.....	176
3. Rekomendacje dotyczące wyboru skutecznych instrumentów wsparcia.....	182
Spis tabel i wykresów.....	186

WSTĘP

Zaprezentowane w niniejszym raporcie badania pn. „Badania lokalnego rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim – analiza sytuacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia”, zrealizowano na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Badania przeprowadzono w okresie od stycznia do lutego 2013 roku wśród osób bezrobotnych powyżej 50 życia oraz podmiotów gospodarczych reprezentujących zarówno sektor prywatny, jak i państwowym. Łącznie diagnozą objęto 100 osób bezrobotnych oraz 101 firm i instytucji funkcjonujących na terenie powiatu skierniewickiego oraz miasta Skierniewice. Ważne uzupełnieniem danych pierwotnych stanowi analiza źródeł wtórnych, gdzie wykorzystane zostały m.in. dane Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi, Urzędu Statystycznego w Łodzi czy Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące m. in. struktury lokalnej gospodarki, tendencji demograficznych oraz charakterystyce lokalnego rynku pracy.

Na podstawie tych trzech rodzajów źródeł informacji zidentyfikowano główne obszary problematyczne wymagające interwencji oraz zastosowania odpowiednich instrumentów wsparcia w ramach programu specjalnego adresowanego do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

Metodologia badań

1. Analiza źródeł wtórnych

Przeprowadzone zostały badania analityczne danych statystycznych, uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach oraz innych ogólnodostępnych informacji uzyskanych m.in. od Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Łodzi, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Badania typu *desk research* poświęcone zostały analizie badanego obszaru pod kątem tendencji społeczno-demograficznych oraz charakterystyki lokalnego rynku pracy zarówno od strony podażowej, jak i popytowej.

2. Analiza sytuacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia

Badania miały charakter ilościowy i zostały przeprowadzone wśród 100 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach w oparciu o technikę wywiadu bezpośredniego (*face to face*). Jak podkreślają autorzy „Podręcznika użytkownika metod, narzędzi i procedur diagnozowania zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na regionalnym i lokalnym rynku pracy”¹:

Każdy wywiad kwestionariuszowy (zarówno ten tradycyjny, jak i wykorzystujący najnowsze zdobycze techniczne) jest techniką badawczą o wysokim stopniu standaryzacji, polegającą na bezpośrednim komunikowaniu się badacza za pomocą ankietera z respondentem (osobą ankietowaną), osobą udzielającą wywiadu. Wywiad kwestionariuszowy nie jest niczym więcej, jak serią specyficznych pytań lub stwierdzeń, na które osoba ankietowana powinna odpowiedzieć.

W zastosowanym badaniu ilościowym pytania badawcze mają charakter rozstrzygający. Służą one przede wszystkim pomiarowi zjawisk oraz identyfikacji faktów i opinii, dlatego też

¹ Kryńska E. (red.), *Podręcznik użytkownika metod, narzędzi i procedur diagnozowania zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na regionalnym i lokalnym rynku pracy*, Warszawa 2010 r., s. 44.

koncentrują się na odpowiedzi na pytania: *Co?, Ile?, Jak często?, Jak silnie?, Kto?* Umożliwiają zatem ustalenie, jak często rozmaite opinie i fakty występują w danej zbiorowości.

3. Badanie lokalnych pracodawców

Badanie ilościowe wśród pracodawców zostały przeprowadzone w oparciu o technikę wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo: **CATI** (*Computer-Assisted Telephone Interviewing*) przy wykorzystaniu specjalistycznego oprogramowania komputerowego. Wywiady telefoniczne prowadzone były przez przeszkolonych ankieterów, którzy łączyli się telefonicznie z wylosowanymi do badania przedsiębiorcami prowadząc wystandaryzowane wywiady kwestionariuszowe. Przebieg tych wywiadów podlegał ścisłemu nadzorowi systemu komputerowego. Specjalistyczne oprogramowanie regulowało kolejność zadawanych pytań (zgodnie z zastosowanymi regułami przejścia) oraz umożliwił weryfikację logiczną kodowanych danych.

Badania zostały przeprowadzone wśród 101 wylosowanych pracodawców zlokalizowanych na terenie miasta Skierniewice oraz powiatu skierniewickiego. Wywiady zostały zrealizowane wśród osób odpowiedzialnych za politykę personalną badanych podmiotów (właściciele, prezesi, dyrektorzy, kierownicy). Dobór próby dokonany został metodą losowania warstwowego z operatu podmiotów gospodarczych. Podstawą do wyodrębnienia warstw była: wielkość według liczby zatrudnionych pracowników oraz sekcja PKD – proporcjonalnie do udziału firm z poszczególnych branż. Aby przyjęta próba odzwierciedlała strukturę populacji generalnej, na etapie analizy zastosowano wagę analityczną ze względu na wielkość zatrudnienia. Zastosowany dobór losowy umożliwia uogólnienie otrzymanych wyników na całą populację generalną, czyli na wszystkie podmioty gospodarcze działające w objętym badaniem powiecie.

Podstawowym narzędziem pomiaru zarówno w przypadku badań wśród osób bezrobotnych powyżej roku życia, jak i pracodawców, był ustrukturalizowany kwestionariusz wywiadu, w których respondenci wskazywali odpowiedzi zamieszczone we wcześniej opracowanym zestawie (kafeterii odpowiedzi). Narzędzie to zawierało również pytania pół otwarte, dające możliwość podania innych odpowiedzi aniżeli te, które zostały przewidziane przez badaczy. Dzięki temu uzyskano jak najbardziej wyczerpujące, precyzyjne informacje, dotyczące zarówno faktów, jak i opinii. Po zebraniu danych w toku badań terenowych, wyniki przeanalizowano w oparciu o profesjonalne oprogramowanie socjologiczne (program SPSS) służące do zliczania danych, sprawdzania rozkładu uzyskanych odpowiedzi oraz do ustalania zależności pomiędzy kontrolowanymi zmiennymi.

CZĘŚĆ I: CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAWCZEGO – MIASTA SKIERNIEWICE I POWIATU SKIERNIEWICKIEGO (ANALIZA ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH)

Charakterystykę obszaru badawczego obejmującego miasto Skierniewice oraz powiat skierniewicki otwierają informacje na temat położenia geograficznego oraz kluczowe dane demograficzne i dotyczące lokalnego rynku pracy. W analizie źródeł wtórnych wzięto pod uwagę zarówno aspekt statyczny, jak i dynamiczny – uwzględniający najistotniejsze procesy demograficzne i zachodzące na rynku pracy w powiecie. Dane dla miasta Skierniewice oraz powiatu skierniewickiego odniesiono do wartości odnotowanych dla województwa łódzkiego oraz całej Polski.

1. Charakterystyka obszaru badawczego

Powiat skierniewicki oraz miasto Skierniewice są ulokowane w wojewódzkie łódzkim i znajdują się niedaleko dwóch aglomeracji – warszawskiej i łódzkiej. Powiat skierniewicki sąsiaduje z takimi jednostkami administracyjnymi jak: w województwie łódzkim – miastem na prawach powiatu Skierniewice, z powiatem łowickim, brzezińskim, tomaszowskim i rawskim a w województwie mazowieckim z powiatem sochaczewskim i żyrardowskim. Na terenie powiatu skierniewickiego ulokowane są gminy Bolimów, Maków, Lipce Reymontowskie, Godzianów, Słupia, Głuchów, Nowy Kawęczyn, Kowiesy, Skierniewice. Wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu skierniewickiego mają charakter wiejski.

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewic na tle województwa łódzkiego

Źródło: Plan rozwoju lokalnego powiatu skierniewickiego na lata 2007- 2013²

² Plan rozwoju lokalnego powiatu skierniewickiego na lata 2007- 2013, http://powiat-skierniewice.pl/pliki_aktualnosci/PlanRozwojuLokalnegoPowiatuSkierniewickiego2007-2013.pdf, s. 9.

Jak podaje Urząd Statystyczny w Łodzi (według stanu na 31.12.2011 r.), powierzchnia powiatu skierniewickiego wynosi: 755 km², czyli 4,1% w odniesieniu do 18219 km² dla całego województwa łódzkiego³. Największą gminą powiatu skierniewickiego jest gmina Skierniewice obejmująca 131 km², zaś najmniejszą powierzchnię (41 km²) zajmuje gmina Słupia. Natomiast powiat grodzki – miasto Skierniewice jest położone na powierzchni 33 km².

Tabela 1. Powierzchnia i ludność w mieście Skierniewice, powiecie skierniewickim oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego na tle województwa łódzkiego w 2011 roku

	Kategorie				
	Ludność ogółem	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Udział kobiet	Kobiety na 100 mężczyzn
Województwo łódzkie	2533681	1207927	1325754	52,3%	110
Miasto Skierniewice	48658	23321	25337	52,1%	109
Powiat skierniewicki	38234	18950	19284	50,4%	102
Gmina Bolimów	4091	1997	2094	51,2%	105
Gmina Głuchów	5926	2914	3012	50,8%	103
Gmina Godzianów	2636	1322	1314	49,8%	99
Gmina Kowiesy	2984	1489	1495	50,1%	100
Gmina Lipnice Reymontowskie	3327	1596	1731	52,0%	108
Gmina Maków	5975	2981	2994	50,1%	100
Gmina Nowy Kawęczyn	3336	1691	1645	49,3%	97
Gmina Skierniewice	7265	3616	3649	50,2%	101
Gmina Słupia	2694	1344	1350	50,1%	100

Źródło: US w Łodzi⁴

Gminy znajdujące się na obszarze powiatu skierniewickiego są także zróżnicowane pod względem liczby ludności ogółem, udziału kobiet oraz wskaźnika feminizacji, czyli liczby kobiet przypadających na 100 mężczyzn.

Według stanu na 31.12.2011 r., w całym województwie łódzkim zamieszkiwało ponad 2,5 miliona osób, z czego w powiecie skierniewickim – 38,2 tys. mieszkańców, czyli 1,5% ludności w całym województwie⁵. W powiecie skierniewickim największą liczbę ludności odnotowano w gminie Skierniewice (7,2 tys. osób), zaś najmniej osób zamieszkiwało gminę Godzianów (2,6 tys.). Z kolei ludność miasta Skierniewice liczyła wówczas 48,7 tys. osób, a na 1 km² przypadało aż 1,5 tys. mieszkańców. W powiecie skierniewickim gęstość zaludnienia była wielokrotnie niższa niż w województwie łódzkim (139 osób na 1 km²) i średnio wyniosła 51 mieszkańców na 1 km², zaś w mieście Skierniewice współczynnik ten osiągnął wartość 1479 mieszkańców na 1 km².

³ Województwo łódzkie. Podregiony, powiaty, gminy, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2012, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/lodz/ASSETS_Rocznik_Podregiony_Lodzkie_2012.pdf.

⁴ Województwo łódzkie. Podregiony, powiaty, gminy, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2012, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/lodz/ASSETS_Rocznik_Podregiony_Lodzkie_2012.pdf, s. 101-103.

⁵ Za: Urząd Statystyczny w Łodzi.

W omawianym okresie na terenie województwa łódzkiego zamieszkiwało około 1,3 miliona kobiet, a w powiecie skierniewickim – blisko 19,3 tys. kobiet i około 19,0 tys. mężczyzn, zaś udział kobiet wyniósł 50,4%. W mieście Skierniewice udział kobiet w ogólnej ludności był wyższy (52,1%) i okazał się bardziej zbliżony do wartości wskaźnika na poziomie wojewódzkim (52,3%) i ogólnopolskim (51,6% – wg stanu na 31.12.2011 r.). Na obszarze powiatu skierniewickiego udział kobiet wahał się od 49,3% dla gminy Nowy Kawęczyn i 49,8% w gminie Godzianów do 52,0% w gminie Lipce Reymontowskie. Według wskaźnika feminizacji, liczba kobiet na 100 mężczyzn była wyższa w gminie Lipce Reymontowskie (108 kobiet), Bolimów (105), Głuchów (103) oraz w gminie Skierniewice (101). W całym powiecie przeciętnie 102 kobiety przypadają na 100 mężczyzn, a więc wskaźnik feminizacji był wyraźnie niższy niż dla całego województwa łódzkiego (110 kobiet). W powiecie miejskim Skierniewice omawiana wartość była zbliżona do poziomu wojewódzkiego, gdzie przypadają 109 kobiet na 100 mężczyzn.

Tabela 2. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2006-2011 w mieście Skierniewice, powiecie skierniewickim oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego na tle województwa łódzkiego oraz Polski

	Lata						Dynamika 2006/2011
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Polska	38125479	38115641	38135876	38167329	38529866	38538447	1,1%
Województwo łódzkie	2570353	2560094	2552416	2545288	2534357	2533681	-1,4%
Miasto Skierniewice	48883	48855	48879	48921	49044	48658	-0,5%
Powiat skierniewicki	38063	38061	38050	38048	37639	38234	0,4%
Gmina Bolimów	4057	4051	4051	4066	4021	4091	0,8%
Gmina Głuchów	6108	6084	6042	6022	5873	5926	-3,0%
Gmina Godzianów	2711	2705	2707	2675	2626	2636	-2,8%
Gmina Kowiesy	3063	3046	3006	2997	2963	2984	-2,6%
Gmina Lipnice Reymontowskie	3370	3367	3341	3338	3313	3327	-1,3%
Gmina Maków	6006	6016	6051	6043	5979	5975	-0,5%
Gmina Nowy Kawęczyn	3279	3292	3300	3277	3318	3336	1,7%
Gmina Skierniewice	6766	6814	6873	6953	6937	7265	7,4%
Gmina Słupia	2703	2686	2679	2677	2609	2694	-0,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS⁶.

Jeśli chodzi o dynamikę liczby ludności w latach 2006-2011, to w całym kraju odnotowano pozytywną wartość wskazującą na przyrost ludności o 1,1%, podczas gdy w województwie łódzkim zaobserwowano spadek liczby ludności o -1,4%. W tym samym okresie w powiecie skierniewickim nastąpił wzrost liczby mieszkańców o 0,4%, a szczególnie w gminie wiejskiej Skierniewice, gdzie wartość wskaźnika wyniosła aż 7,4%. Niewykluczone, że ta jednostka administracyjna staje się „sypialnią” dla przeludnionych Skierniewic, w których liczba mieszkańców zmniejszyła się o -0,5% w porównaniu do stanu z 2006 roku. W wartościach bezwzględnych liczba mieszkańców gminy Skierniewice wzrosła o 499 osób, a z miasta Skierniewic ubyło w ciągu pięciu lat 225 osób, co oznacza, że ewentualne migracje ze Skierniewic na tereny wiejskie tylko częściowo mogą wyjaśniać tak znaczący wzrost liczby ludności w gminie Skierniewice.

Znacznie mniej dynamicznie rosła liczba ludności w gminach Nowy Kawęczyn (o 1,7%) oraz Bolimów (o 0,8%). W pięciu pozostałych gminach powiatu skierniewickiego zachodzące procesy miały charakter spadkowy i wyniosły od -3,0% spadku liczby ludności dla gminy Głuchów, -2,8% dla gminy Godzianów i -2,6% dla gminy Kowiesy, przez -1,3% w gminie Lipce Reymontowskie do -0,5% w gminie Maków.

⁶ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <http://www.stat.gov.pl/bdl>.

Kolejne statystyki pochodzące z danych źródłowych dotyczą struktury wieku ludności zamieszkującej powiat skierniewicki oraz miasto Skierniewice na tle województwa łódzkiego oraz Polski. W analizie wzięto pod uwagę trzy kategorie wiekowe: wiek przedprodukcyjny (17 lat i mniej), wiek produkcyjny (od 18 lat do 59 dla kobiet i 64 dla mężczyzn), wiek poprodukcyjny (odpowiednio: powyżej 59 dla kobiet i 64 dla mężczyzn).

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności w mieście Skierniewice, powiecie skierniewickim oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego na tle województwa łódzkiego oraz Polski w 2011 roku

Struktura wiekowa ludności w mieście Skierniewice, powiecie skierniewickim oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego na tle województwa łódzkiego oraz Polski w 2011 roku							
	Kategorie wiekowe						Ogółem N
	Wiek przedprodukcyjny (17 lat i mniej)		Wiek produkcyjny (od 18 do 59/64 lat)		Wiek poprodukcyjny (powyżej 59/64 lat)		
	N	%	N	%	N	%	
Polska	7146551	18,5%	24738527	64,2%	6653369	17,3%	38538447
Województwo łódzkie	437521	17,3%	1604672	63,3%	491488	19,4%	2533681
Miasto Skierniewice	8851	18,2%	31741	65,2%	8066	16,6%	48658
Powiat skierniewicki	7670	20,1%	23320	61,0%	7244	18,9%	38234
Gmina Bolimów	800	19,6%	2524	61,7%	767	18,7%	4091
Gmina Głuchów	1280	21,6%	3490	58,9%	1156	19,5%	5926
Gmina Godzianów	550	20,9%	1635	62,0%	451	17,1%	2636
Gmina Kowiesy	548	18,4%	1831	61,4%	605	20,3%	2984
Gmina Lipnice Reymontowskie	644	19,4%	2033	61,1%	650	19,5%	3327
Gmina Maków	1175	19,7%	3651	61,1%	1149	19,2%	5975
Gmina Nowy Kawęczyn	640	19,2%	2037	61,1%	659	19,8%	3336
Gmina Skierniewice	1474	20,3%	4494	61,9%	1297	17,9%	7265
Gmina Słupia	559	20,7%	1625	60,3%	510	18,9%	2694

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2011 roku, na ponad 38,5 miliona mieszkańców Polski przypadało przeszło 24,7 miliona osób w wieku produkcyjnym, stanowiących 64,2% ogółu ludności. Wśród pozostałej ludności przeważały osoby w wieku przedprodukcyjnym (7,1 miliona; 18,5% ogółu) nad ludnością w wieku poprodukcyjnym (6,6 miliona; 17,3%)⁷. W województwie łódzkim odsetek ludności w wieku produkcyjnym był nieco niższy (1,6 miliona; 63,3% ogółu mieszkańców województwa), a liczba osób w wieku poprodukcyjnym była większa (ok. 491,5 tys.; 19,4%) niż w wieku przedprodukcyjnym (437,5 tys.; 17,3%). W analizowanym powiecie miasto Skierniewice odnotowano 31,7 tys. (65,2%) osób w wieku produkcyjnym, blisko 8,9 tys. (18,2%) w wieku przedprodukcyjnym oraz około 8,1 tys. (16,6%) w wieku poprodukcyjnym. W powiecie skierniewickim również odnotowano przewagę osób w wieku przedprodukcyjnym (7,7 tys.; 20,1%) nad ludnością w wieku poprodukcyjnym (7,2 tys.; 18,9%), ale należy zaznaczyć, że odsetek osób w wieku produkcyjnym jest tu relatywnie niski (23,3 tys.; 61,0%) w odniesieniu do powiatu grodzkiego, obszaru województwa i całej Polski.

Biorąc pod uwagę powiat skierniewicki, najniższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym zaobserwowano w gminie Głuchów (58,9%) a najwyższy w gminach Godzianów (62,0%) i Skierniewice (61,9%). Jednocześnie w tej pierwszej wskazanej gminie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym sięgała aż 21,6% ogółu mieszkańców, a więc jest to gmina względnie

⁷ *Ibidem*.

„młoda”. Z kolei w „najstarszej” gminie Kowiesy około co piąty mieszkaniec osiągnął wiek poprodukcyjny (20,3%), czyli jest to większa proporcja niż całym województwie łódzkim (19,4%).

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności wg płci w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim w 2011 roku

Struktura wiekowa ludności według płci w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim w 2011 roku					
		Kategorie			
		Miasto Skierniewice		Powiat skierniewicki	
		N	%	N	%
Wiek przedprodukcyjny	Mężczyźni	4666	52,7%	3968	51,7%
	Kobiety	4185	47,3%	3702	48,3%
Wiek produkcyjny	Mężczyźni	16318	51,4%	12703	54,5%
	Kobiety	15423	48,6%	10617	45,5%
Wiek poprodukcyjny	Mężczyźni	2337	29,0%	2279	31,5%
	Kobiety	5729	71,0%	4965	68,5%
Ogółem	Mężczyźni	23321	47,9%	18950	49,6%
	Kobiety	25337	52,1%	19284	50,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jeśli chodzi o strukturę wiekową pod względem płci, to w mieście Skierniewice w 2011 roku zamieszkiwała większa liczba mężczyzn (4,7 tys.; 52,7% ogółu mieszkańców) niż kobiet (4,2 tys.; 47,3%) w wieku przedprodukcyjnym. Mężczyźni również przeważali wśród osób w wieku produkcyjnym: 16,3 tys. (51,4%) mężczyzn oraz 15,4 tys. (48,6%) kobiet. Z kolei w kategorii osób w wieku poprodukcyjnym wyraźnie dominowały kobiety (5,7 tys.; 71,0%) nad mężczyznami (2,3 tys.: 29,0%).

Podobną strukturę ludności odnotowano w powiecie skierniewickim. Wśród osób w wieku przedprodukcyjnym więcej było mężczyzn (ok. 4,0 tys.; 51,7%) niż kobiet (3,7 tys.; 48,3%), a także w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym: 12,7 tys. (54,5%) mężczyzn i 10,6 tys. (45,5%) kobiet. Warto odnotować, że nadwyżka liczby mężczyzn w tym wieku była znacząco większa niż dla powiatu miejskiego. W powiecie skierniewickim kobiety liczyły aż 68,5% (ok. 5,0 tys.) osób w wieku poprodukcyjnym, w porównaniu do 31,5% (2,3 tys.) mężczyzn w tym wieku.

Biorąc pod uwagę bardziej szczegółowe kategorie wiekowe w podziale na ukończone lata, okazuje się, że w mieście Skierniewice w 2011 roku zamieszkiwało łącznie 17,5% kobiet i znacznie więcej mężczyzn (21,2%) w wieku do 18 lat włącznie. Większa liczba mężczyzn dotyczy również osób w wieku od 19 do 29 lat, dla której to kategorii odnotowano odpowiednio: 3,8 tys. (15,0%) kobiet oraz ok. 4,0 tys. (17,0%) mężczyzn. Niezależnie od płci, w sumie w całym powiecie grodzkim zamieszkiwało blisko 7,8 tys. takich osób (16,0% ogółu ludności powiatu), a mieszkańcy w wieku co najmniej 50-ciu lat liczyli łącznie 17,8 tys., czyli aż 36,6% ogółu ludności.

Tabela 5. Struktura ludności wg wieku i płci w mieście Skierniewice w 2011 roku

	Płeć				Ogółem	
	Kobiety		Mężczyźni		N	%
	N	%	N	%		
Do 15 lat	3684	14,5%	4096	17,6%	7780	16,0%
Od 16 do 18 lat	752	3,0%	851	3,6%	1603	3,3%
Od 19 do 29 lat	3813	15,0%	3967	17,0%	7780	16,0%
Od 30 do 49 lat	6934	27,4%	6736	28,9%	13670	28,1%
Od 50 do 59 lat	4425	17,5%	3766	16,1%	8191	16,8%
Od 60 do 64 lat	1935	7,6%	1568	6,7%	3503	7,2%
65 lat i więcej	3794	15,0%	2337	10,0%	6131	12,6%
Ogółem	25337	100,0%	23321	100,0%	48658	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dwie piąte mieszkank powiatu grodzkiego (10,2 tys.; 40,1%) było w wieku 50-ciu lat i więcej, a ponad co piąta osiągnęła wiek emerytalny (5,7 tys.; 22,6%). Z kolei mężczyźni co najmniej 50-cioletni stanowili trzecią część mieszkańców tej płci (7,7 tys.; 32,8%), przy czym wiek emerytalny osiągnęło 2,3 tys. (10,0% mężczyzn).

Tabela 6. Struktura ludności wg wieku i płci w powiecie skierniewickim w 2011 roku

	Płeć				Ogółem	
	Kobiety		Mężczyźni		N	%
	N	%	N	%		
Do 15 lat	3215	16,7%	3439	18,1%	6654	17,4%
Od 16 do 18 lat	769	4,0%	826	4,4%	1595	4,2%
Od 19 do 29 lat	3111	16,1%	3326	17,6%	6437	16,8%
Od 30 do 49 lat	4765	24,7%	5224	27,6%	9989	26,1%
Od 50 do 59 lat	2459	12,8%	2810	14,8%	5269	13,8%
Od 60 do 64 lat	1133	5,9%	1046	5,5%	2179	5,7%
65 lat i więcej	3832	19,9%	2279	12,0%	6111	16,0%
Ogółem	19284	100,0%	18950	100,0%	38234	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2011 roku, w powiecie skierniewickim odnotowano blisko 8,2 tys. osób w wieku do 18-tego roku życia (21,6 % ogółu ludności powiatu), natomiast osoby liczące co najmniej 50 lat objęły 13,6 tys., a więc ponad jedną trzecią (35,5%) ogółu ludności. W podziale na płeć, powiat ziemski zamieszkiwało łącznie 20,7% kobiet oraz 22,5% mężczyzn, którzy ukończyli do 18 lat. Mężczyźni przeważali także w kategorii osób w wieku od 19 do 29 lat, w której to zaobserwowano 3,3 tys. (17,6%) mężczyzn, w porównaniu do 3,1 tys. (16,1%) kobiet i 6,4 tys. (16,8%) ogółu tej kategorii wiekowej dla analizowanej jednostki terytorialnej. Z drugiej strony, niemal dwie na pięć kobiet (7,4 tys.; 38,6%) osiągnęło wiek co najmniej 50-ciu lat, przy czym około co czwarta mieszkanka powiatu skierniewickiego była w wieku emerytalnym (ok. 5,0 tys.; 25,8%). Liczący 50 lat i więcej mężczyźni w 2011 roku stanowili trzecią część mieszkańców powiatu tej płci (6,1 tys.; 32,3%). Wiek emerytalny osiągnęło 2,3 tys., czyli 12,0% mężczyzn zamieszkujących powiat skierniewicki.

Struktura ludności według wieku i płci w obu powiatach jest zatem zbliżona, chociaż w powiecie skierniewickim ludność jest nieco „starsza”, ponieważ odsetek osób liczących co najmniej 65 lat wyniósł łącznie 16,0%, a w mieście Skierniewice 12,6% ogółu mieszkańców. Łącznie, w powiecie ziemskim oraz grodzkim osoby w wieku od 19 do 29 lat stanowią 16,4% ogółu mieszkańców (14,2 tys.). Natomiast liczba osób w wieku od 50 do 64 lat wynosi 19,1 tys. mieszkańców, co daje 22,0% ogółu.

2. Stopy bezrobocia w latach 2010-2011-2012

Kolejnym istotnym zjawiskiem określającym lokalny rynek pracy jest poziom bezrobocia. Stopa bezrobocia jest to stosunek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy do ogółu osób aktywnych zawodowo. Poniższe dane źródłowe pozwalają określić poziom tego wskaźnika zarówno w aspekcie statycznym (stan aktualny), jak i dynamicznym, ukazującym ewentualne przemiany w tym zakresie w dłuższej perspektywie czasowej. Ponadto, uwzględniono liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach w wartościach bezwzględnych oraz w podziale na płeć.

Tabela 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim na tle Polski i województwa łódzkiego w latach 2010-2012

Stopa bezrobocia rejestrowanego w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim na tle Polski i województwa łódzkiego w latach 2010-2012				
	Polska	Województwo łódzkie	Miasto Skierniewice	Powiat skierniewicki
XII 2010	12,3%	12,1%	9,6%	8,2%
XII 2011	12,5%	12,9%	10,7%	8,1%
I 2012	13,2%	13,7%	11,8%	9,0%
II 2012	13,4%	14,0%	12,2%	9,2%
III 2012	13,3%	14,0%	12,1%	9,1%
IV 2012	12,9%	13,7%	11,8%	8,6%
V 2012	12,6%	13,5%	11,5%	8,3%
VI 2012	12,3%	13,3%	11,3%	8,0%
VII 2012	12,3%	13,2%	11,5%	8,1%
VIII 2012	12,4%	13,2%	11,5%	8,2%
IX 2012	12,4%	13,2%	11,3%	8,1%
X 2012	12,5%	13,2%	11,0%	8,0%
XI 2012	12,9%	13,5%	11,7%	8,4%
XII 2012	13,4%	14,0%	12,3%	9,1%

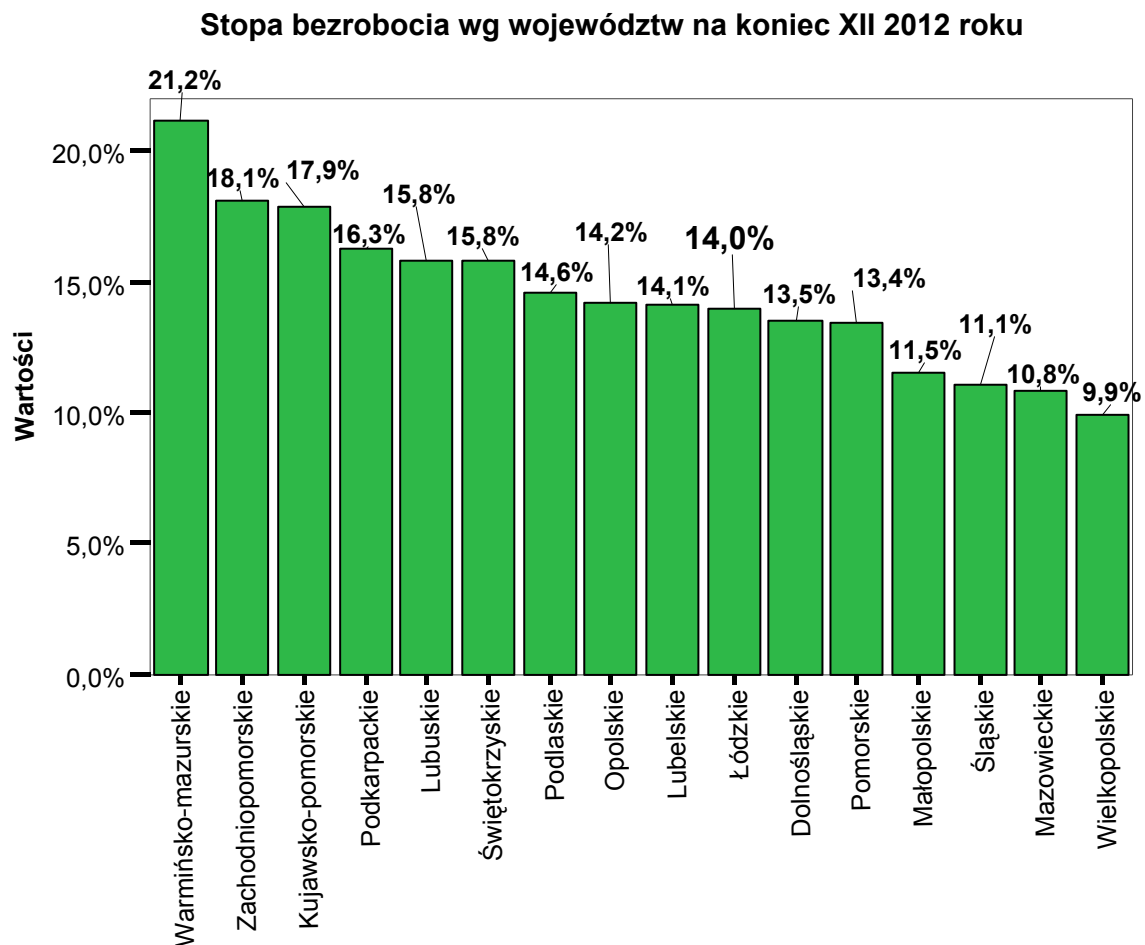
Źródło: Opracowanie własne na podstawie MPiPS⁸.

Zgodnie z danymi dostępnymi w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, w grudniu 2012 roku stopa bezrobocia w Polsce wyniosła 13,4%, natomiast w województwie łódzkim wskaźnik ten osiągnął wartość 14,0%. Dla porównania, najwyższe stopy bezrobocia w tym okresie odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (21,2%), zachodniopomorskim (18,1%) i kujawsko-pomorskim (17,9%), zaś najniższe – w województwach wielkopolskim (9,9%) i mazowieckim (10,8%). W powiecie skierniewickim omawiany wskaźnik osiągnął

⁸Na podstawie danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Statystyki Rynku Pracy <http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867997&pT=details&sP=CONTENT,objectID,867970>

wartość 9,1%, zaś w mieście Skierniewice 12,3%, tak więc były to poziom niższy niż w skali województwa i kraju.

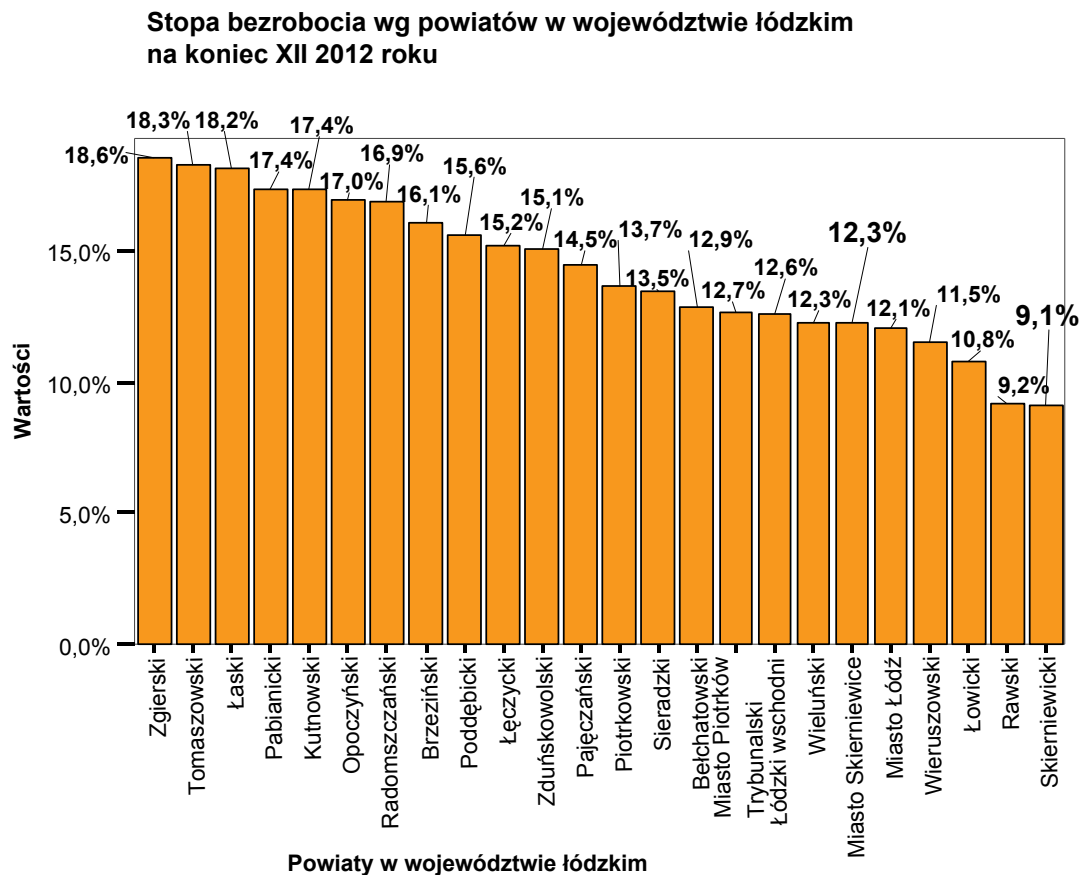
Wykres 1. Stopa bezrobocia wg województw na koniec XII 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie MPiPS.

W okresie od 2010 roku do końca 2012 roku stopa bezrobocia w Polsce wahała się od 12,3% do 13,4%, przy czym najniższe wartości przypadają na rok 2010 oraz na czerwiec i lipiec 2012 roku. W kolejnych miesiącach ubiegłego roku poziom bezrobocia sukcesywnie wzrastał aż do 13,4% na koniec grudnia. Podobne tendencje można zaobserwować zarówno w skali wojewódzkiej, jak i w analizowanych powiatach. W województwie łódzkim w grudniu 2010 roku poziom bezrobocia wynosił 12,1%, zaś w 2012 wahał się od 13,2% (od lipca do października) do 14,0% na początku i końcu roku (w styczniu, lutym i grudniu). W powiecie skierniewickim w latach 2010 i 2011 odnotowano odpowiednio wartości 8,2% i 8,1%. Na początku 2012 roku stopa bezrobocia wzrosła do 9,0%, następnie zmalała i była najniższa w okresie od czerwca do października (od 8,0% do 8,2%), po czym w ostatnim kwartale ponownie wzrosła do 9,1%. W mieście Skierniewice poziom bezrobocia na koniec 2010 roku wyniósł 9,6%, 10,7% w grudniu 2011 roku i już 11,8% na początku 2012 roku. Na tym obszarze najniższe wartości wskaźnika w ubiegłym roku przypadają na miesiące od maja do października (od 11,0% do 11,5%), a najwyższe odnotowano na koniec roku – w listopadzie (11,7%) i w grudniu (12,3%).

Wykres 2. Stopa bezrobocie wg powiatów w województwie łódzkim na koniec XII 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie MPiPS.

Z przytoczonych danych wynika, że w powiecie skierniewickim stopa bezrobocia na koniec grudnia 2012 roku była stosunkowo niska w odniesieniu do wartości średniej dla województwa. Jednocześnie był to powiat o najniższym poziomie bezrobocia spośród wszystkich powiatów na terenie województwa łódzkiego. Jedynie w powiecie rawskim odnotowano zbliżony wskaźnik na poziomie 9,2%⁹, a w pozostałych jednostkach administracyjnych adekwatne wskaźniki wahały się od 18,6% dla powiatu zgierskiego do 10,8% dla powiatu łowickiego. W powiatach miejskich stopa bezrobocia osiągnęła dość zbliżone wartości: 12,1% w mieście Łódź, 12,7% w mieście Piotrków Trybunalski oraz, wskazaną wcześniej, wartość 12,3% dla miasta Skierniewice.

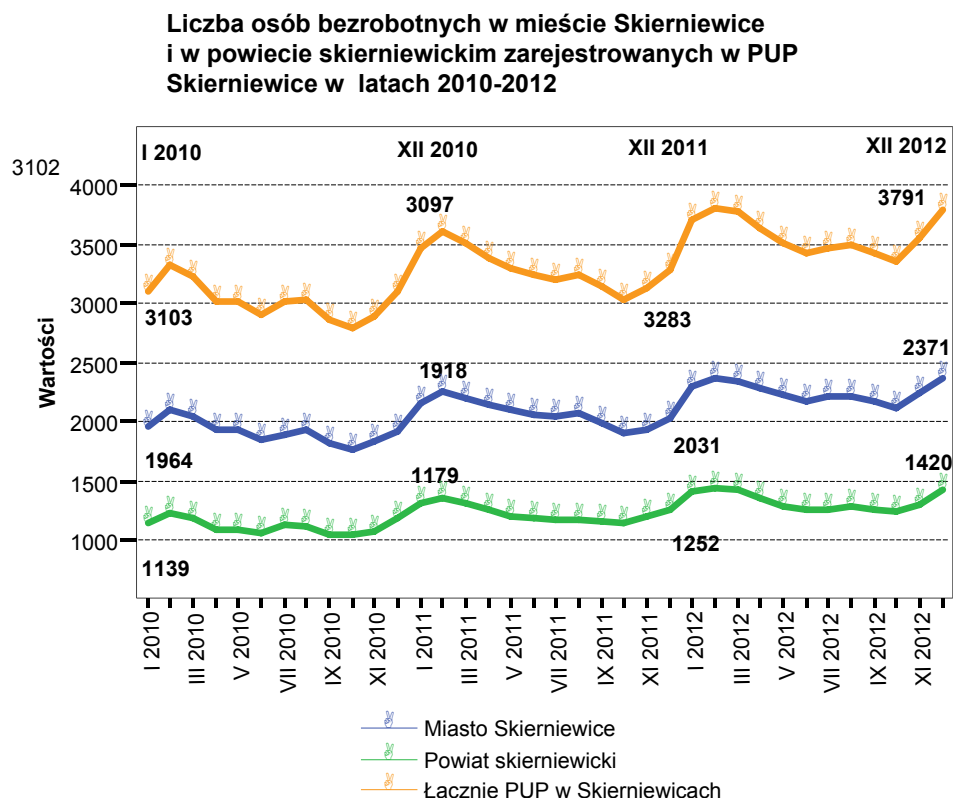
3. Liczba bezrobotnych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim w poszczególnych miesiącach 2010, 2011 i 2012 roku

Kolejne zestawienie danych wskazuje na liczbę zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice w końcu każdego miesiąca sprawozdawczego, w okresie od stycznia 2010 roku do grudnia 2012 roku.

⁹ *Ibidem.*

Badania lokalnego rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim – analiza sytuacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia

Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim zarejestrowanych w PUP Skierniewice w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach

Jeśli chodzi o ogólną liczbę bezrobotnych, to najwięcej takich osób było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach w grudniu 2012 roku – aż 3791 bezrobotnych, a nieco mniej w marcu i styczniu 2012: odpowiednio 3775 i 3706 osób. W analizowanym okresie, jedynie w styczniu, wrześniu i październiku 2010 roku liczba bezrobotnych spadła poniżej 3000 tysięcy osób.

Podobne tendencje wystąpiły na obszarze obu omawianych powiatów. W PUP liczba bezrobotnych z powiatu skierniewickiego była największa w styczniu 2012 roku (1444 osoby) oraz na koniec roku (1420), chociaż liczba ta spadła do 1245 bezrobotnych w październiku. Nieco ponad 1000 osób było zarejestrowanych w PUP we wrześniu 2010 roku (1040) oraz w okresie od kwietnia do czerwca tego samego roku (od 1062 do 1080 osób). Jak się okazuje, również najmniejsza liczba bezrobotnych z miasta Skierniewice rejestrowała się w 2010 roku, a szczególnie w październiku (1759), listopadzie (1827) i we wrześniu (1820 osób), z kolei najwięcej osób odnotowano w rejestrach PUP na początku (2306 w styczniu, 2347 w lutym) i na koniec 2012 roku (2371 osób w grudniu).

Tabela 8. Liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim zarejestrowanych w PUP Skierniewice w latach 2010-2012

	Liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim zarejestrowana w PUP Skierniewice w latach 2010-2012								
	Kategorie								
	Miasto Skierniewice			Powiat skierniewicki			PUP Skierniewice		
	Mężczyźni	Kobiety	Udział kobiet	Mężczyźni	Kobiety	Udział kobiet	Mężczyźni	Kobiety	Udział kobiet
XII 2010	878	1040	54,2%	557	622	52,8%	1435	1662	53,7%
XII 2011	911	1120	55,1%	586	666	53,2%	1497	1786	54,4%
I 2012	1069	1229	53,5%	686	722	51,3%	1755	1951	52,6%
II 2012	1132	1236	52,2%	724	720	49,9%	1856	1956	51,3%
III 2012	1141	1206	51,4%	715	713	49,9%	1856	1919	50,8%
IV 2012	1127	1156	50,6%	678	677	50,0%	1805	1833	50,4%
V 2012	1068	1154	51,9%	630	658	51,1%	1698	1812	51,6%
VI 2012	1044	1133	52,0%	604	645	51,6%	1648	1778	51,9%
VII 2012	1063	1152	52,0%	610	647	51,5%	1673	1799	51,8%
VIII 2012	1073	1146	51,6%	610	668	52,3%	1683	1814	51,9%
IX 2012	1041	1129	52,0%	634	625	49,6%	1675	1754	51,2%
X 2012	1028	1087	51,4%	628	617	49,6%	1656	1704	50,7%
XI 2012	1080	1166	51,9%	652	651	50,0%	1732	1817	51,2%
XII 2012	1165	1206	50,9%	725	695	48,9%	1890	1901	50,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Biorąc pod uwagę ogólną liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach w podziale na płeć, obserwuje się, że w latach 2010-2011 (stan na koniec grudnia) kobiety przeważały nad mężczyznami i stanowiły odpowiednio 53,7% (1662 kobiety) i 54,4% (1786 kobiet) bezrobotnych. W grudniu 2012 roku proporcje obu płci niemal wyrównują się osiągając 50,1% (1901) kobiet w ogóle bezrobotnych¹⁰.

W powiecie skierniewickim odnotowana w latach 2010 (52,8%; 622 kobiety) i 2011 (53,2%; 666) przewaga kobiet w ogóle zarejestrowanych w PUP z tego powiatu w 2012 roku stopniowo, wraz z napływem bezrobotnych mężczyzn, przeobraziła się w nadwyżkę mężczyzn nad kobietami (48,9%; 695 kobiet). Warto zaznaczyć, że również w grudniu 2012 roku wzrosła liczba bezrobotnych kobiet, ale w tym samym okresie przybyło ponad dwukrotnie więcej mężczyzn, odpowiednio: wzrost o 168 mężczyzn i o 73 kobiety w stosunku do końca 2011 roku. Największa liczba mężczyzn rejestrowała się w styczniu (więcej o 100 osób) i w grudniu 2012 roku (73), a w tych dwóch miesiącach w rejestrach PUP przybyło 56 i 44 kobiety.

Nieco inaczej przebiegały te procesy w mieście Skierniewice, gdzie w grudniu 2010 roku 54,2% ogółu bezrobotnych stanowiły kobiety (1040), a w 2011 roku wskaźnik ten wyniósł 55,1% (1120 kobiet). W ciągu kolejnych dwunastu miesięcy doszło do wyrównania proporcji kobiet i mężczyzn, jednak tu niewielka nadwyżka dotyczyła kobiet (50,9%; 1206 kobiet i 1165 mężczyzn). Pomiędzy grudniem 2011 a grudniem 2012 roku zwiększyła się liczba mieszkańek Skierniewic w rejestrach PUP (o 86 kobiet), ale niemal trzy razy więcej zarejestrowało się bezrobotnych mężczyzn (o 254 osoby). Według danych dla miasta Skierniewice, najwięcej mężczyzn przybyło w styczniu (więcej o 158 osób) i w grudniu 2012 roku (85). Dla porównania, w tych dwóch miesiącach odnotowano więcej o 119 i 40 kobiet. Ogólnie można zatem stwierdzić, że zarówno w powiecie skierniewickim, jak i w mieście Skierniewice, zaobserwowane na początku i pod koniec 2012 roku wzrosty poziomu

¹⁰ Stan na koniec grudnia w latach 2010-2012, na podstawie danych z PUP w Skierniewicach.

bezrobocia były spowodowane przede wszystkim napływem bezrobotnych mężczyzn. Rezultatem tych procesów w powiecie skierniewickim w grudniu 2012 roku była przewaga mężczyzn w ogóle osób bezrobotnych (51,1%), a w mieście Skierniewice – zmniejszenie udziału kobiet do 50,9%.

4. Sytuacja na rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim (w podziale na gminy)

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach, w grudniu 2012 roku zdecydowaną większość, bo 62,5% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice stanowiły osoby z miasta Skierniewice (2371 osób), a pozostałych 37,5% pochodziło z powiatu skierniewickiego (sumie 1420)¹¹.

Tabela 9. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w mieście Skierniewice oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego w XII 2012 roku

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w mieście Skierniewice oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego w XII 2012 roku		
	N	%
Miasto Skierniewice	2371	62,5%
Gmina Bolimów	127	3,4%
Gmina Głuchów	144	3,8%
Gmina Godzianów	110	2,9%
Gmina Kowiesy	97	2,6%
Gmina Lipince Reymontowskie	118	3,1%
Gmina Maków	247	6,5%
Gmina Nowy Kawęczyn	126	3,3%
Gmina Skierniewice	337	8,9%
Gmina Słupia	114	3,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Wśród bezrobotnych mieszkańców powiatu skierniewickiego najliczniejsze okazały się osoby z gminy Skierniewice (8,9% zarejestrowanych w PUP; 337 osób) oraz z gminy Maków (6,5%; 247 osób). Mniejsze liczby dotyczyły bezrobotnych z gmin: Głuchów (3,8%; 144 osób), Bolimów (3,4%; 127 osób), Nowy Kawęczyn (3,3%; 126), Lipince Reymontowskie (3,1%; 118) oraz gminy Słupia (3,0%; 114). Najmniej liczni okazali się bezrobotni zamieszkujący gminę Godzianów i Kowiesy – odpowiednio: 110 i 97 osób oraz 2,9% i 2,6% ogółu zarejestrowanych w urzędzie pracy.

¹¹ *Ibidem.*

Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych w mieście Skierniewice oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego z podziałem na płeć w XII 2012 roku

Liczba osób bezrobotnych w mieście Skierniewice oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego z podziałem na płeć w XII 2012 roku				
	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Bezrobotni ogółem	Udział kobiet
Miasto Skierniewice	1206	1165	2371	50,9%
Powiat skierniewicki	695	725	1420	48,9%
Gmina Bolimów	70	57	127	55,1%
Gmina Głuchów	67	77	144	46,5%
Gmina Godzianów	48	62	110	43,6%
Gmina Kowiesy	47	50	97	48,5%
Gmina Lipince Reymontowskie	57	61	118	48,3%
Gmina Maków	122	125	247	49,4%
Gmina Nowy Kawęczyn	52	74	126	41,3%
Gmina Skierniewice	175	162	337	51,9%
Gmina Słupia	57	57	114	50,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Jak wyżej wskazywano, w grudniu 2012 roku w PUP zarejestrowanych było 1206 mieszanek miasta Skierniewice (50,9% ogółu bezrobotnych z tego powiatu) oraz 695 kobiet z powiatu skierniewickiego (48,9% bezrobotnych z tego powiatu). W drugim z wymienionych powiatów obserwuje się zróżnicowanie udziału kobiet w ogóle osób bezrobotnych, przy czym najmniejsze proporcje przypadają w analizowanym okresie na gminę Nowy Kawęczyn (41,3% kobiet), Godzianów (43,6%) i Głuchów (46,5%). Mniejszy udział bezrobotnych kobiet dotyczył także gmin Kowiesy (48,5%), Lipince Reymontowskie (48,3%) i Maków (49,4%), zaś jedynie w gminie Słupia dane wskazywały na równą liczbę osób obu płci (50,0%). Tylko w dwóch gminach w PUP zarejestrowało się więcej kobiet niż mężczyzn: w gminie Bolimów (55,1%) oraz Skierniewice (51,9%).

5. Struktura bezrobocia – województwo łódzkie a powiat

Ważnym elementem analizy lokalnego rynku pracy jest ustalenie struktury bezrobocia uwzględniającej kluczowe czynniki. Dane zawarte w poniższej tabeli dotyczą łącznie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice (dla powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice). W celach porównawczych, dane dla powiatu odniesiono do poziomu wojewódzkiego.

Na koniec grudnia 2012 roku w całym województwie łódzkim zarejestrowanych było około 151,0 tys. bezrobotnych, w tym blisko 3,8 tys. w PUP w Skierniewicach. Mniejszość bezrobotnych z całego województwa (16,2%; 24,5 tys. osób) oraz 734 osoby z obu omawianych powiatów (19,4% ogółu zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach) posiadało prawo do zasiłku. W całym województwie odnotowano niemal 74,9 tys. bezrobotnych kobiet (49,6%), z których 1,9 tys. (50,1% ogółu dla PUP w Skierniewicach) zamieszkiwało powiat skierniewicki lub miasto Skierniewice. Na poziomie województwa, co trzecia osoba bezrobotna zamieszkiwała obszary wiejskie (33,6%; 50,7 tys. osób), zaś dla obu powiatów był to nieco większy udział na poziomie 37,5% (1,4 tys.).

Tabela 11. Struktura bezrobocia w województwie łódzkim oraz w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku (wybrane kategorie)

	Kategorie			
	Województwo łódzkie		PUP Skierniewice	
	Liczba bezrobotnych	Udział w ogóle bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział w ogóle bezrobotnych
Liczba bezrobotnych ogółem	151036	100,0%	3791	100,0%
Kobiety	74865	49,6%	1901	50,1%
Do 25 roku życia	26197	17,3%	775	20,4%
Powyżej 50 roku życia	39923	26,4%	937	24,7%
Długotrwale bezrobotni	77053	51,0%	1531	40,4%
Bez kwalifikacji zawodowych	48331	32,0%	944	24,9%
W okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	7479	5,0%	280	7,4%
Którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia	1901	1,3%	83	2,2%
Zamieszkali na wsi	50696	33,6%	1420	37,5%
Niepełnosprawni	10782	7,1%	292	7,7%
Z prawem do zasiłku	24470	16,2%	734	19,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi¹².

Niemal co szósta osoba bezrobotna w województwie ukończyła co najwyżej 25 lat (26,2 tys.; 17,3%) a jeszcze wyższy odsetek zaobserwowano wśród osób zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach (7,8 tys.; 20,4%). Z kolei ponad co czwarty bezrobotny w całym województwie ukończył więcej niż 50 lat (ok. 40,0 tys.; 26,4%) i podobna proporcja przypada na oba analizowane powiaty (9,0 tys.; 24,7%).

Bardzo niepokojący jest fakt, że na wojewódzkim rynku pracy połowa osób zarejestrowanych w urzędach pracy była zaliczona do kategorii długotrwale bezrobotnych (aż 77,0 tys.; 51,0%). Dla omawianych rynków powiatowych adekwatna wartość była niższa, ale i tak sięgała 40,4%, co oznacza, że długotrwale bezrobocie dotyczyło ok. 1,5 tys. osób.

W analizowanym okresie znacząca liczba osób bezrobotnych nie posiadała kwalifikacji zawodowych: 48,3 tys. (32,0%) dla województwa oraz 9,4 tys. (24,9%) dla zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach. Dane te wskazują wyraźnie, że brak kwalifikacji jest ważną barierą w uzyskaniu zatrudnienia. Natomiast dość nieliczni okazali się absolwenci – osoby będące w okresie do dwunastu miesięcy od dnia ukończenia nauki, które stanowiły 5,0% (7,5 tys.) bezrobotnych w województwie i nieco więcej, bo 7,4% (280 osób) zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach. Jeszcze mniejszy był udział osób, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia i wyniósł on 1,3% (1,9 tys.) dla województwa oraz 2,2% (83 osoby) dla obu omawianych powiatów.

Jedną z kategorii bezrobotnych o szczególnych potrzebach na rynku pracy są osoby niepełnosprawne. W grudniu 2012 roku grupa ta liczyła niemal 10,8 tys. bezrobotnych

¹² Źródło: <http://www.wup.lodz.pl/index.php/statystyka>

w całym województwie łódzkim (7,1% ogółu), w tym 292 osoby zamieszkiwały powiat skierniewicki lub miasto Skierniewice (7,7% zarejestrowanych w PUP).

5.1. Struktura bezrobocia miasto Skierniewice i powiat skierniewicki (lata 2010-2011-2012)

Do kategorii osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zalicza się m.in.: osoby do 25 roku życia oraz liczące powyżej 50 lat, długotrwale bezrobotne, osoby bez kwalifikacji zawodowych, bez wykształcenia zawodowego, bez wykształcenia średniego, samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia; kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Tabela 12. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Skierniewicach w latach 2010-2011-2012

Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Skierniewicach w latach 2010-2011-2012												
	Lata											
	XII 2010				XII 2011				XII 2012			
	Miasto Skierniewice	Powiat skierniewicki	PUP Skierniewice	Udział w ogóle bezrobotnych	Miasto Skierniewice	Powiat skierniewicki	PUP Skierniewice	Udział w ogóle bezrobotnych	Miasto Skierniewice	Powiat skierniewicki	PUP Skierniewice	Udział w ogóle bezrobotnych
Bezrobotni do 25 roku życia	360	411	771	24,9%	337	393	730	22,2%	353	422	775	20,4%
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	525	206	731	23,6%	587	250	837	25,5%	662	275	937	24,7%
Długotrwale bezrobotne	673	387	1060	34,2%	861	494	1355	41,3%	1003	528	1531	40,4%
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	462	257	719	23,2%	507	342	849	25,9%	593	351	944	24,9%
Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego	382	372	754	24,3%	372	342	714	21,7%	410	399	809	21,3%
bez wykształcenia średniego	954	631	1585	51,2%	1025	648	1673	51,0%	1172	718	1890	49,9%
Bezrobotni samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	148	59	207	6,7%	187	72	259	7,9%	202	89	291	7,7%
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	110	72	182	5,9%	147	70	217	6,6%	163	76	239	6,3%
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	1918	1179	3097	100,0%	2031	1252	3283	100,0%	2371	1420	3791	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Pod koniec grudnia 2012 roku udział osób w wieku do 25 lat w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach wyniósł 20,4%. Na 775 takich osób 353 mieszkało w mieście Skierniewice a 422 w powiecie skierniewickim. W latach 2010-2012 odsetek takich bezrobotnych w obu powiatach nieco zmalał z 24,9% w grudniu 2010, przez 22,2% pod koniec 2011 roku¹³. W grudniu 2012 roku co czwarty zarejestrowany w PUP przekroczył wiek 50-ciu lat (24,7%; 937 osoby), w tym odnotowano 662 mieszkańców Skierniewic oraz 275 osób z powiatu skierniewickiego. W ciągu ostatnich trzech lat udział tej kategorii bezrobotnych wahał się od 23,6% (2010 r.) do 25,5% (2011 r.).

¹³ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Wskazywano już wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych (40,4%; 1531 osób), którzy w grudniu 2012 roku częściej zamieszkiwali w mieście Skierniewice (1003) niż w drugim z omawianych powiatów (528). Liczba takich osób znacznie wzrosła od grudnia 2010 roku, kiedy to stanowili oni 34,2% ogółu bezrobotnych, a w liczbach bezwzględnych – 1060 zarejestrowanych w PUP.

Tabela 13. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Skierniewicach w latach 2010-2011-2012

Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Skierniewicach w latach 2010-2011-2012						
	Lata					
	XII 2010		XII 2011		XII 2012	
	Liczba bezrobotnych	Udział w ogóle bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział w ogóle bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	Udział w ogóle bezrobotnych
Bezrobotni do 25 roku życia	771	24,9%	730	22,2%	775	20,4%
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	731	23,6%	837	25,5%	937	24,7%
Długotrwale bezrobotne	1060	34,2%	1355	41,3%	1531	40,4%
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	719	23,2%	849	25,9%	944	24,9%
Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego	754	24,3%	714	21,7%	809	21,3%
bez wykształcenia średniego	1585	51,2%	1673	51,0%	1890	49,9%
Bezrobotni samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	207	6,7%	259	7,9%	291	7,7%
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	182	5,9%	217	6,6%	239	6,3%
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	3097	100,0%	3283	100,0%	3791	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Od 2010 roku właściwie nie zmieniła się proporcja osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych i wyniosła ona od 23,2% (2010 r.) do 25,9% (2011 r.). W grudniu 2012 roku udział ten został oszacowany na 24,9%, 944 osoby, w tym 593 ze Skierniewic i 351 z powiatu skierniewickiego. W analizowanym trzyletnim okresie nieco zmalał natomiast odsetek bezrobotnych nie posiadających wykształcenia zawodowego z 24,3% do 21,3%. Jednakże w liczbach bezwzględnych do rejestru PUP od 2010 roku przybyło 55 takich osób i pod koniec 2012 roku aż 809 bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych (410 ze Skierniewic, 399 z powiatu skierniewickiego). Należy też zaznaczyć, że w latach 2010-2012 utrzymywał się bardzo wysoki odsetek osób bez wykształcenia średniego sięgający około połowy zarejestrowanych w PUP. W grudniu 2012 odnotowano 1890 takich osób, częściej zamieszkujących Skierniewice (1172) niż powiat ziemski (718).

Pod koniec 2012 roku do mniej licznych kategorii bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy należały osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia (7,7%; 291 osób, w tym 202 dla Skierniewic i 89 dla drugiego powiatu) oraz

kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka (6,3%; 239 osób, 163 ze Skierniewic, 76 z powiatu skierniewickiego). Takie bezrobotne stanowią 12,6% kobiet zarejestrowanych w PUP na koniec grudnia 2012 roku. W latach 2010-2012 udział osób samotnie wychowujących dziecko wahał się od 6,7% (2010 r.) do 7,9% (2011 r.), zaś druga ze wskazanych grup stanowiła od 5,9% (2010 r.) do 6,6% (2011 r.) ogółu zarejestrowanych w PUP.

Tabela 14. Struktura osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w PUP W Skierniewicach ze względu na płeć w XII 2012 roku

	Kategorie				Ogółem
	Kobiety		Mężczyźni		
	N	%	N	%	N
Bezrobotni do 25 roku życia	378	48,8%	397	51,2%	775
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	397	42,4%	540	57,6%	937
Długotrwale bezrobotni	835	54,5%	696	45,5%	1531
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	521	55,2%	423	44,8%	944
Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego	407	50,3%	402	49,7%	809
Bezrobotni bez wykształcenia średniego	766	40,5%	1124	59,5%	1890
Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	258	88,7%	33	11,3%	291
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	239	100,0%	0	0%	239

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

W podziale na płeć, pod koniec 2012 roku, odnotowano większą liczbę bezrobotnych mężczyzn powyżej 50 roku życia (57,6% zarejestrowanych w PUP w tym wieku), do 25 roku życia (51,2% mężczyzn) oraz w grupie osób nie posiadających wykształcenia średniego (59,5%). Z kolei kobiety zdecydowanie przeważały w kategorii osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko (88,7% tej kategorii), a w mniejszym stopniu – w grupie długotrwale bezrobotnych (54,5%) oraz wśród osób bez kwalifikacji zawodowych (55,2%).

5.2. Struktura bezrobocia z podziałem na gminy – wybrane kategorie osób bezrobotnych

Udziały omówionych powyżej kategorii osób bezrobotnych są zróżnicowane ze względu na poszczególne gminy powiatu skierniewickiego i dla miasta Skierniewice.

Tabela 15. Udział wybranych kategorii osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego oraz Skierniewicach – lata 2010-2011-2012

Udział wybranych kategorii osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego i Skierniewicach w ogóle zarejestrowanych osób bezrobotnych – lata 2010-2011-2012													
Wybrane kategorie osób bezrobotnych	Lata	Gmina Bolimów	Gmina Głuchów	Gmina Godzianów	Gmina Kowiesy	Gmina Lipnice Reymontowskie	Gmina Maków	Gmina Nowy Kawęczyn	Gmina Skierniewice	Gmina Słupia	Powiat skierniewicki	Miasto Skierniewice	PUP Skierniewice
Do 25 roku życia	2010	29,6	49,6	44,3	36,6	35,7	30,1	30,1	29,0	46,4	34,9	18,8	24,9
	2011	24,4	42,6	41,3	36,8	28,0	27,1	24,1	29,5	41,0	31,4	16,6	22,2
	2012	21,3	36,1	42,7	42,3	35,6	26,3	21,4	22,8	38,6	29,7	14,9	20,4
Powyżej 50 roku życia	2010	22,2	8,7	10,0	16,9	16,1	19,4	29,0	18,0	11,9	17,5	27,4	23,6
	2011	26,9	10,9	10,0	25,0	20,0	24,2	26,8	19,5	12,0	20,0	28,9	25,5
	2012	30,7	13,2	14,5	18,6	12,7	21,5	23,0	22,3	10,5	19,4	27,9	24,7
Długotrwale bezrobotni	2010	27,4	31,5	28,6	31,0	30,4	35,0	36,6	35,7	32,1	32,8	35,1	34,2
	2011	35,3	38,0	35,0	47,1	47,0	38,1	41,1	39,6	39,0	39,5	42,4	41,3
	2012	34,6	38,2	30,0	37,1	40,7	33,6	38,1	41,5	36,0	37,2	42,3	40,4
Bez kwalifikacji zawodowych	2010	25,2	11,0	20,0	21,1	20,5	20,4	28,0	25,8	17,9	21,8	24,1	23,2
	2011	26,9	17,1	20,0	33,8	34,0	24,2	36,6	31,8	20,0	27,3	25,0	25,9
	2012	31,5	18,8	21,8	32,0	18,6	23,9	30,2	25,2	21,1	24,7	25,0	24,9
Bez doświadczenia zawodowego	2010	34,8	48,8	37,1	38,0	36,6	25,7	21,5	24,4	32,1	31,6	19,9	24,3
	2011	26,9	42,6	36,3	39,7	30,0	17,8	20,5	22,4	35,0	27,3	18,3	21,7
	2012	23,6	38,9	31,8	42,3	38,1	25,1	25,4	19,9	26,3	28,1	17,3	21,3
Bez wykształcenia średniego	2010	56,3	32,3	38,6	56,3	50,9	60,2	62,4	59,4	47,6	53,5	49,7	51,2
	2011	51,3	34,1	33,8	57,4	56,0	58,1	61,6	57,1	40,0	51,8	50,5	51,0
	2012	56,7	37,5	39,1	47,4	41,5	53,4	66,7	55,8	43,0	50,6	49,4	49,9
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	2010	5,2	0,0	4,3	14,1	5,4	5,3	8,6	4,9	2,4	5,0	7,7	6,7
	2011	7,6	0,0	5,0	8,8	7,0	5,1	9,8	5,5	5,0	5,8	9,2	7,9
	2012	7,9	2,8	5,5	9,3	7,6	4,9	10,3	6,2	4,4	6,3	8,5	7,7
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	2010	6,7	2,4	5,7	9,9	7,1	5,8	6,5	7,8	6,0	6,1	5,7	5,9
	2011	5,0	1,6	6,3	8,8	5,0	4,2	6,3	7,8	6,0	5,6	7,2	6,6
	2012	7,1	4,2	1,8	6,2	6,8	3,2	5,6	5,9	8,8	5,4	6,9	6,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku udział osób w wieku do 25 lat w ogóle bezrobotnych był najwyższy w gminach Godzianów (42,7%) i Kowiesy (42,3%), zaś najniższy w mieście Skierniewice (14,9%) oraz w powiecie skierniewickim w gminach Bolimów (21,3%), Nowy Kawęczyn (21,4%) i Skierniewice (22,8%). W okresie od grudnia 2010 roku do grudnia 2012 znacznie zmalał odsetek takich osób w gminie Głuchów (z aż 49,6% do 36,1%), Słupia (z 46,4% do 38,6%) oraz Nowy Kawęczyn (z 30,1% do 21,4%), a wzrósł w gminie Kowiesy (z 36,6% do 42,3%). Odnotowano także spadek liczby takich bezrobotnych w mieście Skierniewice (z 18,8% w 2010 r.)¹⁴.

Jeśli chodzi o osoby powyżej 50 roku życia, to pod koniec 2012 roku najwięcej takich bezrobotnych zamieszkiwało w gminie Bolimów (30,7%), Kawęczyn (23,0%) i Skierniewice (22,3%). W mieście Skierniewice odnotowano adekwatny odsetek na poziomie 27,9%. Najmniejsze liczby dotyczyły natomiast mieszkańców gminy Słupia (10,5%) oraz Lipnice

¹⁴ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Reymontowskie (12,7%). Od 2010 roku znaczący wzrost udziału osób, które ukończyły powyżej 50 lat zaobserwowano w gminie Głuchów (z 8,7% do 13,2%) i w gminie Bolimów (z 22,2% do 30,7%), natomiast w mieście Skierniewice nie doszło do większych zmian w tym zakresie (minimalny wzrost z 27,4% w 2010 r.).

W grudniu 2012 roku w obrębie powiatu skierniewickiego najwyższe odsetki osób długotrwale bezrobotnych odnotowano w gminie Lipnice Reymontowskie (40,7%) oraz gminie Skierniewice (41,5%), a także w powiecie miejskim Skierniewice (42,3%). W latach 2010-2012 w każdej z gmin powiatu skierniewickiego oraz w powiecie grodzkim udział długotrwale bezrobotnych zwiększył się, a szczególnie w gminie Lipnice Reymontowskie (o 10,3%). Z kolei bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych w 2012 roku mieli największy udział wśród zarejestrowanych w PUP mieszkańców gmin Kowiesy (32,0%), Bolimów (31,5%) oraz Nowy Kawęczyn (30,2%). W Skierniewicach ten wskaźnik wyniósł 25,0% w porównaniu do 24,1% w 2010, a więc nieznacznie zwiększył się. W większości gmin powiatu skierniewickiego odsetek osób ze wskazanej kategorii wzrósł od 2010 roku, poza niewielkimi spadkami dla Lipiniec Reymontowskich (z 20,5% do 18,6%) i gminy Skierniewice (z 25,8% do 25,2%). Od grudnia 2010 roku zmalał natomiast udział bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego, poza gminą Kowiesy (wzrost z 38,0% do 42,3%) i Nowy Kawęczyn (z 21,5% do 25,4%). Podobną tendencję zaobserwowano w mieście Skierniewice, gdzie nastąpił spadek z 19,9% do 17,3% w 2012 roku.

Warto zauważyć, że większość bezrobotnych zamieszkujących gminę Kawęczyn nie posiadało wykształcenia średniego, zarówno w grudniu 2010 r. (62,4%), jak i dwa lata później (66,7%). Wysoki udział takich osób utrzymuje się także w gminie Bolimów (56,3% w 2010 r.; 56,7% w 2012 r.), w gminie Skierniewice (odpowiednio: 59,4% i 55,8%), a także w mieście Skierniewice (49,7% w 2010 r. i 49,4% w 2012 r.).

Biorąc pod uwagę dwie ostatnie wybrane kategorie bezrobotnych, w 2012 roku najwyższe odsetki osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia odnotowano w gminach Nowy Kawęczyn (10,3%, spadek z 14,1% w stosunku do 2010 r.) i Kowiesy (9,3%, wzrost z 8,6% w 2010 r.), zaś w Skierniewicach zarejestrowanych było 8,5% takich bezrobotnych, czyli nieco więcej niż w 2010 roku (7,7%). W grudniu 2012 roku bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka były stosunkowo najliczniejsze w gminie Słupia (8,8%), a na pozostałym obszarze powiatu skierniewickiego ich udział nie przekraczał wartości 7,1% (dla gminy Bolimów). W mieście Skierniewice odnotowano wzrost tego odsetka z 5,7% (w 2010 r.) do 6,9% (w 2012 r.). W latach 2010-2012 można było zaobserwować nieznaczne wahania liczby takich bezrobotnych kobiet, co dało wzrost o 0,4% dla obu powiatów.

6. Charakterystyka bezrobotnych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim

Charakterystyka osób bezrobotnych zamieszkujących miasto Skierniewice oraz powiat skierniewicki obejmuje strukturę pod względem płci, czasu pozostawania bez pracy, wieku, wykształcenia, stażu pracy ogółem oraz zawodu.

Jak wcześniej wskazywano, według stanu ustalonego na 31 grudnia 2012 roku, udział kobiet w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach wynosił 50,1%, przy czym w powiecie skierniewickim występowała nadwyżka mężczyzn (51,1%), zaś w mieście Skierniewice nieznacznie przeważały kobiety (50,9%).

Tabela 16. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w XII 2012 roku

Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w XII 2012 roku							
		Kategorie					
		Miasto Skierniewice		Powiat skierniewicki		PUP Skierniewice	
		N	%	N	%	N	%
Czas pozostawania bez pracy	Do 1 miesiąca	311	13,1%	190	13,4%	501	13,2%
	1-3 miesiące	511	21,6%	320	22,5%	831	21,9%
	3-6 miesięcy	424	17,9%	261	18,4%	685	18,1%
	6-12 miesięcy	403	17,0%	289	20,4%	692	18,3%
	12-24 miesięcy	390	16,4%	207	14,6%	597	15,7%
	Powyżej 24 miesięcy	332	14,0%	153	10,8%	485	12,8%
Ogółem		2371	100,0%	1420	100,0%	3791	100,0%
Wiek	Od 18 do 24	353	14,9%	422	29,7%	775	20,4%
	Od 25 do 34	733	30,9%	416	29,3%	1149	30,3%
	Od 35 do 44	453	19,1%	232	16,3%	685	18,1%
	Od 45 do 54	451	19,0%	198	13,9%	649	17,1%
	Od 55 do 59	301	12,7%	113	8,0%	414	10,9%
	Od 60 do 64	80	3,4%	39	2,7%	119	3,1%
Ogółem		2371	100,0%	1420	100,0%	3791	100,0%
Wykształcenie	Wyższe	374	15,8%	161	11,3%	535	14,1%
	Policealne i średnie zawodowe	527	22,2%	383	27,0%	910	24,0%
	Średnie ogólnokształcące	298	12,6%	158	11,1%	456	12,0%
	Zasadnicze zawodowe	562	23,7%	349	24,6%	911	24,0%
	Gimnazjalne i poniżej	610	25,7%	369	26,0%	979	25,8%
Ogółem		2371	100,0%	1420	100,0%	3791	100,0%
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	346	14,6%	244	17,2%	590	15,6%
	Od 1 do 5 lat	511	21,6%	293	20,6%	804	21,2%
	Od 5 do 10 lat	351	14,8%	193	13,6%	544	14,3%
	Od 10 do 20 lat	412	17,4%	219	15,4%	631	16,6%
	Od 20 do 30 lat	321	13,5%	124	8,7%	445	11,7%
	30 lat i więcej	153	6,5%	54	3,8%	207	5,5%
	Bez stażu	277	11,7%	293	20,6%	570	15,0%
Ogółem		2371	100,0%	1420	100,0%	3791	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

W grudniu 2012 roku w powiecie skierniewickim najliczniejszą grupą bezrobotnych okazały się osoby pozostające bez pracy 1-3 miesiące (22,5%), a łącznie 35,9% poszukiwało pracy do 3 miesięcy. Co dziesiąta osoba była zarejestrowana w PUP dłużej niż od roku do dwóch lat (10,8%)¹⁵. Przeważającą część stanowiły osoby poniżej 35 roku życia (59,0%), przy czym niemal co trzeci bezrobotny ukończył od 18 do 24 lat (29,7%). Z drugiej strony, w sumie 10,7% osób ukończyło co najmniej 55 lat. W strukturze poziomu wykształcenia odnotowano zbliżone odsetki dla poziomu policealnego i średniego zawodowego (27,0%), zasadniczego zawodowego (24,6%) oraz gimnazjalnego i niższego (26,0%). Należy podkreślić, że około połowa bezrobotnych (50,6%) uzyskała wykształcenie co najwyżej zasadnicze zawodowe, zaś niemal co dziewięć z nich posiadał dyplom wyższej uczelni (11,3%). W niemal co

¹⁵ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

szóstym przypadku osoby bezrobotne posiadały staż pracy nie przekraczający jednego roku (17,2%), a ponad co czwarta osoba miała co najmniej 10-letnie doświadczenie zawodowe (27,9% łącznie). Co istotne, aż 20,6% mieszkańców powiatu skierniewickiego zarejestrowanych w PUP nie uzyskało żadnego doświadczenia zawodowego.

Jeśli chodzi o miasto Skierniewice, to również około co trzecia osoba bezrobotna poszukiwała zatrudnienia nie dłużej niż 3 miesiące (34,7%), w tym 13,1% – do miesiąca czasu, ale nieco większa część była bezrobotna powyżej 12-24 miesięcy (14,0%). Pod względem wieku, najliczniejsze okazały się osoby liczące od 25 do 34 lat (30,9%), w tym niemal o połowę mniej bezrobotnych niż w pierwszym powiecie ukończyło od 18 do 24 lat (14,9%). Jednakże większy odsetek stanowiły osoby w wieku co najmniej 55 lat (16,1%). Również i w powiecie grodzkim zaobserwowano podobne udziały osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (22,2%), zasadniczym zawodowym (23,7%) oraz co najwyżej gimnazjalnym (25,7%). Podobnie, jak w pierwszym powiecie około co drugi z bezrobotnych (49,4%) posiadał wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe, ale nieco większy odsetek uzyskał wyższe wykształcenie (15,8%). W mieście Skierniewice odnotowano niemal o połowę mniejszy niż w powiecie ziemskim odsetek osób, które nie posiadały żadnego doświadczenia zawodowego (11,7%). Poza tym, około co siódmy bezrobotny uzyskał staż pracy nie dłuższy niż rok (14,6%), a dość wysoki odsetek posiadał co najmniej 10-letnie doświadczenie (37,4%).

W podziale na płeć, w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice zaobserwowano następujące tendencje¹⁶:

- Nie zachodziły większe różnice pomiędzy bezrobotnymi mężczyznami a kobietami, jeśli chodzi o czas pozostawania bez pracy; zbliżone odsetki dotyczyły osób zarejestrowanych do 3 miesięcy, chociaż częściej byli to mężczyźni (32,8% dla kobiet; 37,4% dla mężczyzn), a także powyżej 24 miesięcy, gdzie odnotowano większą proporcję kobiet (odpowiednio: 15,1% i 10,4%).
- Dla obu płci struktura pod względem wieku był zbliżona, jednakże wśród mężczyzn większe były udziały osób do 24 roku życia (19,9% dla kobiet; 21,0% dla mężczyzn), a przede wszystkim wśród osób 55-letnich i starszych (odpowiednio: 10,2% i 18,0%).
- Kobiety około dwa razy częściej posiadały wyższe wykształcenie (18,6%) niż mężczyźni (9,6%), a także wykształcenie średnie ogólnokształcące (odpowiednio: 16,0% i 8,0%); z kolei mężczyźni zdecydowanie częściej uzyskali wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,2% mężczyzn; 17,9% kobiet) oraz nieco większe ich udziały odnotowano dla poziomu co najwyżej gimnazjalnego (odpowiednio: 29,3% i 22,4%).
- Wyższe odsetki bezrobotnych kobiet odnotowano w grupie osób ze stażem pracy nie przekraczającym roku (18,1% kobiet; 13,0% mężczyzn), w pozostałych przedziałach długości stażu udziały kobiet i mężczyzn były zbliżone.

¹⁶ Stan na 31 grudnia 2012 r. Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Tabela 17. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach ze względu na płeć w XII 2012 roku

		Kategorie					
		Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%
Czas pozostawiania bez pracy	Do 1 miesiąca	215	11,3%	286	15,1%	501	13,2%
	1-3 miesiące	409	21,5%	422	22,3%	831	21,9%
	3-6 miesięcy	325	17,1%	360	19,0%	685	18,1%
	6-12 miesięcy	348	18,3%	344	18,2%	692	18,3%
	12-24 miesięcy	316	16,6%	281	14,9%	597	15,7%
	Powyżej 24 miesięcy	288	15,1%	197	10,4%	485	12,8%
Ogółem		1901	100,0%	1890	100,0%	3791	100,0%
Wiek	Od 18 do 24	378	19,9%	397	21,0%	775	20,4%
	Od 25 do 34	638	33,6%	511	27,0%	1149	30,3%
	Od 35 do 44	361	19,0%	324	17,1%	685	18,1%
	Od 45 do 54	331	17,4%	318	16,8%	649	17,1%
	Od 55 do 59	193	10,2%	221	11,7%	414	10,9%
	Od 60 do 64	0	,0%	119	6,3%	119	3,1%
Ogółem		1901	100,0%	1890	100,0%	3791	100,0%
Wykształcenie	Wyższe	354	18,6%	181	9,6%	535	14,1%
	Policealne i średnie zawodowe	477	25,1%	433	22,9%	910	24,0%
	Średnie ogólnokształcące	304	16,0%	152	8,0%	456	12,0%
	Zasadnicze zawodowe	341	17,9%	570	30,2%	911	24,0%
	Gimnazjalne i poniżej	425	22,4%	554	29,3%	979	25,8%
Ogółem		1901	100,0%	1890	100,0%	3791	100,0%
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	345	18,1%	245	13,0%	590	15,6%
	Od 1 do 5 lat	398	20,9%	406	21,5%	804	21,2%
	Od 5 do 10 lat	275	14,5%	269	14,2%	544	14,3%
	Od 10 do 20 lat	317	16,7%	314	16,6%	631	16,6%
	Od 20 do 30 lat	216	11,4%	229	12,1%	445	11,7%
	30 lat i więcej	72	3,8%	135	7,1%	207	5,5%
	Bez stażu	278	14,6%	292	15,4%	570	15,0%
Ogółem		1901	100,0%	1890	100,0%	3791	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

7. Miasto Skierniewice i powiat skierniewicki – długotrwale bezrobotni

Na lokalnym rynku pracy utrzymuje się wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Zgodnie z danymi na 31 grudnia 2012 roku, łączna liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice (na koniec 2012 roku) wyniosła 1531 osób, w tym 528 zamieszkiwało powiat skierniewicki, a 528 – miasto Skierniewice. Długotrwale bezrobotni stanowią 40,4% ogółu bezrobotnych, zaś udział kobiet w ogóle długotrwale bezrobotnych wyniósł 54,5%. Osoby długotrwale bezrobotne scharakteryzowano pod względem czasu pozostawiania bez pracy, wieku, wykształcenia i stażu pracy. W powiecie skierniewickim

i w mieście Skierniewice odnotowano bardzo zbliżone charakterystyki tej szczególnej kategorii osób bezrobotnych.

Tabela 18. Struktura społeczno-demograficzna osób długotrwale bezrobotnych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w XII 2012 roku

		Struktura społeczno-demograficzna osób długotrwale bezrobotnych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w XII 2012 roku					
		Kategorie					
		Miasto Skierniewice		Powiat skierniewicki		PUP Skierniewice	
		N	%	N	%	N	%
Czas pozostawania bez pracy	Do 1 miesiąca	42	4,2%	26	4,9%	68	4,4%
	1-3 miesiące	87	8,7%	46	8,7%	133	8,7%
	3-6 miesięcy	64	6,4%	28	5,3%	92	6,0%
	6-12 miesięcy	99	9,9%	72	13,6%	171	11,2%
	12-24 miesięcy	388	38,7%	207	39,2%	595	38,9%
	Powyżej 24 miesięcy	323	32,2%	149	28,2%	472	30,8%
Ogółem		1003	100,0%	528	100,0%	1531	100,0%
Wiek	Od 18 do 24	100	10,0%	119	22,5%	219	14,3%
	Od 25 do 34	269	26,8%	143	27,1%	412	26,9%
	Od 35 do 44	213	21,2%	89	16,9%	302	19,7%
	Od 45 do 54	226	22,5%	94	17,8%	320	20,9%
	Od 55 do 59	151	15,1%	57	10,8%	208	13,6%
	Od 60 do 64	44	4,4%	26	4,9%	70	4,6%
Ogółem		1003	100,0%	528	100,0%	1531	100,0%
Wykształcenie	Wyższe	123	12,3%	44	8,3%	167	10,9%
	Policealne i średnie zawodowe	213	21,2%	122	23,1%	335	21,9%
	Średnie ogólnokształcące	118	11,8%	58	11,0%	176	11,5%
	Zasadnicze zawodowe	253	25,2%	129	24,4%	382	25,0%
	Gimnazjalne i poniżej	296	29,5%	175	33,1%	471	30,8%
Ogółem		1003	100,0%	528	100,0%	1531	100,0%
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	159	15,9%	110	20,8%	269	17,6%
	Od 1 do 5 lat	202	20,1%	92	17,4%	294	19,2%
	Od 5 do 10 lat	141	14,1%	69	13,1%	210	13,7%
	Od 10 do 20 lat	198	19,7%	99	18,8%	297	19,4%
	Od 20 do 30 lat	140	14,0%	48	9,1%	188	12,3%
	30 lat i więcej	49	4,9%	15	2,8%	64	4,2%
	Bez stażu	114	11,4%	95	18,0%	209	13,7%
Ogółem		1003	100,0%	528	100,0%	1531	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Pod koniec 2012 roku, zarejestrowani w PUP w Skierniewicach długotrwale bezrobotni w zdecydowanej większości pozostawali bez pracy co najmniej od roku (w sumie 69,7%), w tym najczęściej od 12 do 24 miesięcy (38,9%) i powyżej 24 miesięcy (30,8%)¹⁷. Największe udziały dotyczyły osób w wieku od 25 do 34 lat (26,9%) oraz od 45 do 54 lat

¹⁷ Stan na 31 grudnia 2012 r. Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

(20,9%), zaś długotrwale bezrobotni powyżej 55 lat stanowili 18,2% ogółu tej kategorii. Zetem były to najczęściej osoby relatywnie młode, w wieku do 25 do 44 lat (46,6%), natomiast osoby powyżej 45 roku życia stanowiły 39,1%. Blisko co trzeci długotrwale bezrobotny ukończył szkołę gimnazjalną lub niższą (30,8%), zaś trzykrotnie rzadziej posiadał dyplom uczelni wyższej (10,9%) – jednak i takie osoby miały długookresowe problemy ze znalezieniem zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Poza tym, co czwarty taki bezrobotny miał wykształcenie zasadnicze zawodowe (25,0%), natomiast co piąty (21,9%) policealne lub średnie zawodowe, a co dziewiąty – średnie ogólnokształcące (11,5%). 13,7% osób długotrwale bezrobotny nie posiadało stażu zawodowego, a w przypadku 17,6% doświadczenie zawodowe nie przekraczało jednego roku.

Zgodnie z danymi na dzień 13 lutego 2013 roku, na 4364 osób zarejestrowanych w PUP Skierniewice przypadało 1698 osób długotrwale bezrobotnych, czyli 38,9%. Co istotne, aż 469 osób z tej kategorii nie posiadało kwalifikacji zawodowych (27,6%), zaś 349-ciu nie uzyskało dotychczas doświadczenia zawodowego (20,6% długotrwale bezrobotnych).

Tabela 19. Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice (wybrane kategorie) wg stanu na 13.02.2013 roku

Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice (wybrane kategorie) wg stanu na 13.02.2013 roku		
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Udział wśród długotrwale bezrobotnych
Osoby długotrwale bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych	469	27,6%
Osoby długotrwale bezrobotne bez doświadczenia zawodowego	349	20,6%
Liczba długotrwale bezrobotnych	1698	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

8. Miasto Skierniewice i powiat skierniewicki – bezrobotni powyżej 50 roku życia

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 roku, w PUP w Skierniewicach odnotowano w sumie 937 osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, które stanowiły 24,7% ogółu zarejestrowanych osób. Liczba analizowanej kategorii bezrobotnych wyniosła 662 osoby dla miasta Skierniewice oraz 275 osób zamieszkujących w powiecie skierniewickim¹⁸. W kolejnej tabeli określono strukturę społeczno-demograficzną wskazanej kategorii bezrobotnych ze względu na takie czynniki jak: płeć, czas pozostawania bez pracy, poziom wykształcenia oraz staż pracy ogółem.

W grudniu 2012 roku w powiecie skierniewickim bezrobotni mężczyźni powyżej 50 roku życia znacznie przeważali nad kobietami (61,5% i 38,5%)¹⁹. Około co czwarta osoba z tej kategorii pozostawała na bezrobociu co najwyżej trzy miesiące (26,9%). Należy zaakcentować, że ponad dwie piąte takich osób pozostawało bez pracy od co najmniej roku (42,6%). Pod względem wykształcenia, największa liczba osób osiągnęła poziom co najwyżej gimnazjalny (aż 51,6%), a rzadziej – zasadniczy zawodowy (28,0%) czy też policealny i średni zawodowy (16,4%). Wyjątkowo bezrobotni z tej kategorii uzyskali wykształcenie wyższe lub średnie

¹⁸ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

¹⁹ J. w.

ogólnokształcące (odpowiednio: 1,5% i 2,5%). Większość mieszkańców powiatu skierniewickiego z tej kategorii zarejestrowanych w urzędzie pracy (w sumie 60,4%) posiadała dość znaczne doświadczenie sięgające od 10 do 20 lat (30,2%) lub od 20 do 30 lat (30,2%). Blisko jeden na pięciu bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat miał ponad 30-letni staż zawodowy (19,3%), a tylko nieliczni nie posiadali żadnego doświadczenia (5,8%).

Tabela 20. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice – XII 2012 rok

		Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice - XII 2012 rok					
		Kategorie					
		Miasto Skierniewice		Powiat skierniewicki		PUP Skierniewice	
		N	%	N	%	N	%
Płeć	Kobiety	291	44,0%	106	38,5%	397	42,4%
	Mężczyźni	371	56,0%	169	61,5%	540	57,6%
Ogółem		662	100,0%	275	100,0%	937	100,0%
Czas pozostawania bez pracy	Do 1 miesiąca	78	11,8%	31	11,3%	109	11,6%
	Od 1 do 3 miesiące	110	16,6%	43	15,6%	153	16,3%
	Od 3 do 6 miesięcy	98	14,8%	28	10,2%	126	13,4%
	Od 6 do 12 miesięcy	114	17,2%	56	20,4%	170	18,1%
	Od 12 do 24 miesięcy	117	17,7%	58	21,1%	175	18,7%
	Powyżej 24 miesięcy	145	21,9%	59	21,5%	204	21,8%
Ogółem		662	100,0%	275	100,0%	937	100,0%
Wykształcenie	Wyższe	34	5,1%	4	1,5%	38	4,1%
	Policealne i średnie zawodowe	162	24,5%	45	16,4%	207	22,1%
	Średnie ogólnokształcące	37	5,6%	7	2,5%	44	4,7%
	Zasadnicze zawodowe	210	31,7%	77	28,0%	287	30,6%
	Gimnazjalne i poniżej	219	33,1%	142	51,6%	361	38,5%
Ogółem		662	100,0%	275	100,0%	937	100,0%
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	23	3,5%	12	4,4%	35	3,7%
	Od 1 do 5 lat	33	5,0%	11	4,0%	44	4,7%
	Od 5 do 10 lat	39	5,9%	17	6,2%	56	6,0%
	Od 10 do 20 lat	155	23,4%	83	30,2%	238	25,4%
	Od 20 do 30 lat	244	36,9%	83	30,2%	327	34,9%
	30 lat i więcej	151	22,8%	53	19,3%	204	21,8%
	Bez stażu	17	2,6%	16	5,8%	33	3,5%
Ogółem		662	100,0%	275	100,0%	937	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

W mieście Skierniewice w kategorii bezrobotnych liczących powyżej 50 lat, również odnotowano znacznie większą liczbę mężczyzn (56,0%) niż kobiet (44,0%). Podobnie jak w powiecie skierniewickim, najczęściej osoby z tej grupy wiekowej pozostawały bez pracy od roku lub dłużej (39,6%) a znacznie rzadziej – tylko do trzech miesięcy (razem 28,4%). Jeśli chodzi o strukturę wykształcenia, niemal równe udziały dotyczyły osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (31,7%) oraz gimnazjalnym i niższym (33,1%). Pozostali bezrobotni uzyskali poziom policealny i średni zawodowy (24,5%), ewentualnie wyższy (5,1%) lub średni ogólnokształcący (5,6%). Niska liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia

z miasta Skierniewice nie posiadała żadnego doświadczenia zawodowego (2,6%) lub był to staż najwyżej roczny (3,5%). Co trzecia osoba zarabkowała od 20 do 30 lat (36,9%), a co piąta – przez dłuższy okres czasu (w sumie 22,8%).

Tabela 21. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP Skierniewice (wybrane kategorie)

Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP Skierniewice (wybrane kategorie) - wg stanu na 13.02.2013 roku		
	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 r. ż.	Udział wśród bezrobotnych do 50 r. ż.
Osoby powyżej 50 roku życia bez kwalifikacji zawodowych	308	30,5%
Osoby powyżej 50 roku życia bez doświadczenia zawodowego	47	4,7%
Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia	1009	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Biorąc pod uwagę szczególne kategorie bezrobotnych zarejestrowanych dla analizowanej grupy wiekowej, w lutym 2013 roku w PUP w Skierniewicach łącznie co trzecia z osób powyżej 50 roku życia nie posiadała kwalifikacji zawodowych (30,5%; 308 osób)²⁰. Poza tym, tylko 47 osób, a więc 4,7% ogółu bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat nie miało żadnego doświadczenia zawodowego.

Na podstawie przytoczonych danych źródłowych można stwierdzić, że w omawianej kategorii bezrobotnych z obydwu analizowanych powiatów kluczowym problemem jest pozostawanie na długotrwałym bezrobociu znacznej liczby osób, pomimo posiadania długookresowego stażu zawodowego. Barię w uzyskaniu i utrzymaniu posad przez osoby powyżej 50 roku życia może być przede wszystkim relatywnie niski poziom wykształcenia, szczególnie jeśli jest to wykształcenie gimnazjalne i niższe. Zwraca uwagę także przewaga mężczyzn nad kobietami z tej kategorii bezrobotnych, co może wynikać z faktu, że część nie posiadających zatrudnienia kobiet w zaawansowanym wieku nie rejestruje się w PUP, zaś ich bezrobocie przyjmuje formę ukrytą.

9. Miasto Skierniewice i powiat skierniewicki – pracujący, wynagrodzenie, podmioty gospodarcze, migracje oraz beneficjenci pomocy społecznej

Kolejne dane dotyczą informacji o liczbie osób pracujących, w tym w podziale na sektory własności, a także o osiąganym przez nich wynagrodzeniu na lokalnym rynku pracy. Dalsze statystyki dostarczają informacji na temat podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu skierniewickiego i w mieście Skierniewice, a także migracji i beneficjentów pomocy społecznej.

²⁰ Stan na dzień 13.02. 2012. Na podstawie danych PUP w Skierniewicach. W tym okresie osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia stanowiły 23,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych dla obu powiatów.

9.1. Pracujący w kraju, województwie oraz w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim

Zgodnie z danymi na koniec grudnia 2011 roku, w mieście Skierniewice pracowało około 12,0 tys. osób, zaś w powiecie skierniewickim nieco ponad 3,9 tys. W tym samym okresie, w całym kraju odnotowano 8 mln 640,5 tys. pracowników, w tym ok. 562,2 mieszkańców województwa łódzkiego.

Tabela 22. Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej na koniec XII 2011 roku

Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej na koniec XII 2011 roku	
	N
Polska	8640456
Województwo łódzkie	562152
Miasto Skierniewice	12023
Powiat skierniewicki	3939
Gmina Bolimów	379
Gmina Głuchów	431
Gmina Godzianów	214
Gmina Kowiesy	116
Gmina Lipince Reymontowskie	263
Gmina Maków	456
Gmina Nowy Kawęczyn	501
Gmina Skierniewice	1432
Gmina Słupia	147

Źródło: Urząd Statystyczny w Łodzi²¹.

Na analizowanym obszarze 75,3% pracujących zamieszkuje w mieście Skierniewice, zaś 24,7% w powiecie skierniewickim. Jeśli chodzi o powiat skierniewicki, to udział mieszkańców w ogóle pracowników kształtuje się to następująco: w gminie Skierniewice – 1432 osoby (36,4% pracowników z powiatu), w gminie Nowy Kawęczyn – 501 osób (12,7% pracowników), w gminie Maków – 456 osób (11,6%), w gminie Głuchów – 431 osób (10,9%), w gminie Bolimów – 379 osób (9,6%), w gminie Lipince Reymontowskie – 263 osoby (6,7%), w gminie Godzianów – 214 osób (5,4%), w gminie Słupia – 147 osób (3,7%) oraz w gminie Kowiesy – 116 pracowników (2,9%).

²¹ *Województwo łódzkie. Podregiony, powiaty, gminy...*, op. cit., s. 141-142. Uwaga: Powyższe dane podane są według faktycznego miejsca pracy, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach oraz duchowieństwa.

Tabela 23. Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów własności dla województwa łódzkiego, powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice na koniec XII 2011 roku

Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów własności dla województwa łódzkiego, powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice na koniec XII 2011 roku			
	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Ogółem
Województwo łódzkie	203300	358852	562152
Powiat skierniewicki	1298	2641	3939
Miasto Skierniewice	4623	7400	12023

Źródło: Urząd Statystyczny w Łodzi²².

W analizowanym okresie, w całym województwie w sektorze prywatnym zatrudnionych było około 358,9 tys. osób (63,8%), zaś w publicznym pracowało 203,3 tys. mieszkańców regionu, czyli 36,2% ogółu zatrudnionych. W powiecie skierniewickim również większą liczbę zatrudniały prywatne przedsiębiorstwa (2,6 tys.; 67,0% pracowników), niż w podmiotach publicznych (1,3 tys.; ok. 33,0%). Podobna tendencja występowała na rynku pracy w mieście Skierniewice, gdzie pracownicy sektora prywatnego (7,4%; 61,5%) niemal dwukrotnie przeważali nad zatrudnionymi w sektorze własności publicznej (4,6 tys.; 38,5%).

Tabela 24. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto z zł w gospodarce narodowej ogółem oraz według sektorów własności

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł w gospodarce narodowej ogółem oraz według sektorów własności dla Polski, województwa łódzkiego, powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice w 2011 roku			
	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Ogółem
Polska	3978,80	3413,58	3625,21
Województwo łódzkie	3964,55	2768,33	3245,97
Powiat skierniewicki	3378,56	2276,29	2725,69
Miasto Skierniewice	3554,44	2656,28	2916,61

Źródło: Urząd Statystyczny w Łodzi²³.

W podanym okresie, w województwie łódzkim przeciętne wynagrodzenie wyniosło 3245,97 zł, a więc było niższe od średnich płac w całym kraju (3625,21 zł). Warto zaznaczyć, że przeciętna płaca zarówno w powiecie skierniewickim, jak i w mieście Skierniewice była znacznie niższa od średniej wojewódzkiej i krajowej, gdyż wyniosła odpowiednio 2725,69 zł i 2916,61 zł. Pracownicy Skierniewic otrzymali pensje przeciętnie wyższe o 190,92 zł od zatrudnionych mieszkańców powiatu skierniewickiego.

Należy podkreślić, że na każdym z wymienionych rynków pracy przeciętne miesięczne wynagrodzenie uzyskiwane w sektorze publicznym okazało się wyraźnie wyższe od płac otrzymywanych w prywatnych przedsiębiorstwach. W powiecie skierniewickim różnica ta wyniosła aż 1102,27 zł, a w mieście Skierniewice była równa 898,16 zł na korzyść pracowników sektora publicznego.

²² Dane uzyskane od Informatorium Statystycznego Urzędu Statystycznego w Łodzi.

²³ *Ibidem*.

9.2. Pomioty gospodarcze w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim

W 2011 roku w całej Polsce w systemie REGON zarejestrowanych było niemal 3 mln 870,0 tys. podmiotów gospodarczych, w tym 121,9 (tylko 3,1%) działało w sektorze publicznym, zaś dominująca część – w sektorze prywatnym (3 mln 748 tys.; 96,9%)²⁴.

Tabela 25. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2011 roku w Polsce, województwie łódzkim, mieście Skierniewice oraz poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego wg sektorów własności

	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2011 roku w Polsce, województwie łódzkim, mieście Skierniewice oraz poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego wg sektorów własności					
	Kategorie					
	Sektor publiczny		Sektor prywatny		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Polska	121871	3,1%	3748026	96,9%	3869897	100,0%
Województwo łódzkie	6648	2,9%	221889	97,1%	228537	100,0%
Miasto Skierniewice	135	2,7%	4833	97,3%	4968	100,0%
Powiat skierniewicki	109	4,9%	2130	95,1%	2239	100,0%
Gmina Bolimów	16	6,7%	222	93,3%	238	100,0%
Gmina Głuchów	17	5,3%	304	94,7%	321	100,0%
Gmina Godzianów	15	9,3%	147	90,7%	162	100,0%
Gmina Kowiesy	8	4,4%	175	95,6%	183	100,0%
Gmina Lipince Reymontowskie	11	5,8%	180	94,2%	191	100,0%
Gmina Maków	14	5,1%	261	94,9%	275	100,0%
Gmina Nowy Kawęczyn	9	5,3%	161	94,7%	170	100,0%
Gmina Skierniewice	9	1,7%	527	98,3%	536	100,0%
Gmina Słupia	10	6,1%	153	93,9%	163	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dominacja przedsiębiorstw prywatnych była cechą charakterystyczną każdego z analizowanych rynków pracy: od wojewódzkiego (97,1% z 221,9 tys. podmiotów), po powiatowe – w mieście Skierniewice (97,3% z 4,8 tys.) i w powiecie Skierniewickim (95,1% z 2,1 tys.) oraz gminne. W ramach drugiego wymienionego powiatu, udział przedsiębiorstw publicznych w poszczególnych gminach wahał się od zaledwie 1,7% (9 na 527 podmiotów) w gminie Skierniewice do 9,3% (15 na 147 zakładów) w gminie Godzianów.

Kolejną ważną informacją na temat lokalnego rynku pracy dotyczy faktu, że większość podmiotów działających na analizowanym obszarze jest skoncentrowana na terenie Skierniewic (68,9%, 4968 podmiotów), pozostała część (31,1%, 2239 podmiotów) prowadzi działalność na terenie powiatu skierniewickiego. Na tym obszarze najwięcej podmiotów działało w gminie Skierniewice (536 podmiotów), gminie Głuchów (321) oraz Maków (275). Najmniej zakładów pracy znajduje się w gminach: Słupia (163), Godzianów (162) i Nowy Kawęczyn (170).

²⁴ Na podstawie BDL GUS. *op. cit.*

Tabela 26. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim wg klas wielkości

	Kategorie					
	Miasto Skierniewice		Powiat skierniewicki		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Do 9 osób	4707	94,7%	2115	94,5%	6822	94,7%
Od 10 do 49 osób	214	4,3%	112	5,0%	326	4,5%
Od 50 do 249 osób	38	,8%	12	,5%	50	,7%
Od 250 do 999 osób	7	,1%	0	0%	7	,1%
1000 i więcej osób	2	,04%	0	0%	2	,03%
Ogółem	4968	100,0%	2239	100,0%	7207	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W powiecie skierniewickim w 2011 roku w systemie REGON zarejestrowanych było najczęściej firm zatrudniających do 9-ciu pracowników (2,2 tys.; 94,5%), a nieliczne podmioty zatrudniały od 1 do 49 (112 firm; 5,0%) lub od 50 do 249 osób (0,5%)²⁵. W mieście Skierniewice również zdecydowanie dominowały pod względem ilościowym przedsiębiorstwa co najwyżej 9-cioosobowe (4,7 tys.; 94,7%), a już mniej liczne okazały się firmy liczące 10-49 członków kadr (214; 4,3%) lub 50-249 pracowników (38; 0,8%). Na całym omawianym obszarze w roku 2011 tylko w Skierniewicach prowadziły działalność duże przedsiębiorstwa liczące od 250 do 999 osób (7 podmiotów; 0,1%) lub większe (tylko 2 firmy; 0,04% ogółu przedsiębiorstw w powiecie).

Biorąc pod uwagę sekcje PKD, można stwierdzić, że w 2011 roku w powiecie skierniewickim największą część ogółu przedsiębiorstw stanowiły firmy zajmujące się „handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (578 podmiotów; 25,8%), budownictwem (403; 18,0%), a rzadziej już – przetwórcie przemysłowe (219; 9,8%) i podmioty działające w dziedzinie „transportu i gospodarki magazynowej” (187; 8,4%). Podobnie w mieście Skierniewice największy udział miały firmy handlowe (1,4 tys.; 27,6%) oraz budowlane (682; 13,7%), ale – w odróżnieniu do powiatu ziemskiego – na trzecim miejscu znalazły się typowo „miejskie” podmioty prowadzące „działalność profesjonalną, naukową i techniczną” (517; 10,4%).

²⁵ *Ibidem.*

Tabela 27. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana w systemie REGON w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim wg sekcji PKD

	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim wg sekcji PKD					
	Kategorie					
	Miasto Skierniewice		Powiat skierniewicki		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	50	1,0%	133	5,9%	183	2,5%
Górnictwo i wydobywanie	5	,1%	9	,4%	14	,2%
Przetwórstwo przemysłowe	333	6,7%	219	9,8%	552	7,7%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	3	,1%	5	,2%	8	,1%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	11	,2%	9	,4%	20	,3%
Budownictwo	682	13,7%	403	18,0%	1085	15,1%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1373	27,6%	578	25,8%	1951	27,1%
Transport i gospodarka magazynowa	368	7,4%	187	8,4%	555	7,7%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	108	2,2%	45	2,0%	153	2,1%
Informacja i komunikacja	153	3,1%	27	1,2%	180	2,5%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	188	3,8%	43	1,9%	231	3,2%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	180	3,6%	19	,8%	199	2,8%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	517	10,4%	94	4,2%	611	8,5%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	140	2,8%	38	1,7%	178	2,5%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	22	,4%	77	3,4%	99	1,4%
Edukacja	195	3,9%	94	4,2%	289	4,0%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	252	5,1%	40	1,8%	292	4,1%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	94	1,9%	53	2,4%	147	2,0%
Pozostała działalność usługowa	294	5,9%	166	7,4%	460	6,4%
Ogółem	4968	100,0%	2239	100,0%	7207	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

9.3. Pomioty gospodarcze zakładane przez osoby bezrobotne

Kolejne dane dotyczą informacji na temat osób bezrobotnych, które uzyskały od PUP w Skierniewicach dotacje na założenie własnej działalności gospodarczej. Poniższe dane urzędowe odnoszą się do podmiotów, które w latach 2009-2011 powstały w ramach tej formy wsparcia, niezależnie czy aktualnie funkcjonują, czy też nie.

Tabela 28. Liczba przyznanych przez PUP Skierniewice dotacji na założenie działalności gospodarczej (wg liczby osób bezrobotnych) w latach 2009-2010-2011

Liczba przyznanych przez PUP Skierniewice dotacji na założenie działalności gospodarczej (wg liczby osób bezrobotnych) w latach 2009-2010-2011								
	Rok przyznania środków na założenia działalności gospodarczej						Ogółem	
	2009		2010		2011		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Liczba założonych podmiotów	175	100,0%	218	100%	37	100%	430	100,0%
Liczba zlikwidowanych podmiotów	41	23,4%	53	24,3%	0	0%	94	21,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

We wskazanym trzyletnim okresie PUP w Skierniewicach przyznało osobom bezrobotnym dotacje na założenie 430 firm, przy czym 94 podmioty (21,9%) uległy likwidacji²⁶. Największa liczba powstałych firm przypadła na 2010 rok, kiedy założono 218 z nich. Rok wcześniej przyznano wsparcie 175 osobom bezrobotnym, zaś w 2011 odnotowano już tylko 37 dotacji. W latach 2009-2010 blisko co czwarta firma założona przez osoby bezrobotne w ramach środków z PUP uległa likwidacji (23,54%-24,3%).

W podziale na sekcje PKD, w latach 2009-2011 bezrobotne osoby tworzyły najczęściej firmy budowlane (25,3%) oraz zajmujące się „handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych włączając motocykle” (23,0%). Na trzecim miejscu znalazły się podmioty prowadzące działalność profesjonalną, nauką i techniczną (15,1%). Warto zaznaczyć, że pierwsze dwie branże należały jednocześnie do najbardziej ryzykownych, a z powodu popularności – do najbardziej konkurencyjnych, gdyż w tym samym czasie zlikwidowano co piąty zakład budowlany (19,1%) i co trzecią firmę handlową (31,9%) założoną w ramach dotacji z PUP. Ponadto, na lokalnym rynku nie przetrwał co dziewiąty dotowany z urzędu podmiot prowadzący działalność naukową (10,6%) oraz co ósmy zakład przetwórstwa przemysłowego lub aktywny w zakresie pozostałej działalności usługowej (po 11,7%).

²⁶ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Tabela 29. Założone oraz zlikwidowane podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w latach 2009-2011

	Status podmiotu gospodarczego	
	Założone podmioty	Zlikwidowane podmioty
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	,2%	
Przetwórstwo przemysłowe	8,6%	11,7%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działal. związana z rekultywacją	,5%	1,1%
Budownictwo	25,3%	19,1%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	23,0%	31,9%
Transport i gospodarka magazynowa	,7%	1,1%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,3%	8,5%
Informacja i komunikacja	3,5%	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	,9%	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15,1%	10,6%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4,0%	2,1%
Edukacja	2,3%	1,1%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1,2%	1,1%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2,3%	
Pozostała działalność usługowa	9,1%	11,7%
Ogółem	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Jeśli chodzi o szczegółowe klasy i podklasy, to we wskazanym okresie najbardziej popularne wśród beneficjentów pomocy z PUP były przedsiębiorstwa „wykonujące pozostałe roboty budowlane wykończeniowe” (38 firm; 8,8%), zakłady fryzjerskie i kosmetyczne (26 firm; 6,0%) oraz podmioty zajmujące się „konserwacją i naprawą motocykli i naprawą pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli” (25; 5,8%).

Tabela 30. Ranking najczęściej zakładanych podmiotów gospodarczych wg klas i podklas w latach 2009-2011

Ranking najczęściej zakładanych podmiotów gospodarczych wg klas i podklas w latach 2009-2011		
	N	%
Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	38	8,8%
Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne	26	6,0%
Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	25	5,8%
Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	15	3,5%
Działalność fotograficzna	14	3,3%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	14	3,3%
Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	13	3,0%
Działalność agencji reklamowych	11	2,6%
Roboty związane z budową dróg i autostrad	11	2,6%
Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet	11	2,6%
Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych	11	2,6%
Pozostałe podmioty	241	56,0%
Ogółem	430	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Należy zaakcentować, że najczęściej zakładane podmioty „wykonujące pozostałe roboty budowlane wykończeniowe” były najczęściej likwidowanymi przedsiębiorstwami powstałymi w ramach dotacji (10 firm; 10,6% ogółu likwidowanych podmiotów). Na drugim miejscu tego rankingu znalazły się „restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne” (8 firm; 8,5%), których założono zaledwie 13 w ciągu trzech lat.

Tabela 31. Ranking najczęściej likwidowanych podmiotów gospodarczych wg klas i podklas w latach 2009-2011

Ranking najczęściej likwidowanych podmiotów gospodarczych wg klas i podklas w latach 2009-2011		
	N	%
Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	10	10,6%
Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	8	8,5%
Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania	5	5,3%
Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne	5	5,3%
Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet	4	4,3%
Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	3	3,2%
Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	3	3,2%
Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	3	3,2%
Pozostałe podmioty	53	56,4%
Ogółem	94	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Ostatnie zestawienie danych obrazuje strukturę społeczno-demograficzną osób bezrobotnych, które w latach 2009-2011 uzyskały dotację na założenie działalności gospodarczej²⁷. Osobno zaprezentowano charakterystykę osób zakładających firmy i tzw. „przeegranych” – przedsiębiorców, którzy nie utrzymali się na lokalnym rynku.

Tabela 32. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych, które w latach 2009-2011 otrzymały dotację na założenie działalności gospodarczej a aktualny status firmy

Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych, które w latach 2009-2011 otrzymały dotację na założenie działalności gospodarczej a aktualny status firmy			
		Status firmy	
		Podmioty założone	Podmioty zlikwidowane
Płeć	Kobiety	38,4%	44,7%
	Mężczyźni	61,6%	55,3%
Ogółem		100,0%	100,0%
Wiek	Do 30 lat	53,3%	52,1%
	Od 31 do 50 lat	41,9%	40,4%
	Powyżej 50 lat	4,9%	7,4%
Ogółem		100,0%	100,0%
Miejsce zamieszkania	Miasto	66,7%	58,5%
	Wieś	33,3%	41,5%
Ogółem		100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

²⁷ *Ibidem.*

We wskazanym okresie w powiecie skierniewickim oraz w mieście Skierniewice, **typowa osoba bezrobotna, która otrzymywała wsparcie z PUP** na rozpoczęcie działalności gospodarczej była w wieku do 30 lat (53,3%), a rzadziej już ukończyła od 31 do 50 lat (41,9%). Byli to w większości mężczyźni (61,6%) oraz bezrobotni zamieszkujący tereny zurbanizowane (66,7%). Z drugiej strony, tylko nieliczne dotacje uzyskały osoby w wieku powyżej 50 lat (4,9%), co trzeci beneficjent był mieszkańcem obszarów wiejskich (33,3%), a niewiele większe udziały dotyczyły kobiet (38,4%).

Typowi „przeigrani” przedsiębiorcy z omawianej grupy również najczęściej ukończyli do 30 roku życia (52,1%) lub od 31 do 50 lat (40,4%), co wynika z liczby przyznanych dotacji dla tych kategorii wieku. Znacznie rzadziej były to osoby ponad 50-cioletnie (7,4%). Właścicielami ponad połowy zlikwidowanych firm byli mężczyźni (55,3%) i rzadziej kobiety (44,7%) – dane te jednak pokazują, że mężczyznom częściej udało się odnieść względny sukces i przetrwali na rynku. Poza tym, firmy zamykali w ponad połowie przypadków dotowani bezrobotni z terenów miejskich (58,5%), a rzadziej mieszkańcy wsi (41,5%).

9.4. Migracje – kraj, województwo oraz powiat miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego

Na podstawie danych urzędowych, ustalono poziom migracji zagranicznych oraz wewnętrznych, przy czym zgodnie z przyjętą terminologią:

Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania.²⁸

Z kolei:

Przez migracje wewnętrzne rozumie się zmiany miejsca stałego (lub czasowego) pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy w celu osiedlenia się na stałe (lub pobyt czasowy) oraz przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie. W przypadku gminy miejsko-wiejskiej migracją jest również zmiana miejsca zamieszkania między terenami miejskimi i wiejskimi gminy. Migracje wewnętrzne ludności nie uwzględniają zmian adresu w granicach tej samej jednostki, gdyż takie przemieszczenie nie powoduje zmiany w liczbie i strukturze ludności tej jednostki.²⁹

W 2011 roku saldo migracji zagranicznych dla kraju było ujemne i wyniosło -4334 osób, przy czym za granicę na pobyt stały głównie wyjeżdżały kobiety (-4043 osób; 93,3% emigrantów) i znacznie rzadziej mężczyźni (-291; 6,7%). W porównaniu 2010 roku saldo zwiększyło się o 2220 osób, czyli odnotowano ponad dwukrotny wzrost liczby emigrantów (z -2114 osób)³⁰. W województwie łódzkim w 2011 roku saldo migracji zewnętrznych również było ujemne (-47) i zwiększyło się w porównaniu do poprzedniego roku (z -23 osób). Warto zaznaczyć, że w 2011 roku wskaźnik ten był ujemny dla kobiet (-85), ale dodatni dla mężczyzn (38) i podobna tendencja miała miejsce rok wcześniej.

Zgodnie z danymi na 2011 rok, w powiecie skierniewickim (1 osoba) oraz w mieście Skierniewice (12 osób) analizowany wskaźnik przybrał wartości dodatnie, co oznacza, że więcej ludności powracało do kraju niż migrowało na pobyt stały, przy czym w pierwszym z powiatów przybył jeden mężczyzna, zaś w powiecie grodzkim saldo wyniosło 5 dla mężczyzn i 7 dla kobiet. W porównaniu do 2010 saldo migracji na całym terenie zmniejszyło się o połowę, ale utrzymuje się tendencja, zgodnie z którą osób przybywających jest więcej niż wyjeżdżających poza granicę kraju. Z punktu widzenia lokalnych rynków pracy jest to

²⁸ Rocznik demograficzny 2012, GUS, Warszawa 2012 r.;

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/rs_rocznik_demograficzny_2012.pdf, s. 409.

²⁹ Ibidem, s. 408.

³⁰ Na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, *op. cit.*

ważna informacja, gdyż imigranci w wieku produkcyjnym będą poszukiwać zatrudnienia w obu powiatach.

Tabela 33. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w 2010 i 2011 roku w Polsce, województwie łódzkim, mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim

		Kategorie					
		Saldo migracji wewnętrznych			Saldo migracji zagranicznych		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2010	Polska	x	x	x	-2114	1036	-3150
	Województwo łódzkie	-1757	-701	-1056	-23	72	-95
	Powiat skierniewicki	79	56	23	2	1	1
	Miasto Skierniewice	-46	-15	-31	22	11	11
2011	Polska	x	x	x	-4334	-291	-4043
	Województwo łódzkie	-1844	-762	-1082	-47	38	-85
	Powiat skierniewicki	44	33	11	1	1	0
	Miasto Skierniewice	-79	-58	-21	12	5	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Biorąc pod uwagę migracje wewnętrzne (gminne), podobnie jak rok wcześniej, również w 2011 roku na obszarze województwa łódzkiego saldo oszacowano na -1844 osób, w tym dominowały emigrujące kobiety (-1082; 58,6%) nad mężczyznami (-762; 40,4%)³¹. Saldo ujemne zaobserwowano także w mieście Skierniewice, gdzie nastąpił większy ubytek liczby ludności (-79) niż w 2010 roku (-46), jednakże wówczas wyjechało więcej kobiet (saldo -31), zaś rok później w wyniku migracji wewnętrznych ubywało głównie mężczyzn (-58).

Odmienne procesy zachodziły w powiecie skierniewickim, gdzie saldo migracji wewnętrznych okazało się dodatnie zarówno w 2010 (79), jak i w roku następnym (44). Podczas gdy ruchy migracyjne w województwie i w Skierniewicach zwiększyły się, w powiecie ziemskim – osłabły. W obu analizowanych latach, więcej migrowało mężczyzn (saldo 56 w 2010; 33 w 2011) niż kobiet (odpowiednio: 23 i 11 osób).

Tabela 34. Napływ i odpływ ludności w 2011 roku w województwie łódzkim, mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim

		Kategorie						
		Napływ			Odpływ			Saldo migracji
		Ogółem	Z miast	Z zagranicy	Ogółem	Do miast	Za granicę	Ogółem
Województwo łódzkie		23197	14146	504	25088	12638	551	-1891
Powiat skierniewicki		366	224	1	321	177	0	45
Miasto Skierniewice		391	155	28	458	205	16	-67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

³¹ *Ibidem.*

Jeśli chodzi o napływ i odpływ ludności, to 2011 roku w całym województwie więcej mieszkańców województwa łódzkiego wyjechało na pobyt stały za granice kraju (551) niż przyjechało do Polski (504)³². W mieście Skierniewice odpływ za granicę wyniósł 16 a napływ 28 osób, zaś w powiecie skierniewickim tylko jedna osoba przybyła z zagranicy i nikt nie wyemigrował. Napływ z miast w całym województwie wyniósł ok. 14,1 tys. osób, zaś odpływ 12,6 tys. ludności. W powiecie skierniewickim również więcej osób napływało z miast (224) niż z nich wyjeżdżało (177). Z kolei w mieście Skierniewice odpływ do miast był wyższy niż napływ mieszkańców z miast (odpowiednio: 205 i 155 osób). Na analizowanych obszarach salda migracji ogółem wyniosły kolejno: dla województwa łódzkiego -1891, dla powiatu skierniewickiego +45 osób i dla miasta Skierniewice -67.

9.5. Udział beneficjentów pomocy społecznej w liczbie ludności w mieście Skierniewice i gminach powiatu skierniewickiego

Udział beneficjentów pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem jest określony w relacji do liczby ludności zamieszkującej w danej jednostce terytorialnej – w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice. Zawarta w poniższej tabeli łączna liczba osób korzystających z pomocy społecznej uwzględnia osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej oraz dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny.

Tabela 35. Udział beneficjentów pomocy społecznej w ludności ogółem w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego

Udział beneficjentów pomocy społecznej w ludności ogółem w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego						
	Gospod. domowe korzystające z pomocy społecznej	Osoby w gospod. domowych korzystających z pomocy społecznej	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Łączna liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Udział beneficjentów pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem
Miasto Skierniewice	1128	2566	871	1705	4271	8,8%
Powiat skierniewicki	1041	3212	1722	3605	6817	17,8%
Gmina Bolimów	103	361	154	317	678	16,6%
Gmina Głuchów	129	485	360	795	1280	21,6%
Gmina Godzianów	75	278	122	258	536	20,3%
Gmina Kowiesy	84	239	180	366	605	20,3%
Gmina Lipince	99	319	139	282	601	18,1%
Gmina Maków	95	254	213	433	687	11,5%
Gmina Nowy	114	329	133	297	626	18,8%
Gmina Skierniewice	232	650	279	576	1226	16,9%
Gmina Słupia	110	297	142	281	578	21,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

³² *ibidem*.

Zgodnie z danymi na rok 2011, w mieście Skierniewice aż 1,1 tys. gospodarstw domowych i ponad 2,5 tys. osób korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Ponadto 871 rodzin pobierało zasiłki rodzinne na 1,7 tys. dzieci. Łączna liczba osób korzystających ze wsparcia socjalnego osiągnęła blisko 4,3 tys. osób, zaś udział beneficjentów pomocy społecznej był określony na poziomie 8,8% ludności miasta³³. Wskaźnik ten był dwukrotnie wyższy dla całego powiatu skierniewickiego (17,8%), na którym to obszarze środowiskowa pomoc społeczna w 2011 roku udzieliła wsparcia ok. 3,2 tys. osób zamieszkujących w 1,0 tys. gospodarstw domowych. W sumie 6,8 tys. ludności powiatu skorzystało z pomocy społecznej, w tym około 3,6 tys. dzieci z nieco ponad 1,7 tys. rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne.

W powiecie skierniewickim największe udziały beneficjentów pomocy społecznej, otrzymywanej przez około co piątego mieszkańca dotyczyły gmin: Głuchów (21,6%), Słupia (21,5%) Godzianów i Kowiesy (po 20,3%), a także Nowy Kawęczyn (18,8%) i Lipince Reymontowskie (18,1%). Odsetek ten był niższy jedynie w gminie Maków (11,5%) i Bolimów (16,6%). Dane te wskazują na pauperyzację znaczącej części ludności zamieszkującej powiat.

10. Wyniki monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych

W kolejnym rozdziale zaprezentowano wyniki monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych występujących w powiecie skierniewickim oraz mieście Skierniewice. W pierwszej kolejności omówiono strukturę osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice ze względu na zawody i specjalności.

10.1. Bezrobotni według zawodów w mieście Skierniewice i powiecie Skierniewickim

Zgodnie z danymi na koniec grudnia 2012 roku, w PUP Skierniewice zarejestrowanych było około 3,4 tys. bezrobotnych, z których 692 osoby nie posiadały żadnego zawodu (18,3% bezrobotnych)³⁴. Wśród pozostałych, największe udziały zawodów generujących bezrobocie dotyczyły: sprzedawców (240 osób; 6,3%), robotników budowlanych (129; 3,4%), pakowaczy (92; 2,4%), robotników gospodarczych (62; 1,6%), ślusarzy (61; 1,6%), pozostałych operatorów stacjonarnych maszyn i urządzeń (59; 1,6%), murarzy i szwaczek (po 58; 1,5%). Inne zawody pojawiały się w co najwyżej około 1,0% przypadków (50 osób).

³³ *Ibidem.*

³⁴ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Tabela 36. Bezrobotni wg zawodów zarejestrowani w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku

Bezrobotni wg zawodów zarejestrowani w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku		
	N	%
Bez zawodu	692	18,3%
Sprzedawca	240	6,3%
Robotnik budowlany	129	3,4%
Pakowacz	92	2,4%
Robotnik gospodarczy	62	1,6%
Ślusarz	61	1,6%
Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	59	1,6%
Murarz	58	1,5%
Szwaczka	58	1,5%
Technik ekonomista	50	1,3%
Sprzątaczką biurową	50	1,3%
Krawiec	47	1,2%
Cukiernik	43	1,1%
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	42	1,1%
Technik budownictwa	41	1,1%
Pozostali pracownicy obsługi biurowej	41	1,1%
Technik prac biurowych	39	1,0%
Kucharz	39	1,0%
Magazynier	38	1,0%
Technik mechanik	37	1,0%
Pozostałe zawody	1873	49,4%
Ogółem	3791	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Dla miasta Skierniewice pod koniec 2012 roku odnotowano 377 bezrobotnych osób bez zawodu (15,9%)³⁵. W pozostałej części, najwięcej osób bezrobotnych uzyskało zawody sprzedawcy (167; 7,0%), robotnika budowlanego (80; 3,4%), pakowacza (56; 2,4%) i murarza (41; 1,7%). W powiecie skierniewickim wśród zarejestrowanych w PUP odnotowano 315 osób nie posiadających zawodu (22,2%), a dla osób z zawodem bezrobocie najczęściej dotknęło sprzedawców (73; 5,1%), robotników budowlanych (49; 3,5%), pakowaczy (36; 2,5%), robotników gospodarczych (32; 2,3%), ślusarzy i szwaczek (po 27 osób; 1,9%), a także operatorów stacjonarnych maszyn i urządzeń (25; 1,8%).

Na koniec grudnia 2012 roku, na 3,8 tys. bezrobotnych osób, w PUP w Skierniewicach zarejestrowanych było 50,1% kobiet oraz 49,9% mężczyzn. We wskazanym okresie w rejestrach urzędu znalazło się 355 kobiet (18,7% z nich) oraz 337 mężczyzn (17,8% bezrobotnych mężczyzn) nie posiadających zawodu.

³⁵ *Ibidem.*

Tabela 37. Bezrobotne kobiety wg zawodów zarejestrowane w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku

Bezrobotne kobiety wg zawodów zarejestrowane w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku		
	N	%
Bez zawodu	355	18,7%
Sprzedawca	219	11,5%
Pakowacz	87	4,6%
Szwaczka	58	3,1%
Sprzątaczką biurową	49	2,6%
Krawiec	46	2,4%
Technik ekonomista	42	2,2%
Pozostali pracownicy obsługi biurowej	35	1,8%
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	34	1,8%
Technik prac biurowych	32	1,7%
Cukiernik	30	1,6%
Pedagog	29	1,5%
Kucharz	28	1,5%
Fryzjer	27	1,4%
Księgowy	27	1,4%
Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	24	1,3%
Socjolog	23	1,2%
Ekonomista	21	1,1%
Technik ogrodnik	17	,9%
Specjalista administracji publicznej	16	,8%
Pozostałe zawody	702	36,9%
Ogółem	1901	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Jeśli chodzi o bezrobotnych z zawodem, wśród kobiet najczęściej byli to sprzedawcy (219; 11,5%), a rzadziej: pakowacze (87; 4,6%), szwaczki (58; 3,1%), sprzątaczką biurowe (49; 2,6%), krawcowe (46; 2,4%), technicy ekonomiści (42; 2,2%), pracownicy obsługi biurowej (35; 1,8%), robotnice pomocnicze w przemyśle przetwórczym (34; 1,8%), technicy prac biurowych (32; 1,7%), cukiernicy (30; 1,6%), pedagodzy (29; 1,5%) i kucharze (28; 1,5%).

Największe bezrobocie wśród mężczyzn generowały takie zawody jak: robotnik budowlany (129; 6,8%), ślusarz (61; 3,2%), murarz (57; 3,0%), robotnik gospodarczy (47; 2,5%), technik budownictwa i kierowca samochodu ciężarowego (po 36 osób; 1,9%), operator stacjonarnych maszyn i urządzeń, technik mechanik, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych (po 35 osób; 1,9%), a także magazynier (32; 1,7%). Inne zawody pojawiały się nie częściej niż dla około 1,0% bezrobotnych mężczyzn.

Tabela 38. Bezrobotni mężczyźni wg zawodów zarejestrowani w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku

Bezrobotni mężczyźni wg zawodów zarejestrowani w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku		
	N	%
Bez zawodu	337	17,8%
Robotnik budowlany	129	6,8%
Ślusarz	61	3,2%
Murarz	57	3,0%
Robotnik gospodarczy	47	2,5%
Technik budownictwa	36	1,9%
Kierowca samochodu ciężarowego	36	1,9%
Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	35	1,9%
Technik mechanik	35	1,9%
Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	35	1,9%
Magazynier	32	1,7%
Piekarz	27	1,4%
Mechanik samochodów osobowych	24	1,3%
Sprzedawca	21	1,1%
Zbrojarz	21	1,1%
Elektromonter instalacji elektrycznych	20	1,1%
Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	19	1,0%
Stolarz	19	1,0%
Mechanik pojazdów samochodowych	17	,9%
Tokarz w metalu	16	,8%
Pozostałe zawody	866	45,8%
Ogółem	1890	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

10.2. Oferty pracy według zawodów w mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim

W 2012 roku do PUP w Skierniewicach wpłynęło w sumie 1376 ofert pracy, w tym 674 w pierwszym półroczu i o 28 więcej w następnych sześciu miesiącach (702 oferty)³⁶. Należy podkreślić, że dominująca część ofert w 2012 roku dotyczyła miasta Skierniewice, dla którego wpłynęło 1056 propozycji (aż 76,7% dla obu powiatów), w tym 544 w I półroczu i mniej już w II półroczu (512; ubytek o 32 zgłoszenia). Spośród wszystkich wakatów pojawiających się w PUP w omawianym roku, tylko 23,5% pochodziło z powiatu skierniewickiego. Na 320 ofert dla tej części analizowanego rynku pracy, 190 pojawiało się w I półroczu, zaś o 60 więcej w drugiej części roku (190 ofert).

³⁶ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Tabela 39. Oferty pracy wg zawodów zgłoszone do PUP Skierniewice w 2012 roku

Oferty pracy wg zawodów zgłoszone do PUP Skierniewice w 2012 roku		
	N	%
Technik prac biurowych	120	8,7%
Szwaczka	95	6,9%
Pakowacz	92	6,7%
Sprzedawca	67	4,9%
Magazynier	64	4,7%
Robotnik gospodarczy	53	3,9%
Robotnik budowlany	49	3,6%
Kierowca samochodu ciężarowego	46	3,3%
Operator maszyn introligatorskich	30	2,2%
Sprzątaczką biurowa	28	2,0%
Pomocniczy robotnik polowy	19	1,4%
Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	18	1,3%
Przedstawiciel handlowy	16	1,2%
Pomoc kuchenna	16	1,2%
Ślusarz	13	,9%
Kucharz	13	,9%
Ogrodnik	13	,9%
Pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	13	,9%
Kierowca operator wózków jezdniowych	12	,9%
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	12	,9%
Pozostałe oferty	587	42,7%
Ogółem	1376	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Największa liczba ofert pracy dla obu powiatów skierowana była do techników prac biurowych (120 ofert; 8,7%), szwaczek (95; 6,9%), pakowaczy (92; 6,7%), sprzedawców (67; 4,9%), magazynierów (64; 4,7%), robotników gospodarczych (53; 3,9%), robotników budowlanych (49; 3,6%) i kierowców samochodów ciężarowych (46; 3,3%). Inne profesje pojawiały się nie częściej niż w około 2,0% zgłoszeń.

W mieście Skierniewice popyt dotyczył przede wszystkim osób wykonujących zawody: szwaczki, pakowacza (po 92; 8,7%), technika prac biurowych (86; 8,1%), magazyniera (64; 6,1%), sprzedawcy (48; 4,5%), kierowcy samochodu ciężarowego (39; 3,7%) i robotnika budowlanego (29; 2,7%). Natomiast w powiecie skierniewickim były to takie profesje jak: technik prac biurowych (34; 10,6% ofert), operator maszyn introligatorskich (30; 9,4%); robotnik gospodarczy (29; 9,1%), robotnik budowlany (20; 6,3%), sprzedawca (19; 5,9%), robotnicy przy pracach prostych w przemyśle (10; 3,1%), monter konstrukcji stalowych (10; 3,1%), pozostali ogrodnicy (9; 2,8%), robotnicy pomocniczy w przemyśle przetwórczym oraz elektromonter instalacji elektrycznych (po 8 ofert; 2,5% zgłoszeń dla powiatu). Pozostałe zawody pojawiały się nie częściej niż w około 2,0% wakatów w każdym z powiatów.

10.3. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim

W zaprezentowanej w raporcie metodologii sporządzania rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych dla wskazania zawodów deficytowych oraz nadwyżkowych wyliczany został wskaźnik deficytu lub nadwyżki na podstawie ilości ofert pracy zgłoszonych do PUP w Skierniewicach w 2012 roku oraz liczby osób bezrobotnych według zawodów. **Zawód deficytowy** zdefiniowany został jako ten, na którego występuje wyższe zapotrzebowanie na rynku pracy, niż liczba osób poszukujących pracy. Z kolei **zawody nadwyżkowe** to te, które nie znajdują zapotrzebowania (z punktu widzenia występujących w urzędzie pracy ofert) na lokalnym rynku pracy. Użyty w monitoringu wskaźnik został obliczony jako stosunek liczby ofert pracy do liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

W roku 2012 dla PUP Skierniewice (łącznie dla miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego) na 615 zawodów wyznaczonych na poziomie kodu sześciocyfrowego zaobserwowano następujące tendencje³⁷:

- a) **126 zawodów było deficytowych** (zgłoszono więcej ofert pracy niż zarejestrowało się osób bezrobotnych); w tym dla 77 zawodów wskaźnik deficytu osiągnął wartość MAX deficytu, co oznacza, że do PUP w Skierniewicach napłynęły oferty pracy dotyczące 77 różnych kategorii zawodowych, w których nie było w ogóle zarejestrowanych osób bezrobotnych. W pozostałych 49 zawodach, liczba zgłoszeń ofert pracy przekroczyła wielkość liczby osób bezrobotnych;
- b) **460 zawodów miało charakter zawodów nadwyżkowych**, w tym dla 379 zawodów nie odnotowano żadnych ofert pracy – wskaźnik nadwyżki (deficytu) osiągnął wartość równą 0; w pozostałych przypadkach zarejestrowanych było więcej osób bezrobotnych niż zgłoszono ofert pracy (81 zawodów);
- c) **29 zawodów należało do zawodów zrównoważonych**, wykazujących równowagę na rynku pracy; czyli w rejestrze PUP znalazło się tyle samo osób bezrobotnych co ofert pracy.

10.3.1. Ranking zawodów deficytowych

Na wszystkie zawody, jakie posiadały osoby zgłaszające się do Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach w 2012 roku, w przypadku 77 zawodów (12,5% ogółu profesji) pracodawcy zgłosili oferty zatrudnienia, dla których nie odnotowano osób bezrobotnych z odpowiednimi kwalifikacjami. Łącznie tego typu oferty dotyczyły 153 miejsc pracy.

³⁷ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Tabela 40. Ranking wybranych zawodów deficytowych (wg najczęściej pojawiających się ofert pracy), w których nie odnotowano osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice w 2012 roku

Ranking wybranych zawodów deficytowych (wg najczęściej pojawiających się ofert pracy), w których nie odnotowano osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice w 2012 roku				
	Kod zawodu	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Liczba osób bezrobotnych	Wskaźnik deficytu
Pozostali formierze odlewniczy i pokrewni	721190	11	0	MAX
Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	723190	8	0	MAX
Nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych	232006	7	0	MAX
Pozostali kucharze	512090	6	0	MAX
Pozostali analitycy finansowi	241390	5	0	MAX
Tapicer meblowy	753403	5	0	MAX
Wychowawca małego dziecka	234202	4	0	MAX
Monter - elektronik	742102	4	0	MAX
Wulkanizator	814104	4	0	MAX
Diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów	311501	3	0	MAX
Pozostali robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich	751390	3	0	MAX
Pozostały średni personel ochrony środowiska, medycyny pracy i bhp	325590	3	0	MAX
Spedytor	333105	3	0	MAX
Sprzedawca na targowisku / bazarze	521101	3	0	MAX
Operator koparko - ładowarki	811105	3	0	MAX
Dystrybutor ulotek	951002	3	0	MAX

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Jak wynika z powyższej tabeli, uwzględniającej liczbę zgłaszanych miejsc pracy, tzw. MAX deficytu odnotowano dla: pozostałych formierzy odlewniczych i pokrewnych (11 ofert), pozostałych mechaników pojazdowych (8), nauczycieli przedmiotów zawodowych technicznych (7), pozostałych kucharzy (6 wakatów), pozostałych analityków finansowych, tapicerów meblowych (po 5), wychowawców małego dziecka, monterów-elektroników, wulkanizatorów (po 4 oferty), diagnostów uprawnionych do wykonywania badań technicznych pojazdów, robotników w produkcji wyrobów mleczarskich, pozostałego personelu średniego ochrony środowiska, medycyny pracy i BHP, spedytorów, sprzedawców na targowisku/ bazarze, operatora koparko-ładowarki oraz dystrybutora ulotek (po 3 nieobsadzone wakaty).

Dla pozostałych zawodów deficytowych wolnych posad niezaspokojony został popyt minimalny. W analizowanym okresie, na powiatowym rynku pracy odnotowano łącznie 49 zawodów (ok. 8,0% wszystkich reprezentowanych zawodów), dla których liczba zgłoszeń ofert pracy przekroczyła liczbę osób bezrobotnych. W kolejnym zestawieniu ujęto statystyki dotyczące 10-ciu zawodów deficytowych (na poziomie kodu sześciocyfrowego), uszeregowanych według wielkości wskaźnika deficytu w 2012 roku.

Tabela 41. Ranking zawodów deficytowych w 2012 roku w PUP Skierniewice

Ranking zawodów deficytowych w 2012 roku w PUP Skierniewice				
	Kod zawodu	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Liczba osób bezrobotnych	Wskaźnik deficytu
Operator maszyn introligatorskich	732304	30	1	30,00
Kierownik działu w lokalu gastronomicznym	141201	10	1	10,00
Operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego	816003	8	1	8,00
Pozostali pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	441990	7	1	7,00
Pozostali spawacze i pokrewni	721290	12	2	6,00
Pracownik prac dorywczych	962201	5	1	5,00
Kasjer bankowy	421103	5	1	5,00
Kierowca ciągnika rolniczego	834101	8	2	4,00
Pilarz	752305	4	1	4,00
Pozostali opiekunowie dziecięcy	531190	4	1	4,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Biorąc pod uwagę poziom wskaźnika deficytu zawodów, można stwierdzić, że był on relatywnie najwyższy dla zawodów: operatora maszyn introligatorskich (wartość wskaźnika: 30,00), kierownika działu w lokalu gastronomicznym (10,00), operatora maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego (8,00), pozostałych pracowników obsługi biura (7,00), pozostałych spawaczy i pokrewnych (6,00), pracowników prac dorywczych i kasjerów bankowych (po 5,00), kierowców ciągników rolniczych, pilarzy, opiekunów dziecięcych, także telemarketerów (po 4,00).

10.3.2. Ranking zawodów nadwyżkowych

Na poziomie kodu sześciocyfrowego, większość – aż 460, czyli 74,8% ogółu zawodów reprezentowanych przez osoby bezrobotne miało charakter nadwyżkowy, przy czym dla 379 profesji (aż 61,6% ogółu) nie pojawiło się żadne wolne miejsce pracy.

Tabela 42. Ranking zawodów nadwyżkowych w 201 roku w PUP Skierniewice

Ranking zawodów nadwyżkowych w 2012 roku w PUP Skierniewice				
	Kod zawodu	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Liczba osób bezrobotnych	Wskaźnik nadwyżki
Bez zawodu	0	1	692	,001
Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	818990	1	59	,02
Pedagog	235107	1	36	,03
Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	723307	1	35	,03
Technik budownictwa	311204	2	41	,05
Ekonomista	263102	2	32	,06
Krawiec	753105	3	47	,06
Cukiernik	751201	3	43	,07
Kelner	513101	1	14	,07
Technik elektronik	311408	1	12	,08

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Powyższe zestawienie zawiera 10 zawodów nadwyżkowych o najniższych poziomach analizowanego wskaźnika, dla których pojawiła się w PUP co najmniej jedna oferta pracy, a są to przede wszystkim: osoby bez zawodu (wskaźnik: 0,001; tylko 1 oferta na 692 bezrobotnych), pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani (wskaźnik: 0,02; 1 oferta na 59 osób), pedagodzy (wskaźnik: 0,03; 1 oferta na 36 osób) oraz mechanicy maszyn i urządzeń przemysłowych (wskaźnik: 0,03; 1 oferta na 35 osób),

Poniżej przedstawiono ranking zawodów nadwyżkowych, dla których nie odnotowano żadnej oferty pracy w analizowanym okresie. Poszczególne pozycje uszeregowano według największej liczby osób bezrobotnych reprezentujących zawody, dla których wskaźnik nadwyżki osiągał wartość równą 0, czyli tzw. MAX nadwyżki. Łącznie dla 379 zawodów, w których zarejestrowane były osoby bezrobotne w PUP Skierniewice nie pojawiła się żadna oferta pracy.

Tabela 43. Ranking zawodów nadwyżkowych, w których nie pojawiła się żadna oferta pracy w 2012 roku w PUP Skierniewice

Ranking zawodów nadwyżkowych, w których nie pojawiła się żadna oferta pracy w 2012 roku w PUP Skierniewice				
	Kod zawodu	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Liczba osób bezrobotnych	Wskaźnik nadwyżki
Technik ekonomista	331403	0	50	0
Technik mechanik	311504	0	37	0
Piekarz	751204	0	29	0
Socjolog	263204	0	25	0
Zbrojarz	711404	0	21	0
Specjalista administracji publicznej	242217	0	21	0
Technik ogrodnik	314205	0	21	0
Pozostali specjaliści do spraw zarządzania i organizacji	242190	0	16	0
Monter podzespołów i zespołów elektronicznych	821304	0	15	0
Betoniarz - zbrojarz	711402	0	14	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Pracodawcy działający na terenie obu analizowanych powiatów w 2012 roku nie zgłosili żadnej oferty zatrudnienia dla osób posiadających zawody: techników ekonomistów (50 osób bezrobotnych), techników mechaników (37), piekarzy (29), socjologów (29), zbrojarzy, specjalistów administracji publicznej i techników ogrodników (po 21 zarejestrowanych osób). Brak zainteresowania ze strony lokalnych zakładów pracy dotyczył w następnej kolejności: pozostałych specjalistów ds. zarządzania i organizacji (16), monterów podzespołów i zespołów elektronicznych (15), betoniarzy-zbrojarzy oraz techników technologii odzieży (14 osób bezrobotnych).

10.3.2. Zawody zrównoważone

Zawodami zrównoważonymi są te, w przypadku których do Powiatowego Urzędu Pracy w analizowanym okresie wpływa podobna ilość ofert w relacji do liczby rejestrujących się bezrobotnych. Analiza wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wykazała, że w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice jedynie 29 zawodów (4,7% ogółu profesji) wykazuje równowagę na lokalnym rynku pracy. Są to przede wszystkim: pakowacze (92 ofert/ na 92 bezrobotnych), elektrycy (4/4), sortowacze i kierownicy budowy (3/3), pozostali monterzy, piekarze i cukiernicy, a także sprzedawcy w branży spożywczej, pracownicy solarium oraz fizjoterapeuci (po 2 ofert na 2 bezrobotnych).

Według odmiennego podejścia metodologicznego pozwalającego oszacować zawody deficytowe i nadwyżkowe występujące na badanym rynku pracy, które uwzględnia różnicę pomiędzy zgłoszonymi do urzędu pracy ofertami pracy a liczbą osób bezrobotnych zarejestrowanych w danym zawodzie, ranking zawodów deficytowych przedstawia się następująco.

Tabela 44. Ranking zawodów deficytowych wg różnicy pomiędzy liczbą ofert pracy a liczbą osób bezrobotnych w 2012 roku w PUP Skierniewice

Ranking zawodów deficytowych wg różnicy pomiędzy liczbą ofert pracy a liczbą osób bezrobotnych w 2012 roku w PUP Skierniewice				
	Kod zawodu	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Liczba osób bezrobotnych	Oferty pracy - liczba osób bezrobotnych
Technik prac biurowych	411004	120	39	81
Szwaczka	753303	95	58	37
Operator maszyn introligatorskich	732304	30	1	29
Magazynier	432103	64	38	26
Pozostali formierze odlewniczy i pokrewni	721190	11	0	11
Kierowca samochodu ciężarowego	833203	46	36	10
Pozostali spawacze i pokrewni	721290	12	2	10
Pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	962990	13	4	9
Kierownik działu w lokalu gastronomicznym	141201	10	1	9
Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	723190	8	0	8
Nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych	232006	7	0	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Zaproponowane podejście metodologiczne ma znaczny walor diagnostyczny, ponieważ pozwala na identyfikację zawodów deficytowych i nadwyżkowych w wartościach bezwzględnych, co daje bardziej realny obraz rynku pracy, pokazujący na które zawody jest rzeczywiście niezaspokojony popyt na rynku pracy.

W takim ujęciu metodologicznym, do zawodów deficytowych zaklasyfikowane zostały następujące kategorie: technik prac biurowych (na 120 ofert pracy 39 osób bezrobotnych), szwaczka (95 na 58), operator prac introligatorskich (30 na 1), magazynier (64 na 38), pozostali formierze odlewniczy i pokrewni (11 na 0), kierowcy samochodu ciężarowego (46 na 36) oraz pozostali spawacze i pokrewni (12 na 2 oferty). W pozostałych przypadkach nadwyżka ofert pracy nad zarejestrowanymi osobami bezrobotnymi nie przekraczała wartości 10.

Tabela 45. Ranking zawodów nadwyżkowych wg różnicy pomiędzy liczbą ofert pracy a liczbą osób bezrobotnych w 2012 roku w PUP Skierniewice

Ranking zawodów nadwyżkowych wg różnicy pomiędzy liczbą ofert pracy a liczbą osób bezrobotnych w 2012 roku w PUP Skierniewice				
	Kod zawodu	Liczba zgłoszonych ofert pracy	Liczba osób bezrobotnych	Oferty pracy - liczba osób bezrobotnych
Bez zawodu	0	1	692	-691
Sprzedawca	522301	67	240	-173
Robotnik budowlany	931301	49	129	-80
Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	818990	1	59	-58
Technik ekonomista	331403	0	50	-50
Murarz	711202	9	58	-49
Ślusarz	722204	13	61	-48
Krawiec	753105	3	47	-44
Cukiernik	751201	3	43	-40
Technik budownictwa	311204	2	41	-39
Technik mechanik	311504	0	37	-37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Natomiast do kategorii zawodów nadwyżkowych, biorąc pod uwagę liczbę ofert pracy oraz liczbę osób bezrobotnych zaklasyfikowano następujące kategorie: tzw. „bez zawodu” (na 1 ofertę pracy 692 osoby bezrobotne), sprzedawca (67 na 240), robotnik budowlany (49 na 129), pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niezaklasyfikowani (1 na 59), technik ekonomista (0 na 50), murarz (9 na 58), ślusarz (13 na 61), krawiec (3 na 47), cukiernik (3 na 43), technik budownictwa (2 na 41), technik mechanik (0 na 37).

Analizując dane zawarte w dwóch poprzednich tabelach, warto zwrócić uwagę na dwa zawody, „szwaczkę” (wskazany jako zawód deficytowy, gdzie na 95 ofert pracy przypada 58 bezrobotnych) oraz „krawca” (wskazanego jako zawód nadwyżkowy, gdzie na 3 oferty pracy przypada 47 bezrobotnych). Prawdopodobnie do tych dwóch odrębnych kategorii zawodowych zaklasyfikowane zostały osoby/oferty pracy o podobnych kwalifikacjach/wymaganiach zawodowych, które mogą być wykonywane zarówno w zawodzie szwaczki, jak i krawca. Stąd też, po zsumowaniu ofert pracy i liczby osób bezrobotnych dla tych dwóch kategorii, zawód ten ma charakter zrównoważony, ponieważ na lokalnym rynku pracy występuje zbliżona ilość ofert pracy (98) do liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych (105).

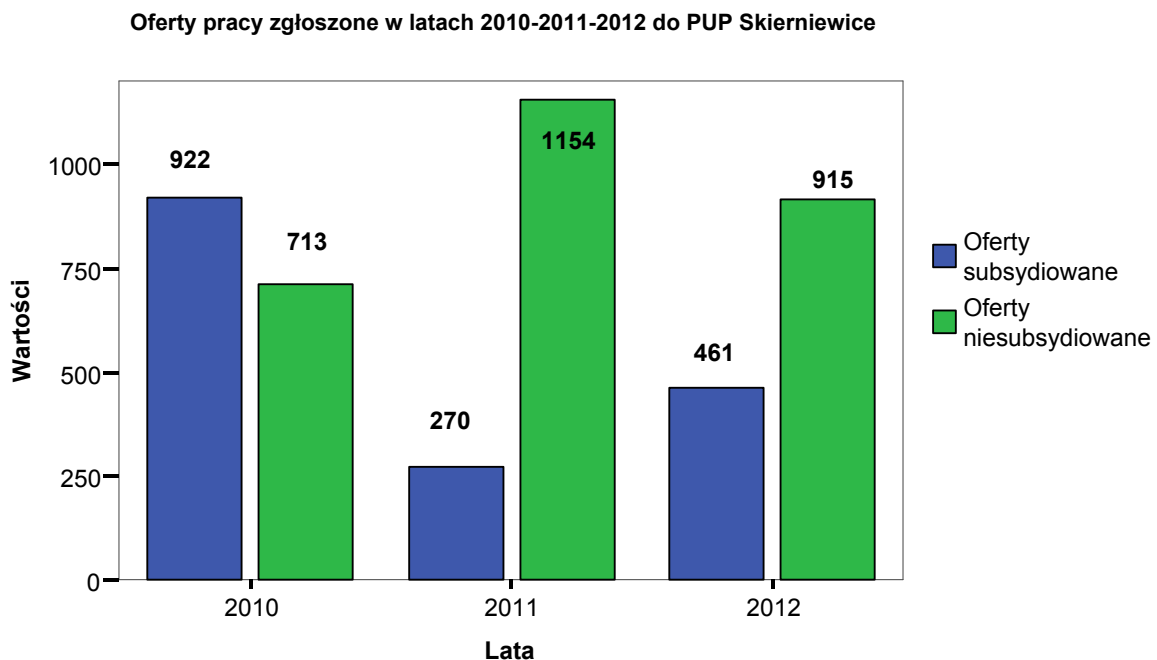
11. Oferty pracy zgłoszone do PUP w Skierniewicach

Kolejne dane dotyczą liczby ofert zatrudnienia zgłoszonych przez pracodawców z powiatu skierniewickiego i z miasta Skierniewice do PUP w Skierniewicach w latach 2010-2012³⁸. Pod uwagę wzięto oferty subsydiowane oraz niesubsydiowane przez urząd. Przedstawiono także informacje na temat liczby osób bezrobotnych oraz zgłaszanych do PUP ofert pracy według sekcji PKD dla I i II półrocza 2012 roku.

11.1. Oferty pracy – zestawienia 2010-2011-2012 rok

W okresie od 2010 do 2012 roku odnotowano tendencję spadkową liczby zgłaszanych ofert pracy w PUP w Skierniewicach i zmniejszyła się także liczba ofert subsydiowanych. W 2010 roku pojawiło się łącznie 1635 wakatów, w tym 922 dotowanych (56,4%) i 713 (43,6%) niesubsydiowanych, rok później zgłoszono o 211 ofert mniej (1424), w większości niesubsydiowanych (1154; 81,0%). W 2012 roku w PUP odnotowano 1376 wolnych miejsc pracy, a więc o 48 mniej niż w poprzednim roku. Oferty niedotowane (915; 60,1%) przeważały nad wspieranymi przez urząd pracy (461; 39,9%).

Wykres 4. Oferty pracy zgłoszone w latach 2010-2011-2012 do PUP Skierniewice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

W 2012 roku dla miasta Skierniewice zgłoszono w PUP łącznie 1056 wakatów i w mniejszości były one dotowane przez tę instytucję (342; 32,4% ogółu ofert). Ponad trzy razy mniej ofert pracy odnotowano dla powiatu skierniewickiego: w sumie 320, w tym 119 (37,2%) objętych wsparciem. W powiecie grodzkim, największa liczba ofert wpłynęła do PUP w marcu (132; w tym 50 subsydiowanych), sierpniu (118; 85 subsydiowanych), we wrześniu (109; 8 dotowanych) oraz w czerwcu (101; 44 subsydiowane). Natomiast dla powiatu skierniewickiego największy napływ wakatów dotyczył: również marca (40; 27 subsydiowanych), sierpnia (67; 37 dotowanych) oraz października (50; 10 subsydiowanych).

³⁸ Na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

11.2. Bezrobotni wg rodzaju działalności i ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy wg PKD w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim na koniec I-półrocza 2012 roku

Na 3426 bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach pod koniec czerwca 2012 roku, 514 osób (15,0%) nie posiadało doświadczenia zawodowego, zaś 2912 miało wypracowany staż zawodowy. Warto zaznaczyć, że w tym czasie odnotowano dla miasta Skierniewice 1912 bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym, zaś dla powiatu skierniewickiego 1000 osób.

Tabela 46. Bezrobotni wg rodzaju działalności w ostatnim miejscu pracy oraz oferty pracy wg sekcji PKD zgłoszone do PUP Skierniewice w I-półroczu 2012 roku

Bezrobotni wg rodzaju działalności w ostatnim miejscu pracy oraz oferty pracy wg sekcji PKD zgłoszone do PUP Skierniewice w I-półroczu 2012 roku				
	Kategorie			
	Bezrobotni stan w końcu I-półrocza 2012 r.		Oferty pracy zgłoszone w I-półroczu 2012 r.	
	N	%	N	%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	42	1,4%	31	4,6%
Górnictwo i wydobywanie	0	0%	0	0%
Przetwórstwo przemysłowe	585	20,1%	87	12,9%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7	,2%	0	0%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	25	,9%	4	,6%
Budownictwo	260	8,9%	70	10,4%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	382	13,1%	117	17,4%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	52	1,8%	12	1,8%
Transport i gospodarka magazynowa	153	5,3%	38	5,6%
Informacja i komunikacja	27	,9%	11	1,6%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	59	2,0%	19	2,8%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	14	,5%	4	,6%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	72	2,5%	60	8,9%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	191	6,6%	93	13,8%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	114	3,9%	69	10,2%
Edukacja	50	1,7%	30	4,5%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	35	1,2%	12	1,8%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	21	,7%	7	1,0%
Pozostała działalność usługowa	122	4,2%	9	1,3%
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	,0%	1	,1%
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%	0	0%
Działalność nie zidentyfikowana	701	24,1%	0	0%
Ogółem	2912	100%	674	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Jeśli chodzi o udziały bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym dla obu powiatów, to według rodzajów działalności na koniec pierwszego półrocza 2012 roku najwięcej z nich było zatrudnionych w ostatnim miejscu pracy zajmującym się „przetwórstwem przemysłowym” (585 osób; 20,1% bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym), „handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (382; 13,1%), budownictwem (260; 8,9%) lub nie zidentyfikowaną działalnością (701; 24,1%)³⁹. Były to zatem sekcje PKD generujące największą liczbę osób bezrobotnych.

W I połowie 2012 roku do urzędu zgłoszono 674 wakaty, w tym 544 dla miasta Skierniewice i 130 dla powiatu skierniewickiego. Dla całego analizowanego rynku pracy najczęściej były to oferty dotyczące wskazanych dziedzin lokalnej gospodarki, czyli: „handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (117 ofert; 17,4%), „przetwórstwa przemysłowego” (87; 12,9%) i budownictwa (70; 10,4%). Poza tym, stosunkowo liczne propozycje wiązały się z zatrudnieniem w podmiotach prowadzących „działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej” (93; 13,8%) oraz zakwalifikowanych do sekcji „administracji publicznej i obrony narodowej; obowiązkowych zabezpieczeń społecznych” (69; 10,2%) i „działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej” (60 ofert; 8,9% ogółu).

11.3. Bezrobotni wg rodzaju działalności i ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy wg PKD w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim na koniec XII 2012 roku

Biorąc pod uwagę stan na koniec grudnia 2012 roku, na ogólną liczbę 3791 bezrobotnych, 3221 (84,9%) posiadało doświadczenie zawodowe, przy czym dla miasta Skierniewice zarejestrowanych było 2094 bezrobotnych ze stażem pracy, zaś dla powiatu skierniewickiego 1127 osób. Dla obu powiatów na koniec 2012 roku, najwięcej osób bezrobotnych pracowało w ostatnim zakładzie pracy prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie „przetwórstwa przemysłowego” (626 osób; 19,4% ogółu bezrobotnych), „handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (357; 11,1%) oraz budownictwa (324; 10,1%) lub w ramach nie zidentyfikowanej działalności (835; 25,9%)⁴⁰. Trzy pierwsze sekcje PKD generowały zatem najwyższe udziały osób bezrobotnych na analizowanym terenie, zarówno w I półroczu 2012 roku, jak i przez kolejne sześć miesięcy.

³⁹ *Ibidem.*

⁴⁰ *Ibidem.*

Tabela 47. Bezrobotni wg rodzaju działalności w ostatnim miejscu pracy oraz oferty pracy wg sekcji PKD zgłoszone do PUP Skierniewice w II-półroczu 2012 roku

	Kategorie			
	Bezrobotni stan w końcu II-półrocza 2012 r.		Oferty pracy zgłoszone w II-półrocza 2012 r.	
	N	%	N	%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	49	1,5%	20	2,8%
Górnictwo i wydobywanie	0	,0%	0	,0%
Przetwórstwo przemysłowe	626	19,4%	136	19,4%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8	,2%	0	0%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	24	,7%	9	1,3%
Budownictwo	324	10,1%	57	8,1%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	357	11,1%	88	12,5%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	54	1,7%	43	6,1%
Transport i gospodarka magazynowa	162	5,0%	36	5,1%
Informacja i komunikacja	21	,7%	8	1,1%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	64	2,0%	10	1,4%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	21	,7%	1	,1%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	84	2,6%	23	3,3%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	224	7,0%	156	22,2%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	108	3,4%	56	8,0%
Edukacja	55	1,7%	22	3,1%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	41	1,3%	20	2,8%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	25	,8%	9	1,3%
Pozostała działalność usługowa	139	4,3%	7	1,0%
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	1	,1%
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%	0	0%
Działalność nie zidentyfikowana	835	25,9%	0	0%
Ogółem	3221	100%	702	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Skierniewicach.

Jeśli zaś chodzi o pojawiające się oferty pracy, to w II połowie 2012 roku w PUP odnotowano w sumie 702 propozycje zatrudnienia, w większości dla miasta Skierniewice (512), a pozostałe dla powiatu skierniewickiego (190 ofert). W obu powiatach najczęściej zgłaszano wakaty dla trzech sekcji PKD: „działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej” (156 ofert; 22,2%), „przetwórstwa przemysłowego” (136; 19,4%), „handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (88 ofert; 12,5%) oraz budownictwa (57; 8,1%). Były to branże, które utrzymywały stosunkowo wysoki popyt na nowych pracowników w ciągu całego 2012 roku, co – zważywszy na istotny udział w generowaniu liczby osób bezrobotnych – było w istotnej części wynikiem rotacji kadr.

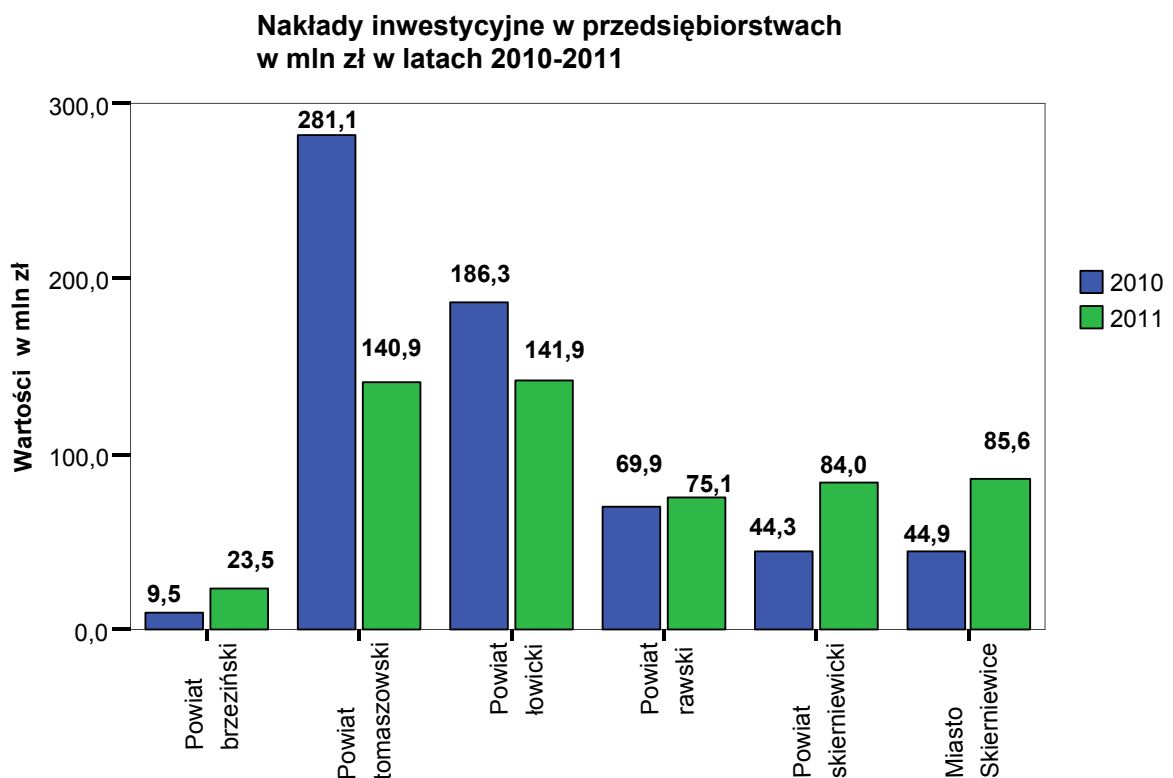
12. Planowane inwestycje i zwolnienia grupowe

W toku analizy źródeł wtórnych ustalono poziom wdrożonych i planowanych inwestycji, które mogą wpłynąć na lokalny rynek pracy w powiecie skierniewickim oraz w mieście Skierniewice. Następnie sprawdzono czy na tym terenie oraz w powiatach ościennych województwa łódzkiego planowane są w 2013 roku zwolnienia grupowe oraz czy doszło do takich redukcji w 2012 roku.

12.1. Perspektywy rozwoju rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim oraz w powiatach ościennych województwa łódzkiego

Zgodnie z dostępnymi danymi urzędowymi, w 2010 roku w powiecie skierniewickim nakłady inwestycyjne wyniosły 44,3 miliony złotych i nieco większą sumę odnotowano dla miasta Skierniewice (44,9 mln zł). W 2011 roku inwestycje powiększyły się niemal dwukrotnie dla powiatu skierniewickiego oraz dla Skierniewic dochodząc do poziomu odpowiednio: 84,0 i 85,6 milionów złotych. Na analizowanym obszarze, w 2011 roku wielkość nakładów inwestycyjnych charakteryzowała się zatem tendencją rosnącą. Dla porównania, w 2011 roku w jednostkach ościennych największe nakłady inwestycyjne ponieśli przedsiębiorcy z powiatu tomaszowskiego (140,9 mln spadek ze 281,1 mln w 2010 r.) i łowickiego (141,9; spadek ze 186,3), a mniejsze w powiecie rawskim (75,1 mln, wzrost z 69,9 mln) oraz brzezińskim (23,5 mln, wzrost z 9,5 mln w 2010 r.)

Wykres 5. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w mln zł w latach 2010-2011

Źródło: BDL Główny Urząd Statystyczny.

Według sekcji PKD, w 2011 roku w powiecie skierniewickim najwięcej nakładów inwestycyjnych odnotowano w przemyśle i budownictwie: 44 mln, czyli 52,4% wszystkich

nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w tym powiecie. Rządziej inwestowano w pozostałe usługi (17,6 mln). Z kolei w Skierniewicach najwięcej zainwestowano środków finansowych w handel, naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację: w sumie 57,6 mln (67,3%) a na drugim miejscu – w przemysł i budownictwo: 24,1 mln (28,1% nakładów). Przemysł i budownictwo okazały się najbardziej doinwestowanymi dziedzinami działalności gospodarczej we wszystkich ościennych powiatach: tomaszowskim (104,9 mln), łowickim (68,7 mln), rawskim (43,9 mln) i brzezińskim (12 mln).

Tabela 48. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach wg sekcji PKD w mln zł w 2011 roku

	Powiaty					
	Powiat brzeziński	Powiat tomaszowski	Powiat łowicki	Powiat rawski	Powiat skierniewicki	Miasto Skierniewice
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	,3	4,6	3,9	,2	13,6	,0
Przemysł i budownictwo	12,0	104,9	68,7	43,9	44,0	24,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	7,7	23,8	47,9	26,0	8,6	57,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	1,0	3,9	1,8	4,6	,2	1,2
Pozostałe usługi	2,5	3,7	19,6	,4	17,6	2,7
Ogółem	23,5	140,9	141,9	75,1	84,0	85,6

Źródło: BDL Główny Urząd Statystyczny.

Jeśli chodzi o wielkość nakładów inwestycyjnych przypadających na 1 mieszkańca, w 2012 roku w mieście Skierniewice kwota ta wyniosła 2194 zł i już 1758 zł w powiecie skierniewickim. Największe nakłady inwestycyjne na jednego mieszkańca odnotowano właśnie w obu tych powiatach, a niższe w sąsiadującym powiecie łowickim (1751 zł), rawskim (1507 zł), tomaszowskim (1165 zł) i brzezińskim (764 zł).

Z informacji zebranych w starostwach powiatowych we wszystkich wskazanych powiatach ościennych oraz w urzędach miast wynika, że w roku 2013 nie przewiduje się lokalnych inwestycji, które będą wiązały się z tworzeniem nowych miejsc pracy. Zakładane plany inwestycyjne wiążą się głównie z pracami remontowo-budowlanymi budynków, budową dróg, bądź będą to prace o charakterze wodno-kanalizacyjnym.

Pogłębiona analiza dostępnych materiałów informacyjnych pozwala stwierdzić, że jedyną inwestycją, która może generować nowe miejsca pracy jest utworzenie Uzdrowiska

Skierniewice-Maków⁴¹. Aktualnie pracownicy Urzędu Miasta Skierniewice, czekają na ostateczną decyzję Ministra Zdrowia w sprawie nadania statusu uzdrowiska:

Minister Zdrowia dnia 18 grudnia 2012 r. przekazał do tzw. uzgodnień zewnętrznych Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie nadania statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej Osiedlu Zdrojowemu położonemu na obszarze miasta na prawach powiatu Skierniewice oraz sołectwom: Maków, Krężce i Dąbrowice położonym na obszarze gminy Maków⁴².

Pracownicy Urzędu Miejskiego potwierdzili, że w pierwszym kwartale 2013 roku powinno dojść do uzyskania statusu uzdrowiska. Następnie rozpoczną się prace nad budową uzdrowiska oraz poszukiwanie inwestorów. Międzygminny status uzdrowiska ma zostać nadany jednostce pomocniczej miasta Skierniewic – Osiedlu Zdrojowemu oraz trzem sołectwom w gminie Maków: Krężcom, Dąbrowcom i Makowi.

Utworzenie uzdrowiska Skierniewice-Maków w dłuższej perspektywie czasowej wiąże się z generowaniem nowych miejsc pracy. Na podstawie ekspertyzy, opracowanej na zlecenie PUP w Skierniewicach, dotyczącej tego, w jaki sposób budowa uzdrowiska Skierniewice może się przełożyć na wzrost miejsc pracy w Skierniewicach oraz w powiecie skierniewickim, stwierdza się, że zawodach związanych z ochroną zdrowia w okresie od 2005 do 2011 liczba pracujących zmniejszyła się z poziomu 589 osób do 558 osób (o 5,27%). Taka tendencja może utrzymywać się do 2016, a następnie w 2017 roku nastąpi odwrócenie tendencji spadkowej:

Zgodnie z wynikami przeprowadzonych prognoz w roku 2016 na terenie Skierniewic oraz powiatu skierniewickiego w zawodach związanych z ochroną zdrowia będzie pracować 529 osób. Redukcja liczby osób pracujących będzie determinowana przewidywanymi zmianami demograficznymi zachodzącymi na terenie Skierniewic oraz powiatu skierniewickiego (redukcja liczby osób w wieku produkcyjnym). Przewiduje się, że w 2017 roku nastąpi odwrócenie trendu, a liczba pracujących w kolejnych latach objętych prognozą będzie systematycznie wzrastać⁴³.

Najwięcej miejsc pracy w zawodach związanych z ochroną zdrowia może powstać w latach 2024 i 2030, ponieważ w tych latach zostaną uruchomione trzy następne obiekty uzdrowiskowe.

Poza tym, prognozuje się wzrost poziomu lokalnej przedsiębiorczości, głównie sektora małych i średnich firm, wynikający z rozwoju turystyki uzdrowiskowej, weekendowej i rekreacyjnej, rozwoju działalności handlowej, usługowej, rzemieślniczej i turystycznej, a także agroturystyki, czy też usług kosmetycznych i produkcji (możliwość wytwarzania na bazie solanki produktów leczniczo-kosmetycznych)⁴⁴.

Pewne działania inwestycyjne wpływające na lokalny rynek pracy mogą pojawić się w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej (ŁSSE)⁴⁵. ŁSSE jest wydzielonym obszarem Rzeczypospolitej Polskiej, przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej na specjalnych, preferencyjnych warunkach, określonych w Ustawie o SSE⁴⁶. Została ona utworzona w 1997 roku i ma funkcjonować do 2020 roku. Swoim obszarem terytorialnym

⁴¹ *Skierniewickie uzdrowisko w konsultacjach*, informacja z dnia 2 stycznia 2013 r., <http://uzdrowisko.um.skierniewice.pl/?p=2632>.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ B. Socha, *Ekspertyza w zakresie wpływu utworzenia uzdrowiska w Skierniewicach na lokalny rynek pracy* Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych sp. z o.o., Łódź, 2012 rok, s. 82.;

http://www.pupskierniewice.pl/urzed_pracy/badania_lokalnego_ryнку_pracy.html.

⁴⁴ *Ibidem*, s. 97.

⁴⁵ Na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, http://www.sse.lodz.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid=113&lang=pl.

⁴⁶ Dz. U. 94.123.600 z późn. zmianami i Rozporządzeniu Rady Ministrów (Dz. U. z dnia 29.12.2008 r. Nr 232 poz. 1548).

obejmuje m.in. następujące podstrefy⁴⁷: miasto Skierniewice, Łowicz, Rawę Mazowiecką oraz Tomaszów Mazowiecki. Strefą zarządza przedsiębiorstwo Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. z siedzibą w Łodzi. Strefę utworzono w celu rozwoju gospodarczego regionu.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów, ze stycznia 2013 roku, planowane inwestycje, które powstaną w Łódzkiej SSE nie dotyczą interesującego nasz obszar. Natomiast warto odnotować, że w ciągu najbliższych 2-3 lat planowane jest utworzenie w sumie ponad 730 nowych miejsc pracy w Łodzi, Strykowie, Kaliszu i Żelowie, co będzie pozytywnym wynikiem rozszerzenia granic ŁSSE. Powiększoną strefą Łódzką objęto ponad 25 ha gruntów prywatnych, które zostaną przeznaczone na nowe inwestycje⁴⁸. W ciągu najbliższych lat planuje się następujące działania inwestycyjne:

- **Łódź:** przedsiębiorstwo Hutchinson Poland sp. z o.o. uruchomi w Łodzi linie technologiczne do obróbki uszczelki karoseryjnych dla przemysłu motoryzacyjnego; przewiduje się, że powstanie 250 miejsc pracy; planowany termin zakończenia – grudzień 2015 r.; koszt: ok. 75 mln zł.
- **Łódź:** Infosys BPO Poland sp. z o.o. otworzy placówkę świadczącą usługi finansowo-księgowe, IT i badawczo-rozwojowe; do końca września 2015 r. ma powstać 260 etatów.
- **Łódź:** Organica-Car SA rozbuduje swój zakład; utworzonych zostanie co najmniej 30 nowych miejsc pracy; zamknięcie inwestycji zaplanowano na koniec grudnia 2015 r.; koszt: 20,0 mln zł.
- **Gmina Stryków:** firma LEK SA planuje rozbudowę zakładu i kompleksową modernizację procesu technologicznego; przewiduje się powstanie co najmniej 130 etatów; przedsięwzięcie ma się zakończyć we wrześniu 2015 r.; koszt: 125,0 mln zł.
- **Kalisz:** przedsiębiorstwo Meyer Tool IGT sp. z o.o. postawi nowy zakład produkujący części do silników lotniczych i elementów turbin gazowych wykorzystywanych do produkcji energii elektrycznej; planuje się zatrudnienie co najmniej 30 pracowników; inwestycja ma być zrealizowana do końca 2014 r.; koszt: ok. 20,0 mln zł.
- **Żelów:** Kosmetyczne Wyroby Bawełniane sp. z o.o. planują rozbudowę i modernizację zakładu; wzrost zatrudnienia szacuje się na 30 osób; zakończenie przedsięwzięcia ma przypaść na grudzień 2015 r.; koszt: ok. 20,0 mln zł.

12.2. Zwolnienia grupowe

Terminem „zwolnienia grupowe” określa się procedurę redukcji etatów, stosowaną przez część pracodawców, w celu rozwiązania umów o pracę z pracownikami. Procedurę tę uregulowano prawnie w ustawie z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników – jest to zwana potocznie ustawa o "zwolnieniach grupowych"⁴⁹. Zwolnienia grupowe związane są ze specjalnymi warunkami: pracodawcy mają możliwość rozwiązania stosunku pracy

⁴⁷ Obszar ŁSSE: 1) miasta: Bełchatów, Koło, Konstancin Łódzki, Kutno, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Ozorków, Piotrków Trybunalski, Płock, Pruszków, Raciąż, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Turek, Warszawa, Zduńska Wola, Zgierz, Żyrardów; 2) gminy: Aleksandrów Łódzki, Brójce, Grodzisk Mazowiecki, Kleszczów, Koluszki, Ksawerów, Nowe Skalmierzyce, Opatówek, Opoczno, Ostrzeszów, Paradyż, Przykona, Sławno, Słupca, Stryków, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Widawa, Wieluń, Wola Krzysztoporska, Wolbórz, Wróblew, Żabia Wola, Żychlin; za: Ministerstwo Gospodarki, *Stworzenie najlepszych w Europie warunków prowadzenia działalności gospodarczej*, <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Wsparcie+finansowe+i+inwestycje/Specjalne+strefy+ekonomiczne/Obszar+SSE>.

⁴⁸ Rozporządzenie w tej sprawie Rada Ministrów przyjęła 22 stycznia 2013 r. za: Ministerstwo Gospodarki, *Nowe inwestycje w Łódzkiej SSE*, informacja z dnia 22.01.2013 r., <http://www.mg.gov.pl/node/17541>.

⁴⁹ Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, <http://www.zwolnieniagrupowe.pl/acts/UoZG.htm>.

w sytuacjach, w których nie byłoby to niemożliwe w przypadku pojedynczych osób, zaś z punktu widzenia zwalnianych pracowników – wynikają z tych zwolnień większe niż „standardowe” przywileje – w tym finansowe.

Procedurę zwolnień grupowych stosuje się wówczas, gdy pracodawca zatrudniający co najmniej 20 osób zamierza w okresie do 30 dni zwolnić, z przyczyn nie dotyczących pracowników, grupę co najmniej:

- ✓ 10 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia do 100 pracowników;
- ✓ 10% pracowników, gdy pracodawca zatrudnia od 100 do 300 pracowników;
- ✓ 30 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia 300 lub więcej pracowników⁵⁰.

Wskazane liczby pracowników obejmują osoby, z którymi w ramach grupowego zwolnienia następuje rozwiązanie stosunków pracy z inicjatywy pracodawcy na mocy porozumienia stron, jeżeli dotyczy to co najmniej 5 pracowników. Ponadto, rozwiązanie stosunków pracy w takim trybie musi odbyć się za porozumieniem stron lub przez wypowiedzenie umów o pracę przez pracodawcę.

Analiza danych PUP w Skierniewicach za rok 2012 pokazuje, że w zarówno w powiecie skierniewickim, jak i mieście Skierniewice nie zgłoszone zostały w danym roku zwolnienia grupowe⁵¹. Również w 2013 roku do urzędu pracy nie wpłynęła informacja dotycząca planowanych zwolnień grupowych w powiecie. Dodatkowo, przeprowadzone badania ilościowe wśród pracodawców z powiatu skierniewickiego oraz Skierniewic pokazują, że zdecydowana większość ankietowanych podmiotów gospodarczych (72,3%) w ciągu najbliższego roku nie zamierza zwalniać pracowników. Tylko nieliczni z respondentów (4,0%) deklarowali, że w ich zakładach dojdzie do zmniejszenia liczby pracowników, ale co czwarty nie wykluczał takiej możliwości (23,8% dla odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Zgodnie z przywołanymi badaniami, żaden z pracodawców, który w ciągu najbliższych 12 miesięcy planuje redukcję zatrudnienia nie zakłada przeprowadzenia zwolnień grupowych.

Na podstawie rozmów z pracownikami urzędów pracy w powiatach ościennych województwa łódzkiego ustalono, że w 2012 roku na terenie podlegającym pod PUP Brzeziny i PUP Łowicz nie doszło do zwolnień grupowych, nie uzyskano także informacji pozwalających stwierdzić, że planowane są takie redukcje w 2013 roku.

Według informacji uzyskanych w PUP w Rawie Mazowieckiej, w 2012 roku do urzędu pracy wpłynęła informacja na temat planowanych zwolnień grupowych w jednym przedsiębiorstwie, ale po negocjacjach z pracodawcą doszło do zawarcia porozumienia i pracownicy przyjęli zmienione warunki pracy, pracodawca zaś wycofał się z przeprowadzania redukcji zatrudnienia. Natomiast do zwolnień grupowych doszło w 2012 roku w powiecie tomaszowskim. Zgodnie z danymi PUP w Tomaszowie Mazowieckim do tego typu redukcji doszło w dwóch zakładach pracy, przy czym w pierwszym przypadku dotyczyła ona 15 osób, w drugim zwolniono 90 pracowników. Jednocześnie odnotowano brak zgłoszeń ewentualnych zwolnień grupowych na 2013 rok zarówno w powiecie rawskim, jak i w tomaszowskim.

⁵⁰ *Ibidem.*

⁵¹ Zob.: Załącznik MPiPS – 01 „Sprawozdanie o rynku pracy”, dział Dział 4. „Zgłoszenia zwolnień i zwolnienia grupowe, zwolnienia monitorowane”.

13. Podsumowanie

W toku analizy danych urzędowych ustalono najistotniejsze informacje dotyczące lokalnego rynku pracy w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice, a przede wszystkim:

- Według stanu na koniec 2011 r., w powiecie skierniewickim mieszkało 38,2 tys. mieszkańców, a ludność miasta Skierniewice liczyła wówczas 48,7 tys. osób. W powiecie skierniewickim udział kobiet w ogóle ludności wyniósł 50,4%, a w mieście Skierniewice odsetek ten był wyższy (52,1%) i był zbliżony do wartości wskaźnika na poziomie wojewódzkim (52,3%) i ogólnopolskim (51,6%).
- W 2011 r. w powiecie miasto Skierniewice odnotowano 31,7 tys. (65,2%) osób w wieku produkcyjnym, 8,9 tys. (18,2%) w wieku przedprodukcyjnym i ok. 8,1 tys. (16,6%) w wieku poprodukcyjnym. W powiecie skierniewickim również odnotowano przewagę osób w wieku przedprodukcyjnym (7,7 tys.; 20,1%) nad ludnością w wieku poprodukcyjnym (7,2 tys.; 18,9%), ale odsetek osób w wieku produkcyjnym okazał się relatywnie niski (23,3 tys.; 61,0%) w odniesieniu do powiatu grodzkiego, obszaru województwa (63,3%) i całej Polski (64,2%).
- W 2011 r. łącznie, w powiecie ziemskim oraz grodzkim osoby w wieku od 19 do 29 lat stanowiły 16,4% ogółu mieszkańców (14,2 tys.). Natomiast liczba osób w wieku od 50 do 64 lat wynosiła 19,1 tys. mieszkańców, co daje 22,0% ogółu.
- W 2011 r. w mieście Skierniewice zamieszkiwało 17,5% kobiet i 21,2% mężczyzn w wieku do 18 lat włącznie. Większa liczba mężczyzn dotyczy osób w wieku od 19 do 29 lat, odpowiednio: 3,8 tys. (15,0%) kobiet i ok. 4,0 tys. (17,0%) mężczyzn. W sumie w powiecie grodzkim zamieszkiwało blisko 7,8 tys. takich osób (16,0% ogółu ludności powiatu), a mieszkańcy w wieku co najmniej 50-ciu lat liczyli łącznie 17,8 tys., czyli aż 36,6% ogółu ludności. W powiecie skierniewickim odnotowano blisko 8,2 tys. osób w wieku do 18-tego roku życia (21,6 % ogółu ludności powiatu), a osoby liczące co najmniej 50 lat objęły 13,6 tys. (35,5%) ogółu ludności. Powiat ziemski zamieszkiwało łącznie 20,7% kobiet oraz 22,5% mężczyzn, którzy ukończyli do 18 lat. W kategorii osób w wieku od 19 do 29 lat zaobserwowano 3,3 tys. (17,6%) mężczyzn, w porównaniu do 3,1 tys. (16,1%) kobiet i 6,4 tys. (16,8%) ogółu tej kategorii wiekowej dla analizowanej jednostki terytorialnej.
- Struktura ludności według wieku i płci w obu powiatach była zbliżona, ale w powiecie skierniewickim ludność jest nieco „starsza” – odsetek osób liczących co najmniej 65 lat wyniósł łącznie 16,0%, a w mieście Skierniewice 12,6% ogółu mieszkańców. W podziale na płeć, dwie piąte mieszkańek powiatu grodzkiego (10,2 tys.; 40,1%) było w wieku 50-ciu lat i więcej, w tym ok. co piąta osiągnęła wiek emerytalny (5,7 tys.; 22,6%). Mężczyźni co najmniej 50-cioletni stanowili trzecią część mieszkańców tej płci (7,7 tys.; 32,8%), zaś wiek emerytalny osiągnęło 2,3 tys. (10,0% mężczyzn). W powiecie skierniewickim, niemal dwie na pięć kobiet (7,4 tys.; 38,6%) osiągnęło wiek co najmniej 50-ciu lat, a co czwarta mieszkanka powiatu skierniewickiego była w wieku emerytalnym (ok. 5,0 tys.; 25,8%). Liczący 50 lat i więcej mężczyźni stanowili trzecią część mieszkańców powiatu tej płci (6,1 tys.; 32,3%); wiek emerytalny osiągnęło 2,3 tys., czyli 12,0%.
- W grudniu 2012 roku stopa bezrobocia w Polsce wyniosła 13,4%, natomiast w województwie łódzkim 14,0%. W powiecie skierniewickim omawiany wskaźnik osiągnął wartość 9,1%, zaś w mieście Skierniewice 12,3%, czyli były to poziomy niższe niż w skali województwa i kraju. W powiecie skierniewickim stopa bezrobocia była stosunkowo niska w odniesieniu do wartości średniej dla województwa, był to powiat o najniższym poziomie bezrobocia spośród wszystkich powiatów na terenie województwa łódzkiego. W powiatach miejskich stopa bezrobocia osiągnęła dość zbliżone wartości: 12,1% w mieście Łódź, 12,7% w mieście Piotrków Trybunalski, podobnie jak dla miasta Skierniewice.
- W powiecie skierniewickim na początku 2012 r. stopa bezrobocia wzrosła do 9,0%, następnie zmalała i była najniższa w okresie od czerwca do października (od 8,0% do

- 8,2%), a w ostatnim kwartale ponownie wzrosła do 9,1%. W mieście Skierniewice najniższe wartości wskaźnika przypadły na miesiące od maja do października 2012 r. (od 11,0% do 11,5%), a najwyższe na listopad (11,7%) i grudzień (12,3%).
- W grudniu 2012 roku 62,5% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice stanowiły osoby z miasta Skierniewice (2371 osób), a pozostałych 37,5% pochodziło z powiatu skierniewickiego (1420). Wśród bezrobotnych mieszkańców powiatu skierniewickiego najliczniejsze okazały się osoby z gminy Skierniewice (8,9%; 337 osób) oraz z gminy Maków (6,5%; 247 osób).
 - W PUP w Skierniewicach w latach 2010-2011 kobiety przeważały nad mężczyznami i stanowiły odpowiednio 53,7% (1662) i 54,4% (1786 kobiet) bezrobotnych. W grudniu 2012 roku proporcje obu płci niemal wyrównują się osiągając 50,1% (1901) kobiet w ogóle bezrobotnych.
 - Zarówno w powiecie skierniewickim, jak i w mieście Skierniewice, zaobserwowane na początku i pod koniec 2012 roku wzrosty poziomu bezrobocia były spowodowane głównie napływem bezrobotnych mężczyzn. Rezultatem tych procesów w powiecie skierniewickim w grudniu 2012 roku była przewaga mężczyzn w ogóle osób bezrobotnych (51,1%), a w mieście Skierniewice – zmniejszenie udziału kobiet do 50,9%.
 - W powiecie skierniewickim odnotowana w latach 2010 (52,8%; 622 kobiety) i 2011 r. (53,2%; 666) przewaga kobiet w ogóle zarejestrowanych w PUP z tego powiatu w 2012 roku stopniowo, wraz z napływem bezrobotnych mężczyzn, przeobraziła się w nadwyżkę mężczyzn nad kobietami (48,9%; 695 kobiet). W mieście Skierniewice w grudniu 2010 roku 54,2% ogółu bezrobotnych stanowiły kobiety (1040), a w 2011 roku wskaźnik ten wyniósł 55,1% (1120 kobiet). W ciągu kolejnych dwunastu miesięcy doszło do wyrównania proporcji kobiet i mężczyzn, a nadwyżka dotyczyła kobiet (50,9%; 1206 kobiet i 1165 mężczyzn). Pomiedzy grudniem 2011 a grudniem 2012 roku zwiększyła się liczba mieszkanek Skierniewic w rejestrach PUP (o 86 kobiet), ale niemal trzy razy więcej zarejestrowało się bezrobotnych mężczyzn.
 - W 2012 r. mniejszość bezrobotnych z całego województwa (16,2%; 24,5 tys. osób) oraz 734 osoby z obu omawianych powiatów (19,4% ogółu zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach) posiadało prawo do zasiłku. Na poziomie województwa, co trzecia osoba bezrobotna zamieszkiwała obszary wiejskie (33,6%; 50,7 tys. osób), zaś dla obu powiatów był to nieco większy udział na poziomie 37,5% (1,4 tys.).
 - Niemal co szósta osoba bezrobotna w województwie ukończyła co najwyżej 25 lat (26,2 tys.; 17,3%), a wyższy odsetek zaobserwowano wśród osób zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach (7,8 tys.; 20,4%). Ponad co czwarty bezrobotny w całym województwie ukończył więcej niż 50 lat (ok. 40,0 tys.; 26,4%) i podobna proporcja przypada na oba analizowane powiaty (9,0 tys.; 24,7%).
 - Pod koniec grudnia 2012 roku udział osób w wieku do 25 lat w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach wyniósł 20,4%. Na 775 takich osób 353 mieszkało w mieście Skierniewice a 422 w powiecie skierniewickim. W latach 2010-2012 odsetek takich bezrobotnych w obu powiatach nieco zmalał z 24,9% w grudniu 2010, przez 22,2% pod koniec 2011 roku.
 - Na wojewódzkim rynku pracy połowa osób zarejestrowanych w urzędach pracy należała do kategorii długotrwale bezrobotnych (77,0 tys.; 51,0%). Dla omawianych rynków powiatowych adekwatna wartość była niższa, ale i tak sięgała 40,4%, czyli 1,5 tys. osób.
 - Brak kwalifikacji jest ważną barierą w uzyskaniu zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Znacząca liczba osób bezrobotnych nie posiadała kwalifikacji zawodowych: 48,3 tys. (32,0%) dla województwa oraz 9,4 tys. (24,9%) dla zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach.
 - Jeśli chodzi o osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w podziale na płeć, pod koniec 2012 roku, odnotowano większą liczbę bezrobotnych mężczyzn powyżej 50 roku życia (57,6% zarejestrowanych w PUP w tym wieku), do 25 roku życia (51,2% mężczyzn) oraz w grupie osób nie posiadających wykształcenia średniego (59,5%). Z kolei kobiety zdecydowanie przeważały w kategorii osób samotnie wychowujących co najmniej jedno

- dziecko (88,7% tej kategorii), a w mniejszym stopniu – w grupie długotrwale bezrobotnych (54,5%) oraz wśród osób bez kwalifikacji zawodowych (55,2%).
- W latach 2010-2012 utrzymywał się bardzo wysoki odsetek osób bez wykształcenia średniego sięgający około połowy zarejestrowanych w PUP; w grudniu 2012 odnotowano 1890 takich osób, częściej zamieszkujących Skierniewice (1172) niż powiat ziemski (718).
 - W grudniu 2012 roku co czwarty zarejestrowany w PUP przekroczył wiek 50-ciu lat (24,7%; 937 osoby), w tym odnotowano 662 mieszkańców Skierniewic oraz 275 osób z powiatu skierniewickiego. W ciągu ostatnich trzech lat udział tej kategorii bezrobotnych wahał się od 23,6% (2010 r.) do 25,5% (2011 r.).
 - Pod koniec 2012 roku najwięcej osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkiwało w gminie Bolimów (30,7%), Kawęczyn (23,0%) i Skierniewice (22,3%). W mieście Skierniewice odnotowano adekwatny odsetek na poziomie 27,9%. Najmniejsze liczby dotyczyły natomiast mieszkańców gminy Słupia (10,5%) oraz Lipnice Reymontowskie (12,7%). Od 2010 roku znaczący wzrost udziału osób, które ukończyły powyżej 50 lat zaobserwowano w gminie Głuchów (z 8,7% do 13,2%) i w gminie Bolimów (z 22,2% do 30,7%), natomiast w mieście Skierniewice nie doszło do większych zmian w tym zakresie (minimalny wzrost z 27,4% w 2010 r.).
 - W grudniu 2012 roku w powiecie skierniewickim bezrobotni mężczyźni powyżej 50 roku życia znacznie przeważali nad kobietami (61,5% i 38,5%). Około co czwarta osoba z tej kategorii pozostawała na bezrobociu co najwyżej trzy miesiące (26,9%). Ponad dwie piąte takich osób pozostawało bez pracy od co najmniej roku (42,6%). Pod względem wykształcenia, największa liczba osób osiągnęła poziom co najwyżej gimnazjalny (51,6%), a rzadziej – zasadniczy zawodowy (28,0%) czy też policealny i średni zawodowy (16,4%). Wyjątkowo bezrobotni z tej kategorii uzyskali wykształcenie wyższe lub średnie ogólnokształcące (odpowiednio: 1,5% i 2,5%). Większość mieszkańców powiatu skierniewickiego z tej kategorii bezrobotnych (w sumie 60,4%) posiadała znaczne doświadczenie sięgające od 10 do 20 lat (30,2%) lub od 20 do 30 lat (30,2%). Blisko jeden na pięciu bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat miał ponad 30-letni staż zawodowy (19,3%), a tylko nieliczni nie posiadali żadnego doświadczenia (5,8%).
 - W mieście Skierniewice w kategorii bezrobotnych liczących powyżej 50 lat, również odnotowano znacznie większą liczbę mężczyzn (56,0%) niż kobiet (44,0%). Najczęściej osoby z tej grupy wiekowej pozostawały bez pracy od roku lub dłużej (39,6%) a znacznie rzadziej – tylko do trzech miesięcy (razem 28,4%). Niemal równe udziały dotyczyły osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (31,7%) oraz gimnazjalnym i niższym (33,1%). Pozostali bezrobotni uzyskali poziom policealny i średni zawodowy (24,5%), ewentualnie wyższy (5,1%) lub średni ogólnokształcący (5,6%). Nikła liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia z miasta Skierniewice nie posiadała żadnego doświadczenia zawodowego (2,6%) lub był to staż najwyżej roczny (3,5%). Co trzecia osoba zarobkowała od 20 do 30 lat (36,9%), a co piąta – przez dłuższy okres czasu (w sumie 22,8%).
 - Na koniec grudnia 2011 roku, w mieście Skierniewice pracowało około 12,0 tys. osób, zaś w powiecie skierniewickim nieco ponad 3,9 tys. Dla obu powiatów, 75,3% pracujących zamieszkuje w mieście Skierniewice, zaś 24,7% w powiecie skierniewickim.
 - Przeciętna płaca w powiecie skierniewickim, jak i w mieście Skierniewice była znacznie niższa od średniej wojewódzkiej (3245,97) i krajowej (3625,21 zł), gdyż wyniosła odpowiednio 2725,69 zł i 2916,61 zł. Pracownicy Skierniewic otrzymali pensje przeciętnie wyższe o 190,92 zł od zatrudnionych mieszkańców powiatu skierniewickiego.
 - W 2011 r. zdecydowana dominacja przedsiębiorstw prywatnych była cechą charakterystyczną każdego z analizowanych rynków pracy: od wojewódzkiego (97,1% z 221,9 tys. podmiotów), po powiatowe – w mieście Skierniewice (97,3% z 4,8 tys.) i w powiecie Skierniewickim (95,1% z 2,1 tys.) oraz gminne.

- Większość podmiotów działających na analizowanym był skoncentrowana na terenie Skierniewic (68,9%, 4968 podmiotów), pozostała część (31,1%, 2239 podmiotów) prowadzi działalność na terenie powiatu skierniewickiego.
- W powiecie skierniewickim w systemie REGON zarejestrowanych było najwięcej firm zatrudniających do 9-ciu pracowników (2,2 tys.; 94,5%); w mieście Skierniewice również zdecydowanie dominowały takie przedsiębiorstwa (4,7 tys.; 94,7%).
- W powiecie skierniewickim największą część ogółu przedsiębiorstw stanowiły firmy zajmujące się „handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (578 podmiotów; 25,8%) i budownictwem (403; 18,0%). W mieście Skierniewice największy udział miały firmy handlowe (1,4 tys.; 27,6%) oraz budowlane (682; 13,7%), a na trzecim miejscu znalazły się typowo „miejskie” podmioty prowadzące „działalność profesjonalną, naukową i techniczną” (517; 10,4%).
- W roku 2012 dla PUP Skierniewice (łącznie dla miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego) na 615 zawodów 126 zawodów było deficytowych (zgłoszono więcej ofert pracy niż zarejestrowało się osób bezrobotnych); 460 zawodów miało charakter zawodów nadwyżkowych, w tym dla 379 zawodów nie odnotowano żadnych ofert pracy a dla 29 zawodów należało do zawodów zrównoważonych, wykazujących równowagę na rynku pracy.
- Na koniec grudnia 2012 roku, na ogólną liczbę 3791 bezrobotnych, 3221 (84,9%) posiadało doświadczenie zawodowe; dla miasta Skierniewice zarejestrowanych było 2094 bezrobotnych ze stażem pracy, zaś dla powiatu skierniewickiego 1127 osób. Dla obu powiatów najwięcej osób bezrobotnych pracowało w ostatnim zakładzie pracy prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie „przetwórstwa przemysłowego” (626 osób; 19,4% ogółu bezrobotnych), „handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (357; 11,1%) oraz budownictwa (324; 10,1%) lub w ramach nie zidentyfikowanej działalności (835; 25,9%).
- W 2010 roku w powiecie skierniewickim nakłady inwestycyjne wyniosły 44,3 miliony złotych i nieco większą sumę odnotowano dla miasta Skierniewice (44,9 mln zł). W 2011 roku wielkość nakładów inwestycyjnych charakteryzowała się tendencją rosnącą, a najwięcej nakładów inwestycyjnych odnotowano w przemyśle i budownictwie.
- Z informacji zebranych w starostwach powiatowych we wszystkich wskazanych powiatach ościennych oraz w urzędach miast wynika, że w roku 2013 nie przewiduje się lokalnych inwestycji, które będą wiązały się z tworzeniem nowych miejsc pracy. Jedyną taką lokalną inwestycją jest utworzenie Uzdrowiska Skierniewice-Maków. Pewne działania inwestycyjne wpływające na lokalny rynek pracy mogą pojawić się w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej (ŁSSE) – w ciągu najbliższych 2-3 lat planowane jest utworzenie w sumie ponad 730 nowych miejsc pracy w Łodzi, Strykowie, Kaliszu i Żelowie, co będzie pozytywnym wynikiem rozszerzenia granic ŁSSE.

CZĘŚĆ II. BADANIA ILOŚCIOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD OSÓB BEZROBOTNYCH POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA

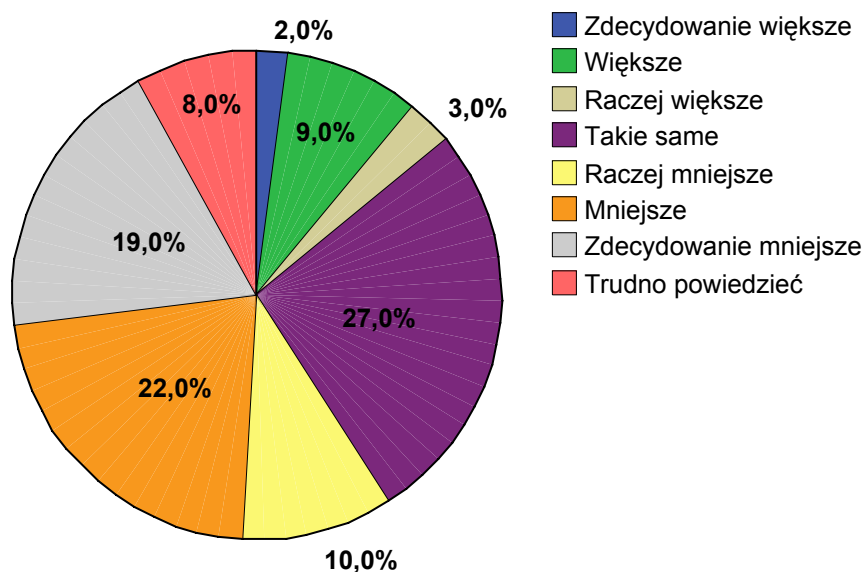
Prezentowane w niniejszym rozdziale badania ilościowe przeprowadzono w oparciu o technikę wywiadu bezpośredniego (*face to face*) wśród 100 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, zarejestrowanych w PUP Skierniewice. Zgodnie z przytoczonymi w poprzednim rozdziale danymi statystycznymi, pod koniec grudnia 2012 co czwarty bezrobotny zarejestrowany w PUP w Skierniewicach przekroczył wiek 50-ciu lat (24,7%; 937 osoby), w tym odnotowano 662 mieszkańców Skierniewic oraz 275 osób z powiatu skierniewickiego. W ciągu ostatnich trzech lat udział tej kategorii bezrobotnych wahał się od 23,6% w 2010 roku do 25,5% w 2011 roku⁵².

1. Bariery

Ustalono, w jaki sposób badani postrzegają swoją sytuację w porównaniu z innymi osobami szukającymi pracy. W ramach autooceny, badani mogli oszacować swoje szanse na podjęcie pracy jako równe, bądź w różnym stopniu większe lub mniejsze w stosunku do innych konkurentów do zatrudnienia.

Wykres 6. Autoocena szans na znalezienie pracy

Czy, w porównaniu z innymi osobami, Pana(i) szanse na znalezienie pracy są:

Jak pokazuje rozkład uzyskanych odpowiedzi, ponad jedna czwarta ankietowanych (27%) oceniła własne szanse na zatrudnienie jako „takie same”, ustawiając się w równym szeregu z innymi pretendentami do zatrudnienia. W pozostałych przypadkach odsetek ankietowanych, którzy postrzegają swoją pozycję jako w różnym stopniu gorszą (w sumie 51%) jest kilkakrotnie wyższy niż osób szacujących swoje szanse jako większe od

⁵² Pełna charakterystyka społeczno-demograficzna osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia znajduje się w rozdziale 8. „Miasto Skierniewice i powiat skierniewicki – bezrobotni powyżej 50 roku życia”.

pozostałych bezrobotnych (w sumie 14%). Zwraca uwagę, że w tej ostatniej grupie tylko jeden na pięćdziesięciu badanych ocenił swoje szanse znalezienia pracy jako „zdecydowanie większe” (2%), podczas gdy niemal co piąty respondent wybrał skrajnie pesymistyczny wariant odpowiedzi: „zdecydowanie mniejsze” (19%).

Krytyczna ocena własnych szans, sformułowana przez ponad połowę ankietowanych, działa z pewnością demotywująco, a poczucie zajmowania zdecydowanie gorszej pozycji na rynku pracy może powodować wręcz wycofanie się z rywalizacji o zatrudnienie.

1.1. Bariery zewnętrzne

W toku badań ilościowych wśród osób bezrobotnych dopytano o ich opinie na temat dostrzeganych barier, jakie utrudniają im znalezienie pracy. Hierarchię przeszkód zewnętrznych, wskazywanych przez respondentów prezentuje kolejna tabela.

Tabela 49. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki zewnętrzne)

Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki zewnętrzne)	
	%
Brak odpowiednich ofert pracy	83,0%
Brak ofert pracy w moim zawodzie	58,0%
Niechęć do zatrudniania osób w moim wieku	45,0%
Wyparcie z rynku przez osoby młodsze	28,0%
Brak satysfakcjonujących mnie finansowo ofert pracy	17,0%
Konieczność dalekich dojazdów w poszukiwaniu pracy	15,0%
Ogółem	246,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź, lub w ogóle nie wskazać odpowiedzi z danej kategorii.

Najczęściej wskazywane przez badanych czynniki zewnętrzne, utrudniające podjęcie pracy, związane są z sytuacją na lokalnym rynku pracy, w tym: brakiem odpowiednich ofert pracy (83%), z brakiem ofert pracy w wyuczonym zawodzie (58%) oraz – wyraźnie rzadziej – brakiem ofert spełniających oczekiwania finansowe (17%). W tej sytuacji pojawia się kolejna bariera, wynikająca z konieczności dalekich dojazdów w poszukiwaniu pracy (15%).

Warto odnotować, że blisko połowa respondentów jest przekonana, że pracodawcy nie chcą zatrudniać osób w podeszłym wieku (45%), a ponad jedna czwarta upatruje trudności w wypieraniu starszych kandydatów przez konkurujące z nimi na rynku pracy osoby młode (28%).

Wskazane przez respondentów powyżej bariery w zatrudnieniu mają charakter obiektywny, wynikający ze specyfiki lokalnego rynku pracy oraz poziomu bezrobocia i preferencji pracodawców. Taka interpretacja trudności na rynku pracy, sformułowana przez osoby bezrobotne po 50. roku życia, z pewnością ma podstawę w ich dotychczasowych doświadczeniach na rynku pracy. Wiąże się jednak z ryzykiem ograniczenia aktywności bezrobotnych i obniżenia ich mobilności, a w konsekwencji - stopniowej akceptacji statusu osoby bezrobotnej wraz z typowymi konsekwencjami psychospołecznymi.

1.2. Bariery kwalifikacyjne

Kolejna grupa czynników, postrzeganych jako utrudnienia w znalezieniu pracy, związana jest z kwalifikacjami i kompetencjami zawodowymi badanych.

Tabela 50. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (kwalifikacje zawodowe)

Bariery w znalezieniu zatrudnienia (kwalifikacje zawodowe)	
	%
Nieodpowiedni poziom wykształcenia	44,0%
Nieodpowiedni kierunek wykształcenia	31,0%
Brak doświadczenia zawodowego	9,0%
Brak odpowiednich kwalifikacji	9,0%
Brak odpowiednich dokumentów aplikacyjnych	6,0%
Brak wiedzy na temat aktualnych przepisów prawa pracy	3,0%
Brak znajomości lokalnego rynku pracy	2,0%
Ogółem	104,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź, lub w ogóle nie wskazać odpowiedzi z danej kategorii.

Szczegółową charakterystykę kwalifikacji respondentów przedstawiono w dalszej części raportu. W tym miejscu warto odnotować, że blisko połowa ankietowanych obawia się kłopotów ze względu na nieodpowiedni poziom wykształcenia (44%), a co trzeci ankietowany uważa, że posiada nieodpowiedni kierunek wykształcenia (31%). W opinii jednego na jedenastu respondentów na przeszkodzie w znalezieniu pracy stoi brak doświadczenia zawodowego oraz odpowiednich, oczekiwanych przez pracodawcę kwalifikacji (po 9%), w tym aktualnych uprawnień zawodowych, znajomości nowoczesnej technologii oraz brak znajomości języków obcych. Pojedyncze osoby wskazały ponadto na deficyt wiedzy dotyczącej aktualnych przepisów prawa pracy (3%) oraz nieznajomość lokalnego rynku pracy (2%).

Krytyczna ocena posiadanych kwalifikacji i kompetencji zawodowych, sformułowana przez znaczny odsetek badanych, może z jednej strony pozytywnie motywować do uczestnictwa w proponowanych formach doskonalenia zawodowego, a z drugiej – pogłębić przekonanie respondentów o braku szans w konfrontacji z młodszymi, lepiej wyedukowanymi konkurentami.

1.3. Bariery osobiste

Wśród przeszkód w podjęciu zatrudnienia respondenci wskazali na szereg czynników zgrupowanych w kategorię: bariery osobiste.

1.3.1. Czynniki materialne

Tabela 51. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki materialne)

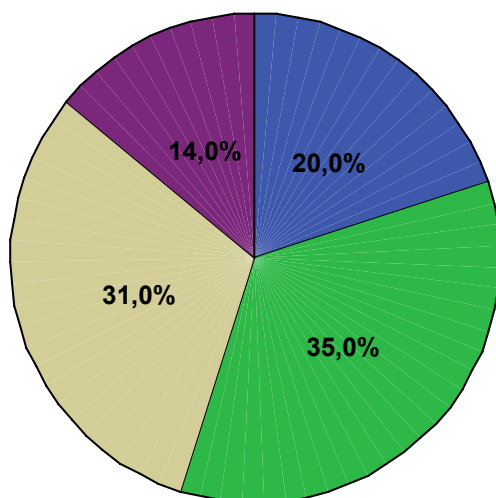
Bariery w znalezieniu zatrudnienia(czynniki materialne)	
	%
Brak środków finansowych na dojazdy w poszukiwaniu pracy	39,0%
Brak samochodu	29,0%
Brak środków finansowych na „rozruch zawodowy”	29,0%
Brak środków finansowych na pierwszy miesiąc w pracy	26,0%
Ogółem	123,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź, lub w ogóle nie wskazać odpowiedzi z danej kategorii.

Sytuacja materialna w sposób istotny wpływa na możliwości działania znacznej części bezrobotnych po 50. roku życia. Dwie piąte respondentów zgłasza problem ograniczonej mobilności w poszukiwaniu pracy, wynikającej z braku środków finansowych na dojazdy (39%), a częściej niż co czwarty badany postrzega jako barierę brak samochodu i środków finansowych na tzw. „rozruch zawodowy” (po 29%) oraz nie posiada zabezpieczenia finansowego na pierwszy miesiąc po zatrudnieniu, poprzedzający wypłatę (26%).

Wykres 7. Subiektywna ocena sytuacji materialnej respondentów

Subiektywna ocena sytuacji materialnej respondentów

- Stale brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby
- Zwykle pod koniec miesiąca brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby
- Żyjemy skromnie, ale nie brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby
- Stać nas nie tylko na zaspokojenie podstawowych potrzeb, ale od czasu do czasu możemy sobie pozwolić na większe wydatki

Ponad połowa badanych (55%) sygnalizuje poważne problemy materialne, przy czym ankietowani relatywnie częściej wybierają umiarkowanie krytyczną ocenę: „zwykle pod

koniec miesiąca brakuje na podstawowe potrzeby” (35%) niż bardziej skrajną opcję: „stale brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby” (20%).

Jedna trzecia badanych ocenia swój status materialny posiłkując się określeniem, że „żyjemy skromnie, ale nie brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby” (31%). Można przypuszczać, że w tej grupie znalazły się osoby z obiektywnie jeszcze trudniejszą sytuacją bytową, niechcące jednak przyznać się do swojej złej sytuacji finansowej. Tylko jeden na siedmiu respondentów znajduje się w dobrej kondycji finansowej, której odpowiada określenie „stać nas nie tylko na zaspokojenie podstawowych potrzeb, ale od czasu do czasu możemy sobie pozwolić na większe wydatki” (14%), a żaden z ankietowanych nie wybrał wariantu odpowiedzi: „żyjemy na wysokim poziomie, nie musimy się liczyć z wydatkami”.

Konkludując, z bezrobociem starszych mieszkańców powiatu skierniewickiego w znacznym stopniu koreluje trudna sytuacja materialna, która z pewnością ogranicza ich mobilność i aktywność w poszukiwaniu pracy.

Tabela 52. Posiadanie środków łączności i samochodu

Czy posiada Pan(i):			
	Tak	Nie	Ogółem
Telefon stacjonarny	31,0%	69,0%	100,0%
Telefon komórkowy	77,0%	23,0%	100,0%
Komputer	55,0%	45,0%	100,0%
Dostęp do Internetu	51,5%	48,5%	100,0%
Samochód	45,0%	55,0%	100,0%

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że – niezależnie od wskazanych kłopotów finansowych – badani na ogół dysponują środkami komunikacji, ułatwiającymi nawiązanie kontaktów z potencjalnymi pracodawcami. Co trzeci respondent posiada telefon stacjonarny (31%), a trzy czwarte osób jest wyposażonych w aparaty komórkowe (77%). Ponad połowa bezrobotnych korzysta z komputera (55%) i ma dostęp do Internetu (52%). Blisko połowa badanych deklaruje posiadanie samochodu (45%), przy czym można przypuszczać, że w wielu przypadkach nie zwiększa on mobilności badanych z braku środków na bieżącą eksploatację lub dzielenia samochodu z innymi członkami rodziny.

Tabela 53. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki osobiste)

Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki osobiste)	
	%
Nieodpowiedni wiek	92,0%
Ograniczenia zdrowotne	48,0%
Obawa, lęk przed nową technologią	15,0%
Brak motywacji do poszukiwania pracy	11,0%
Brak wiary i chęci do poprawy własnej sytuacji	9,0%
Brak pełnej dyspozycyjności ze względu na konieczność opieki	7,0%
Obawa, lęk przed nowymi sytuacjami	6,0%
Brak pełnej dyspozycyjności ze względu na trudny dojazd	5,0%
Inne	4,0%
Nieodpowiednia płeć	3,0%
Brak czasu na poszukiwanie pracy	3,0%
Brak chęci podjęcia pracy	2,0%
Brak mobilizacji do bardziej aktywnego poszukiwania pracy	2,0%
Brak gotowości do zmiany, elastyczności	2,0%
Łatwość zniechęcania się niepowodzeniami	2,0%
Brak umiejętności planowania działań związanych z zatrudnieniem	1,0%
Obawa przed bezpośrednim kontaktem z pracodawcą	1,0%
Nieumiejętność pogodzenia pracy z obowiązkami rodzinnymi	1,0%
Ogółem	214,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź, lub w ogóle nie wskazać odpowiedzi z danej kategorii.

W rankingu prezentowanych w kolejnej tabeli barier natury osobistej, powszechnie pojawia się problem nieodpowiedniego, w domyśle – zbyt zaawansowanego wieku (92%). Blisko połowa respondentów wskazuje ponadto na ograniczenia wynikające ze złego stanu zdrowia (48%). Na wyraźnie dalszych miejscach pojawiają się, w kolejności: obawa, lęk przed nowymi technologiami (15%), brak motywacji do poszukiwania pracy (11%), a także brak wiary i chęci do poprawy własnej sytuacji (9%). Niewielki odsetek badanych do barier natury osobistej zaliczył: brak pełnej dyspozycyjności ze względu na konieczność opieki nad członkiem rodziny (7%), obawę, lęk przed nowymi sytuacjami (6%) oraz trudności z dojazdem (5%). Pozostałych kilkanaście czynników zostało zidentyfikowane jako przeszkody w zatrudnieniu przez co najwyżej 3% respondentów.

Generalnie zwraca uwagę, że poszczególne utrudnienia o charakterze osobistym wskazuje z reguły znacznie mniejszy odsetek badanych, niż na czynniki o charakterze obiektywnym, zewnętrznym oraz ograniczenia związane z niedostosowaniem kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy. Można przypuszczać, że osobom bezrobotnym łatwiej uzasadnić swoje kłopoty ze znalezieniem pracy barierami natury obiektywnej, a trudniej dokonać samooceny własnych ograniczeń i niedostatków oraz osobowościowych źródeł niepowodzenia.

1.4. Bariery terytorialne

Tabela 54. Ocena stopnia trudności znalezienia pracy

Ocena stopnia trudności znalezienia pracy								
	Bardzo trudne	Trudne	Raczej trudne	Raczej łatwe	Łatwe	Bardzo łatwe	Trudno powiedzieć	Ogółem
W mojej miejscowości	44,0%	38,0%	12,0%	6,0%				100,0%
Na terenie mojej gminy	45,0%	37,0%	13,0%	4,0%			1,0%	100,0%
W obrębie powiatu	42,0%	40,0%	12,0%	4,0%			2,0%	100,0%
W województwie łódzkim	21,0%	29,0%	18,0%	12,0%			20,0%	100,0%
W Polsce (poza woj. łódzkim)	19,0%	16,0%	21,0%	17,0%	1,0%		26,0%	100,0%
Za granicą	14,0%	2,0%	10,0%	20,0%	13,0%	2,0%	39,0%	100,0%

Jak wynika z analiz statystycznych, sytuacja na lokalnym rynku pracy postrzegana jest przez respondentów jako ogólnie niekorzystna. Sumując odsetek odpowiedzi wskazujących na różny stopień trudności można stwierdzić, że niemal wszyscy bezrobotni uważają za trudne znalezienie pracy w swojej miejscowości (94%), na terenie gminy (95%), czy też powiatu skierniewickiego (94%). Wprawdzie sytuacja jawi się ankietowanym jako nieco lepsza na rynkach bardziej odległych od miejsca zamieszkania, ale większość ocenia tę sytuację jako w różnym stopniu „trudną”, zarówno w odniesieniu do województwa łódzkiego (68%), jak i innych regionów Polski (56%). Zwraca uwagę, że respondenci tylko podjęcie pracy poza granicami kraju postrzegają częściej jako w różnym stopniu łatwe (35%) niż trudne (26%), przy czym ankietowani mieli tu największe problemy w określeniu skali trudności ze znalezieniem zatrudnienia, gdyż dwie piąte wybrało wariant odpowiedzi „trudno powiedzieć” (39%).

1.5. Bariery kluczowe

Spośród wszystkich wymienionych uprzednio barier respondenci wskazali trzy główne powody utrudniających im podjęcie pracy. Cztery piąte badanych za kluczową przeszkodę uznało nieodpowiedni, zaawansowany wiek (81%), a blisko dwie trzecie wskazało na brak odpowiednich ofert pracy (62%). Jeden na trzech ankietowanych wskazał na ograniczenia wynikające ze złego stanu zdrowia (32%). Wyraźnie mniejszy odsetek respondentów do najważniejszych barier zaliczył: brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie (16%), nieodpowiedni poziom wykształcenia (15%) i niechęć pracodawców do zatrudniania osób w podeszłym wieku (13%).

Tabela 55. Kluczowe bariery utrudniające znalezienie pracy

Kluczowe bariery utrudniające znalezienie pracy	
	%
Nieodpowiedni wiek	80,6%
Brak odpowiednich ofert pracy	62,2%
Ograniczenia zdrowotne	31,6%
Brak ofert pracy w moim zawodzie	16,3%
Nieodpowiedni poziom wykształcenia	15,3%
Niechęć do zatrudniania osób w moim wieku	13,3%
Brak środków finansowych na dojazdy w poszukiwaniu pracy	9,2%
Brak środków finansowych na pierwszy miesiąc w pracy	6,1%
Brak satysfakcjonujących mnie finansowo ofert pracy	5,1%
Brak pełnej dyspozycyjności ze względu na konieczność opieki	5,1%
Brak środków finansowych na „rozruch zawodowy”	5,1%
Obawa, lęk przed nową technologią	5,1%
Inne bariery	36,7%
Ogółem	291,8%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

W dalszej kolejności bezrobotni za kluczowe przeszkody uznali brak środków na dojazdy w poszukiwaniu pracy (9%) oraz zabezpieczenia finansowego na pierwszy miesiąc zatrudnienia, poprzedzający wypłatę wynagrodzenia (6%). Jeden na dwudziestu ankietowanych upatruje źródłem problemu w braku satysfakcjonujących finansowo propozycji, konieczności opieki nad osobami zależnymi, braku środków na „rozruch zawodowy” i obaw, lęku przed nowymi technologiami (po 5%).

W relatywnie licznej kategorii „Inne bariery” (37%) znalazły się czynniki wymienione przez mniej niż 5 osób.

2. Sposoby poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne

Zgodnie z ustawową definicją osoby bezrobotnej, warunkiem uzyskania takiego statusu jest nie tylko fakt zarejestrowania w Urzędzie Pracy, ale również poszukiwanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej⁵³. Tak więc, przynajmniej w założeniu, badanych bezrobotnych powinna cechować aktywna postawa na rynku pracy. Na wstępie do tej części raportu udzielono odpowiedzi na pytanie badawcze, czy od momentu rejestracji w PUP respondenci poszukiwali pracy.

Uzyskane wyniki dowodzą, że wśród zaawansowanych wiekowo osób, zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach, zdecydowanie dominowała aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia (84%). Z drugiej jednak strony 16% przyznaje, iż do tej pory nie poszukiwało pracy, czyli swoją aktywność ograniczyło do zarejestrowania się w Urzędzie Pracy.

⁵³Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm., Art. 1, ust. 3).

2.1. Stosowane metody poszukiwania pracy

Kolejna tabela ilustruje, jaki odsetek respondentów i z jaką częstością deklaruje stosowanie poszczególnych sposobów poszukiwania pracy. Aktywność badanych w zakresie poszukiwania pracy od momentu rejestracji w PUP jest zróżnicowana i w zależności od formy charakteryzuje się odmienną, zindywidualizowaną częstością.

[Uwaga: w tej części analizy skupiono się na osobach które od ostatniej rejestracji w PUP poszukiwały pracy czyli 84% wszystkich badanych].

Sumując odsetek osób, które stosują daną metodę przynajmniej kilka razy w miesiącu można stwierdzić, że wśród bezrobotnych największym powodzeniem cieszy się przeglądanie ofert prasowych (86%) oraz rozpytywanie wśród znajomych (79%), przeszukiwanie ogłoszeń prasowych (86%). W tak skonstruowanym rankingu na następnych miejscach znalazły się, w kolejności:

- ✓ przeglądanie ofert w PUP (68%),
- ✓ czytanie ogłoszeń „na mieście” (46%),
- ✓ przeszukiwanie ogłoszeń internetowych (36%),
- ✓ samodzielne dostarczanie ofert pracodawcom (32%),
- ✓ słuchanie ogłoszeń prasowych i telewizyjnych (30%).

Zwraca uwagę znikoma popularność tych form poszukiwania pracy, które wymagają od zainteresowanych większej aktywności. Zdecydowana większość badanych nigdy nie brała udziału w praktykach zawodowych (98%) i stażach (95%). Nie zamieszczała ogłoszeń w lokalnej prasie, „na mieście” (po 95%) i w Internecie (86%), a także nie kontaktowała się z prywatnym biurem pośrednictwa pracy (87%). Ponad połowa ankietowanych, często pozostających na statusie osoby bezrobotnej przez długi okres, nie odpowiedziała na żadne ogłoszenie prasowe (59%), nie słucha ogłoszeń radiowych i telewizyjnych (59%), nie przegląda ofert w Internecie (57%) i nigdy nie uczestniczyła w rozmowie kwalifikacyjnej (53%).

Tabela 56. Częstotliwość stosowania poszczególnych sposobów poszukiwania pracy

Częstotliwość stosowania poszczególnych sposobów poszukiwania pracy									
	Nigdy	Rzadziej niż raz na rok	Raz na rok	Kilka razy w roku	Raz na miesiąc	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w tygodniu	Codziennie	Ogółem
Przeglądanie ofert pracy dostępnych w PUP	3,7%			3,7%	24,7%	37,0%	29,6%	1,2%	100,0%
Przeglądanie ogłoszeń prasowych	8,8%			1,3%	3,8%	43,8%	40,0%	2,5%	100,0%
Odpowiedzi na ogłoszenia prasowe	58,8%		1,3%	12,5%	20,0%	5,0%	2,5%		100,0%
Zamieszczanie ogłoszeń prasowych	95,0%		1,3%	1,3%		2,5%			100,0%
Rozpytywanie wśród rodziny, znajomych	7,4%			1,2%	12,3%	49,4%	28,4%	1,2%	100,0%
Udział w stażach	94,9%	5,1%							100,0%
Udział w praktykach zawodowych (poza szkołą)	98,8%	1,3%							100,0%
Zamieszczanie ogłoszeń internetowych	86,3%		1,3%	2,5%	1,3%	3,8%	5,0%		100,0%
Przeszukiwanie ogłoszeń internetowych	56,8%			1,2%	6,2%	9,9%	21,0%	4,9%	100,0%
Słuchanie ogłoszeń radiowych i telewizyjnych (telegazeta)	58,8%			2,5%	8,8%	17,5%	11,3%	1,3%	100,0%
Czytanie ogłoszeń „na mieście” (np. witryny sklepów, słupy ogłoszeniowe)	32,5%		1,3%		20,0%	32,5%	12,5%	1,3%	100,0%
Zamieszczanie ogłoszeń „na mieście” (np. słupy, tablice ogłoszeniowe)	95,0%					2,5%	2,5%		100,0%
Kontakt z prywatnym biurem pośrednictwa pracy	87,3%	6,3%		1,3%		3,8%	1,3%		100,0%
Samodzielne dostarczanie ofert pracodawcom (CV, list motyw.)	38,3%	2,5%		9,9%	17,3%	30,9%	1,2%		100,0%
Uczestniczenie w rozmowach kwalifikacyjnych	52,5%	7,5%	1,3%	16,3%	18,8%	3,8%			100,0%

Generalnie, bezrobotni powyżej 50. roku życia charakteryzują się z reguły ograniczoną aktywnością, ukierunkowaną głównie na uzyskanie informacji o aktualnych ofertach pracy. Wyraźnie brakuje bardziej aktywnych i kreatywnych form działania, w tym zwłaszcza bezpośrednich kontaktów w zakładach pracy. Nie wykluczone, że wybór strategii poszukiwania pracy, w tym unikanie form wymagających dodatkowych nakładów finansowych (np. dojazd do firm, zamieszczanie własnych ogłoszeń) uwarunkowany jest sytuacją materialną badanych.

W dodatkowym pytaniu kwestionariusza badani wskazali na najbardziej skuteczne – w ich opinii – strategie poszukiwania pracy.

Badania lokalnego rynku pracy w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim – analiza sytuacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia

Tabela 57. Najskuteczniejsze sposoby poszukiwania pracy

Najskuteczniejsze sposoby poszukiwania pracy	
	%
Rozpytywanie wśród rodziny, znajomych	63,6%
Przeglądanie ofert pracy dostępnych w PUP	33,3%
Samodzielne dostarczanie ofert pracodawcom	20,2%
Przeszukiwanie ogłoszeń internetowych	9,1%
Przeglądanie ogłoszeń prasowych	7,1%
Zamieszczanie ogłoszeń internetowych	5,1%
Czytanie ogłoszeń „na mieście” (witryny sklepowe, słupy ogłoszeniowe)	5,1%
Uczestniczenie w rozmowach kwalifikacyjnych	3,0%
Odpowiedzi na ogłoszenia prasowe	2,0%
Udział w stażach	1,0%
Wysłuchiwanie ogłoszeń radiowych i telewizyjnych (telegazeta)	1,0%
Ogółem	150,5%
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.	

Blisko dwie trzecie ankietowanych bezrobotnych stwierdziło, że najbardziej efektywną metodą poszukiwania zatrudnienia jest posiadane kapitału społecznego w postaci sieci znajomych, rodziny (64%). Co trzeci respondent docenia pośrednictwo PUP (33%), a jeden na pięciu badanych szanse na wyjście z bezrobocia dostrzega w samodzielnym dostarczaniu swojej oferty pracodawcom (20%). Na dalszych miejscach w skazywano przeszukiwanie anonsów internetowych (9%) i przeglądanie ofert prasowych (7%). Jeden na dwudziestu ankietowanych szansy na sukces upatruje w zamieszczaniu ogłoszeń w Internecie oraz czytaniu ofert „na mieście” (p 5%). Pozostałe sposoby wskazywane były nie częściej niż przez 3% respondentów, chociaż można przypuszczać, że niska ocena skuteczności nie tylko w tych przypadkach jest nietrafna i wynika z rzadkiego ich stosowania.

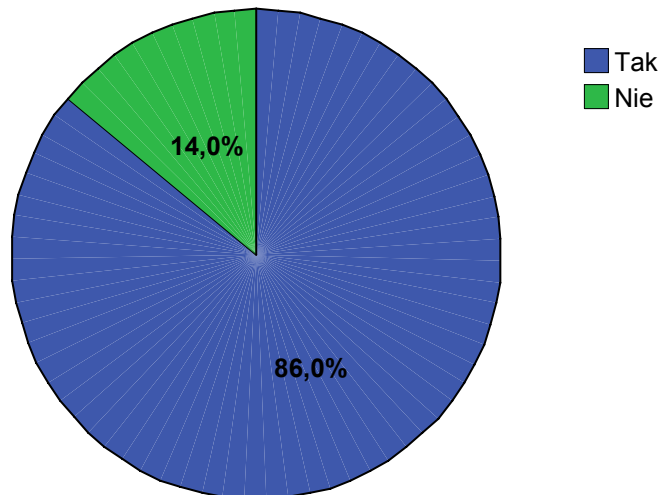
Wszelkie badania przekonują, iż pozytywny efekt mogą przynieść zróżnicowane techniki poszukiwania pracy, zwłaszcza, jeśli osoba bezrobotna nie posiada odpowiedniego kapitału społecznego. Pozostaje otwartym pytanie, czy o skuteczności danej metody decydują jej walory, czy też – co bardziej prawdopodobne – częstotliwość jej stosowania. Natomiast nie ulega wątpliwości, że obok czynników obiektywnych, np. prorozwojowych strategii podmiotów gospodarczych, instytucji i organizacji tworzących nowe miejsca pracy, sukces bezrobotnych zależy również od ich indywidualnej aktywności. Dlatego w ramach szkoleń i codziennych kontaktów z bezrobotnymi należy motywować ich i stwarzać warunki do wykorzystywania możliwie często wszystkich przedstawionych sposobów poszukiwania pracy, w tym niedocenianych przez wielu badanych, lecz – jak wynika z wielu badań – skutecznych strategii, w tym osobistego kontaktu z potencjalnymi pracodawcami, a także samodzielnego zamieszczania ogłoszeń w prasie, Internecie, na nośnikach miejskich (słupy, tablice).

Jednym z głównych powodów małej aktywności bezrobotnych na rynku pracy może być bariera finansowa, stąd wybór strategii niewymagających dużych nakładów, takich jak: wizyta w Urzędzie Pracy, zakup prasy, przeszukiwanie Internetu czy utrzymywanie kontaktów ze znajomymi.

Kolejne pytanie badawcze dotyczyło aktualnej, wykazywanej w momencie przeprowadzania badań, gotowości do podjęcia pracy. Dane poniższe dotyczą całej próby badawczej.

Wykres 8. Czy jest Pani aktualnie zainteresowana podjęciem pracy?

Proszę powiedzieć, czy jest Pan(i) aktualnie zainteresowany(a) podjęciem pracy?

Na poziomie deklaratywnym, dominująca część respondentów wyraziła zainteresowanie podjęciem zatrudnienia (86%). Pozostali ankietowani (14%) jako powód braku chęci do rozpoczęcia pracy podali: zły stan zdrowia (10 osób), konieczność opieki nad członkiem rodziny (6 osób), pracę dorywczą „na czarno” (3 osoby), zamiar przejścia na emeryturę/rentę (3 osoby)

3. Ocena dotychczasowego wsparcia otrzymanego z PUP

W tej części raportu skoncentrowano się na następujących zagadnieniach:

- ✓ Z jakich elementów oferty Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach skorzystały osoby bezrobotne?
- ✓ Czy badani zarejestrowani w urzędzie pracy zamierzają korzystać w przyszłości ze wsparcia tej instytucji?

3.1. Dotychczasowe kontakty z PUP

Na kolejnym wykresie zaprezentowano hierarchię powodów, które skłoniły respondentów do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach.

Niemal wszyscy ankietowani otwarcie przyznali, że główną przyczyną ich rejestracji w PUP była konieczność uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego (95%). Trzy czwarte badanych chciało skorzystać z usług pośrednictwa pracy (78%), a blisko połowę ankietowanych motywowała możliwość korzystania zasiłku dla osób bezrobotnych (47%).

Tabela 58. Przyczyny rejestracji w PUP

W jakim celu zarejestrował(a) się Pan(i) w Urzędzie Pracy?	
	%
Uzyskanie ubezpieczenia zdrowotnego	95,0%
Skorzystanie z pośrednictwa pracy	78,0%
Skorzystanie z zasiłku dla bezrobotnych	47,0%
Skorzystanie ze szkoleń	11,0%
Skorzystanie z poradnictwa zawodowego	9,0%
Skorzystania z innych form pomocy	6,0%
Wymagania opieki społecznej	4,0%
Uzyskanie dofinansowania na działalność gospodarczą	1,0%
Trudno powiedzieć	1,0%
Ogółem	252,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Ponadto, jeden na dziewięciu badanych zarejestrował się w Urzędzie Pracy w celu otrzymania skierowania na szkolenie (11%), a co jedenasty liczył na skuteczne wskazówki w ramach poradnictwa zawodowego (9%). Najmniejsze zainteresowane (6%) dotyczyło innych form pomocy (np. przygotowania zawodowego dorosłych, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, itd.). Kilka osób rejestrowało, aby spełnić wymogi pomocy społecznej a jeden respondent liczył na otrzymanie dotacji na działalność gospodarczą (1%).

Dla uzyskania pełniejszego obrazu, zbadano poziom wiedzy bezrobotnych na temat dostępnych form pomocy ze strony PUP. Ankietowanych poproszono o wskazanie, jakie znają formy wsparcia ze strony Urzędu Pracy.

Tabela 59. Znane respondentom formy pomocy oferowane przez PUP

Znane respondentom formy pomocy oferowane przez PUP	
	%
Zasiłek dla osób bezrobotnych	96,9%
Szkolenia	86,6%
Pośrednictwo pracy	84,5%
Prace interwencyjne	78,4%
Roboty publiczne	72,2%
Przygotowanie zawodowe dorosłych	53,6%
Staż	52,6%
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	49,5%
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	49,5%
Prace społecznie użyteczne	48,5%
Poradnictwo zawodowe	27,8%
Finansowanie kosztów przejazdu	9,3%
Dodatek aktywizacyjny	6,2%
Usługi EURES (zagranicznie pośrednictwo pracy)	6,2%
Zatrudnienie przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS	5,2%
Finansowanie kosztów zakwaterowania	5,2%
Nieoprocentowana pożyczka na szkolenia	4,1%
Stypendia z tytułu szkolenia, pobierania nauki	4,1%
Środki na założenie lub uczestnictwo w spółdzielni socjalnej	3,1%
Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem	2,1%
Dofinansowanie kosztów edukacji na studiach podyplomowych	1,0%
Ogółem	746,4%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Do powszechnie rozpoznawanych przez ankietowanych form pomocy należą: zasiłek dla bezrobotnych (97%), szkolenia (87%) oraz pośrednictwo pracy (85%) i prace interwencyjne (78%), roboty publiczne (72%). Ponad połowa badanych identyfikuje ponadto takie instrumenty rynku pracy, jak: przygotowanie zawodowe dorosłych (54%) i staż (53%), a niewiele mniejszy odsetek badanych orientuje się, na czym polega wsparcie w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności (50%) i prace społecznie użyteczne (49%). Ponad jedna czwarta respondentów zna poradnictwo zawodowe (28%). Z drugiej strony, do najmniej znanych instrumentów rynku pracy należą: dofinansowanie kosztów edukacji na studiach podyplomowych (1%), refundacja kosztów opieki nad dzieckiem (2%), środki na założenie lub uczestnictwo w spółdzielni socjalnej (3%), stypendia z tytułu szkolenia oraz nieoprocentowana pożyczka na szkolenia (po 4%).

Zgodnie z przywołanymi danymi, poziom wiedzy na temat poszczególnych form pomocy jest wyraźnie zróżnicowany, mimo, że klienci PUP informowani są o wszystkich dostępnych dla nich formach pomocy. W praktyce, wśród badanych bezrobotnych powszechnie funkcjonują tylko niektóre formy wsparcia.

Przechodząc na poziom praktyki sprawdzono, z których form pomocy ze strony PUP skorzystali ankietowani bezrobotni. Zgodnie z *Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*⁵⁴ wobec osób bezrobotnych mogą być stosowane wszystkie dostępne

⁵⁴ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dn. 20.IV.2004 (Dz. U. z 2008 r. NR 69, poz. 415)

instrumenty, niemniej jednak w praktyce powszechnie wykorzystywane są tylko niektóre z nich.

Tabela 60. Formy pomocy oferowane przez PUP, z których skorzystali respondenci

Formy pomocy oferowane przez PUP, z których skorzystali respondenci	
	%
Zasiłek dla osób bezrobotnych	60,0%
Pośrednictwo pracy	39,0%
Nie korzystała(a)m z żadnej formy pomocy	19,0%
Szkolenia	12,0%
Prace interwencyjne	10,0%
Staż	6,0%
Poradnictwo zawodowe	2,0%
Dodatek aktywizacyjny	1,0%
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	1,0%
Roboty publiczne	1,0%
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	1,0%
Ogółem	152,0%

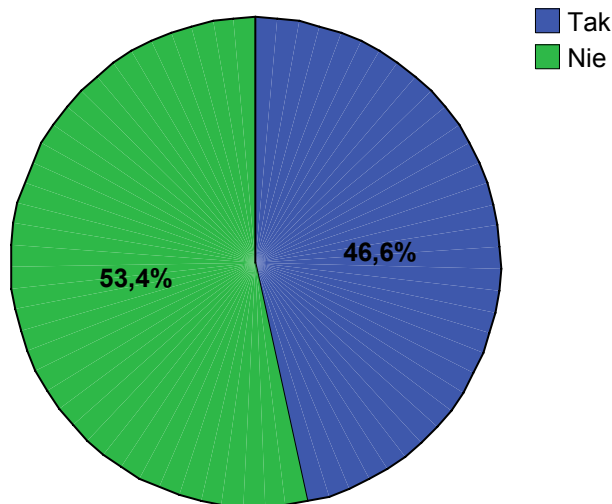
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Jak wynika z uzyskanych wyników, blisko jedna piąta respondentów nie korzystała dotychczas z żadnej formy pomocy (19%). Trzy piąte badanych otrzymywało zasiłek dla bezrobotnych (60%), ponad jedna trzecia uzyskała wsparcie poprzez pośrednictwo pracy (39%). Wyraźnie mniejszy odsetek bezrobotnych uczestniczył w szkoleniach (12%), pracach interwencyjnych (10%) i stażach (6%), a pojedyncze osoby konsultowały swoje problemy z doradcami w ramach poradnictwa zawodowego (2%), otrzymywały dodatek aktywizacyjny, zostały skierowane na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy lub roboty publiczne oraz uzyskały jednorazową dotację na uruchomienie własnej działalności (po 1%).

Osobom, które uzyskały wsparcie ze strony PUP (81%) zadano pytanie, czy po zakończeniu danej formy pomocy znalazły zatrudnienie.

Wykres 9. Czy podjął/podjęła Pan(i) zatrudnienie po zakończonej formie pomocy PUP?

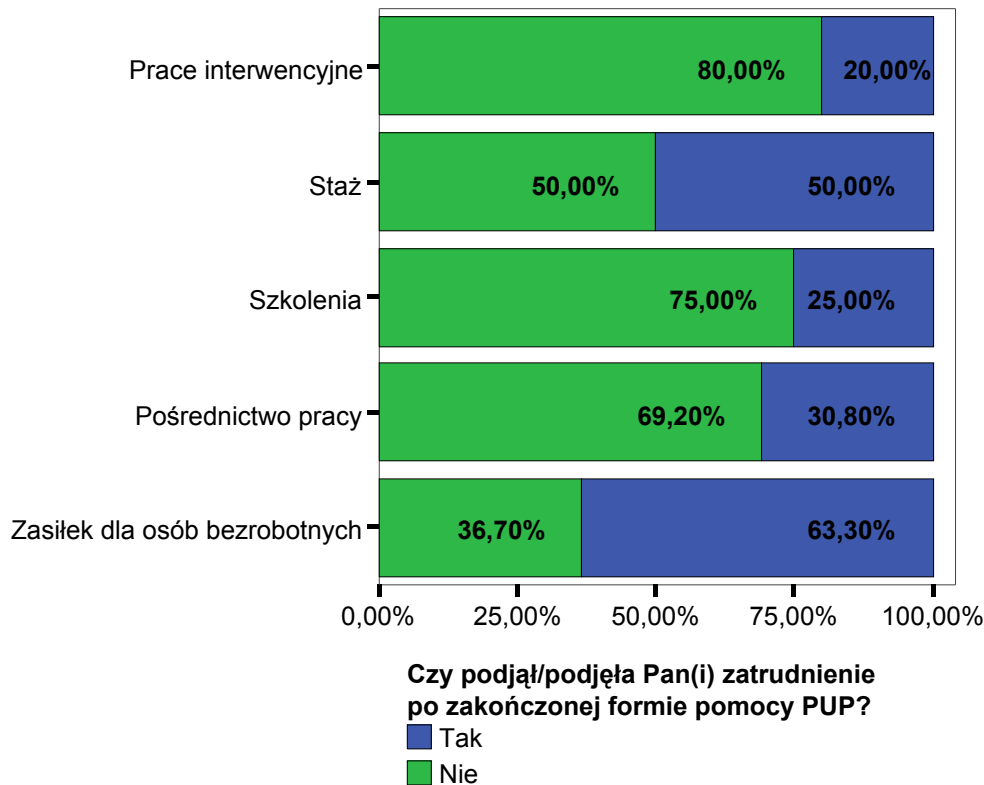
Czy podjął/podjęła Pan(i) zatrudnienie po zakończonej formie pomocy PUP?

Okazało się, że podjęła pracę blisko połowa bezrobotnych (47%), przy czym nie można tego wskaźnika identyfikować z oceną efektywności poszczególnych form, bowiem zatrudnienie beneficjentów miało charakter doraźny i nie doprowadziło do trwałego wyjścia z bezrobocia. Niemniej, na podstawie danych zawartych na kolejnym wykresie można stwierdzić, że relatywnie najczęściej nawiązywały stosunek pracy osoby, które wcześniej pobierały zasiłek dla bezrobotnych (63%) oraz zakończyły staż (50%). Natomiast wyraźnie rzadziej podjęły zatrudnienie osoby korzystające z pośrednictwa pracy (31%), uczestnicy szkoleń (25%) oraz zatrudnieni w ramach prac interwencyjnych (20%).

Wykres 10. Podjęcie zatrudnienia a forma pomocy, z której skorzystali respondenci

Podjęcie zatrudnienia a forma pomocy, z której skorzystali respondenci

Ustalono, jakie były powody, dla których większość beneficjentów korzystających z wymienionych instrumentów rynku pracy nie uzyskała zatrudnienia po zakończeniu wsparcia ze strony PUP.

Ponad połowa z nich nie otrzymała żadnej oferty (51%), a w pozostałych przypadkach na przeszkodzie w podjęciu zatrudnienia stanął zaawansowany wiek (16%) oraz zły stan zdrowia (6%). Nieliczni respondenci wskazali ponadto na szereg innych powodów, w tym: brak odpowiednich kompetencji (4%), nieodpowiednie dla zainteresowanego oferty (3%), a także brak doświadczenia zawodowego, konflikt z pracodawcą, nieodpowiednia dla pracodawcy płeć kandydata oraz rezygnacja z oferty (po 1%). Jeden na siedmiu respondentów nie potrafił znaleźć powodu, dla którego nie został zatrudniony (14%).

Tabela 61. Przyczyny niepodjęcia pracy po skorzystaniu z pomocy PUP

Dlaczego nie podjął/podjęła Pan(i) pracy po zakończonej formie pomocy?	
	%
Brak ofert pracy	51,4%
Ze względu na wiek	15,7%
Trudno powiedzieć	14,3%
Zły stan zdrowia	5,7%
Brak odpowiednich kwalifikacji	4,3%
Neodpowiednia oferta	2,9%
Brak doświadczenia zawodowego	1,4%
Konflikt z pracodawcą	1,4%
Ze względu na płeć	1,4%
Rezygnacja z oferty	1,4%
Ogółem	100,0%

4. Oczekiwane formy pomocy

Jak wykazywano wcześniej, bezrobotne osoby zarejestrowane w PUP w Skierniewicach, wskazywały na kilka istotnych barier determinujących ich trudną sytuację na rynku pracy. W trakcie wywiadów respondenci zostali zapytani o to, z jakich usług Urzędu Pracy pragną skorzystać w przyszłości. Uzyskane w ten sposób dane zobrazowano w kolejnej tabeli.

Zdecydowanie największym zainteresowaniem w badanej zbiorowości cieszy się pośrednictwo pracy (80%). Blisko połowę badanych interesują szkolenia (47%) oraz prace interwencyjne (45%). Z tych trzech form chciałaby skorzystać przeważająca część badanych, przy czym warto zwrócić uwagę, że były to dotychczas znacznie rzadziej wykorzystywane oferty PUP. Jedna czwarta ankietowanych chciałaby otrzymać skierowanie na roboty publiczne (28%) i przygotowanie zawodowe dorosłych (25%). Warto zwrócić uwagę, że ponad jedna piąta respondentów zamierza ubiegać się o środki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej (22%). Niewiele mniejszy odsetek badanych będzie ubiegać się o dotowane zatrudnienia w ramach prac społecznie użytecznych (18%), zasiłek dla bezrobotnych (15%) oraz zatrudnienie przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS (11%). Pozostałe instrumenty rynku pracy wskazywało w każdym przypadku co najwyżej 3% ankietowanych.

Tabela 62. Preferowane formy pomocy ze strony PUP

Preferowane formy pomocy oferowane przez PUP	
	%
Pośrednictwo pracy	80,0%
Szkolenia	47,0%
Prace interwencyjne	45,0%
Roboty publiczne	28,0%
Przygotowanie zawodowe dorosłych	25,0%
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	22,0%
Prace społecznie użyteczne	18,0%
Zasiłek dla osób bezrobotnych	15,0%
Zatrudnienie przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS	11,0%
Nie jestem zainteresowan(a) żadną formą pomocy	10,0%
Poradnictwo zawodowe	8,0%
Staż	7,0%
Nieoprocentowana pożyczka na szkolenia	4,0%
Środki na założenie lub uczestnictwo w spółdzielni socjalnej	3,0%
Finansowanie kosztów przejazdu	3,0%
Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem	2,0%
Inne formy pomocy	2,0%
Dodatek aktywizacyjny	1,0%
Usługi EURES (zagranicznie pośrednictwo pracy)	1,0%
Stypendia z tytułu szkolenia, pobierania nauki	1,0%
Ogółem	333,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Warto odnotować, że jedna dziesiąta respondentów nie chce wsparcia ze strony PUP (10%). Ustalono przyczyny braku zainteresowania pomocą ze strony urzędu. Badani wskazali na zły stan zdrowia (4 osoby), brak wiary w skuteczność wsparcia PUP (3 osoby) oraz możliwość samodzielnego znalezienia pracy, chęć założenia własnej działalności gospodarczej i konieczność opieki nad członkiem rodziny (po 1 osobie).

Jak wcześniej zaznaczono, z poszczególnych instrumentów rynku pracy skorzystał dotychczas znacznie mniejszy odsetek badanych, niż deklarujących zapotrzebowanie na wsparcie PUP, co zapewne łączyło się z ograniczonymi możliwościami finansowymi Urzędu. Może także wynikać z tego, iż część respondentów nie miała dostatecznej wiedzy na temat korzystania z poszczególnych elementów oferty Urzędu. Warto zatem zaplanować akcję informacyjno-promocyjną, w ramach której bezrobotne osoby mogłyby uzyskać wiedzę o pełnej ofercie PUP i związanych z nią możliwościach aktywizacji zawodowej.

Poniższe zestawienia pozwolą oszacować skalę zainteresowania poszczególnymi instrumentami rynku pracy ze strony respondentów obojga płci oraz posiadających różny poziom wykształcenia.

Tabela 63. Preferowane formy pomocy oferowane przez PUP a płeć respondentów

	Płeć respondentów	
	Kobieta	Mężczyzna
Pośrednictwo pracy	78,0%	81,4%
Szkolenia	46,3%	47,5%
Prace interwencyjne	36,6%	50,8%
Roboty publiczne	14,6%	37,3%
Przygotowanie zawodowe dorosłych	22,0%	27,1%
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	22,0%	22,0%
Prace społecznie użyteczne	14,6%	20,3%
Zasiłek dla osób bezrobotnych	12,2%	16,9%
Zatrudnienie przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS	14,6%	8,5%
Nie jestem zainteresowan(a)y żadną formą pomocy	9,8%	10,2%
Poradnictwo zawodowe	7,3%	8,5%
Staż	14,6%	1,7%
Nieoprocentowana pożyczka na szkolenia	4,9%	3,4%
Środki na założenie lub uczestnictwo w spółdzielni socjalnej	2,4%	3,4%
Finansowanie kosztów przejazdu	2,4%	3,4%
Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem	2,4%	1,7%
Inne formy pomocy		3,4%
Dodatek aktywizacyjny	2,4%	
Usługi EURES (zagranicznie pośrednictwo pracy)	2,4%	
Stypendia z tytułu szkolenia, pobierania nauki		1,7%
Ogółem	309,8%	349,2%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Preferencje bezrobotnych obojga płci, dotyczące form wsparcia ze strony Urzędu Pracy są zbliżone. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni wskazują z reguły największe zainteresowanie tymi samymi elementami oferty PUP, przy czym bezrobotne kobiety relatywnie rzadziej skorzystają z pośrednictwa pracy (odpowiednio: 78% do 81%), szkoleń (46% do 48%), prac interwencyjnych (37% do 51%), robót publicznych (15% do 37%) i przygotowania zawodowego dorosłych (22% do 27%). Warto podkreślić, że analogiczny odsetek kobiet i mężczyzn zamierza ubiegać się o środki na uruchomienie działalności gospodarczej (po 22%) oraz nie wykazuje zainteresowania pomocą ze strony Urzędu (po 10%). Pomijając najmniej popularne formy wsparcia, mężczyźni wykazują mniejsze zapotrzebowanie tylko w przypadku zatrudnienia przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS (odpowiednio: 9% do 15%) oraz uczestnictwa w stażach (2% do 15%). Generalnie, mężczyźni wykazują większe zapotrzebowanie na poszczególne instrumenty rynku pracy. Ankietowani niezależnie od poziomu wykształcenia preferują z reguły te same formy wsparcia ze strony PUP.

Tabela 64. Preferowane formy pomocy oferowane przez PUP a poziom wykształcenia respondenta

	Poziom wykształcenia respondenta				
	Gimnazjalne i poniżej	Zasadnicze zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Policealne i średnie zawodowe	Wyższe
Pośrednictwo pracy	81,5%	84,2%	40,0%	82,1%	50,0%
Szkolenia	29,6%	52,6%	60,0%	50,0%	100,0%
Prace interwencyjne	55,6%	39,5%	20,0%	46,4%	50,0%
Roboty publiczne	40,7%	34,2%		14,3%	
Przygotowanie zawodowe dorosłych	18,5%	18,4%	40,0%	35,7%	50,0%
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	7,4%	21,1%	40,0%	32,1%	50,0%
Prace społecznie użyteczne	25,9%	26,3%		3,6%	
Zasiłek dla osób bezrobotnych	14,8%	13,2%	20,0%	17,9%	
Zatrudnienie przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS	3,7%	2,6%	40,0%	25,0%	
Nie jestem zainteresowan(a) żadną formą pomocy	14,8%	7,9%	20,0%	7,1%	
Poradnictwo zawodowe	7,4%	5,3%	20,0%	10,7%	
Staż	3,7%	5,3%	20,0%	10,7%	
Nieoprocentowana pożyczka na szkolenia			20,0%	10,7%	
Środki na założenie lub uczestnictwo w spółdzielni socjalnej		5,3%		3,6%	
Finansowanie kosztów przejazdu	3,7%	2,6%		3,6%	
Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem				7,1%	
Inne formy pomocy	3,7%			3,6%	
Dodatek aktywizacyjny		2,6%			
Usługi EURES (zagranicznie pośrednictwo pracy)			20,0%		
Stypendia z tytułu szkolenia, pobierania nauki					50,0%
Ogółem	311,1%	321,1%	360,0%	364,3%	350,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Analizując szczegółowo zainteresowanie poszczególnymi instrumentami rynku pracy można stwierdzić, że pośrednictwo pracy interesuje zwłaszcza osoby, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową (84%), średnią szkołę zawodową lub policealną oraz gimnazjum, bądź podstawówkę (po 82%). Na szkolenia liczą przede wszystkim absolwenci wyższych uczelni (100%) i liceów ogólnokształcących (60%), natomiast najrzadziej są nimi zainteresowane osoby o najniższych kwalifikacjach (30%), które z kolei najchętniej podejmą zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych (56%), robót publicznych (41%) i prac społecznie użytecznych (26%). Bezrobotni, których ścieżka edukacyjna zakończyła się co najwyżej na poziomie gimnazjum, krytycznie oceniają swój potencjał kreatywności i przedsiębiorczości, stąd wyraźnie najrzadziej będą ubiegać się o jednorazowe środki na rozpoczęcie własnej

działalności (7%). Taka dotacja interesuje przede wszystkim absolwentów wyższych uczelni (50%) i liceów ogólnokształcących (40%). Bezrobotni z obu grup chcą relatywnie najczęściej uzyskać skierowanie w ramach przygotowania zawodowego dorosłych (odpowiednio: 50% i 40%). Z kolei bezrobotnych absolwentów liceów ogólnokształcących wyróżnia ponadprzeciętna motywacja do zatrudnienia przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS (40%), korzystania z poradnictwa zawodowego, odbycia stażu oraz uzyskania nieoprocentowanej pożyczki na szkolenia (po 20%). Poza tym tylko w tej grupie spotykamy osoby zamierzające skorzystać z usług EURES (20%) oraz największy odsetek badanych, którzy nie są zainteresowani wsparciem ze strony PUP (20%) .

Ankietowanym, którzy ukończyli zasadnicze szkoły zawodowe, bardziej niż pozostałym zależy na uczestnictwie w pracach społecznie użytecznych (26%), natomiast bezrobotni z dyplomami ukończenia średnich szkół zawodowych i policealnych wykazują w każdym przypadku zapotrzebowanie mieszczące się pomiędzy wartościami skrajnymi. Jedyne wyróżniki stanowią występujące wyłącznie w tej grupie osoby zgłaszające potrzebę refundacji kosztów opieki nad dzieckiem (7%).

Liczną grupę bezrobotnych, wykazujących zainteresowanie szkoleniami, dopytano o preferowaną tematykę doskonalenia zawodowego. Na czele rankingu zagadnień szkoleniowych znalazły się, w kolejności:

- ✓ Operator wózka widłowego (30%);
- ✓ Obsługa komputera (11%);
- ✓ Opiekun dzieci lub dorosłych (11%);
- ✓ Ochrona osób i mienia (8%);
- ✓ Obsługa kasy fiskalnej (7%);
- ✓ Operator koparko-ładowarki (4%);
- ✓ Księgowość (4%);
- ✓ Spawacz (4%);
- ✓ Pracownik administracyjny(4%);
- ✓ Język angielski(4%);
- ✓ Diagnostyka samochodowa (4%).

Tabela 65. Preferowana tematyka szkoleń organizowanych przez PUP

Preferowana tematyka szkoleń organizowanych przez PUP	
	%
Operator wózka widłowego	30,4%
Obsługa komputera	10,9%
Opiekun	10,9%
Ochrona osób i mienia	8,7%
Obsługa kasy fiskalnej	6,5%
Operator koparko – ładowarki	4,3%
Księgowość	4,3%
Spawacz	4,3%
Pracownik administracyjny	4,3%
Język angielski	4,3%
Diagnostyka samochodowa	4,3%
Operator pilarki	2,2%
Przewóz rzeczy niebezpiecznych	2,2%
Prace wykończeniowe w budownictwie	2,2%
Florystyka	2,2%
Gastronomia	2,2%
Prawo jazdy kat. B	2,2%
Zakładanie działalności gospodarczej	2,2%
Sprzątanie	2,2%
Język niemiecki	2,2%
Fryzjerstwo	2,2%
Diagnostyka samochodowa	2,2%
Ogółem	117,4%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Ponadto ankietowani wymienili jeszcze 11 zagadnień szkoleniowych, przy czym w każdym przypadku liczba zainteresowanych wynosi ok. 2% ogółu bezrobotnych, zainteresowanych uczestnictwem w szkoleniach.

Warto odnotować, że zainteresowanie tematyką szkoleniową jest wyraźnie powiązane z płcią ankietowanych. Wyłącznie mężczyźni są powszechnie zainteresowani szkoleniami umożliwiającymi uzyskanie uprawnień operatora wózków widłowych (52%) oraz – wyraźnie rzadziej – pracownika ochrony osób i mienia (15%). Ponadto wskazali na 11 obszarów tematycznych, z których ponadjednostkowe wskazania dotyczyły doskonalenia w zakresie: spawacza, języka angielskiego i diagnostyki samochodowej (po 7%). Natomiast bezrobotne kobiety chcą najczęściej uzyskać wiedzę i nabyć umiejętności umożliwiające: zatrudnienie w charakterze opiekunki (26%), obsługę komputera (21%) i kasy fiskalnej (16%), prowadzenie księgowości i prac administracyjnych (po 11%). Ponadto wskazały na kursy z zakresu: florystyki, sprzątania i fryzjerstwa (po 5%).

Tabela 66. Preferowana tematyka szkoleń a płeć respondentów.

	Płeć respondentów	
	Kobieta	Mężczyzna
Operator wózka widłowego		51,9%
Obsługa komputera	21,1%	3,7%
Opiekun	26,3%	
Ochrona osób i mienia		14,8%
Obsługa kasy fiskalnej	15,8%	
Operator koparko – ładowarki	5,3%	3,7%
Księgowość	10,5%	
Spawacz		7,4%
Pracownik administracyjny	10,5%	
Język angielski		7,4%
Diagnostyka samochodowa		7,4%
Operator pilarki		3,7%
Przewóz rzeczy niebezpiecznych		3,7%
Prace wykończeniowe w budownictwie		3,7%
Florystyka	5,3%	
Gastronomia		3,7%
Prawo jazdy kat. B		3,7%
Zakładanie działalności gospodarczej		3,7%
Sprzątanie	5,3%	
Język niemiecki		3,7%
Fryzjerstwo	5,3%	
Dagnostyka samochodowa		3,7%
Ogółem	105,3%	125,9%

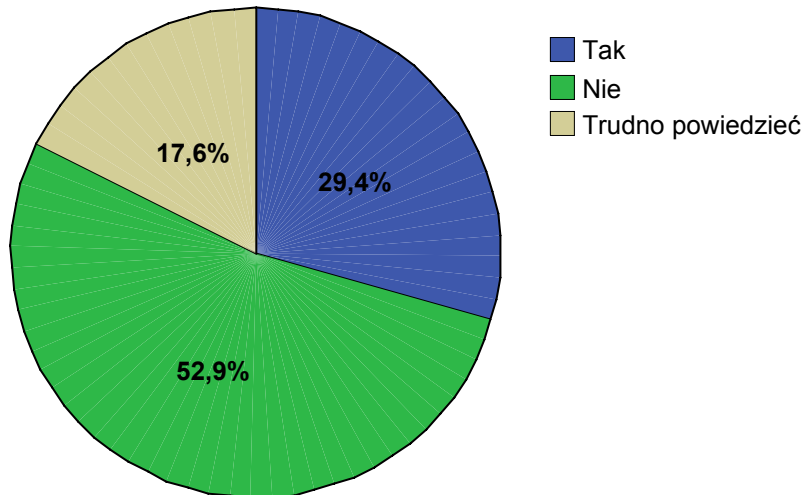
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Z wyraźnego podziału szkoleń na „męskie” i „damskie”, wyłamuje się kurs operatora koparko-ładowarki, który – co ciekawe zainteresował więcej bezrobotnych kobiet (5%) niż mężczyzn (4%).

Stosunkowo liczną grupę osób zainteresowanych uruchomieniem własnej działalności gospodarczej (22%) dopytano, czy i jakiej pomocy oczekują ze strony PUP. Okazało się, że ponad połowa z nich nie rozpocznie działalności bez wsparcia ze strony Urzędu (53%). Blisko jedna trzecia ankietowanych jest zdeterminowana, aby założyć własną firmę nawet bez dotacji (29%), a co piąty nie ma w tej kwestii sprecyzowanego zdania (18%).

Wykres 11. Gotowość założenia działalności gospodarczej w zależności od otrzymania pomocy z PUP

Czy bez otrzymania dotacji z PUP był(a)by Pan(i) gotów(a) założyć własną działalność gospodarczą?

Niezależnie od jednorazowej dotacji, bezrobotni powyżej 50 roku życia, planujący założenie własnej firmy, oczekują powszechnie dodatkowej pomocy ze strony PUP w postaci:

- ✓ pomocy doradczej przy staraniach o dotację (95%);
- ✓ pomocy doradczej przy zakładaniu działalności (90%);
- ✓ szkolenia z zakresu prowadzenia działalności (75%);
- ✓ szkolenia z zakresu zakładania działalności (70%);
- ✓ pomocy doradczej na etapie funkcjonowania firmy (50%).

Tabela 67. Oczekiwane formy pomocy przy zakładaniu działalności gospodarczej

Oczekiwane formy pomocy przy zakładaniu działalności	
	%
Pomoc doradcza przy staraniu się o dotację	95,0%
Pomoc doradcza przy zakładaniu działalności gospodarczej	90,0%
Szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej	75,0%
Szkolenia z zakresu zakładania własnej działalności gospodarczej	70,0%
Pomoc doradcza na etapie funkcjonowania firmy	50,0%
Ogółem	380,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Zainteresowani respondenci dokonali samooceny wiedzy, jaką posiadają w odniesieniu do kluczowych zagadnień związanych z uruchomieniem i prowadzeniem własnej firmy.

Tabela 68. Ocena aktualnej wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej

Ocena aktualnej wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej						
	Bardzo dobrze	Dobrze	Średnio	Źle	Bardzo źle	Ogółem
Opracowanie biznes planu		19,0%	33,3%	38,1%	9,5%	100,0%
Promocja firmy	4,8%	33,3%	42,9%	19,0%		100,0%
Wiedza na temat konkurencji	4,8%	33,3%	33,3%	28,6%		100,0%
Pozyskiwanie klientów		57,1%	19,0%	23,8%		100,0%
Prowadzenie księgowości		23,8%	33,3%	38,1%	4,8%	100,0%
Kadry i płace		14,3%	42,9%	38,1%	4,8%	100,0%
Znajomość przepisów prawnych dot. prowadzenie działalności gospodarczej		9,5%	42,9%	38,1%	9,5%	100,0%
Zarządzanie firmą	4,8%	19,0%	61,9%	14,3%		100,0%
Zarządzanie zasobami ludzkimi (personelem)		28,6%	57,1%	14,3%		100,0%
Możliwość uzyskania dotacji na prowadzenie działalności		14,3%	33,3%	33,3%	19,0%	100,0%
Umiejętność nawiązywania kontaktów biznesowych	9,5%	47,6%	28,6%	14,3%		100,0%

Sumując odsetek badanych, którzy krytycznie oceniają swoje wiadomości z danego zakresu („źle” i „bardzo źle”) ustalono, że największe deficyty wiedzy dotyczą następujących problemów:

- ✓ możliwość uzyskania dotacji (52%);
- ✓ znajomość przepisów prawnych dotyczących prowadzenia działalności (48%);
- ✓ opracowania biznes planu (48%);
- ✓ prowadzenia księgowości (43%);
- ✓ zagadnień z zakresu „kadry i płace” (43%).

Natomiast pozytywne oceny („dobrze” i „bardzo dobrze”) wyraźnie przeważają nad negatywnymi w odniesieniu do zagadnień takich, jak:

- ✓ pozyskiwanie klientów (57%);
- ✓ umiejętność nawiązywania kontaktów biznesowych (57%);
- ✓ wiedza na temat konkurencji (38%);
- ✓ promocja firmy (38%);

Przewaga opinii pozytywnych dotyczy także zarządzania zasobami ludzkimi (29%) i zarządzanie firmą (24%), ale w tych przypadkach badani swoją wiedzę scharakteryzowali najczęściej jako „średnią” (odpowiednio: 62% i 57%).

Biorąc pod uwagę dotychczasową karierę zawodową badanych oraz stopień komplikacji opiniowanej problematyki można przypuszczać, że przedstawiona samoocena jest generalnie zawyżona i odbiega od faktycznych kompetencji diagnozowanej grupy.

5. Sytuacja zawodowa

5.1. Historia zatrudnienia osób bezrobotnych

W poprzednich rozdziałach przedstawiono, z jakich elementów oferty Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach skorzystały osoby bezrobotne oraz z jakich elementów oferty PUP badani zarejestrowani w urzędzie zamierzają korzystać w przyszłości. Ta część analizy poświęcona jest biografiiom pracowniczym ankietowanych osób. Ustalono, że niemal wszyscy ankietowani (99%) mieli już okazję zdobyć doświadczenie zawodowe. Dotychczas nie podjęła pracy tylko jedna osoba (kobieta, z wykształceniem podstawowym, panna, z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności).

5.2. Charakterystyka ostatniego miejsca pracy

Ostatnie miejsce pracy ankietowanych, którzy dysponują doświadczeniem zawodowym (99%), zostało scharakteryzowane pod względem następujących cech: staż pracy w ostatnim miejscu w relacji do ogólnego stażu pracy, forma zatrudnienia, wymiar czasu pracy oraz miesięczne wynagrodzenie. Średni staż pracy w ostatnim miejscu zatrudnienia wyniósł 75 miesięcy (6 lat i 3 miesiące), a średni ogólny staż pracy został ustalony na poziomie 284 miesięcy (23 lata i 8 miesięcy).

Tabela 69. Forma zatrudnienia i wymiar czasu pracy w ostatnim miejscu pracy

Charakterystyka ostatniego miejsca pracy		
Czy ostatnia Pana(i) praca wykonywana była w oparciu o:	Umowę o pracę na czas nieokreślony	32,7%
	Umowę o pracę na czas określony	44,9%
	Umowę o dzieło lub umowę zlecenie	14,3%
	Własną działalność gospodarczą	7,1%
	Wyłącznie o ustną umowę	1,0%
Ogółem		100,0%
Wymiar czasu pracy w ostatnim miejscu pracy	Pełny wymiar	86,6%
	Niepełny wymiar	13,4%
Ogółem		100,0%
Miesięczne zarobki netto w ostatnim miejscu pracy	Do 1.000 zł	40,4%
	Od 1.001 do 1200 zł	21,2%
	Od 1.201 do 1.500 zł	11,1%
	Od 1.501 do 2.000 zł	14,1%
	Powyżej 2.000 zł	13,1%
Ogółem		100,0%

Jeden na trzech badanych posiadał umowę o pracę na czas nieokreślony (33%), natomiast blisko połowa podpisała z pracodawcą umowę na czas określony (45%). Co siódmy bezrobotny zarabkował w ramach umowy o dzieło lub umowy zlecenia (14%). Redukcje polegały w tych przypadkach na nie przedłużaniu umów lub rotacyjnej wymianie pracowników. Pojedynczy ankietowani uzyskali status osoby bezrobotnej w wyniku likwidacji

własnej działalności gospodarczej (7%), a jeden badany przyznał, że w ostatnim zakładzie był zatrudniony „na czarno” (1%).

Kolejny zestaw danych dotyczy wymiaru czasu pracy wykonywanej w ostatniej firmie. Zdecydowana większość respondentów pracowała w pełnym wymiarze (87%), a jeden na ośmiu badanych pracował w niepełnym wymiarze godzin (13%).

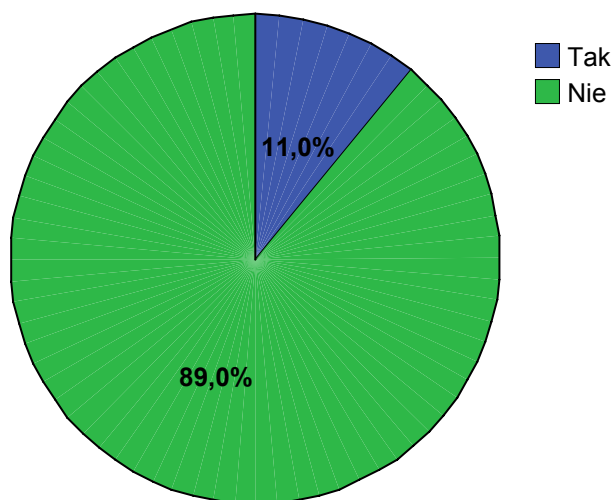
Większość analizowanej grupy w ostatnim zakładzie otrzymywała miesięczne wynagrodzenie nie przekraczające 1.500 zł netto (72%), z czego największy odsetek musiał zadowolić się pensją do 1.000 zł (40%), co piąty - mieszczącą się w przedziale 1.001 zł – 1.200 zł (21%), a jeden na dziewięciu zarabiał 1.201 zł – 1.500 zł (11%). Uposażenie jednego na siedmiu badanych kształtowało się na poziomie 1.501 zł – 2.000 zł (14%). W nielicznych przypadkach miesięczna gaża przekraczała 2.000 zł netto (13%).

5.3. Doświadczenie w pracy za granicą

Istotnym elementem determinującym sytuację osób bezrobotnych na rynku pracy jest ich mobilność w poszukiwaniu pracy, także w wymiarze zagranicznym. Ustalono, jaki odsetek bezrobotnych zaawansowanych wiekowo posiada w ramach doświadczenia zawodowego epizody pracy za granicą.

Wykres 12. Czy pracował(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?

Czy pracował(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?

Zdecydowana większość ankietowanych (89%) nie dysponuje doświadczeniem zdobytym na międzynarodowym rynku pracy. Tylko jeden na dziewięciu badanych (11%) pracował poza granicami kraju. Było to sami mężczyźni (11 osób), którzy zarabkowali w Niemczech (4 osoby), Wielkiej Brytanii (2 os.), Rosji (2 osoby), Szwecji (2 osoby). Po jednej osobie odwiedziło w celach zarobkowych Bułgarię, Szwecję, Danię, Belgię, Chorwację, Kanadę, USA, Włochy i Hiszpanię. Podczas ostatniego pobytu za granicą, badani pracowali w zawodach:

- ✓ kierowcy samochodów ciężarowych (2 osoby);

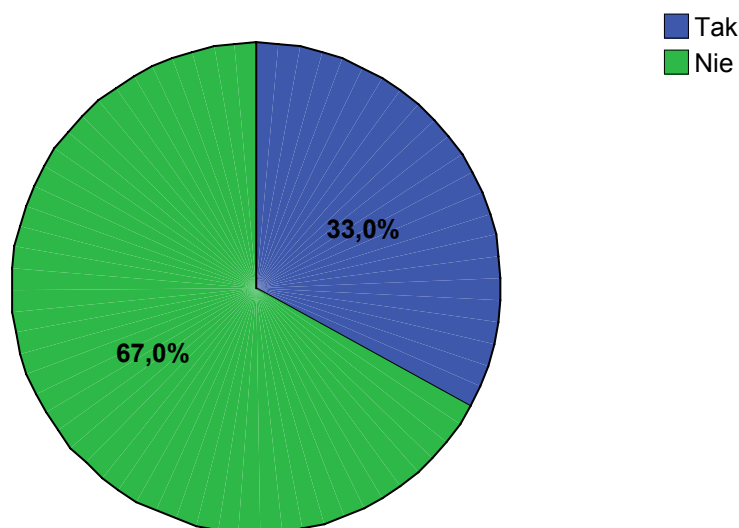
- ✓ robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni (2 osoby);
- ✓ dekarze (2 osoby);
- ✓ kierownicy małych przedsiębiorstw (2 osoby);
- ✓ maszyniści i operatorzy maszyn i urządzeń dźwigowo-transport (1 osoba);
- ✓ mechanicy precyzyjni (1 osoba);
- ✓ robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym; (1 osoba).

5.4. Skala pracy „na czarno”

Dla pełniejszego zobrazowania sytuacji zawodowej ankietowanych, w trakcie wywiadów ustalono także, czy badani pracują w tzw. „szarej strefie”. Pytanie dotyczące tego problemu, jako „drażliwe”, zostało zadane na końcu kwestionariusza wywiadu i sformułowane zostało nie wprost - brzmiało następująco: „Czy aktualnie wykonuje Pan(i) jakąkolwiek pracę (np. sezonową, dorywczą)?”.

Wykres 13. Czy aktualnie wykonuje Pan(i) jakąkolwiek pracę (np. sezonową, dorywczą)?

Czy aktualnie wykonuje Pan(i) jakąkolwiek pracę (np. sezonową, dorywczą)?

Okazało się, że blisko co trzeci ankietowany (33%) przyznał, że jest zatrudniony „na czarno”, a zatem osiąga dochody w ramach nielegalnej pracy zarobkowej, będąc jednocześnie zarejestrowanym jako osoba bezrobotna w PUP w Skierniewicach.

W dalszej analizie przetestowano, jakie czynniki sprzyjają podjęciu przez badanych bezrobotnych pracy „na czarno”. Sprawdzone wpływ takich zmiennych niezależnych, jak płeć i wykształcenie ankietowanych.

Okazuje się, że praca w „szarej strefie” rynku pracy jest rzadziej podejmowana przez kobiety, bowiem do nielegalnej pracy przyznała się ponad jedna trzecia mężczyzn zarejestrowanych w Urzędzie Pracy (36%) i wyraźnie mniejszy odsetek respondentek (29%).

Tabela 70. Doświadczenie w pracy „na czarno” a płeć i poziom wykształcenia respondentów

Doświadczenie w pracy "na czarno" a płeć i poziom wykształcenia respondentów				
		Czy aktualnie wykonuje Pan(i) jakąkolwiek pracę (np. sezonową, dorywczą)?		Ogółem
		Tak	Nie	
Płeć respondentów	Kobieta	29,3%	70,7%	100,0%
	Mężczyzna	35,6%	64,4%	100,0%
Poziom wykształcenia respondenta	Gimnazjalne i poniżej	48,1%	51,9%	100,0%
	Zasadnicze zawodowe	42,1%	57,9%	100,0%
	Średnie ogólnokształcące	40,0%	60,0%	100,0%
	Policealne i średnie zawodowe	7,1%	92,9%	100,0%
	Wyższe		100,0%	100,0%

Doświadczenie w pracy w „szarej strefie” jest także wyraźnie uwarunkowane poziomem wykształcenia. Nielegalne zarobkowanie ujawniła blisko połowa osób z najniższymi kwalifikacjami (48%), dwie piąte bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (42%) oraz średnim ogólnokształcącym. Natomiast w tej grupie znalazł się tylko jeden na czternastu respondentów legitymujących się wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym (7%), a w ogóle nie spotykamy absolwentów wyższych uczelni (0%).

Reasumując:

- Bezrobotni mężczyźni częściej podejmują nielegalną pracę niż kobiety o takim samym statusie.
- Najczęściej nielegalnie zarobkują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym oraz absolwenci zasadniczych szkół zawodowych i liceów ogólnokształcących.

6. Charakterystyka kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych

Dane dotyczące poziomu wykształcenia bezrobotnych po 50. roku życia, zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach, wskazują, że dwie piąte osób zakończyło edukację na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum (39%), a niewiele mniejsza część respondentów legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (31%). Niespełna jedna czwarta badanych uzyskała wykształcenie średnie zawodowe lub policealne (22%). Zwraca uwagę znikomy odsetek absolwentów liceów ogólnokształcących (5%) oraz bezrobotnych, którzy legitymują się dyplomem ukończenia wyższej uczelni (4%).

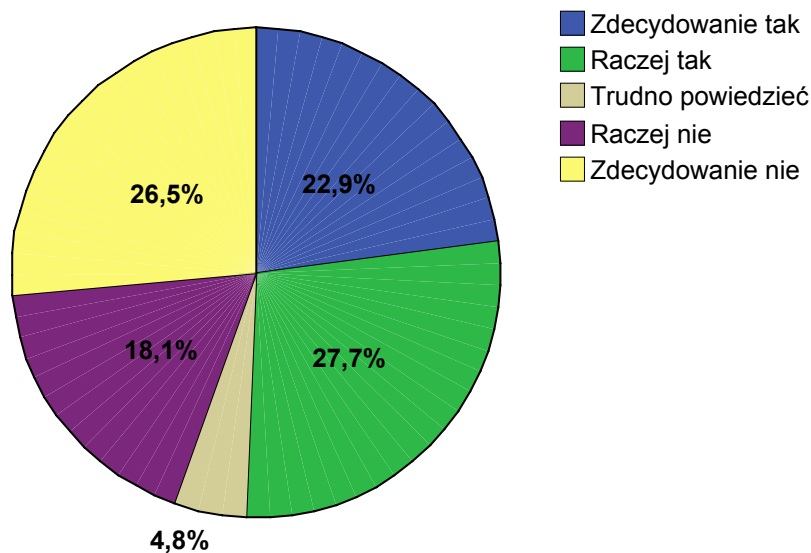
W celu pełniejszego odzwierciedlenia struktury kwalifikacji i kompetencji zawodowych omawianej grupy, analizie poddano autooceny uzyskanych kwalifikacji i poziomu wykształcenia, a także zawody wyuczone oraz zdobyte przez badanych dodatkowe kwalifikacje zawodowe, kompetencje i umiejętności uzyskane w trakcie kursów, szkoleń lub warsztatów.

6.1. Autooceny kwalifikacji zawodowych

Odpowiednie pytania wskaźnikowe zawarte w kwestionariuszu dotyczyły subiektywnych ocen respondentów na temat posiadanych przez nich kwalifikacji. Poniżej omówiono uzyskane wyniki ilościowe.

Wykres 14. Ocena zdobytych w szkole kwalifikacji zawodowych

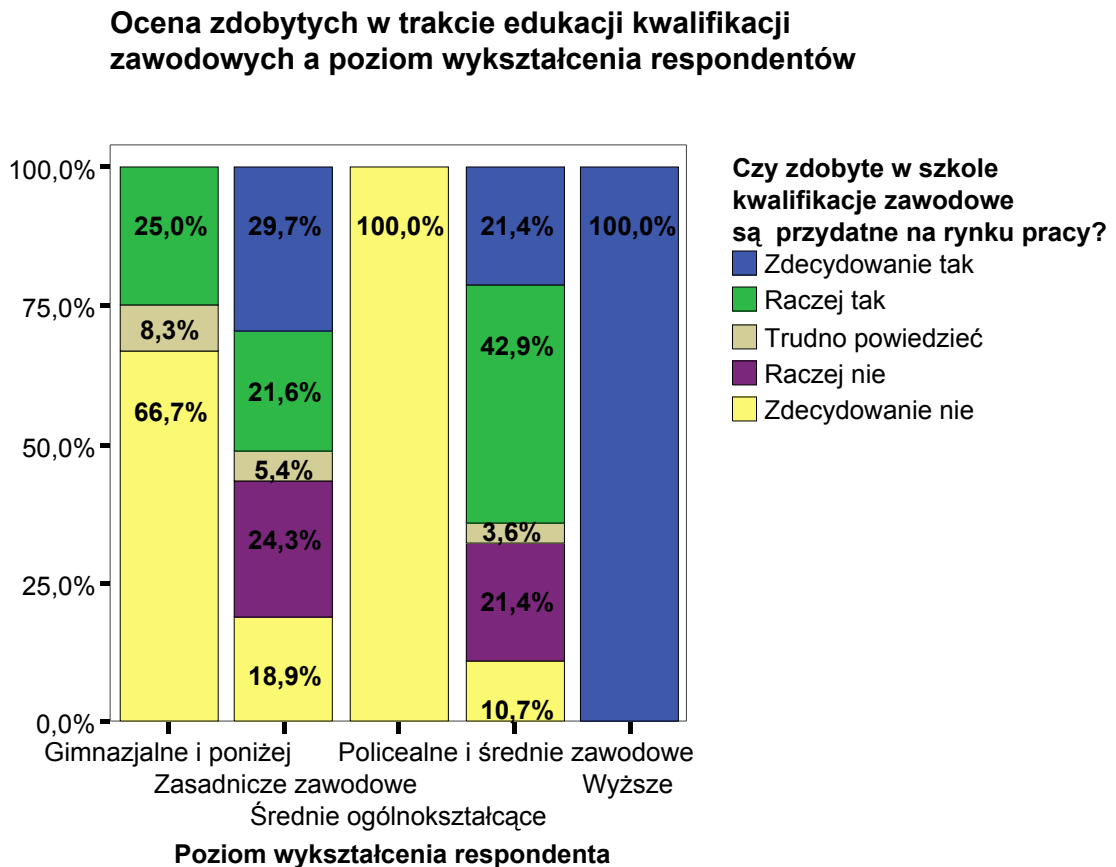
Czy zdobyte w szkole kwalifikacje zawodowe są przydatne na rynku pracy?

Z zebranych danych wynika, że połowa ankietowanych jest zdania, że ich formalne, zdobyte w szkole kwalifikacje zawodowe są przydatne na rynku pracy (51%), przy czym niemal co czwarta osoba jest o tym zdecydowanie przekonana (23%), a pozostałe (28%) formułują pozytywną ocenę w sposób bardziej umiarkowany, wybierając wariant odpowiedzi „raczej tak”. Niewiele mniejszy odsetek bezrobotnych (45%) krytycznie ocenił swoje kwalifikacje w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, w tym ponad jedna czwarta badanych (27%) posłużyła się skrajnie negatywnym wariantem: „zdecydowanie nie”. Nieliczni ankietowani nie potrafili udzielić w tej kwestii jednoznacznej odpowiedzi (5%).

Ogólne, autooceny kwalifikacji zawodowych z punktu widzenia ich przydatności na rynku pracy są ambiwalentne, a ich kierunek jest silnie skorelowany z posiadanym poziomem wykształcenia.

Wykres 15. Ocena zdobytych w trakcie edukacji kwalifikacji zawodowych a poziom wykształcenia respondentów

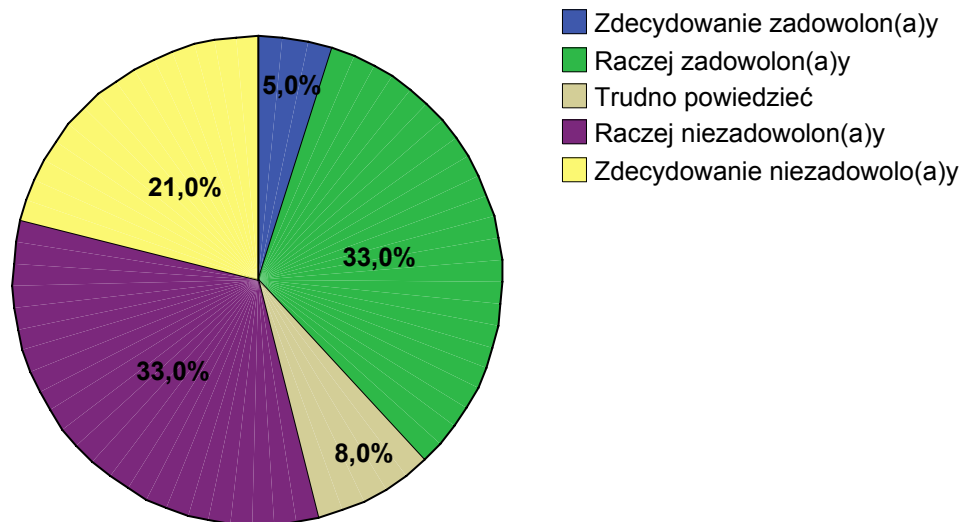
Zdecydowanie negatywnie oceniają swoje kwalifikacje wszyscy absolwenci liceów ogólnokształcących (100%) oraz dwie trzecie osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (67%). Z drugiej strony, wszyscy ankietowani z dyplomami wyższych uczelni zdecydowanie pozytywnie opiniują przydatność wyuczonych kwalifikacji (100%). Ponadto osoby przekonane o przydatności na rynku pracy wyuczonych umiejętności zawodowych spotykamy znacznie częściej w grupie absolwentów średnich szkół zawodowym lub policealnym (64%), niż wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (51%).

Konkludując, osoby uznające adekwatność uzyskanych w toku nauki szkolnej kwalifikacji do potrzeb rynku pracy dominują nad oceniającymi krytycznie swoje przygotowanie zawodowe w przypadku ankietowanych, po tzw. zawodówkach, średnich szkołach zawodowych lub policealnych oraz osób legitymujących się dyplomem ukończenia wyższej uczelni.

Ambiwalencja ocen dotyczy również stopnia zadowolenia z aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia.

Wykres 16. Poziom zadowolenia ze zdobytego poziomu wykształcenia

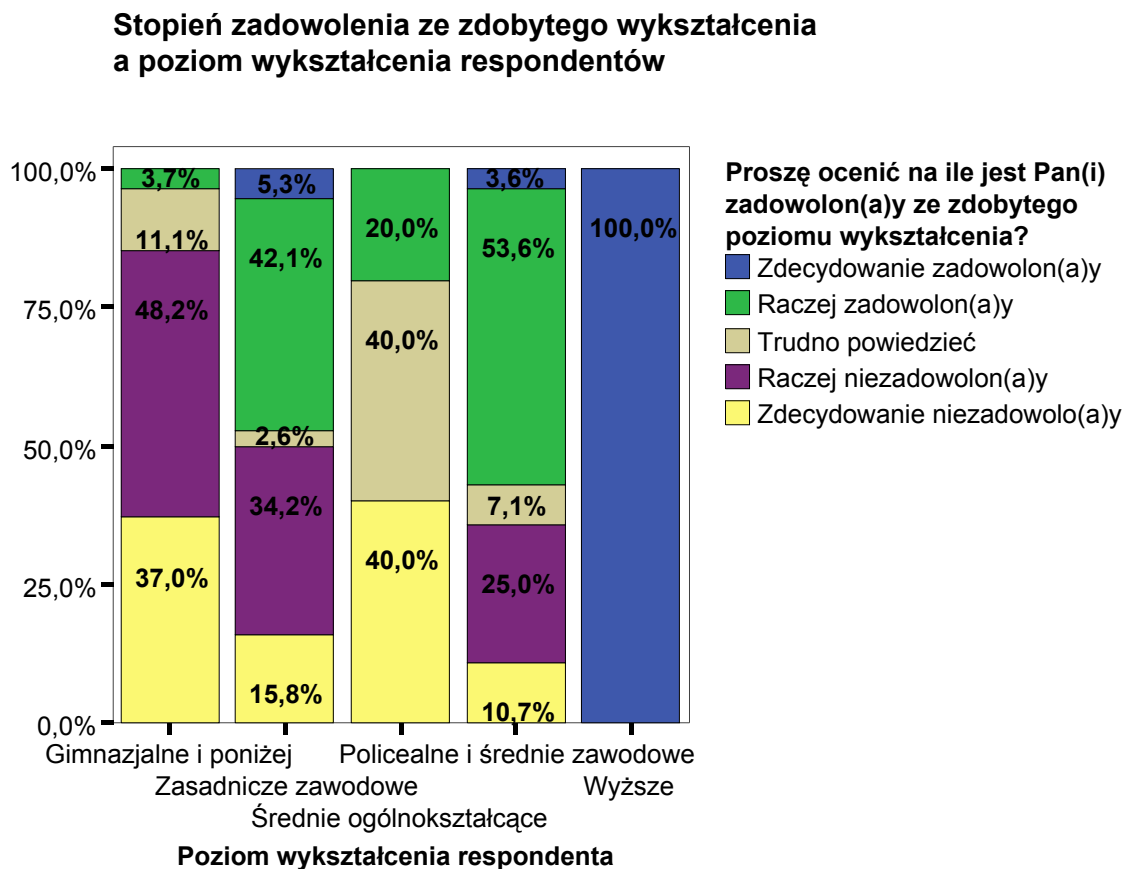
Proszę ocenić na ile jest Pan(i) zadowolony(a) ze zdobytego dotychczas przez Pan(ią) poziomu wykształcenia?

Wprawdzie ponad połowa badanych (54%) wyraziła niezadowolenie, częściej umiarkowane (33%) niż zdecydowane (21%), ale jeden na trzech ankietowanych jest raczej zadowolony z końcowego efektu przebytej ścieżki edukacyjnej (33%), a co dwudziesty ocenia osiągnięty pułap wykształcenia zdecydowanie pozytywnie (5%). Niewielka liczba osób nie udzieliła na ten temat jednoznacznej odpowiedzi (8%).

Odsetek zadowolonych, co zrozumiałe, jest w znacznym stopniu uwarunkowany faktycznym poziomem uzyskanego wykształcenia. Osoby o najniższych kwalifikacjach, najczęściej były nieusatisfakcjonowane poziomem swojego wykształcenia (85%), przy czym ponad jedna trzecia z nich (37%) posilkuje się ocenami skrajnie negatywnymi. Z drugiej strony, wszyscy badani posiadający dyplomy wyższych uczelni dokonali zdecydowanie pozytywnej autooceny (100%). Wyraźną przewagę osób zadowolonych nad niezadowolonymi obserwujemy jeszcze w grupie badanych z wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym (57% do 36%). Badani po szkołach zasadniczych zawodowych są wyraźnie podzieleni i wyrażają nieco rzadziej umiarkowaną (42%), bądź zdecydowaną satysfakcję (5%) z osiągniętego pułapu kwalifikacji, niż mniej (34%) lub bardziej krytyczną (16%) opinię o swoich osiągnięciach edukacyjnych. Natomiast wśród absolwentów liceów ogólnokształcących tylko jedna piąta umiarkowanie akceptuje końcowy wynik edukacji (20%), a pozostali są „zdecydowanie niezadowoleni” z uzyskanego poziomu wykształcenia (40%) lub nie potrafią dokonać jednoznacznej oceny (40%).

Wykres 17. Stopień zadowolenia ze zdobytego wykształcenia a poziom wykształcenia respondentów

Generalnie, w badanej grupie bezrobotnych znaczący odsetek stanowią osoby, które krytycznie oceniają przydatność na rynku pracy posiadanych kwalifikacji zawodowych i poziom, na jakim zakończyli edukację szkolną, co może stanowić ważny czynnik motywujący do uczestnictwa w proponowanych przez PUP formach przekwalifikowania, bądź doskonalenia zawodowego.

6.2. Posiadanie prawa jazdy

Ważną dla osób bezrobotnych umiejętnością, sprzyjającą ich mobilności na rynku pracy, a nierzadko stanowiącą warunek zatrudnienia, jest prowadzenie pojazdów potwierdzone posiadaniem prawem jazdy. Respondentów z prawem jazdy dopytano o rodzaj uprawnień jakim dysponują.

Ustalono, że w badanej grupie uprawnienia do prowadzenia samochodów osobowych, (prawo jazdy kat. B) posiada jedna trzecia kobiet (34%) i ponad połowa mężczyzn (54%).

Tabela 71. Rodzaj posiadanego prawa jazdy (z uwzględnieniem zróżnicowania wg płci)

	Płeć respondentów		Ogółem
	Kobieta	Mężczyzna	
Brak prawa jazdy	65,9%	45,8%	54,0%
Kategoria B	34,1%	54,2%	46,0%
Kategoria A		23,7%	14,0%
Kategoria C		13,6%	8,0%
Kategoria C+E		8,5%	5,0%
Kategoria T	2,4%	1,7%	2,0%
Kategoria D		1,7%	1,0%
Kategoria B+E		1,7%	1,0%
Kategoria D+E		1,7%	1,0%
Ogółem	102,4%	152,5%	132,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Ponadto pojedyncze panie i panowie (po 2%) zdobyli uprawnienia do jazdy ciągnikiem (kategoria T). Inne kategorie prawa jazdy, umożliwiające prowadzenie specjalistycznych pojazdów, uzyskali wyłącznie mężczyźni, w tym najliczniej występują posiadacze prawa jazdy kat. A (24%), kat. C (14%) i kat. C+E (9%).

6.3. Obsługa komputera oraz inne umiejętności przydatne na rynku pracy

Pozycję osób konkurujących na rynku pracy warunkują niewątpliwie także takie umiejętności, jak: obsługa komputera, Internetu i poczty elektronicznej, przygotowanie CV i listu motywacyjnego, zaprezentowanie się podczas rozmowy kwalifikacyjnej, sprawność w poszukiwaniu ofert pracy w Internecie, w prasie. Z drugiej strony, skumulowany brak tych umiejętności może wręcz uniemożliwić uzyskanie zatrudnienia. W toku analizy sprawdzono, jak wymienione predyspozycje rozkładają się pośród badanych bezrobotnych.

Dla przejrzystości analizy, w opisie zsumowano odpowiedzi wskazujące na brak lub niedostatek poszczególnych umiejętności („raczej trudne”, „trudne”, „bardzo trudne”), bądź posiadanie ich w różnym stopniu („łatwe”, „bardzo łatwe”). Ankietowani zazwyczaj nie mieli kłopotów z określeniem poziomu swych kompetencji, o czym świadczy brak odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Tabela 72. Ocena stopnia trudności poszczególnych czynności

Ocena stopnia trudności poszczególnych czynności							
	Bardzo trudne	Trudne	Raczej trudne	Raczej nie trudne	Łatwe	Bardzo łatwe	Ogółem
Obsługa komputera	38,0%	22,0%	14,0%	18,0%	5,0%	3,0%	100,0%
Umiejętność wykorzystywania Internetu, poczty elektronicznej	39,0%	23,0%	11,0%	13,0%	8,0%	6,0%	100,0%
Przygotowanie CV	9,0%	15,0%	32,0%	25,0%	14,0%	5,0%	100,0%
Przygotowanie listu motywacyjnego	4,0%	17,0%	31,0%	29,0%	15,0%	4,0%	100,0%
Uczestnictwo w rozmowie kwalifikacyjnej		5,0%	10,0%	33,0%	45,0%	7,0%	100,0%
Poszukiwanie ofert pracy w prasie	1,0%	1,0%		14,0%	49,0%	35,0%	100,0%
Poszukiwanie ofert pracy w Internecie	22,0%	24,0%	21,0%	10,0%	17,0%	6,0%	100,0%

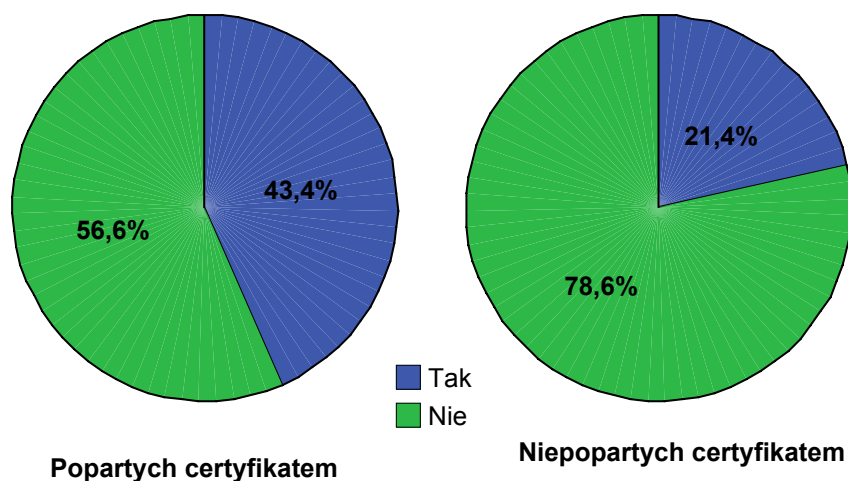
Jeśli chodzi o **obsługę komputera**, to trzy czwarte badanych (74%) uznało, że czynność ta sprawia im trudności, przy czym blisko dwie piąte respondentów określiła ją jako bardzo trudną (38%). Nieliczni respondenci stwierdzili, że obsługa komputera jest w różnym stopniu łatwa (8%). Podobnie, większość respondentów zadeklarowała, że **wykorzystywanie Internetu i poczty elektronicznej** jest dla nich raczej trudne, trudne lub bardzo trudne (łącznie 73%), a tylko jedna na siedem osób traktuje te umiejętności jako łatwe (14%). Powiązaną z obsługą komputera kompetencją, jest zdolność do **poszukiwania ofert pracy w Internecie**. W tym przypadku również większość badanych (67%) twierdzi, że jest to czynność w różnym stopniu trudna. Taka proporcja ocen wskazuje na to, że w grupie zaawansowanych wiekowo bezrobotnych tylko jedna czwarta osób posiada umiejętność aktywnego poszukiwania pracy przy pomocy nowoczesnych technologii (23%).

Ustalono, jak kształtują się miękkie kompetencje respondentów związane z poszukiwaniem pracy. Umiejętności **przygotowania CV i listu motywacyjnego** uzyskały zbliżone oceny. Wśród ogółu badanych wyraźnie dominują osoby, które uznają powyższe zadania za trudne (odpowiednio: 56% i 52%), a jedynie co piąty respondent uznał te czynności za nieskomplikowane (po 19%). Jeśli chodzi o **uczestnictwo w rozmowie kwalifikacyjnej** to pozytywnie oceniło swoje kompetencje zdecydowanie więcej respondentów (52%), a trudności sygnalizuje tylko jeden na siedmiu ankietowanych (15%). Prawie wszyscy badani zadeklarowali, że nie mają najmniejszych trudności z **poszukiwaniem ofert pracy w prasie** (98%).

Ważnym elementem kwalifikacji zawodowych, warunkujących powodzenie na rynku pracy, są wszelkie dodatkowe formalne uprawnienia i umiejętności kandydatów, dlatego zbadano, czy bezrobotni powyżej 50. roku życia z powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice zdobyli odpowiednie certyfikaty, potwierdzające ich kompetencje zawodowe, bądź posiadają konkretne umiejętności nie potwierdzone formalnym dokumentem.

Wykres 18. Posiadanie dodatkowych kwalifikacji, formalnych uprawnień oraz umiejętności

Posiadanie dodatkowych kwalifikacji, formalnych uprawnień oraz umiejętności

Ponad połowa respondentów nie posiada certyfikowanych uprawnień (56%), a pozostali bezrobotni legitymują się dokumentami potwierdzającymi dodatkowe umiejętności (43%). W toku badań sprawdzono czy respondenci posiadają niesformalizowane umiejętności i kwalifikacje przydatne na rynku pracy. Jedna piąta badanych (21%) deklaruje, że posiada konkretne kompetencje zawodowe, jednak nie udokumentowane w sposób formalny.

W kolejnej tabeli zawarto pełen zestaw uprawnień i umiejętności, którymi dysponują badani bezrobotni obojga płci.

Porównywalny odsetek badanych kobiet i mężczyzn posiada jedynie umiejętność obsługi komputera (po 6%) oraz kwalifikację kucharza (po 6%). Ponadto zróżnicowany odsetek badanych obojga płci posiada uprawnienia spawacza (6% kobiet i 14% mężczyzn), pracownika gastronomii (odpowiednio: 12% i 3%) oraz krawca (6% i 3%). W pozostałych przypadkach widać wyraźny podział dodatkowych uprawnień i kompetencji zawodowych na „męskie” i „żeńskie”.

Bezrobotne kobiety wskazały najczęściej na umiejętności z zakresu fryzjerstwa (18%) księgowości oraz opieki nad dziećmi lub osobami dorosłymi (po 12%). Pojedyncze panie wymieniły ponadto 6 innych kwalifikacji (po 6%).

Tabela 73. Rodzaj dodatkowych kwalifikacji (z uwzględnieniem zróżnicowania wg płci)

Rodzaj dodatkowych kwalifikacji (z uwzględnieniem zróżnicowania wg płci)	Płeć respondentów		Ogółem
	Kobieta	Mężczyzna	
Operator wózka widłowego		22,2%	15,1%
Spawacz	5,9%	13,9%	11,3%
Prace wykończeniowe w budownictwie		11,1%	7,5%
Obsługa komputera	5,9%	5,6%	5,7%
Gastronomia	11,8%	2,8%	5,7%
Kucharz	5,9%	5,6%	5,7%
Fryzjer	17,6%		5,7%
Księgowość	11,8%		3,8%
Operator suwnicy		5,6%	3,8%
Opiekun	11,8%		3,8%
Glazurnik		5,6%	3,8%
Stolarz		5,6%	3,8%
Murarz		5,6%	3,8%
Krawiec	5,9%	2,8%	3,8%
Operator koparko – ładowarki		2,8%	1,9%
Przewóz rzeczy niebezpiecznych		2,8%	1,9%
Mechanik samochodowy		2,8%	1,9%
Kelner	5,9%		1,9%
Ślusarz		2,8%	1,9%
Strażak	5,9%		1,9%
Cieśla		2,8%	1,9%
Florystyka	5,9%		1,9%
Haftowanie	5,9%		1,9%
Handel	5,9%		1,9%
Hydraulik		2,8%	1,9%
Geodeta		2,8%	1,9%
Blacharz samochodowy		2,8%	1,9%
Przedsiębiorczość		2,8%	1,9%
Operator sprzętu ciężkiego		2,8%	1,9%
Studium pedagogiczne	5,9%		1,9%
Zbrojarz		2,8%	1,9%
Ogółem	111,8%	116,7%	115,1%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Natomiast ankietowani panowie najczęściej posiadają uprawnienia operatora wózków widłowych (22%), a także kwalifikacje z zakresu robót wykończeniowych w budownictwie (8%). Co szesnasty badany zdobył kwalifikacje operatora suwnicy, glazurnika, stolarza, i murarza (po 6%). Lista „męskich” kwalifikacji zawiera jeszcze 11 pozycji, przy czym w każdym przypadku zostały wskazane przez pojedyncze osoby (po 3%).

7. Aspiracje edukacyjne osób bezrobotnych

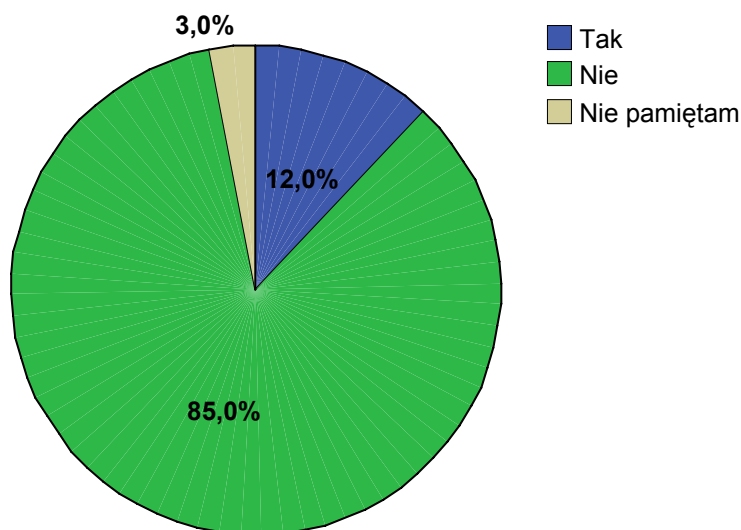
Jak sygnalizowano w poprzednim rozdziale, tylko połowa ankietowanych bezrobotnych jest zdania, że ich formalne, zdobyte w szkole kwalifikacje zawodowe są mniej lub bardziej przydatne na rynku pracy (51%). Nieco większy odsetek ankietowanych jest niezadowolonych z uzyskanego poziomu wykształcenia, a dwie piąte respondentów posiada jedynie wykształcenie podstawowe i gimnazjalne (39%). Dlatego rzeczywistej oceny potencjału zaawansowanych wiekowo bezrobotnych, zamieszkujących powiat skierniewicki i miasto Skierniewice dopełnią analizy dotyczące już zdobytych dodatkowych kwalifikacji zawodowych, a także planów i aspiracji edukacyjnych oraz ewentualnej gotowości do przekwalifikowania się w kierunku innego zawodu.

7.1 Dotychczasowe podnoszenie kwalifikacji zawodowych

Poniższy zestaw danych dotyczy dokształcania się badanych. W celu dokonania pomiaru aktywności edukacyjnej respondentów w nieodległej perspektywie czasowej, w pytaniu dotyczącym tej kwestii ograniczono badany okres do trzech lat wstecz.

Wykres 19. Uczestnictwo w szkoleniach w ciągu ostatnich 3 lat

**Czy w ciągu ostatnich 3 lat uczestniczył(a)
Pan(i) w kursach, szkoleniach, warsztatach?**

Uzyskane dane wskazują na konieczność wdrożenia ukierunkowanych programów promujących wśród osób bezrobotnych aktywność edukacyjną, gdyż w ciągu ostatnich 3 lat nie brała udziału w żadnych szkoleniach zdecydowana większość badanych (85%). Tylko co ósmy respondent uczestniczył w kursach, szkoleniach, warsztatach (12%).

W analizowanym czasie trzy osoby zdobyły uprawnienia operatora wózków widłowych, po dwie ukończyły kurs obsługi komputera i kucharza, a pojedynczy respondenci uczestniczyli

w formach doskonalenia zawodowego z zakresu: obsługa kasy fiskalnej, prace wykończeniowe w budownictwie, gastronomia, fryzjer, przedsiębiorczość, zbrojarz i prawo jazdy kat B. Pomimo relatywnie niskich kwalifikacji i braku satysfakcji z posiadanego wykształcenia, żaden z ankietowanych nie podjął w ostatnich 3 latach nauki w szkołach wieczorowych, czy też na zaocznych studiach.

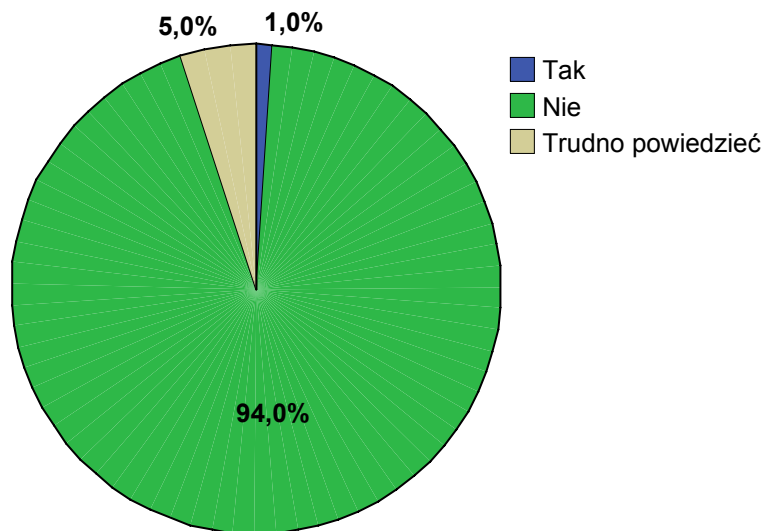
Podsumowując, można stwierdzić, że zdecydowana większość badanych dotychczas nie wykazywało szczególnej motywacji do podniesienia własnych szans na rynku pracy poprzez uzyskanie dodatkowych kompetencji, czy umiejętności zawodowych. Nieliczni zaawansowani wiekowo bezrobotni skorzystali z oferty edukacyjnej, którą oferuje im wiele instytucji i organizacji kształcenia ustawicznego dla dorosłych, w tym Powiatowy Urząd Pracy. Otwarte pozostaje pytanie, czy poszczególne propozycje szkoleniowe są dla bezrobotnych dostatecznie atrakcyjne oraz odpowiednio dostosowane do popytu na lokalnym rynku pracy.

7.2. Gotowość do zmiany poziomu wykształcenia

Pomimo wcześniej opisanego, zerowego zaangażowania bezrobotnych w edukację dorosłych, plany na rok następny, przynajmniej w sferze deklaracji, nie rysują się bardziej optymistycznie.

Wykres 20. Czy Planuje Pan(i) podnieść poziom swojego wykształcenia?

Czy planuje Pan(i) podnieść poziom swojego wykształcenia?

Tylko jedna osoba wykazała aspiracje edukacyjne i jest zdecydowana kontynuować naukę. Jest to kobieta z wykształceniem średnim, która zamierza zdobyć wykształcenie wyższe na kierunku socjologia. Czterech badanych nie wyklucza takiej możliwości (4%). Pozostali bezrobotni nie zamierzają podnieść poziom swojego wykształcenia (94%).

Tabela 74. Dlaczego nie planuje Pan(i) kontynuacji nauki?

Dlaczego nie planuje Pan(i) kontynuacji nauki?	
Ze względu na wiek	76,8%
Nie widzę takiej potrzeby	36,8%
Brak środków finansowych	20,0%
Brak chęci do nauki	10,5%
Inne przyczyny	9,5%
Brak czasu	8,4%
Trudna sytuacja rodzinna	3,2%
Ogółem	165,3%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Bierność edukacyjną uzasadniają ankietowani różnymi czynnikami, w tym najczęściej zaawansowanym wiekiem (77%). Co istotne, blisko dwie piąte osób bez aspiracji edukacyjnych nie dostrzega potrzeby dalszej nauki, pomimo, iż pozostaje na statusie osoby bezrobotnej (37%), a jedna piąta badanych wskazała na brak środków finansowych niezbędnych do kontynuowania nauki (20%). Na kolejnych miejscach wymieniono brak chęci (11%) oraz brak odpowiedniej ilości czasu na dokończenie się (10%), co może wynikać z zaangażowania w obowiązki rodzinne lub pracy „na czarno”. Pojedynczy ankietowani bierność edukacyjną tłumaczyli trudną sytuacją rodzinną (3%), lub „innymi przyczynami” (10%), na które złożyły się indywidualne problemy, dotyczące w każdym przypadku tylko jednej osoby.

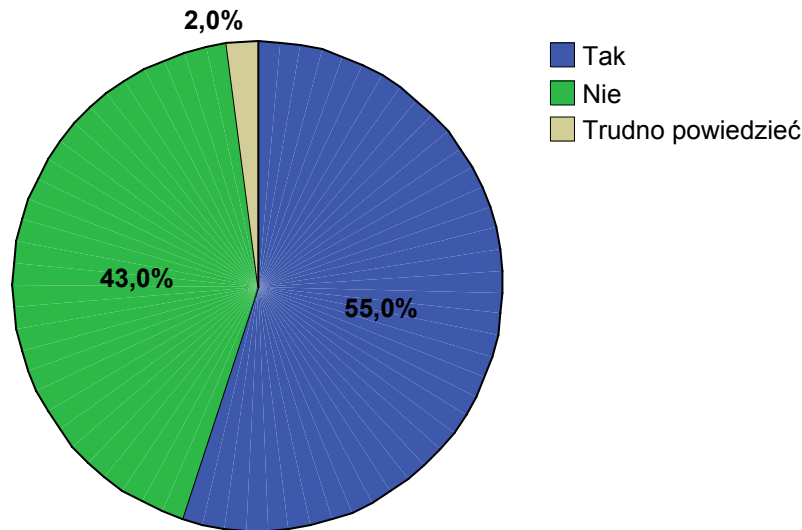
7.3. Gotowość do udziału w szkoleniach

Na koniec udzielono odpowiedzi na pytanie badawcze: Jak kształtuje się zainteresowanie bezrobotnych uczestnictwem w kursach, szkoleniach i warsztatach?

Ankietowani w trakcie wywiadów kwestionariuszowych zapytani zostali, czy planują w ciągu najbliższego roku uczestniczyć w kursach, szkoleniach warsztatach.

Wykres 21. Czy planuje Pan(i) w ciągu najbliższego roku uczestniczyć w kursach, szkoleniach, warsztatach?

Czy chciał(a)by Pan(i) w ciągu najbliższego roku uczestniczyć w kursach, szkoleniach, warsztatach?

Pozytywną odpowiedź udzieliła ponad połowa badanych (55%). Oznacza to, iż uczestnictwo w tego typu formach doskonalenia spotkało się z wyraźnie większym zainteresowaniem, niż, prezentowana wcześniej gotowość do podnoszenia poziomu wykształcenia (1%).

Niechętnych szkoleniom respondentów zapytano dlaczego nie planują udziału w szkoleniach.

Tabela 75. Przyczyny braku chęci do udziału w szkoleniach

Dlaczego nie planuje Pan(i) udziału w szkoleniach?	
Ze względu na wiek	71,1%
Nie widzę takiej potrzeby	47,4%
Inne przyczyny	26,3%
Brak chęci do nauki	18,4%
Brak czasu	7,9%
Brak środków finansowych	7,9%
Trudna sytuacja rodzinna	2,6%
Ogółem	181,6%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Respondenci nie zainteresowani doskonaleniem zawodowym (43%) podali jako główną przyczynę zaawansowany wiek (71%), a w dalszej kolejności: brak potrzeby (47%) i chęci do nauki (18%). Niewielki odsetek badanych wskazał jeszcze na brak czasu i środków

finansowych (po 8%) oraz trudną sytuację rodzinną (3%). Ponadto pojedynczy respondenci podali szereg indywidualnych powodów braku motywacji do udziału w szkoleniach, zebranych we wspólną kategorię: „inne przyczyny”.

Plany szkoleniowe badanych zależą od ich płci oraz poziomu wykształcenia. W ciągu najbliższego roku będą szkolić się nieznacznie chętniej kobiety (59%) niż bezrobotni mężczyźni (53%), co może być powiązane z zatrudnieniem w szarej strefie, bowiem – jak podano wcześniej – do pracy „na czarno” przyznała się ponad jedna trzecia mężczyzn (36%) i mniejszy odsetek respondentek (29%).

Udział w szkoleniach planuje największy odsetek absolwentów wyższych uczelni (100%) i liceów ogólnokształcących (60%), a relatywnie mniejsze, ale porównywalne zainteresowanie formami doskonalenia zawodowego wykazują osoby legitymujące się kwalifikacjami na poziomie gimnazjów i podstawówek (52%), zasadniczych szkół zawodowych (53%), bądź średnich szkół zawodowych lub policealnych (54%).

Tabela 76. Gotowość do udziału w szkoleniach w ciągu najbliższych 12 miesięcy a płeć i poziom wykształcenia respondentów

		Czy chciał(a)by Pan(i) w ciągu najbliższego roku uczestniczyć w kursach, szkoleniach, warsztatach?			Ogółem
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
Płeć respondentów	Kobieta	58,5%	41,5%		100,0%
	Mężczyzna	52,5%	44,1%	3,4%	100,0%
Ogółem		55,0%	43,0%	2,0%	100,0%
Poziom wykształcenia respondenta	Gimnazjalne i poniżej	51,9%	48,1%		100,0%
	Zasadnicze zawodowe	52,6%	47,4%		100,0%
	Średnie ogólnokształcące	80,0%	20,0%		100,0%
	Policealne i średnie zawodowe	53,6%	39,3%	7,1%	100,0%
	Wyższe	100,0%			100,0%
Ogółem		55,0%	43,0%	2,0%	100,0%

Kolejna tabela przedstawia propozycje ankietowanych dotyczące tematyki szkoleń.

Tabela 77. Preferowana tematyka szkoleń

Preferowana tematyka szkoleń	
	%
Operator wózka widłowego	26,0%
Ochrona osób i mienia	12,0%
Obsługa kasy fiskalnej	10,0%
Obsługa komputera	8,0%
Opiekun	8,0%
Księgowość	6,0%
Mechanik samochodowy	4,0%
Prace wykończeniowe w budownictwie	4,0%
Spawacz	4,0%
Pracownik administracyjny	4,0%
Florystyka	4,0%
Język angielski	4,0%
Sprzątanie	4,0%
Język niemiecki	4,0%
Operator pilarki	2,0%
Kucharz	2,0%
Fryzjer	2,0%
Prawo jazdy kat. B	2,0%
Praca socjalna	2,0%
Prawo jazdy kat. C	2,0%
Ogółem	114,0%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Zgodnie z deklaracjami badanych, w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy, największej frekwencji można spodziewać się na kursie nadającym uprawnienia operatora wózka widłowego (26%), a także na szkoleniach z zakresu ochrony osób i mienia (12%). Niewiele mniejsze zainteresowanie prezentują ankieterzy w odniesieniu do takich zagadnień szkoleniowych, jak: obsługa kasy fiskalnej (10%), obsługa komputera oraz opieka nad dziećmi lub dorosłymi (po 8%). Jeden na szesnastu badanych chciałby ukończyć kurs z zakresu: księgowości (6%). Przedstawione zestawienie zawiera jeszcze 14 zagadnień szkoleniowych, przy czym w każdym przypadku odsetek zainteresowanych nie przekracza 4% ogółu bezrobotnych wykazujących motywację do podniesienia, poszerzenia lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych.

Preferencje szkoleniowe ankieterów obojga płci są wyraźnie zróżnicowane.

Tabela 78. Preferowana tematyka szkoleń a płeć

	Płeć respondentów	
	Kobieta	Mężczyzna
Operator wózka widłowego		44,8%
Ochrona osób i mienia		20,7%
Obsługa kasy fiskalnej	23,8%	
Obsługa komputera	14,3%	3,4%
Opiekun	19,0%	
Księgowość	9,5%	3,4%
Mechanik samochodowy		6,9%
Prace wykończeniowe w budownictwie		6,9%
Spawacz		6,9%
Pracownik administracyjny	9,5%	
Florystyka	9,5%	
Język angielski		6,9%
Sprzątanie	9,5%	
Język niemiecki		6,9%
Operator pilarki		3,4%
Kucharz		3,4%
Fryzjer	4,8%	
Prawo jazdy kat. B		3,4%
Praca socjalna	4,8%	
Prawo jazdy kat. C		3,4%
Ogółem	104,8%	120,7%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Wyłącznie mężczyźni zgłaszają gotowość uczestnictwa w kursach na operatora wózków widłowych (45%) oraz pracownika ochrony osób i mienia (21%). Ponadto wyraźnie większy odsetek mężczyzn interesuje nabycie umiejętności z zakresu: mechanika samochodowa, prace wykończeniowe w budownictwie, spawanie, język angielski i język niemiecki (po 7%), Natomiast tylko kobiety chcą zdobyć umiejętności w zakresie obsługi kasy fiskalnej (24%) i opiekunki (19%), a ponadto odbyć przeszkolenie umożliwiające podjęcie zatrudnienia jako, pracownika administracyjnego, florystki i sprzątaczkę (po 10%).

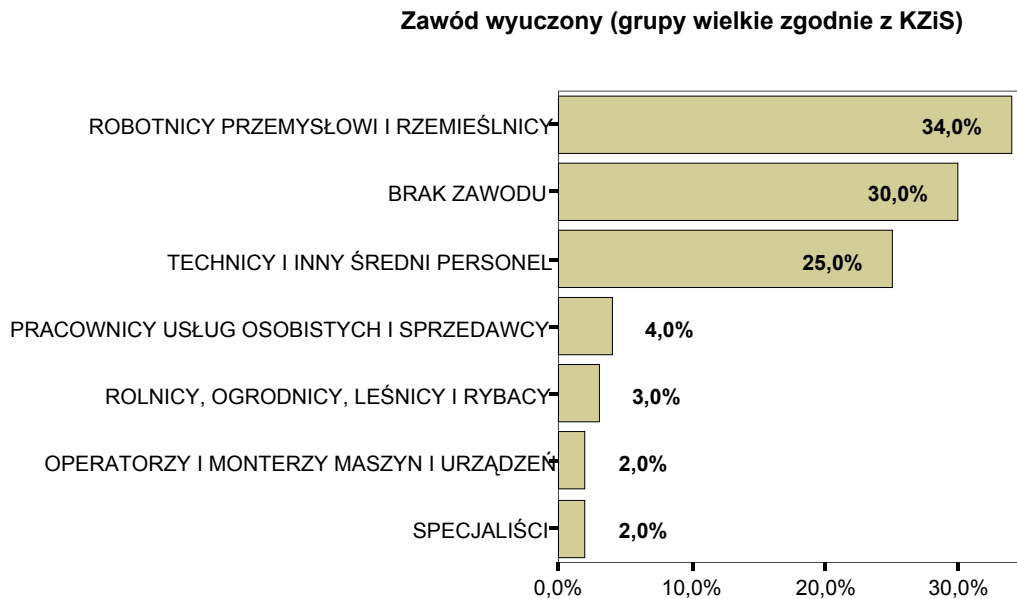
Bezrobotni obojga płci, z przewagą kobiet, wykazuje zainteresowanie tymi samymi zagadnieniami jedynie w przypadku obsługi komputera (odpowiednio: 14% i 3%) oraz księgowości (10% i 3%).

8. Zawody

8.1. Zawód wyuczony

Na poniższym wykresie odtworzono hierarchię zawodów wyuczonych reprezentowanych przez ankietowanych bezrobotnych (w tzw. „grupach wielkich” zgodnie z KZiS) z powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice.

Wykres 22. Zawód wyuczony (grupy wielkie zgodnie z KZiS)

Należy podkreślić, że znacząca część badanych nie posiada zawodu wyuczonego (30%). Są to przede wszystkim osoby, które legitymują się wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym oraz respondenci, którzy edukację zakończyli na etapie liceum ogólnokształcącego. Na tę kategorię bezrobotnych powinno się zwrócić szczególną uwagę przy planowaniu oferty szkoleniowej, a także podczas promocji wśród pracodawców oferty przygotowania zawodowego, gdyż osoby bez zawodu znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.

Jeden na trzech respondentów posiada wyuczony zaliczający się do grupy: „robotników przemysłowych i rzemieślników” (34%), a co czwarty bezrobotny dysponuje kwalifikacjami „technika i innego średniego personelu” (25%). Wyraźnie mniej liczną kategorię stanowią „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” (4%) oraz „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (3%). Pojedynczych ankietowanych, z racji posiadanego wykształcenia, można zaliczyć do grupy: „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” oraz „specjaliści” (po 2%).

Tabela 79. Zawód wyuczony (grupy elementarne zgodnie z KZiS)

Zawód wyuczony (grupy elementarne zgodnie z KZiS)	
	%
Technicy mechanicy	12,7%
Ślusarze i pokrewni	11,3%
Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	4,2%
Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	4,2%
Sprzedawcy i demonstratorzy	4,2%
Murarze i pokrewni	4,2%
Monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych	4,2%
Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń	4,2%
Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	2,8%
Pracownicy do spraw finansowych i handlowych	2,8%
Ogrodnicy sadownicy i pokrewni	2,8%
Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	2,8%
Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali	2,8%
Elektromonterzy	2,8%
Tkacze, dziewiarze i pokrewni	2,8%
Inżynierowie mechanicy	1,4%
Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	1,4%
Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	1,4%
Technicy elektronicy i telekomunikacji	1,4%
Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	1,4%
Inspektorzy bezpieczeństwa pracy, kontrolerzy jakości wyrobów	1,4%
Technicy technologii żywności	1,4%
Agenci do spraw sprzedaży - handlowcy	1,4%
Kelnerzy i pokrewni	1,4%
Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	1,4%
Betoniarze	1,4%
Dekarze	1,4%
Malarze budowlani i pokrewni	1,4%
Mechanicy pojazdów samochodowych	1,4%
Mechanicy precyzyjni	1,4%
Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1,4%
Stolarze i pokrewni	1,4%
Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	1,4%
Obuwnicy	1,4%
Monterzy sprzętu elektronicznego	1,4%
Kierowcy samochodów ciężarowych	1,4%
Ogółem	100,0%

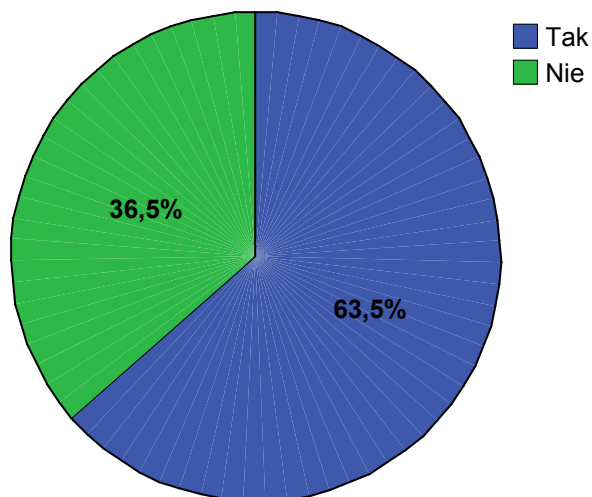
Dla instytucji prowadzących pośrednictwo pracy oraz podmiotów odpowiedzialnych za racjonalną, dostosowaną do potrzeb lokalnego rynku pracy ofertę szkoleniową istotne jest ustalenie zgodności aktualnie dostępnych ofert pracy z liczbą bezrobotnych wyuczonych w poszczególnych zawodach. Umożliwi to planowanie odpowiednich szkoleń i kursów doszkalających lub przekwalifikowujących zarejestrowanych bezrobotnych. Stąd kolejna tabela, odzwierciedlająca szczegółową strukturę zawodów wyuczonych na poziomie tzw. grup elementarnych (zgodnych z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności).

Ankietowani bezrobotni, którzy posiadają kierunkowe wykształcenie (70%), reprezentują bardzo zróżnicowane grupy zawodowe. Jeden na ośmiu badanych posiada wyuczony zawód z grupy „technicy mechanicy” (13%) oraz „ślusarze i pokrewni” (12%). Zdecydowanie mniejszy odsetek ankietowanych jest przygotowany do pracy w charakterze: „technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni”, „pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni”, „sprzedawcy i demonstratorzy”, „murarze i pokrewni”, „monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych” oraz „mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń” (po 4%). Pozostałe 28 grup wskazywało w każdym przypadku mniej niż 3% respondentów posiadających wyuczony zawód.

W trakcie badań sprawdzono, czy osoby z doświadczeniem zawodowym posiadające zawód wyuczony miały dotychczas okazję pracować w swoim zawodzie.

Wykres 23. Czy pracował(a) Pan(i) w zawodzie wyuczonym

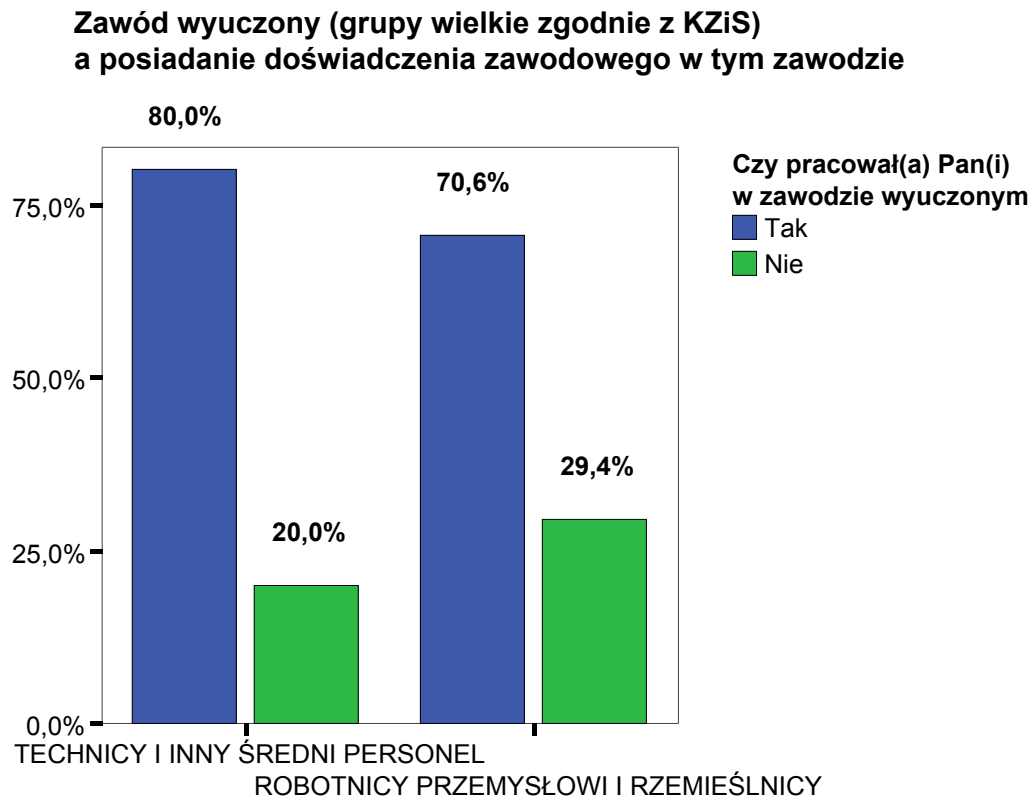
Czy pracował(a) Pan(i) w zawodzie wyuczonym?

Jak się okazuje, blisko dwie trzecie osób z analizowanej grupy w przeszłości została zatrudniona na stanowisku pracy zgodnym z zawodem wyuczonym (64%). Pozostali badani nie mieli dotychczas takiej możliwości (36%). Przytoczone dane wskazują, że struktura kwalifikacji zawodowych w analizowanej populacji nie jest w wystarczającym stopniu dostosowana do popytu na rynku pracy.

Poniżej skupiono się na dwóch najliczniejszych grupach respondentów, którzy zadeklarowali zarówno posiadanie konkretnego zawodu wyuczonego, jak i mają za sobą już pewien staż pracy. Sprawdzono, czy istnieje statystycznie istotny związek między tymi dwoma zmiennymi?

Wykres 24. Zawód wyuczony (grupy wielkie zgodnie z KZiS) a posiadanie doświadczenia zawodowego w tym zawodzie

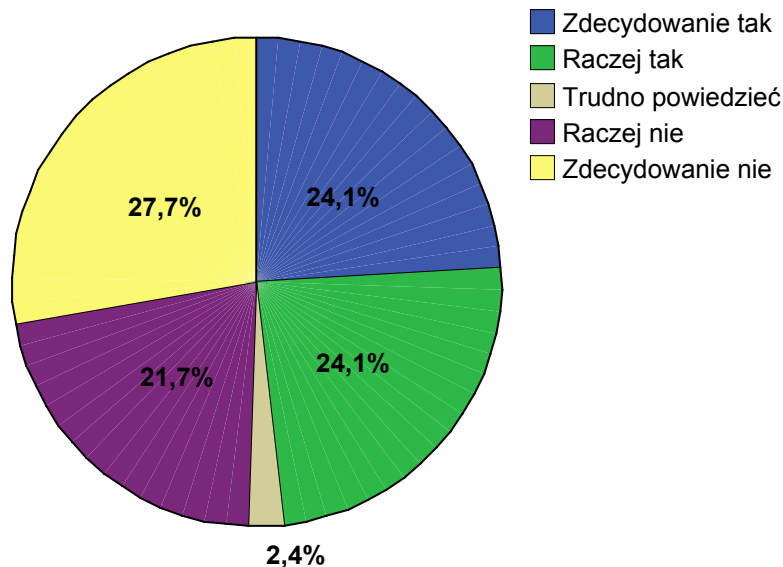

Z zebranych informacji wynika, że w wyuczonym zawodzie pracował relatywnie największy odsetek badanych, zaklasyfikowanych do grupy „technicy i inny średni personel” (80%). Ponadto znalazło zatrudnienie na etacie zgodnym z formalnymi kwalifikacjami niemal trzy czwarte „robotników przemysłowych i rzemieślników” (71%).

Badanych dopytano o samoocenę kompetencji do wykonywania wyuczonego zawodu. Opinie w tej kwestii są wyraźnie spolaryzowane. Blisko połowa ankietowanych określa swoje kwalifikacje jako wystarczające (48%), przy czym co czwarty respondent jest o tym zdecydowanie przekonany (24%). Z drugiej strony niemal identyczny odsetek bezrobotnych uznaje swoje wyuczone kwalifikacje za niewystarczające (49%), a z tego ponad połowa ocenia je zdecydowanie krytycznie (28%).

Wykres 25. Ocena kwalifikacji do wykonywania wyuczonego zawodu.

Proszę określić, czy posiada Pan(i) wystarczające kwalifikacje do wykonywania zawodu wyuczonego?

Osoby negatywnie opiniujące swoje kompetencje zawodowe przekazały ankieterom, czego im brakuje, aby z powodzeniem wykonywać wyuczony zawód.

Tabela 80. Jakich kwalifikacji Panu(i) brakuje do wykonywania zawodu wyuczonego?

Jakich kwalifikacji Panu(i) brakuje do wykonywania zawodu wyuczonego?	
	%
Doświadczenia zawodowego	62,5%
Umiejętności	62,5%
Wiedzy zawodowej	50,0%
Uprawnień	40,0%
Inne kwalifikacje	7,5%
Nie brakuje mi kwalifikacji	5,0%
Ogółem	227,5%

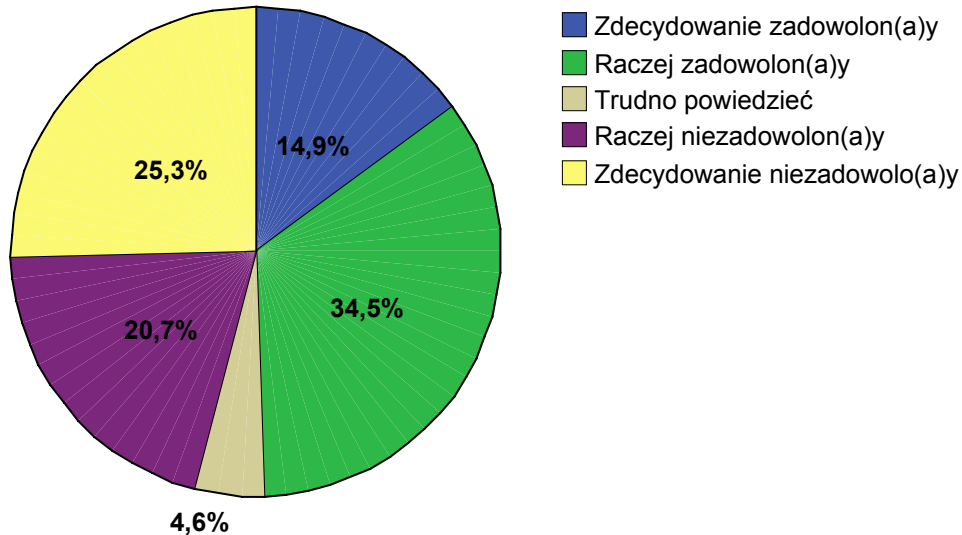
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Blisko dwie trzecie respondentów wskazało na brak doświadczenia zawodowego oraz wymaganych umiejętności (po 63%), połowa dostrzega deficyt fachowej wiedzy (50%), a dwie piąte z nich nie posiada niezbędnych uprawnień (40%). Pojedynczy ankietowani wymienili jeszcze inne czynniki (8%) lub stwierdzili, że nie brakuje im kwalifikacji (5%).

Zbadano poziom zadowolenia respondentów, posiadających zawód wyuczony, z posiadanych kwalifikacji formalnych (zawodu wyuczonego).

Wykres 26. Poziom zadowolenia z posiadanego zawodu wyuczonego

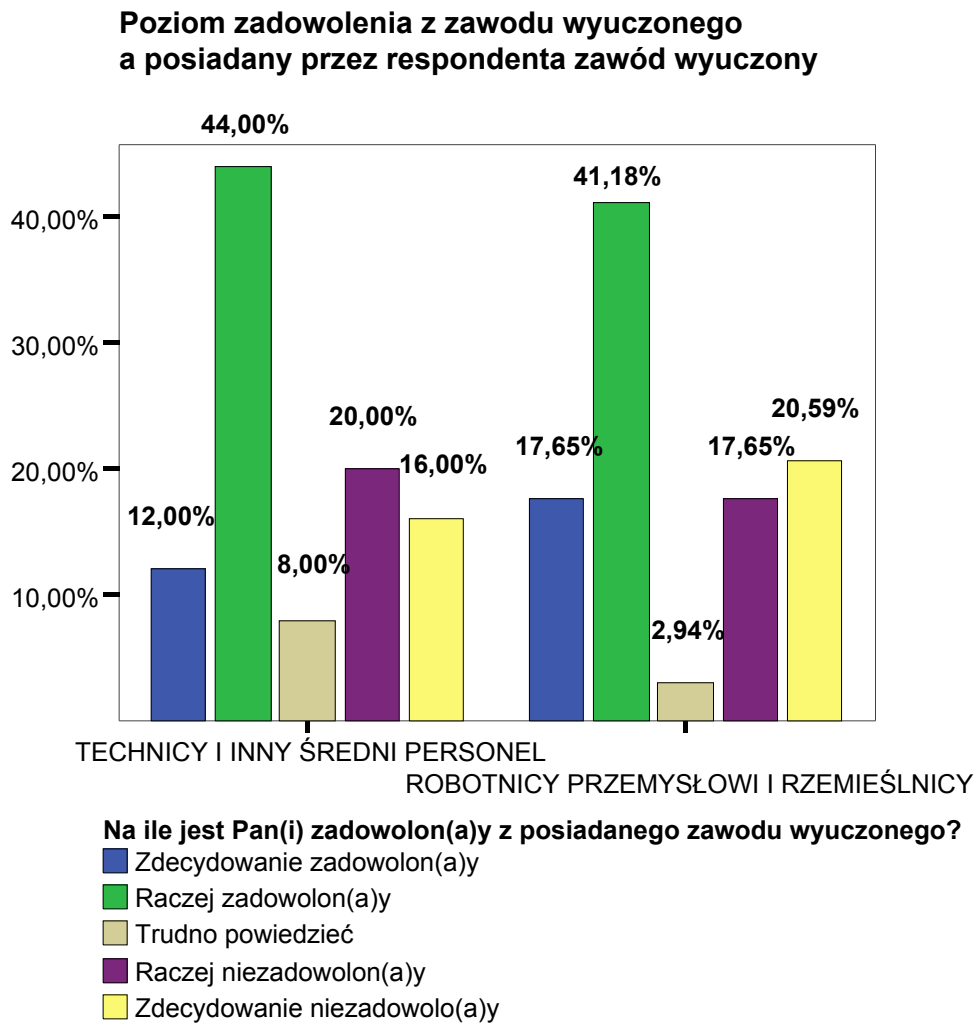
Na ile jest Pan(i) zadowolony(a) z posiadanego zawodu wyuczonego?

Niemal połowa ankietowanych z tej grupy (49%) wyraziła zdecydowaną (15%) lub umiarkowaną (34%) satysfakcję z zawodu wyuczonego. Z drugiej strony, mniej lub bardziej negatywne opinie przedstawił niemal identyczny odsetek bezrobotny z kwalifikacjami zawodowymi (46%), a jeden na dwudziestu badanych nie potrafił sformułować jednoznacznej oceny (5%).

Poniższy wykres obrazuje poziom zadowolenia odnotowany dla najliczniej reprezentowanych zawodów (wg grup wielkich).

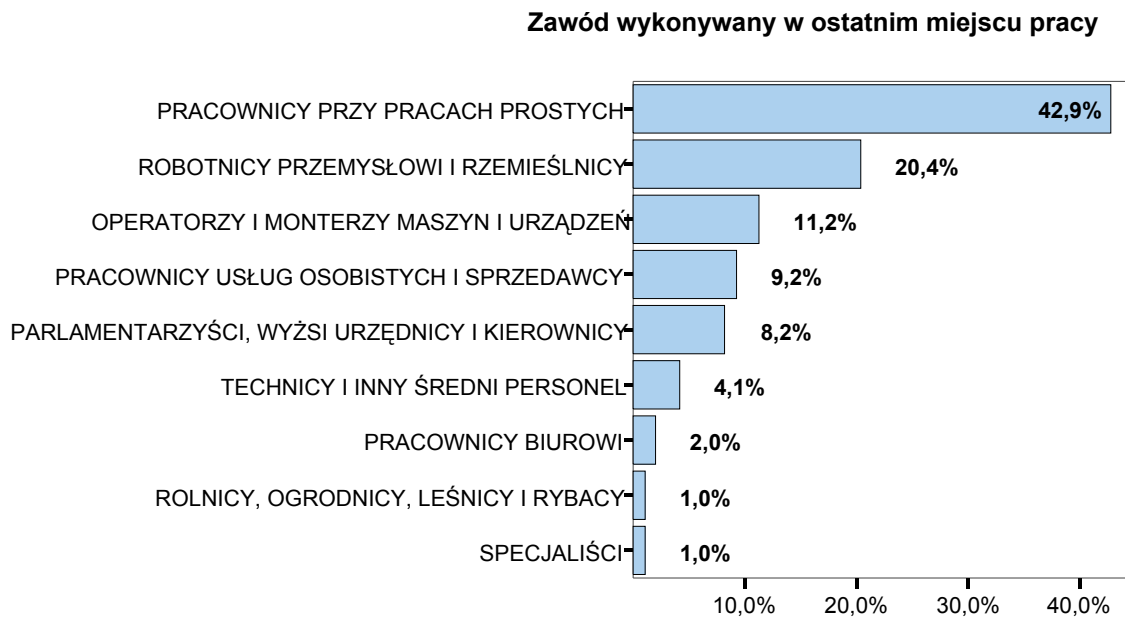
Wykres 27. Poziom zadowolenia z zawodu wyuczonego a posiadany przez respondenta zawód wyuczony

Sumując opinie umiarkowanie i zdecydowanie pozytywne można stwierdzić, że obie grupy w podobnym stopniu usatysfakcjonowane są wyuczonym zawodem: nieznacznie częściej „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (58%) niż „technicy i inny średni personel” (56%). Osoby z tej drugiej kategorii ponadto relatywnie częściej nie potrafiły dokonać jednoznacznej oceny (8%).

Ustalono, na jakim stanowisku pracowały u ostatniego pracodawcy osoby dysponujące doświadczeniem zawodowym. Badani zdecydowanie najczęściej byli zatrudnieni w charakterze „pracowników przy pracach prostych” (43%). Jeden na pięciu respondentów zajmował stanowisko z grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (20%) a co dziewiąty wykonywał obowiązki „operatora i monterów maszyn i urządzeń” (11%).

Wykres 28. Zawód wykonywany w ostatnim miejscu pracy (grupy wielkie zgodnie z KZiS)

Niewiele mniejszy odsetek ankietowanych został zwolniony z etatu zaklasyfikowanego do grupy „pracownicy usług osobistych, sprzedawcy” (9%) oraz „parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy” (8%). Sporadycznie wśród ostatnio zajmowanych miejsc pracy występują: „technicy i inny średni personel” (4%), „pracownicy biurowi” (2%), „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” oraz „specjaliści” (po 1%).

Kolejna tabela przedstawia hierarchię zawodów, na poziomie „grup elementarnych” (zgodnych z KZiS), które najczęściej były wykonywane przez badanych bezrobotnych w ostatnim miejscu pracy.

Zdecydowanie najczęściej stracili zatrudnienie ankietowani pracujący jako „gospodarze budynków” (12%). Jeden na dziesięciu respondentów opuścił stanowisko zaklasyfikowane do grupy „pomocze i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne” oraz „robotnicy przy pracach prostych w przemyśle” (po 10%). Wyraźnie mniejszy odsetek badanych ostatnie doświadczenie zawodowe nabył na jednym z następujących stanowisk: „sprzedawcy i demonstratorzy” (6%) i „robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym” (5%). Pojedyncze osoby wskazały ponadto na 40 zróżnicowanych miejsc pracy, zajmowanych w każdym przypadku przez co najwyżej 3% respondentów legitymujących się stażem pracy.

Tabela 81. Zawód wykonywany w ostatnim miejscu pracy (grupy elementarne zgodnie z KZiS)

Zawód wykonywany w ostatnim miejscu pracy (grupy elementarne zgodnie z KZiS)	
	%
Gospodarze budynków	12,2%
Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne	10,2%
Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	10,2%
Sprzedawcy i demonstratorzy	6,1%
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	5,1%
Kierownicy małych przedsiębiorstw w budownictwie	3,1%
Kierownicy małych przedsiębiorstw w handlu hurtowym i detalicznym	3,1%
Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	3,1%
Monterzy wyrobów z metalu, gumy i tworzyw sztucznych	3,1%
Kierowcy samochodów ciężarowych	3,1%
Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	2,0%
Monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych	2,0%
Ślusarze i pokrewni	2,0%
Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	2,0%
Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2,0%
Kierownicy małych przedsiębiorstw w przemyśle przetwórczym	1,0%
Kierownicy małych przedsiębiorstw w gospodarce magazynowej	1,0%
Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	1,0%
Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	1,0%
Księgowi	1,0%
Magazynierzy i pokrewni	1,0%
Telefoniści	1,0%
Pracownicy domowej opieki osobistej	1,0%
Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	1,0%
Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	1,0%
Ogrodnicy terenów zieleni	1,0%
Robotnicy obróbki kamienia	1,0%
Murarze i pokrewni	1,0%
Betoniarze	1,0%
Robotnicy budowy dróg i pokrewni	1,0%
Robotnicy budowlani robót stanu surowego	1,0%
Malarze budowlani i pokrewni	1,0%
Spawacze i pokrewni	1,0%
Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali	1,0%
Mechanicy pojazdów samochodowych	1,0%
Elektromonterzy	1,0%
Monterzy sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	1,0%
Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1,0%
Ustawiacze-operatorzy maszyn do obróbki drewna i pokrewni	1,0%
Monterzy aparatury, maszyn i sprzętu elektrycznego	1,0%
Operatorzy pojazdów wolnobieżnych rolniczych i leśnych	1,0%
Maszyniści i operatorzy maszyn i urządzeń dźwigowo-transport	1,0%
Portierzy, woźni i pokrewni	1,0%
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni	1,0%
Robotnicy pomocniczy transportu i tragarze	1,0%
Ogółem	100,0%

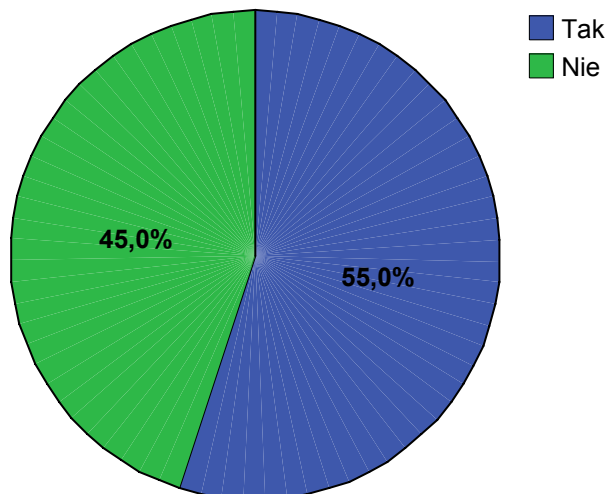
8.2. Gotowość do zmiany zawodu

W toku wcześniejszych analiz wykazano nieadekwatność przygotowania zawodowego ankietowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy, o czym świadczy między innymi fakt, że ponad jedna trzecia zaawansowanych wiekowo bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym (37%), nigdy nie została zatrudniona na stanowisku pracy zgodnym z wyuczonym zawodem.

Jedną z przyczyn utrzymywania się wysokiego poziomu bezrobocia może być deficyt elastyczności zawodowej ze strony osób bezrobotnych, przejawiający się m.in. brakiem gotowości do podjęcia pracy niezgodnej z ich dotychczasowym zawodem, czy też do zmiany zawodu poprzez uzyskanie odpowiedniego formalnego wykształcenia szkolnego lub w ramach kursów przekwalifikowujących.

Wykres 29. Czy gotów(a) był(a)by Pan(i) zmienić swój zawód?

Czy był(a)by Pan(i) gotów/gotowa zmienić swój zawód?

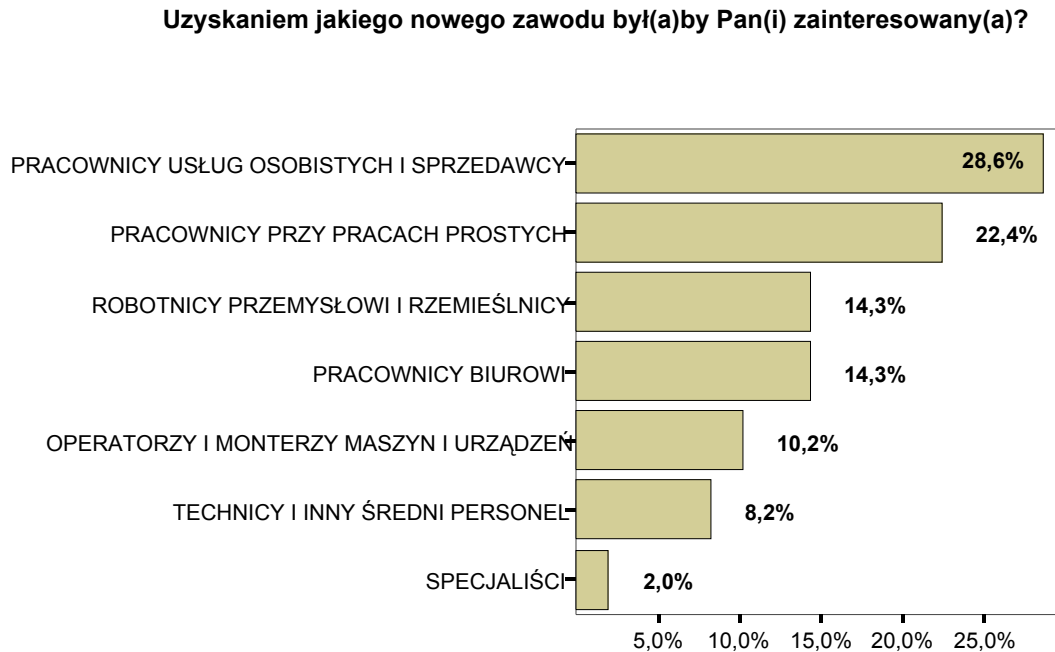

Wśród diagnozowanych bezrobotnych gotowość do zmiany zawodu kształtuje się na identycznym poziomie, jak motywacja do uczestnictwa w szkoleniach. Ponad połowa badanych (55%) deklaruje, że byłaby gotowa zmienić swój zawód. Warto pamiętać, że w tej grupie znalazły się zapewne stosunkowo liczne osoby (30%), które nie mają żadnego wyuczonego zawodu. Pozostała część respondentów wykazała brak elastyczności zawodowej w omawianym zakresie (45%). Niewykluczone, że są w tej grupie bezrobotni, którym należy uświadomić konieczność zmiany kwalifikacji ze względu na braku popytu na lokalnym rynku pracy.

Ankietowanych, którzy wyrazili chęć zmiany zawodu (55% próby badawczej), poproszono o wskazanie, jakim nowym zawodem byłiby zainteresowani. Szczegółowe dane zostały zamieszczone w poniższych zestawieniach, a zastosowane w badaniach kategorie zawodowe są zgodne z KZiS. Należy podkreślić w tym miejscu, iż dalsze doniesienia z badań dotyczą poziomu świadomości ankietowanych. Bezrobotni nie dysponują przecież wiedzą na temat faktycznego popytu na rynku pracy, dlatego ich opinie oparte są na

jednostkowych doświadczeniach. Stąd oczekiwania i aspiracje zawodowe respondentów mogą wynikać z mylnego, potocznego obrazu popytu na lokalnym rynku pracy.

Wykres 30. Uzyskaniem jakiego nowego zawodu był(a)by Pan(i) zainteresowany(a) (grupy wielkie zgodnie z KZiS)?

Biorąc pod uwagę tzw. grupy wielkie, respondenci za najbardziej atrakcyjne uznali zawody mieszczące się w kategorii „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy”, bowiem odpowiednie kwalifikacje chciałaby uzyskać ponad jedna czwarta osób, wykazujących elastyczność zawodową (28%). Niewiele mniejsza część ankietowanych z tej grupy jest zainteresowana zatrudnieniem jako „pracownicy przy pracach prostych” (22%), a jeden na siedmiu respondentów chciałby pracować na stanowisku z grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” i „pracownicy biurowi” (po 14%). Na kolejnych miejscach w rankingu atrakcyjności uplasowały się takie zawody, jak: „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” (10%), „technicy i inny średni personel” (8%) oraz „specjaliści” (2%).

Zatem ankietowani charakteryzują się zróżnicowanym wachlarzem oczekiwań i aspiracji zawodowych, być może wymagających w wielu indywidualnych przypadkach korekty pod kątem faktycznych predyspozycji osoby bezrobotnej i potrzeb rynku pracy.

Przechodząc na poziom „grup elementarnych” (KZiS), ankietowani najczęściej wykazywali zainteresowanie przekwalifikowaniem umożliwiającym podjęcie pracy w charakterze „sprzedawców i demonstratorów” (12%) „opiekunek dziecięcych” oraz „portierów, woźnych i pokrewnych” (po 8%).

Tabela 82. Uzyskaniem jakiego zawodu był(a)by Pan(i) zainteresowany(a) (grupy elementarne zgodnie z KZiS)?

Uzyskaniem jakiego zawodu był(a)by Pan(i) zainteresowany(a) (grupy elementarne zgodnie z KZiS)?	
	%
Sprzedawcy i demonstratorzy	12,2%
Opiekunki dziecięce	8,2%
Portierzy, woźni i pokrewni	8,2%
Magazynierzy i pokrewni	6,1%
Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	6,1%
Operatorzy wózków podnośnikowych	6,1%
Gospodarze budynków	6,1%
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	6,1%
Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	4,1%
Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	4,1%
Spawacze i pokrewni	4,1%
Inżynierowie i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2,0%
Agenci do spraw sprzedaży - handlowcy	2,0%
Pracownicy do spraw finansowych i handlowych	2,0%
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	2,0%
Plastycy i pokrewni	2,0%
Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych	2,0%
Kucharze	2,0%
Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	2,0%
Murarze i pokrewni	2,0%
Mechanicy pojazdów samochodowych	2,0%
Ustawiacze-operatorzy maszyn do obróbki drewna i pokrewni	2,0%
Operatorzy maszyn górniczych i pokrewni	2,0%
Operatorzy maszyn tkackich, dziewiarskich i pokrewni	2,0%
Pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne	2,0%
Ogółem	100,0%

Ponadto respondenci wykazali ponad jednostkową motywację do zmiany dotychczas wyuczonego zawodu na inny, z grupy: „magazynierzy i pokrewni” „pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani”, „operatorzy wózków podnośnikowych”, „gospodarze budynków” oraz „robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym”(po 6%).Warto zaznaczyć, że na każdą z kolejnych 17 jednostkowych propozycji wskazało nie więcej niż 4% ankietowanych, deklarujących gotowość do zmiany zawodu. Takie rozproszenie aspiracji zawodowych może świadczyć o braku adekwatnej wiedzy na temat oczekiwań ze strony pracodawców i powodować wśród bezrobotnych poczucie „zagubienia” na lokalnym rynku pracy.

Następny zestaw danych obrazuje zależność pomiędzy mobilnością zawodową badanych a ich płcią i poziomem wykształcenia. Zgodnie z hipotezami badawczymi, wymienione cechy w sposób znaczący różnicują mobilność zawodową bezrobotnych.

Tabela 83. Gotowość do zmiany zawodu a płeć i poziom wykształcenia respondentów

Gotowość do zmiany zawodu a płeć i poziom wykształcenia respondentów				
		Czy był(a)by Pan(i) gotów/gotowa zmienić swój zawód?		Ogółem
		Tak	Nie	
Płeć respondentów	Kobieta	61,0%	39,0%	100,0%
	Mężczyzna	50,8%	49,2%	100,0%
Ogółem		55,0%	45,0%	100,0%
Poziom wykształcenia respondenta	Gimnazjalne i poniżej	51,9%	48,1%	100,0%
	Zasadnicze zawodowe	47,4%	52,6%	100,0%
	Średnie ogólnokształcące	80,0%	20,0%	100,0%
	Policealne i średnie zawodowe	60,7%	39,3%	100,0%
	Wyższe	100,0%		100,0%
Ogółem		55,0%	45,0%	100,0%

Gotowość do zmiany profesji sygnalizuje połowa mężczyzn (51%) i trzy piąte kobiet (61%). Z kolei motywacja do zmiany zawodu – w zależności od dotychczas uzyskanego pułapu edukacyjnego – jest jeszcze bardziej zróżnicowana. Porównując wartości skrajne, nowy zawód interesuje ok. połowę bezrobotnych o najniższych kwalifikacjach: z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (52%) i zasadniczym zawodowym (47%), a z drugiej strony – wszystkich badanych, legitymujących się dyplomem ukończenia wyższej uczelni (100%) oraz cztery piąte absolwentów liceów ogólnokształcących (80%). Ponadto nabyciem nowych kwalifikacji i kompetencji zawodowych jest zainteresowane trzy piąte ankietowanych po średnich szkołach zawodowych i policealnych (61%).

Konkludując, potrzebę przekwalifikowania pod kątem potrzeb rynku pracy dostrzegają częściej bezrobotni lepiej wyedukowani, natomiast wyraźnie mniej mobilne są pod tym względem osoby o niskim poziomie wykształcenia.

8.3. Elastyczność zawodowa

Elastyczność zawodowa została w badaniach zdefiniowana jako zmienna wielowymiarowa, obejmująca składowe zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 84. Elastyczność zawodowa

Gotowość do podjęcia pracy:								
	Zdecydowanie tak	Tak	Raczej tak	Raczej nie	Nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	Ogółem
Wymagającej długich dojazdów	1,0%	16,0%	17,0%	12,0%	25,0%	26,0%	3,0%	100,0%
Wymagającej przeprowadzki	1,0%	5,0%	4,0%	2,0%	51,0%	36,0%	1,0%	100,0%
Wymagającej wyjazdów w delegacje	1,0%	17,0%	21,0%	12,0%	30,0%	18,0%	1,0%	100,0%
W systemie zmianowym	1,0%	32,0%	36,0%	9,0%	15,0%	6,0%	1,0%	100,0%
W trudnych warunkach BHP (np. hałas, zapylenie)	1,0%	15,0%	14,0%	16,0%	39,0%	15,0%		100,0%
Wymagającej ciężkiej pracy fizycznej	1,0%	14,0%	10,0%	18,0%	38,0%	17,0%	2,0%	100,0%
Wymagającej zdobycia dodatkowych kwalifikacji na własny koszt	1,0%	6,0%	16,0%	27,0%	25,0%	23,0%	2,0%	100,0%
Wymagającej pracy w innym niż wyuczonym zawodzie	2,0%	52,0%	33,0%	1,0%	1,0%	7,0%	4,0%	100,0%
W niepełnym wymiarze godzin (na pół etatu)	2,0%	30,0%	33,0%	17,0%	9,0%	6,0%	3,0%	100,0%
Wymagającej nadgodzin	1,0%	41,0%	34,0%	4,0%	10,0%	6,0%	4,0%	100,0%
Polegającej na przeniesieniu pracy do domu, np. telepraca, praca on-line	4,0%	31,0%	23,0%	8,0%	21,0%	7,0%	6,0%	100,0%

Zatem osoba elastyczna zawodowo charakteryzuje się gotowością do podjęcia pracy wiążącej się z długimi dojazdami, a także wymagającej przeprowadzki czy wyjazdów w delegacje. Dalej, elastyczność charakteryzuje bezrobotnych skłonnych do zatrudnienia się na stanowisku o uciążliwym rozkładzie czasu pracy, w trudnych warunkach BHP lub/i wymagającej zmiany kwalifikacji na własny koszt. Osoby elastyczne zawodowo są gotowe do pracy w zawodzie innym niż wyuczony, w niepełnym wymiarze godzin lub z nadgodzinami oraz polegającej na przeniesieniu stanowiska pracy do domu. Elastyczność zawodowa oznacza zatem umiejętność dostosowywania się do różnorodnych często zmiennych i niekorzystnych dla pracownika warunków na rynku pracy.

Poniżej poddano analizie kolejne elementy elastyczności zawodowej. W opisie zsumowano odpowiedzi pozytywne, wskazujące na elastyczność zawodową: „raczej tak”, „tak” i „zdecydowanie tak”. Zwraca uwagę znikomy odsetek bezrobotnych (od 1% do 4%), którzy w sposób zdecydowany akceptują każde z przedstawionych utrudnień

Największą elastyczność wykazali respondenci aprobujący pracę w innym zawodzie, aniżeli wyuczony (87%). Jest to zaskakujący wynik, gdyż w inaczej sformułowanym pytaniu znacznie mniejszy odsetek badanych (55%) zadeklarował gotowość do zmiany zawodu. Powszechna jest także akceptacja zatrudnienia, które wiąże się z pracą w nadgodzinach (76%) lub w niepełnym wymiarze godzin (65%) oraz organizowanej w systemie zmianowym (69%). Należy zwrócić uwagę na wysoki poziom zainteresowania „pracą w domu”, czyli chałupnictwem, pracą on-line czy telepracą (59%).

Z drugiej strony wyraźnie mniejszy odsetek respondentów podejmie pracę wymagającą wyjazdów w delegacje (39%) i długich dojazdów (34%). Jeszcze mniejsza liczba badanych jest gotowa pracować w trudnych warunkach BHP (30%) oraz ciężko fizycznie (25%). Spełnieniu tych warunków nie sprzyja zapewne wiek badanych, ich stan zdrowia i podejmowane na co dzień obowiązki rodzinne. Ponadto niespełna jedna czwarta ankietowanych jest gotowych sfinansować zdobycie dodatkowych, wymaganych przez pracodawcę kwalifikacji (23%), co potwierdza trudną sytuację materialną, w jakiej znajduje się większość bezrobotnych. Najmniej akceptowanym warunkiem podjęcia pracy jest przeprowadzka, chociaż nawet w tym przypadku co dziesiąty respondent gotów jest zmienić miejsce zamieszkania, aby wyjść z bezrobocia (10%).

Generalnie można stwierdzić, że bezrobotni po 50. Roku życia wykazują znacznie niższą elastyczność, niż badana równoległe grupa osób do 30 lat, zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach, co z pewnością zmniejsza szanse ankietowanych na rynku pracy w konfrontacji z innymi, zwłaszcza młodszymi kandydatami do zatrudnienia.

9. Mobilność geograficzna – dojazd do pracy

Jak wynika z analiz statystycznych, sytuacja na lokalnym rynku pracy postrzegana jest przez respondentów jako ogólnie niekorzystna. Dominująca część bezrobotnych uważa, iż w różnym stopniu trudno jest znaleźć pracę zarówno w ich miejscowości (94%), jak i na obszarze gminy (95%) czy też powiatu (94%)⁵⁵. W przypadku wymienionych lokalizacji ponad dwie piąte badanych określa sytuację jako wręcz „bardzo trudną” (od 42% do 45%). Na regionalnej mapie rynku pracy nieco pozytywniej postrzegany jest obszar całego województwa łódzkiego, chociaż i w tym przypadku wyraźnie przeważały odpowiedzi wskazujące na trudności z podjęciem pracy (68%). Ankietowani bezrobotni niewiele lepiej ocenili ogólnopolski rynek pracy, gdzie trudności z zatrudnieniem dostrzega ponad połowa ankietowanych (56%).

Najbardziej spolaryzowane są opinie respondentów na temat możliwości znalezienia pracy za granicą. Tylko w tym przypadku oceny pozytywne, określające podjęcie pracy jako w różnym stopniu łatwe (35%) nieznacznie górują nad wskazaniami negatywnymi (26%), przy czym ankietowani mieli relatywnie największe kłopoty w określeniu skali trudności, bowiem blisko dwie piąte z nich (39%) wybrało wariant odpowiedzi: „trudno powiedzieć”.

W kontekście przedstawionych opinii o szansach na zatrudnienie na poszczególnych rynkach pracy, ważne było ustalenie, na ile analizowana grupa bezrobotnych jest mobilna i nie odrzuca możliwości przemieszczania się i podjęcia zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. W opisie wyników badań skupiono się na łącznej sumie odpowiedzi pozytywnych: „raczej tak”, „tak” i „zdecydowanie tak” w odniesieniu do poszczególnych rynków pracy.

⁵⁵ Szczegóły w rozdziale „1.4. Bariery terytorialne”.

Tabela 85. Mobilność geograficzna

Gotowość do podjęcia pracy:								
	Zdecydowanie tak	Tak	Raczej tak	Raczej nie	Nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	Ogółem
W mojej miejscowości	33,0%	55,0%	4,0%	1,0%	1,0%	6,0%		100,0%
Na terenie mojej gminy	8,0%	74,0%	5,0%	2,0%	1,0%	9,0%	1,0%	100,0%
W obrębie powiatu	5,0%	58,0%	14,0%	4,0%	9,0%	10,0%		100,0%
W województwie łódzkim	2,0%	14,0%	13,0%	18,0%	37,0%	15,0%	1,0%	100,0%
W Polsce (poza woj. łódzkim)	1,0%	7,0%	8,0%	17,0%	50,0%	17,0%		100,0%
Za granicą	1,0%	6,0%	8,0%	10,0%	49,0%	24,0%	2,0%	100,0%

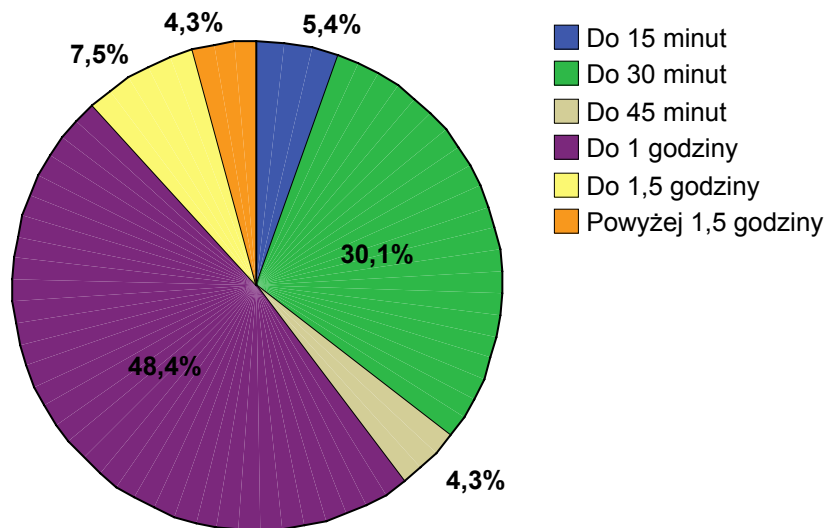
Niemal wszyscy respondenci (92%) zadeklarowali gotowość do podjęcia pracy w swojej miejscowości. Powszechna gotowość do zatrudnienia dotyczy również terenu gminy (87%) i powiatu (77%). Zainteresowanie ofertami w obrębie województwa łódzkiego (poza powiatem skierniewickim) jest zdecydowanie mniejsze i obejmuje niewiele ponad jedną czwartą badanej grupy (29%). Możliwość migracji do innych regionów kraju, poza województwo łódzkie, dopuszcza blisko co szósty ankietowany (16%), a jeden na siedmiu badanych jest skłonny wyjechać w poszukiwaniu pracy za granicę (15%).

Paradoksalnie, im większe, w opinii respondentów, szanse na zatrudnienie (rynek wojewódzki, ogólnopolski i międzynarodowy) – tym mniejszy odsetek ankietowanych wyraża gotowość do poszukiwania pracy właśnie tam. Konkludując, skala bezrobocia wśród osób po 50. roku życia jest pochodną relatywnie niskiej elastyczności zawodowej oraz mobilności edukacyjnej i geograficznej.

Podrozdział zakończono wykresem zawierającym informacje na temat maksymalnego czasu, jaki osoby bezrobotne są skłonne poświęcać na codzienny dojazd do pracy (chodzi o przejazd w jedną stronę).

Wykres 31. Ile maksymalnie czasu był(a)by Pani w stanie poświęcić na codzienne dotarcie do pracy (w jedną stronę)

Ile maksymalnie czasu był(a)by Pan(i) w stanie poświęcić na codzienne dotarcie do pracy (w jedną stronę)?

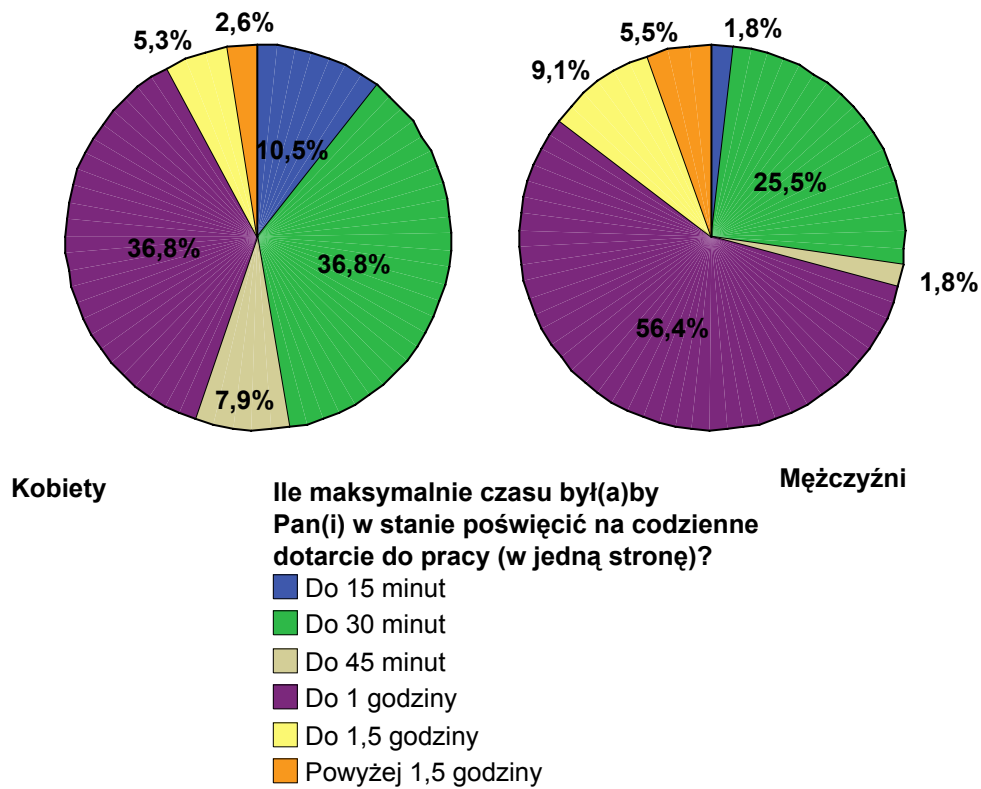

Potwierdza się relatywnie niska, w porównaniu z bezrobotnymi do 30 roku życia, elastyczność wyrażająca się w tym przypadku brakiem gotowości do podjęcia pracy, kosztem uciążliwych dojazdów. Ponad jedna trzecia ankietowanych podjęłaby się wyłącznie pracy, do której dojazd w jedną stronę trwa nie dłużej niż 30 minut (36%), a blisko połowa gotowa jest zaakceptować dojazd w przedziale 45 min. do 1 godziny (48%). Tylko jeden na ośmiu respondentów nie wyklucza zatrudnienia w miejscowościach odległych, do których dojazd trwa powyżej 1 godziny w jedną stronę (12%).

Sprawdzono, na ile gotowość do poszukiwania pracy na bardziej odległych rynkach skorelowana jest z płcią respondentów. Jak można było przypuszczać, większą elastycznością w kontekście czasu dojazdu do pracy wykazują się mężczyźni, co prawdopodobnie wynika mniejszego obciążenia ich obowiązkami domowymi i opieką nad członkami rodziny. Ponad 45 minut może poświęcić na dojazd w jedną stronę blisko trzy czwarte mężczyzn (71%) i niewiele ponad dwie piąte kobiet (45%). Różnica na korzyść bezrobotnych panów rysuje się wyraźnie także przy porównaniu odsetka badanych dopuszczających możliwość dojazdu ponad godzinę (odpowiednio: 15% do 8%).

Wykres 32. Gotowość dojazdu do pracy a płeć respondentów

Gotowość dojazdu do pracy a płeć

10. Podsumowanie

Bariery utrudniające zatrudnienie

- Ponad jedna czwarta badanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia (27%) oceniła własne szanse na zatrudnienie jako „takie same” w porównaniu do innych osób poszukujących pracy. Odsetek ankietowanych, którzy postrzegają swoją pozycję jako w różnym stopniu gorszą (51%) jest kilkakrotnie wyższy niż osób szacujących swoje szanse jako większe od pozostałych bezrobotnych (w sumie 14%). Zwraca uwagę, że w tej ostatniej grupie tylko jeden na pięćdziesięciu badanych ocenił swoje szanse znalezienia pracy jako „zdecydowanie większe” (2%), podczas gdy niemal co piąty respondent wybrał skrajnie pesymistyczny wariant odpowiedzi: „zdecydowanie mniejsze” (19%).
- Najczęściej wskazywane przez badanych czynniki zewnętrzne, utrudniające podjęcie pracy, związane są z sytuacją na lokalnym rynku pracy: z brakiem odpowiednich ofert pracy (83%), brakiem ofert w wyuczonym zawodzie (58%) oraz deficytem ofert spełniających oczekiwania finansowe (17%). Blisko połowa respondentów jest przekonana, że pracodawcy nie chcą zatrudniać osób w podeszłym wieku (45%), a ponad jedna czwarta upatruje trudności w wypieraniu starszych kandydatów przez konkurujące z nimi na rynku pracy osoby młode (28%).
- Kolejna grupa czynników, postrzeganych jako bariery w znalezieniu pracy, związana jest z kwalifikacjami i kompetencjami zawodowymi badanych. Blisko połowa ankietowanych obawia się kłopotów ze względu na nieodpowiedni poziom wykształcenia (44%), co trzeci ankietowany uważa, że posiada nieodpowiedni kierunek wykształcenia (31%). W opinii jednego na jedenastu respondentów barierą w znalezieniu pracy jest brak doświadczenia zawodowego oraz odpowiednich, oczekiwanych przez pracodawcę kwalifikacji (po 9%), w tym aktualnych uprawnień zawodowych, znajomości nowoczesnej technologii oraz brak znajomości języków obcych.
- Ważną kategorię barier utrudniających znalezienie pracy stanowią przeszkody o charakterze materialnym. Dwie piąte respondentów zgłasza problem ograniczonej mobilności w poszukiwaniu pracy, wynikającej z braku środków finansowych na dojazdy (39%), a częściej niż co czwarty badany postrzega jako barierę brak samochodu i środków finansowych na tzw. „rozruch zawodowy” (po 29%) oraz nie posiada zabezpieczenia finansowego na pierwszy miesiąc po zatrudnieniu, poprzedzający wypłatę (26%).
- Problemem okazuje się zła sytuacja materialna osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Ponad połowa badanych (55%) sygnalizuje poważne problemy materialne, przy czym ankietowani relatywnie częściej wybierają umiarkowanie krytyczną ocenę: „zwykle pod koniec miesiąca brakuje na podstawowe potrzeby” (35%) niż bardziej skrajną opcję: „stałe brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby” (20%). Jedna trzecia badanych ocenia swój status materialny na poziomie średnim, twierdząc, że „żyjemy skromnie, ale nie brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby” (31%). Tylko jeden na siedmiu respondentów znajduje się w dobrej kondycji finansowej, której odpowiada określenie „stać nas nie tylko na zaspokojenie podstawowych potrzeb, ale od czasu do czasu możemy sobie pozwolić na większe wydatki” (14%).
- Poważną barierą okazuje się nieodpowiedni, w domyśle – zbyt zaawansowany – wiek (92%). Blisko połowa respondentów wskazuje ponadto na ograniczenia wynikające ze złego stanu zdrowia (48%). Na wyraźnie dalszych miejscach pojawiają się: obawa, lęk przed nowymi technologiami (15%), brak motywacji do poszukiwania pracy (11%), a także brak wiary i chęci do poprawy własnej sytuacji (9%).
- Generalnie sytuacja na lokalnym rynku pracy postrzegana jest przez respondentów jako ogólnie niekorzystna: niemal wszyscy bezrobotni uważają za trudne znalezienie pracy w swojej miejscowości (94%), na terenie gminy (95%), czy też powiatu skierniewickiego (94%). Wprawdzie sytuacja jawi się ankietowanym jako nieco lepsza na rynkach bardziej odległych od miejsca zamieszkania, ale większość ocenia tę sytuację jako w różnym

stopniu „trudną”, zarówno w odniesieniu do województwa łódzkiego (68%), jak i innych regionów Polski (56%). Respondenci tylko podjęcie pracy poza granicami kraju postrzegają częściej jako w różnym stopniu łatwe (35%) niż trudne (26%).

- Generalnie respondenci wskazali trzy główne powody utrudniających im podjęcie pracy: zaawansowany wiek (81%), brak odpowiednich ofert pracy (62%), ograniczenia wynikające ze złego stanu zdrowia (32%). Wyraźnie mniejszy odsetek respondentów do najważniejszych barier zaliczył: brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie (16%), nieodpowiedni poziom wykształcenia (15%) i niechęć pracodawców do zatrudniania osób w podeszłym wieku (13%).

Sposoby poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne

- Wśród osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zdecydowanie dominowała aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia (84%). Z drugiej strony 16% przyznaje, iż do tej pory nie poszukiwało pracy, czyli swoją aktywność ograniczyło do zarejestrowania się w Urzędzie Pracy.
- Aktywność badanych w zakresie poszukiwania pracy od momentu rejestracji w PUP jest zróżnicowana i w zależności od formy charakteryzuje się odmienną, zindywidualizowaną częstotliwością. Największym powodzeniem cieszy się przeglądanie ofert prasowych (86%) oraz rozpytywanie wśród znajomych (79%), przeszukiwanie ogłoszeń prasowych (86%). Na następnych miejscach znalazły się, w kolejności: przeglądanie ofert w PUP (68%), czytanie ogłoszeń „na mieście” (46%), przeszukiwanie ogłoszeń internetowych (36%), samodzielne dostarczanie ofert pracodawcom (32%), słuchanie ogłoszeń prasowych i telewizyjnych (30%).
- Zwraca uwagę znikoma popularność tych form poszukiwania pracy, które wymagają od zainteresowanych większej aktywności. Zdecydowana większość badanych nigdy nie brała udziału w praktykach zawodowych (98%) i stażach (95%), nie zamieszczała ogłoszeń w lokalnej prasie, „na mieście” (po 95%) i w Internecie (86%), a także nie kontaktowała się z prywatnym biurem pośrednictwa pracy (87%). Ponad połowa ankietowanych, często pozostających na statusie osoby bezrobotnej przez długi okres, nie odpowiedziała na żadne ogłoszenie prasowe (59%), nie słucha ogłoszeń radiowych i telewizyjnych (59%), nie przegląda ofert w Internecie (57%) i nigdy nie uczestniczyła w rozmowie kwalifikacyjnej (53%).

Ocena dotychczasowego wsparcia PUP

- Niemal wszyscy ankietowani otwarcie przyznali, że główną przyczyną ich rejestracji w PUP była konieczność uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego (95%). Trzy czwarte badanych chciało skorzystać z usług pośrednictwa pracy (78%), a blisko połowę ankietowanych motywowała możliwość skorzystania zasiłku dla osób bezrobotnych (47%). Jeden na dziewięciu badanych zarejestrowała się w PUP w celu otrzymania skierowania na szkolenie (11%), a co jedenasty liczył na skuteczne wskazówki w ramach poradnictwa zawodowego (9%). Najmniejsze zainteresowanie (6%) dotyczyło innych form pomocy (np. przygotowania zawodowego dorosłych, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, itd.). Kilka osób rejestrowało, aby spełnić wymogi pomocy społecznej a jeden respondent liczył na otrzymanie dotacji na działalność gospodarczą (1%).
- Do powszechnie znanych przez ankietowanych form pomocy oferowanych przez PUP należą: zasiłek dla bezrobotnych (97%), szkolenia (87%), pośrednictwo pracy (85%), prace interwencyjne (78%) oraz roboty publiczne (72%). Ponad połowa badanych identyfikuje ponadto takie instrumenty rynku pracy, jak: przygotowanie zawodowe dorosłych (54%) i staż (53%), a niewiele mniejszy odsetek badanych orientuje się, na czym polega wsparcie w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności (50%) i prace społecznie użyteczne (49%).
- Do najmniej znanych instrumentów rynku pracy należą: dofinansowanie kosztów edukacji na studiach podyplomowych (1%), refundacja kosztów opieki nad dzieckiem (2%), środki

na założenie lub uczestnictwo w spółdzielni socjalnej (3%), stypendia z tytułu szkolenia oraz nieoprocentowana pożyczka na szkolenia (po 4%).

- Blisko jedna piąta respondentów nie korzystała dotychczas z żadnej formy pomocy ze strony PUP (19%). Trzy piąte badanych otrzymywało zasiłek dla bezrobotnych (60%), ponad jedna trzecia uzyskała wsparcie poprzez pośrednictwo pracy (39%). Wyraźnie mniejszy odsetek bezrobotnych uczestniczył w szkoleniach (12%), pracach interwencyjnych (10%) i stażach (6%), a pojedyncze osoby konsultowały swoje problemy z doradcami w ramach poradnictwa zawodowego (2%), otrzymywały dodatek aktywizacyjny, zostały skierowane na przygotowanie zawodowe w miejscu pracy lub roboty publiczne oraz uzyskały jednorazową dotację na uruchomienie własnej działalności (po 1%).

Oczekiwane formy pomocy ze strony PUP

- Wśród oczekiwanych przez osoby bezrobotne form wsparcia największym zainteresowaniem cieszy się pośrednictwo pracy (80%), blisko połowę badanych interesują szkolenia (47%) oraz prace interwencyjne (45%). Jedna czwarta ankietowanych chciałaby otrzymać skierowanie na roboty publiczne (28%) i przygotowanie zawodowe dorosłych (25%). Ponad jedna piąta respondentów zamierza ubiegać się o środki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej (22%). Niewiele mniejszy odsetek badanych będzie ubiegać się o dotowane zatrudnienia w ramach prac społecznie użytecznych (18%), zasiłek dla bezrobotnych (15%) oraz zatrudnienie przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS (11%). Pozostałe instrumenty rynku pracy wskazywało w każdym przypadku co najwyżej 3% ankietowanych.
- Jedna dziesiąta respondentów nie chce wsparcia ze strony PUP (10%). Wśród głównych przyczyn braku zainteresowania pomocą ze strony urzędu, badani wskazali na zły stan zdrowia, brak wiary w skuteczność wsparcia PUP oraz możliwość samodzielnego znalezienia pracy, chęć założenia własnej działalności gospodarczej i konieczność opieki nad członkiem rodziny.
- Zarówno kobiety, jak i mężczyźni wskazują z reguły największe zainteresowanie tymi samymi elementami oferty PUP, przy czym bezrobotne kobiety relatywnie rzadziej preferują pośrednictwo pracy (odpowiednio: 78% do 81%), szkolenia (46% do 48%), prace interwencyjne (37% do 51%), roboty publiczne (15% do 37%) i przygotowanie zawodowe dorosłych (22% do 27%). Analogiczny odsetek kobiet i mężczyzn zamierza ubiegać się o środki na uruchomienie działalności gospodarczej (po 22%). Pomijając najmniej popularne formy wsparcia, mężczyźni wykazują mniejsze zapotrzebowanie tylko w przypadku zatrudnienia przy refundacji pracodawcy kosztów ZUS (odpowiednio: 9% do 15%) oraz uczestnictwa w stażach (2% do 15%).
- Ankietowani niezależnie od poziomu wykształcenia preferują z reguły te same formy wsparcia ze strony PUP.
- Bezrobotnych wykazujących zainteresowanie szkoleniami, dopytano o preferowaną tematykę doskonalenia zawodowego. Na czele rankingu zagadnień szkoleniowych znalazły się: operator wózka widłowego (30%), obsługa komputera (11%), opiekun dzieci lub dorosłych (11%), ochrona osób i mienia (8%), obsługa kasy fiskalnej (7%), operator koparko-ładowarki (4%), księgowość (4%), spawacz (4%), pracownik administracyjny (4%), język angielski (4%), diagnostyka samochodowa (4%).
- Zainteresowanie tematyką szkoleniową jest powiązane z płcią ankietowanych. Wyłącznie mężczyźni są powszechnie zainteresowani szkoleniami umożliwiającymi uzyskanie uprawnień operatora wózków widłowych (52%) oraz – wyraźnie rzadziej – pracownika ochrony osób i mienia (15%). Ponadto wskazali na 11 obszarów tematycznych, z których ponadjednostkowe wskazania dotyczyły doskonalenia w zakresie: spawacza, języka angielskiego i diagnostyki samochodowej (po 7%). Natomiast bezrobotne kobiety chcą najczęściej uzyskać wiedzę i nabyć umiejętności umożliwiające: zatrudnienie w charakterze opiekunki (26%), obsługę komputera (21%) i kasy fiskalnej (16%),

prowadzenie księgowości i prac administracyjnych (po 11%). Ponadto wskazały na kursy z zakresu: florystyki, sprzątnia i fryzjerstwa (po 5%).

- Bezrobotnych zainteresowanych uruchomieniem własnej działalności gospodarczej (22%) dopytano, czy i jakiej pomocy oczekują ze strony PUP. Okazało się, że ponad połowa z nich nie rozpocznie działalności bez wsparcia ze strony Urzędu (53%). Blisko jedna trzecia ankietowanych jest zdeterminowana, aby założyć własną firmę nawet bez dotacji (29%), a co piąty nie ma w tej kwestii sprecyzowanego zdania (18%).
- Bezrobotni powyżej 50 roku życia, planujący założenie własnej firmy, oczekują powszechnie dodatkowej pomocy ze strony PUP w postaci: pomocy doradczej przy staraniach o dotację (95%), pomocy doradczej przy zakładaniu działalności (90%), szkolenia z zakresu prowadzenia działalności (75%), szkolenia z zakresu zakładania działalności (70%), pomocy doradczej na etapie funkcjonowania firmy (50%).
- Wśród osób bezrobotnych zainteresowanych dotacją na założenie własnej działalności gospodarczej największe deficyty wiedzy dotyczą następujących problemów: możliwość uzyskania dotacji (52%), znajomość przepisów prawnych dotyczących prowadzenia działalności (48%), opracowania biznes planu (48%), prowadzenia księgowości (43%), zagadnień z zakresu „kadry i płace” (43%).

Sytuacja zawodowa

- Niemal wszyscy ankietowani (99%) mieli już okazję zdobyć doświadczenie zawodowe. Średni staż pracy w ostatnim miejscu zatrudnienia wyniósł 75 miesięcy (6 lat i 3 miesiące), a średni ogólny staż pracy został ustalony na poziomie 284 miesięcy (23 lata i 8 miesięcy). Zdecydowana większość respondentów pracowała w pełnym wymiarze (87%), a jeden na ośmiu badanych pracował w niepełnym wymiarze godzin (13%).
- Jeden na trzech badanych z doświadczeniem zawodowym posiadał umowę o pracę na czas nieokreślony (33%), natomiast blisko połowa podpisała z pracodawcą umowę na czas określony (45%). Co siódmy bezrobotny zarabkował w ramach umowy o dzieło lub umowy zlecenia (14%). Pojedynczy ankietowani uzyskali status osoby bezrobotnej w wyniku likwidacji własnej działalności gospodarczej (7%), a jeden badany przyznał, że w ostatnim zakładzie był zatrudnieni „na czarno” (1%).
- Większość analizowanej grupy w ostatnim zakładzie otrzymywała miesięczne wynagrodzenie nie przekraczające 1.500 zł netto (72%), z czego największy odsetek musiał zadowolić się pensją do 1.000 zł (40%), co piąty - mieszczącą się w przedziale 1.001 zł – 1.200 zł (21%), a jeden na dziewięciu zarabiał 1.201 zł – 1.500 zł (11%). Uposażenie jednego na siedmiu badanych kształtowało się na poziomie 1.501 zł – 2.000 zł (14%). W nielicznych przypadkach miesięczne wynagrodzenie przekraczało 2.000 zł netto (13%).
- Zdecydowana większość ankietowanych (89%) nie dysponuje doświadczeniem zdobytym na międzynarodowym rynku pracy, tylko 11% pracowało poza granicami kraju. Byli to sami mężczyźni, którzy zarabkowali głównie w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Rosji, Szwecji. Podczas ostatniego pobytu za granicą, badani pracowali w zawodach: kierowcy samochodów ciężarowych, robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni, dekarze, kierownicy małych przedsiębiorstw, maszyniści i operatorzy maszyn i urządzeń dźwigowo-transport, mechanicy precyzyjni, robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym.
- Blisko co trzeci ankietowany (33%) przyznał, że jest zatrudniony „na czarno”. Praca w „szarej strefie” rynku pracy jest rzadziej podejmowana przez kobiety: do nielegalnej pracy przyznała się ponad jedna trzecia mężczyzn zarejestrowanych w PUP (36%) i wyraźnie mniejszy odsetek respondentek (29%).
- Doświadczenie w pracy w „szarej strefie” jest także wyraźnie uwarunkowane poziomem wykształcenia. Nielegalne zarabkowanie ujawniła blisko połowa osób z najniższymi kwalifikacjami (48%), dwie piąte bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (42%) oraz średnim ogólnokształcącym.

Charakterystyka kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych

- Dane urzędowe dotyczące poziomu wykształcenia bezrobotnych po 50. roku życia, zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach, wskazują, że dwie piąte osób zakończyło edukację na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum (39%), a niewiele mniejsza część respondentów legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (31%), niespełna jedna czwarta badanych uzyskała wykształcenie średnie zawodowe lub policealne (22%). Zwraca uwagę znikomy odsetek absolwentów liceów ogólnokształcących (5%) oraz bezrobotnych z dyplomem ukończenia wyższej uczelni (4%).
- Połowa ankietowanych jest zdania, że ich formalne, zdobyte w szkole kwalifikacje zawodowe są przydatne na rynku pracy (51%). Niewiele mniejszy odsetek bezrobotnych (45%) krytycznie ocenił swoje kwalifikacje w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, w tym ponad jedna czwarta badanych (27%) posłużyła się skrajnie negatywnym wariantem: „zdecydowanie nie”.
- Zdecydowanie negatywnie oceniają swoje kwalifikacje wszyscy absolwenci liceów ogólnokształcących (100%) oraz dwie trzecie osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (67%). Z drugiej strony, wszyscy ankietowani z dyplomami wyższych uczelni zdecydowanie pozytywnie opiniują przydatność wyuczonych kwalifikacji (100%). Osoby przekonane o przydatności na rynku pracy wyuczonych umiejętności zawodowych spotykamy znacznie częściej w grupie absolwentów średnich szkół zawodowym lub policealnym (64%), niż wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (51%).
- Ambiwalencja ocen dotyczy również stopnia zadowolenia z aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia: ponad połowa badanych (54%) wyraziła niezadowolenie, częściej umiarkowane (33%) niż zdecydowane (21%), ale jeden na trzech ankietowanych jest raczej zadowolony z końcowego efektu przebytej ścieżki edukacyjnej (33%), a co dwudziesty ocenia osiągnięty pułap wykształcenia zdecydowanie pozytywnie (5%). Niewielka liczba osób nie udzieliła na ten temat jednoznacznej odpowiedzi (8%).
- Odsetek zadowolonych jest w znacznym stopniu uwarunkowany faktycznym poziomem uzyskanego wykształcenia. Osoby o najniższych kwalifikacjach, najczęściej były nieusatysfakcjonowane poziomem swojego wykształcenia (85%), natomiast wszyscy badani posiadający dyplomy wyższych uczelni dokonali zdecydowanie pozytywnej autooceny (100%). Wyraźną przewagę osób zadowolonych nad niezadowolonymi obserwujemy w grupie badanych z wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym (57% do 36%). Badani po szkołach zasadniczych zawodowych są wyraźnie podzieleni i wyrażają nieco rzadziej umiarkowaną (42%), bądź zdecydowaną satysfakcję (5%) z osiągniętego pułapu kwalifikacji, niż mniej (34%) lub bardziej krytyczną (16%) opinię o swoich osiągnięciach edukacyjnych. Wśród absolwentów liceów ogólnokształcących tylko jedna piąta umiarkowanie akceptuje końcowy wynik edukacji (20%), a pozostali są „zdecydowanie niezadowoleni” z uzyskanego poziomu wykształcenia (40%) lub nie potrafią dokonać jednoznacznej oceny (40%).
- W badanej grupie uprawnienia do prowadzenia samochodów osobowych, (prawo jazdy kat. B) posiada jedna trzecia kobiet (34%) i ponad połowa mężczyzn (54%).
- Trzy czwarte badanych (74%) uznało obsługę komputera za czynność, która sprawia im trudności, przy czym blisko dwie piąte respondentów określiła ją jako bardzo trudną (38%). Nieliczni respondenci stwierdzili, że obsługa komputera jest w różnym stopniu łatwa (8%). Podobnie, większość respondentów zadeklarowała, że wykorzystywanie Internetu i poczty elektronicznej jest dla nich raczej trudne, trudne lub bardzo trudne (łącznie 73%), a tylko jedna na siedem osób traktuje te umiejętności jako łatwe (14%). Powiązaną z obsługą komputera kompetencją, jest zdolność do poszukiwania ofert pracy w Internecie. W tym przypadku również większość badanych (67%) twierdzi, że jest to czynność w różnym stopniu trudna.
- Umiejętności przygotowania CV i listu motywacyjnego uzyskały zbliżone oceny. Wśród ogółu badanych wyraźnie dominują osoby, które uznają powyższe zadania za trudne

(odpowiednio: 56% i 52%), a jedynie co piąty respondent uznał te czynności za nieskomplikowane (po 19%). Jeśli chodzi o uczestnictwo w rozmowie kwalifikacyjnej to pozytywnie oceniło swoje kompetencje zdecydowanie więcej respondentów (52%), a trudności sygnalizuje tylko jeden na siedmiu ankietowanych (15%). Prawie wszyscy badani zadeklarowali, że nie mają najmniejszych trudności z poszukiwaniem ofert pracy w prasie (98%).

- Ponad połowa respondentów nie posiada certyfikowanych uprawnień (56%), a pozostali bezrobotni legitymują się dokumentami potwierdzającymi dodatkowo umiejętności (43%). W toku badań sprawdzono czy respondenci posiadają niesformalizowane umiejętności i kwalifikacje przydatne na rynku pracy. Jedna piąta badanych (21%) deklaruje, że posiada konkretne kompetencje zawodowe, jednak nie udokumentowane w sposób formalny.

Aspiracje edukacyjne osób bezrobotnych

- Zdecydowana większość badanych dotychczas nie wykazywało szczególnej motywacji do podniesienia własnych szans na rynku pracy poprzez uzyskanie dodatkowych kompetencji, czy umiejętności zawodowych: gdyż w ciągu ostatnich tylko co ósmy respondent uczestniczył w kursach, szkoleniach, warsztatach (12%).
- Jeśli chodzi o gotowość do podnoszenia poziomu swojego wykształcenia w ciągu najbliższego roku, to tylko jedna osoba wykazała aspiracje edukacyjne i jest zdecydowana kontynuować naukę. Czterech badanych nie wyklucza takiej możliwości (4%). Pozostali bezrobotni nie zamierzają podnieść poziom swojego wykształcenia (94%).
- Bierność edukacyjną uzasadniają ankietowani różnymi czynnikami, w tym najczęściej zaawansowanym wiekiem (77%). Blisko dwie piąte osób bez aspiracji edukacyjnych nie dostrzega potrzeby dalszej nauki, pomimo, iż pozostaje na statusie osoby bezrobotnej (37%), a jedna piąta badanych wskazała na brak środków finansowych niezbędnych do kontynuowania nauki (20%). Na kolejnych miejscach wymieniono brak chęci (11%) oraz brak odpowiedniej ilości czasu na dokończenie się (10%).
- W trakcie badań zaobserwowano wyższą gotowość do uczestnictwa w ciągu najbliższych 12 miesięcy w kursach, szkoleniach warsztatach – pozytywną odpowiedź udzieliła ponad połowa badanych (55%).
- Respondenci nie zainteresowani doskonaleniem zawodowym (43%) podali jako główną przyczynę zaawansowany wiek (71%), brak potrzeby (47%) i chęci do nauki (18%). Niewielki odsetek badanych wskazał na brak czasu i środków finansowych (po 8%) oraz trudną sytuację rodzinną (3%).
- Plany szkoleniowe badanych zależą od ich płci. W ciągu najbliższego roku będą szkolić się nieznacznie chętniej kobiety (59%) niż bezrobotni mężczyźni (53%).
- Udział w szkoleniach planuje największy odsetek absolwentów wyższych uczelni (100%) i liceów ogólnokształcących (60%), a relatywnie mniejsze, ale porównywalne zainteresowanie formami doskonalenia zawodowego wykazują osoby legitymujące się kwalifikacjami na poziomie gimnazjów i podstawówek (52%), zasadniczych szkół zawodowych (53%), bądź średnich szkół zawodowych lub policealnych (54%).
- Zgodnie z deklaracjami badanych, w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy, największej frekwencji można spodziewać się na kursie nadającym uprawnienia operatora wózka widłowego (26%), a także na szkoleniach z zakresu ochrony osób i mienia (12%). Niewiele mniejsze zainteresowanie prezentują ankietowani w odniesieniu do takich zagadnień szkoleniowych, jak: obsługa kasy fiskalnej (10%), obsługa komputera oraz opieka nad dziećmi lub dorosłymi (po 8%) Jeden na szesnastu badanych chciałby ukończyć kurs z zakresu: księgowości (6%).
- Preferencje szkoleniowe ankietowanych obojga płci są wyraźnie zróżnicowane. Wyłącznie mężczyźni zgłaszają gotowość uczestnictwa w kursach na operatora wózków widłowych (45%) oraz pracownika ochrony osób i mienia (21%). Ponadto wyraźnie większy odsetek mężczyzn interesuje nabycie umiejętności z zakresu: mechanika

samochodowa, prace wykończeniowe w budownictwie, spawanie, język angielski i język niemiecki (po 7%). Natomiast tylko kobiety chcą zdobyć umiejętności w zakresie obsługi kasy fiskalnej (24%) i opiekunki (19%), a ponadto chciałyby uczestniczyć w szkoleniach umożliwiające podjęcie zatrudnienia jako, pracownika administracyjnego, florystki i sprzątaczkę (po 10%). Bezrobotni obojga płci, z przewagą kobiet, wykazuje zainteresowanie tymi samymi zagadnieniami jedynie w przypadku obsługi komputera (odpowiednio: 14% i 3%) oraz księgowości (10% i 3%).

Zawody

- Znaczna część badanych nie posiada zawodu wyuczonego (30%). Są to przede wszystkim osoby, które legitymują się wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym oraz respondenci, którzy edukację zakończyli na etapie liceum ogólnokształcącego. Jeden na trzech respondentów posiada wyuczony zaliczający się do grupy: „robotników przemysłowych i rzemieślników” (34%), a co czwarty bezrobotny dysponuje kwalifikacjami „technika i innego średniego personelu” (25%). Wyraźnie mniej liczną kategorię stanowią „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” (4%) oraz „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (3%). Pojedynczych ankietowanych można zaliczyć do grupy: „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” oraz „specjaliści” (po 2%).
- Na poziomie grup elementarnych, ankietowani bezrobotni, którzy posiadają kierunkowe wykształcenie (70%), reprezentują bardzo zróżnicowane grupy zawodowe. Jeden na ośmiu badanych posiada wyuczony zawód z grupy „technicy mechanicy” (13%) oraz „ślusarze i pokrewni” (12%). Zdecydowanie mniejszy odsetek ankietowanych jest przygotowany do pracy w charakterze: „technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni”, „pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni”, „sprzedawcy i demonstratorzy”, „murarze i pokrewni”, „monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych” oraz „mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń” (po 4%). Pozostałe 28 grup wskazywało w każdym przypadku mniej niż 3% respondentów posiadających wyuczony zawód.
- Blisko dwie trzecie osób z analizowanej grupy w przeszłości została zatrudniona na stanowisku pracy zgodnym z zawodem wyuczonym (64%). W wyuczonym zawodzie pracował relatywnie największy odsetek badanych, zaklasyfikowanych do grupy „technicy i inny średni personel” (80%). Ponadto znalazło zatrudnienie na etacie zgodnym z formalnymi kwalifikacjami niemal trzy czwarte „robotników przemysłowych i rzemieślników” (71%).
- Badanych dopytano o samoocenę kompetencji do wykonywania wyuczonego zawodu: blisko połowa ankietowanych określa swoje kwalifikacje jako wystarczające (48%), z drugiej strony niemal identyczny odsetek bezrobotnych uznaje swoje wyuczone kwalifikacje za niewystarczające (49%), a z tego ponad połowa ocenia je zdecydowanie krytycznie (28%).
- Osoby negatywnie opiniujące swoje kompetencje zawodowe wskazywały na następujące deficyty uniemożliwiające z powodzeniem wykonywać zawód wyuczony: brak doświadczenia zawodowego w tym zawodzie oraz wymaganych umiejętności (po 63%), połowa dostrzega brak fachowej wiedzy (50%), a dwie piąte z nich nie posiada niezbędnych uprawnień (40%).
- W trakcie badań ustalono, na jakim stanowisku pracowały u ostatniego pracodawcy osoby dysponujące doświadczeniem zawodowym. Badani zdecydowanie najczęściej byli zatrudnieni w charakterze „pracowników przy pracach prostych” (43%). Jeden na pięciu respondentów zajmował stanowisko z grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (20%) a co dziewiąty wykonywał obowiązki „operatora i monter maszyn i urządzeń” (11%). Niewiele mniejszy odsetek ankietowanych został zwolniony z etatu zaklasyfikowanego do grupy „pracownicy usług osobistych, sprzedawcy” (9%) oraz „parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy” (8%). Sporadycznie wśród ostatnio zajmowanych miejsc pracy występują: „technicy i inny średni personel” (4%), „pracownicy biurowi” (2%), „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” oraz „specjaliści” (po 1%).

- Na poziomie grup elementarnych zdecydowanie najczęściej stracili zatrudnienie ankietowani pracujący jako „gospodarze budynków” (12%). Jeden na dziesięciu respondentów opuścił stanowisko zaklasyfikowane do grupy „pomocze i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne” oraz „robotnicy przy pracach prostych w przemyśle” (po 10%). Wyraźnie mniejszy odsetek badanych ostatnie doświadczenie zawodowe nabył na jednym z następujących stanowisk: „sprzedawcy i demonstratorzy” (6%) i „robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym” (5%).
- Ponad połowa badanych (55%) deklaruje, że byłaby gotowa zmienić swój zawód, pozostała część respondentów wykazała brak elastyczności zawodowej w omawianym zakresie (45%).
- Bezrobotni wyrażający gotowość do zmiany zawodu za najbardziej atrakcyjne uznali profesje mieszczące się w kategorii „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” (28%). Niewiele mniejsza część ankietowanych z tej grupy jest zainteresowana zatrudnieniem jako „pracownicy przy pracach prostych” (22%), a jeden na siedmiu respondentów chciałby pracować na stanowisku z grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” i „pracownicy biurowi” (po 14%). Na kolejnych miejscach w rankingu uplasowały się takie zawody, jak: „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” (10%), „technicy i inny średni personel” (8%) oraz „specjaliści” (2%).
- Na poziomie grup elementarnych, ankietowani najczęściej wykazywali zainteresowanie przekwalifikowaniem umożliwiającym podjęcie pracy w charakterze „sprzedawców i demonstratorów” (12%) „opiekunek dziecięcych” oraz „portierów, woźnych i pokrewnych” (po 8%).
- Gotowość do zmiany profesji sygnalizuje połowa mężczyzn (51%) i trzy piąte kobiet (61%). Potrzebę przekwalifikowania pod kątem potrzeb rynku pracy dostrzegają częściej bezrobotni lepiej wyedukowani, natomiast wyraźnie mniej mobilne są pod tym względem osoby o niskim poziomie wykształcenia.
- Największą elastyczność zawodową wykazali respondenci aprobujący pracę w innym zawodzie aniżeli wycuczony (87%). Powszechna jest także akceptacja zatrudnienia, które wiąże się z pracą w nadgodzinach (76%) lub w niepełnym wymiarze godzin (65%) oraz organizowanej w systemie zmianowym (69%). Należy zwrócić uwagę na wysoki poziom zainteresowania „pracą w domu”, czyli chałupnictwem, pracą on-line czy telepracą (59%).
- Wyraźnie mniejszy odsetek respondentów gotowy jest podjąć pracę wymagającą wyjazdów w delegacje (39%) i długich dojazdów (34%). Jeszcze mniejsza liczba badanych jest gotowa pracować w trudnych warunkach BHP (30%) oraz ciężko fizycznie (25%). Ponadto niespełna jedna czwarta ankietowanych jest gotowych sfinansować zdobycie dodatkowych, wymaganych przez pracodawcę kwalifikacji (23%). Najmniej akceptowanym warunkiem podjęcia pracy jest przeprowadzka, chociaż nawet w tym przypadku co dziesiąty respondent gotów jest zmienić miejsce zamieszkania, aby wyjść z bezrobocia (10%).

Mobilność geograficzna - dojazd do pracy

- Niemal wszyscy respondenci (92%) zadeklarowali gotowość do podjęcia pracy w swojej miejscowości. Powszechna gotowość do zatrudnienia dotyczy również terenu gminy (87%) i powiatu (77%). Zainteresowanie ofertami w obrębie województwa łódzkiego (poza powiatem skierniewickim i Skierniewicami) jest zdecydowanie mniejsze i obejmuje niewiele ponad jedną czwartą badanej grupy (29%). Możliwość migracji do innych regionów kraju, poza województwo łódzkie, dopuszcza blisko co szósty ankietowany (16%), a jeden na siedmiu badanych jest skłonny wyjechać w poszukiwaniu pracy za granicę (15%).
- Badania pokazują niską mobilność bezrobotnych wyrażającą się brakiem gotowości do podjęcia pracy kosztem uciążliwych dojazdów. Ponad jedna trzecia ankietowanych podjęłaby się wyłącznie pracy, do której dojazd w jedną stronę trwa nie dłużej niż 30 minut (36%), a blisko połowa gotowa jest zaakceptować dojazd w przedziale 45 min. do 1 godziny (48%). Tylko jeden na ośmiu respondentów nie wyklucza zatrudnienia

w miejscowościach odległych, do których dojazd trwa powyżej 1 godziny w jedną stronę (12%).

- Większą elastycznością w kontekście czasu dojazdu do pracy wykazują się mężczyźni: ponad 45 minut może poświęcić na dojazd w jedną stronę blisko trzy czwarte mężczyzn (71%) i niewiele ponad dwie piąte kobiet (45%). Różnica na korzyść bezrobotnych mężczyzn rysuje się wyraźnie także przy porównaniu odsetka badanych dopuszczających możliwość dojazdu ponad godzinę (odpowiednio: 15% do 8%).

CZĘŚĆ III. BADANIA ILOŚCIOWE PRZEPROWADZONE W GRUPIE PRACODAWCÓW

Prezentowane w kolejnym rozdziale badania ilościowe przeprowadzono w oparciu o technikę wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo (tzw. CATI, z ang. *Computer-Assisted Telephone Interviewing*) na próbie 101 pracodawców działających na obszarze powiatu skierniewickiego i w mieście Skierniewice. Podobnie, jak w przypadku wywiadów przeprowadzonych wśród osób bezrobotnych, badania miały charakter ilościowy. Wywiady zostały przeprowadzone wśród osób odpowiedzialnych za politykę personalną badanych podmiotów (właściciele, prezesi, dyrektorzy, kierownicy). Dobór próby dokonany został metodą losowania warstwowego z operatu podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie ziemskim oraz grodzkim. Podstawą do wyodrębnienia warstw była: wielkość według liczby zatrudnionych pracowników oraz sekcja PKD – proporcjonalnie do udziału firm z poszczególnych branż w powiecie.

Jak wskazywano wcześniej w raporcie, na obszarze obu analizowanych powiatów dominują przedsiębiorstwa prywatne – w systemie REGON w 2011 roku zarejestrowanych było w mieście Skierniewice 4,8 tys. (97,3%) takich podmiotów, a w powiecie Skierniewickim 2,1 tys. (95,1% wszystkich podmiotów gospodarczych). Większość przedsiębiorstw (68,9%, tj. 4968 podmiotów) jest skoncentrowana na terenie Skierniewic, natomiast blisko co trzeci (31,1%, 2239 podmiotów) prowadził działalność w powiecie skierniewickim. W tym też powiecie zarejestrowanych było najwięcej firm zatrudniających do 9-ciu pracowników (2,2 tys.; 94,5%). Również w powiecie grodzkim dominowały mikro-przedsiębiorstwa (4,7 tys.; 94,7%). W obu powiatach największą część ogółu stanowiły firmy zajmujące się „handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle” oraz budownictwem (odpowiednio: 27,1% i 15,1% dla obu powiatów łącznie).

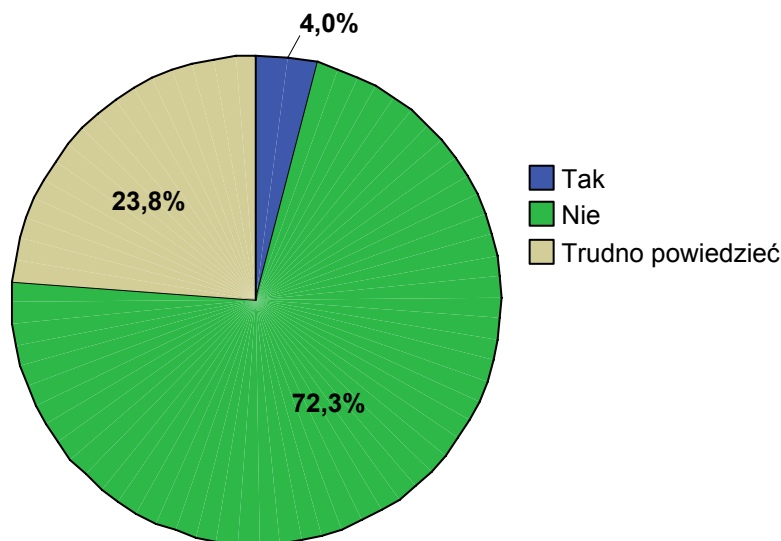
Polityka kadrowa, na którą składają się między innymi procesy doboru, jak również redukcji kadry pracowniczej) to element strategiczny każdej firmy funkcjonującej w warunkach gospodarki rynkowej. Dlatego w niniejszej analizie rynku pracy w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice szczególną uwagę poświęcono prognozom dotyczącym zwiększenia poziomu zatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy. Jedno z pytań badawczych odnosiło się do ruchów kadrowych planowanych w ciągu najbliższych 12 miesięcy: jakie plany mają badane podmioty w kwestii zwalniania oraz zatrudniania nowych pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem zapotrzebowania na pracowników powyżej 50 roku życia.

1. Stan i prognoza zatrudnienia ze szczególnym uwzględnieniem możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych po 50 roku życia

Podjęta w badaniu ilościowym identyfikacja planów kadrowych objęła określenie prognoz dotyczących redukcji zatrudnienia oraz planów dotyczących zatrudnienia nowych pracowników. Rozkład odpowiedzi odnoszący się do przewidywanej redukcji kadry pracowniczej odzwierciedla poniższy wykres kołowy.

Wykres 33. Plany zwolnienia pracowników

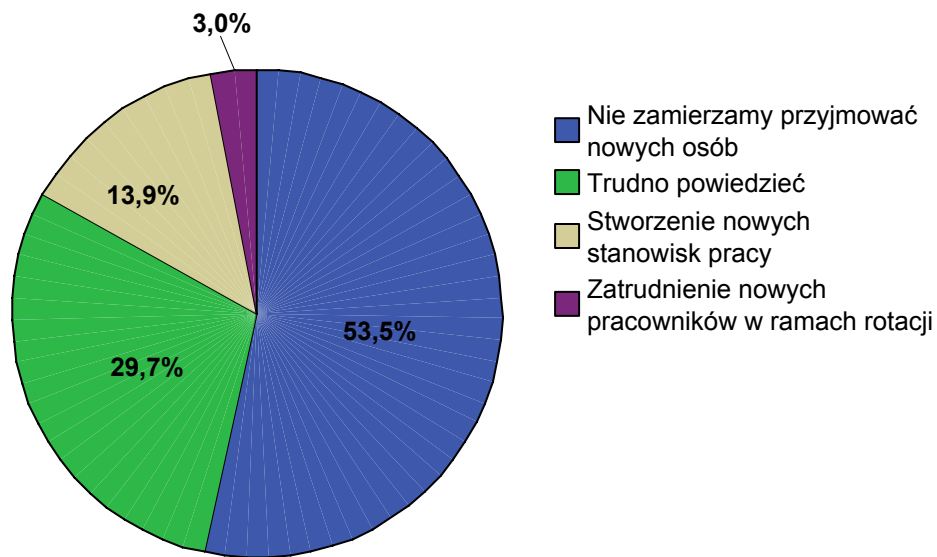
**Plany dotyczące zwolnienia pracowników
(w ciągu najbliższych 12 miesięcy)**

Okazuje się, że zdecydowana większość ankietowanych podmiotów gospodarczych (72,3%) w ciągu najbliższego roku nie zamierza zwalniać pracowników. Co należy zaznaczyć, tylko nieliczni z respondentów (4,0%) deklarowali, że w ich zakładach dojdzie do zmniejszenia liczby pracowników, ale co czwarty nie wykluczał takiej możliwości (23,8% dla odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Oznacza to, że ta ostatnia grupa pracodawców może także potencjalnie dokonywać zwolnień w ciągu najbliższych 12 miesięcy, licząc od momentu przeprowadzenia badania.

Wykres 34. Plany kadrowe na najbliższe 12 miesięcy

Plany kadrowe na najbliższe 12 miesięcy

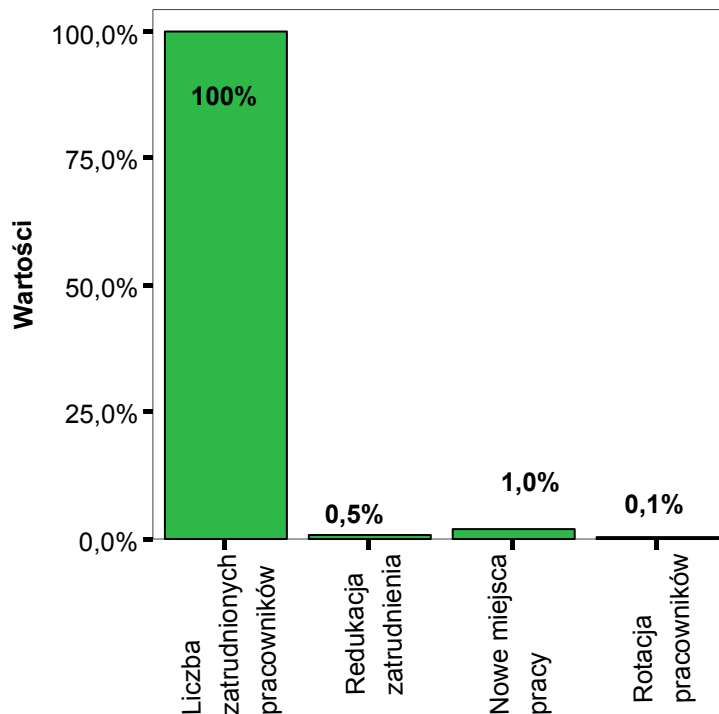

Z drugiej strony, co siódmy podmiot (13,9%) prowadzący działalność na terenie powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice zadeklarował, że w najbliższych dwunastu miesiącach zatrudni nowe osoby w ramach nowych miejsc pracy. Znacznie niższy odsetek respondentów (3,0%) planuje uzupełnić braki kadrowe w ramach rotacji na już istniejących stanowiskach. Należy jednak zaznaczyć, że ponad połowa ankietowanych (53,5%) nie przewiduje zatrudnienia nowych osób nawet w ramach rotacji, a realizacja planów w pozostałych podmiotach może napotkać na trudne do przewidzenia problemy związane ze zmieniającą się sytuacją ekonomiczną, nie tylko na lokalnym rynku, lecz zachodzącą także w skali makroekonomicznej. Co więcej, niemal co trzeci pracodawca wyraził niepewność co do swoich krótkoterminowych polityk kadrowych w tym zakresie (29,7% wskazań dla odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Są to pracodawcy niepewni swojej sytuacji rynkowej.

Zasadnicze znaczenie dla określenia prognozowanych zmian w zakresie podaży na badanym rynku pracy ma wskaźnik netto, stanowiący różnicę pomiędzy odsetkiem pracowników przewidzianych do redukcji i zatrudnienia w stosunku do ogółu pracowników.

Wykres 35. Plany kadrowe na najbliższe 12 miesięcy w stosunku do liczby zatrudnionych pracowników

**Plany kadrowe na najbliższe 12 miesięcy
w stosunku do liczby zatrudnionych pracowników**

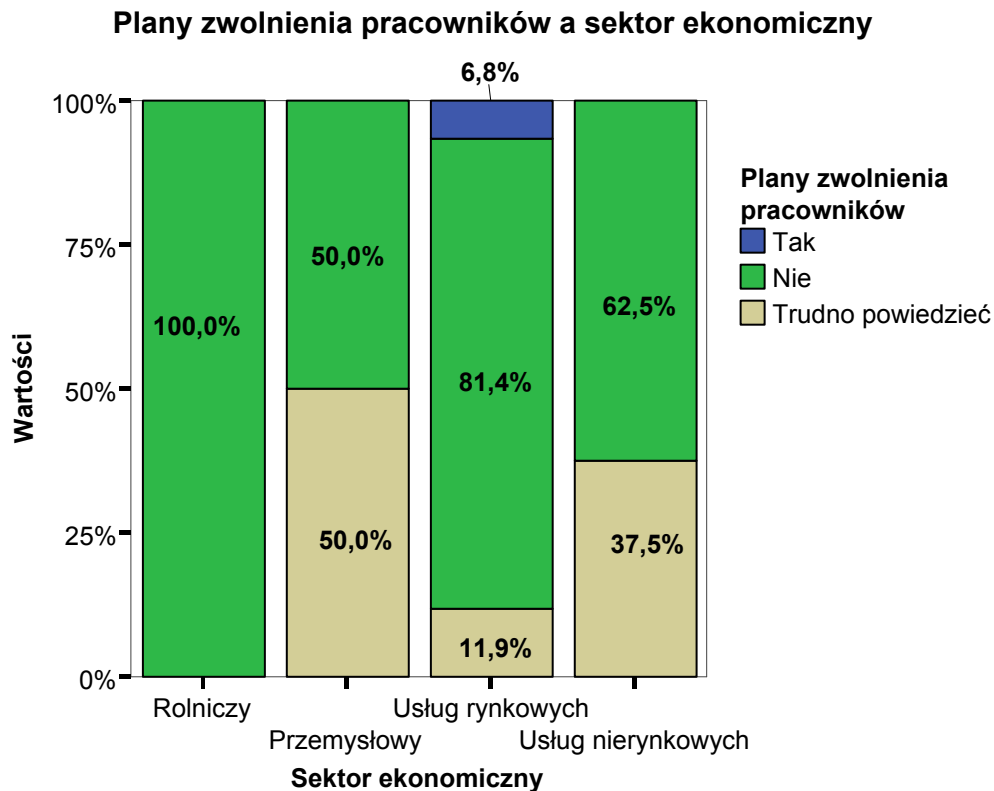
Na podstawie otrzymanych wyników ilościowych można prognozować nieznaczną poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy, ponieważ w skali najbliższego roku przyrost miejsc pracy może osiągnąć poziom zaledwie 0,5% w stosunku do ogółu zatrudnionych (1,0% przyjęć na nowo utworzone stanowiska pracy przy 0,5% zwolnień). Uwzględniając dodatkowo zatrudnienie w ramach rotacji (0,1%), można przewidywać, że w najbliższych 12 miesiącach pojawi się niespełna 0,6% nowych ofert. Oznacza to, że pomimo niekorzystnych zjawisk zewnętrznych – spowolnienia i efektów kryzysu gospodarczego – na lokalnym rynku pracy można spodziewać się niewielkiego wzrostu zatrudnienia „netto”, biorąc także pod uwagę zaplanowane rotacje.

Należy jednak zachować dużą ostrożność w interpretacji powyższych informacji i prognozowaniu na ich podstawie sytuacji na rynku pracy w obu powiatach. Trzeba pamiętać, że ankietowani pracodawcy wskazywali liczbę osób zaplanowanych do przyjęcia bez względu na formę zatrudnienia (m.in. umowy-zlecenia, umowy o dzieło, umowy na czas określony). Ponadto informacje pozostają na poziomie deklaracyjnym, który niekoniecznie przełoży się na sferę praktyki – nie ma pewności, że wszyscy pracodawcy zrealizują prognozowany wzrost zatrudnienia oraz nie nastąpią dodatkowe, nieprzewidziane redukcje. Stąd też, w okresie najbliższych dwunastu miesięcy przedstawione plany kadrowe mogą ulec nawet znacznym zmianom, zwłaszcza gdy pojawią się niekorzystne, nieprzewidywalne czynniki zewnętrzne, a sytuacja finansowa lokalnych firm ulegnie pogorszeniu.

1.1. Plany dotyczące zwolnienia pracowników

Kolejne zestawienia danych pozwolą ustalić profil podmiotów gospodarczych planujących redukcje oraz takich, które nie przewidują zwolnień pracowników. Pod uwagę wzięto takie cechy badanych podmiotów jak: sektor ekonomiczny (rolniczy, przemysłowy, usług rynkowych, usług nierynkowych), wielkość mierzona liczbą zatrudnionych pracowników oraz sektor własności.

Wykres 36. Plany zwolnienia pracowników a sektor ekonomiczny

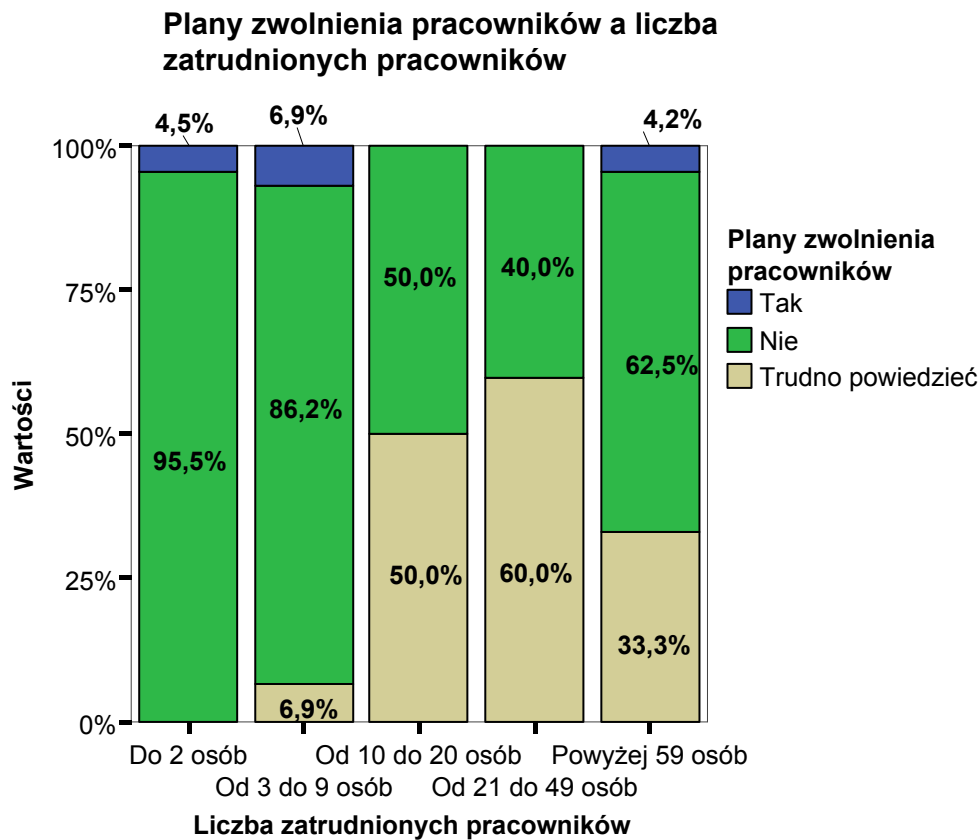

Jeśli chodzi o sektory ekonomiczne⁵⁶, plany redukcji pojawiły się wyłącznie w przedsiębiorstwach świadczących usługi rynkowe (6,8%), a według sekcji PKD są to następujące podmioty: „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych”; „działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”. Ponadto co ósmy pracodawca ze wskazanego sektora nie wyklucza redukcji kadr (11,9% „trudno powiedzieć”). Planów zwolnień pracowników nie odrzuca jednoznacznie także połowa pracodawców z sektora przemysłowego (50,0% dla „trudno powiedzieć”) oraz przeszło co trzeci ankietyowany

⁵⁶ Poszczególnym sektorom przyporządkowano odpowiednie poniższe kategorie zbliżonych dziedzin działalności gospodarczej: **Sektor rolniczy**: „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo”; **Sektor przemysłowy**: „górnictwo i wydobywanie”; „przetwórstwo przemysłowe”; „wytworzenie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”; „budownictwo”; **Sektor usługi rynkowe**: „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „transport i gospodarka magazynowa”; „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”; „informacja i komunikacja”; „działalność finansowa i ubezpieczeniowa”; „działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”; „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”; „działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”; „działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”; „pozostała działalność usługowa”. **Sektor usługi nierynkowe**: „dostawa wody; gospodarowanie odpadami i ściekami oraz działalność związana z rekultywacją”; „administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”; „edukacja”; „opieka zdrowotna i pomoc społeczna”.

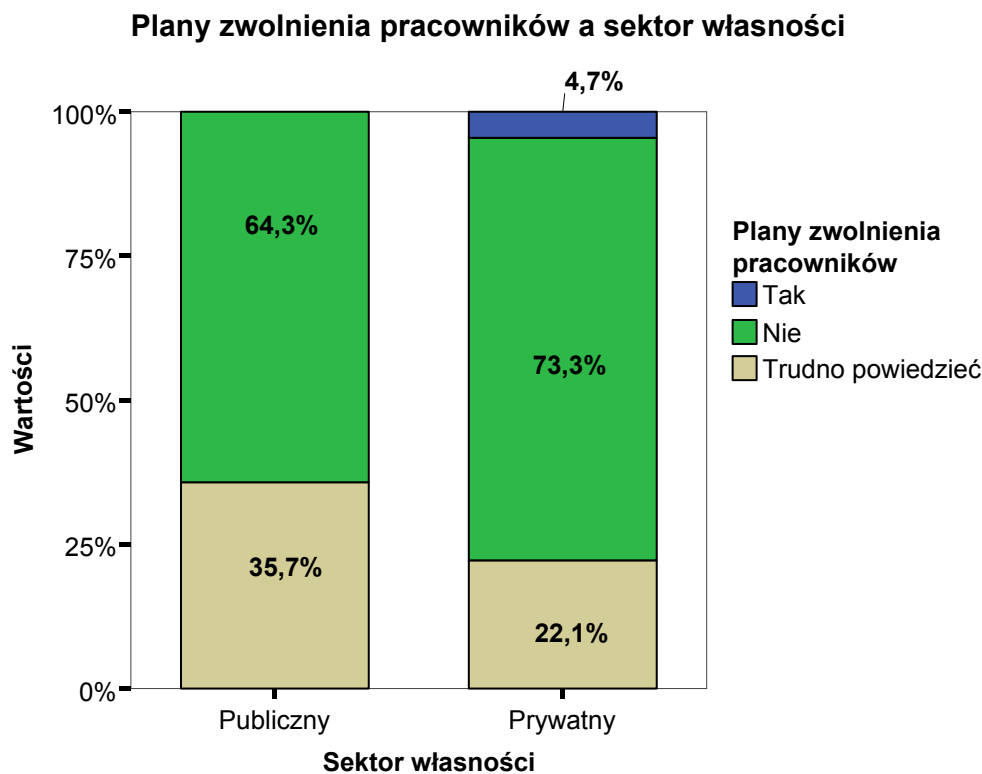
z sektora usług nierynkowych (37,5%). Jedynie w rolnictwie nie wyrażono wątpliwości w tym zakresie i można założyć, że nie dojdzie redukcji kadr.

Wykres 37. Plany zwolnienia pracowników a liczba zatrudnionych pracowników

Plany związane z redukcją zatrudnienia występują najczęściej w zakładach stosunkowo niewielkich, o liczbie pracowników mieszczącej się w przedziale od 3 do 9 osób (6,9%). Ponadto na redukcje etatów wskazała niewielka część podmiotów zatrudniających do 2 osób (4,5%) lub powyżej 59-ciu pracowników (4,2%). Natomiast zwolnienia w ogóle nie są planowane w podmiotach liczących od 10 do 49 pracowników. W tym miejscu należy zaakcentować, że co drugie przedsiębiorstwo 10-20-osobowe (50,0%) oraz większość podmiotów liczących od 21 do 49 pracowników (60,0%), a także co trzeci większy zakład pracy (33,3%) nie podał w badaniu jednoznacznej odpowiedzi. Dlatego też, w części wskazanych podmiotów gospodarczych może dojść do redukcji, jeśli wystąpią czynniki skłaniające pracodawców do podjęcia takiej decyzji kadrowych.

Wykres 38. Plany zwolnienia pracowników a sektor własności

Zwolnienia są planowane jedynie w sektorze prywatnym (4,7%) i ani jedno przedsiębiorstwo publiczne nie ujawniło takich zamierzeń. Jednakże wyniki prezentujące plany pracodawców z poszczególnych sektorów upoważniają do stwierdzenia, że w instytucjach publicznych występuje zdecydowanie wyższy poziom niepewności, co przyniesie najbliższy rok niż w firmach prywatnych. W sektorze publicznym ponad co trzeci z podmiotów (35,7%) nie ma pewności, że zachowa dotychczasowy stan zasobów kadrowych, podczas gdy co piąty z badanych zakładów prywatnych nie wyklucza zwolnień (22,1% wskazań „trudno powiedzieć”). Można przypuszczać, że taka postawa pracodawców sektora publicznego, funkcjonujących przede wszystkim dzięki dotacjom budżetowym, wynika przede wszystkim z zapowiadanych na szczeblu centralnym cięć w administracji oraz z niepewności, na ile planowane przez rząd i lokalne samorządy oszczędności przełożą się na wysokość otrzymanych środków na kolejny rok działalności.

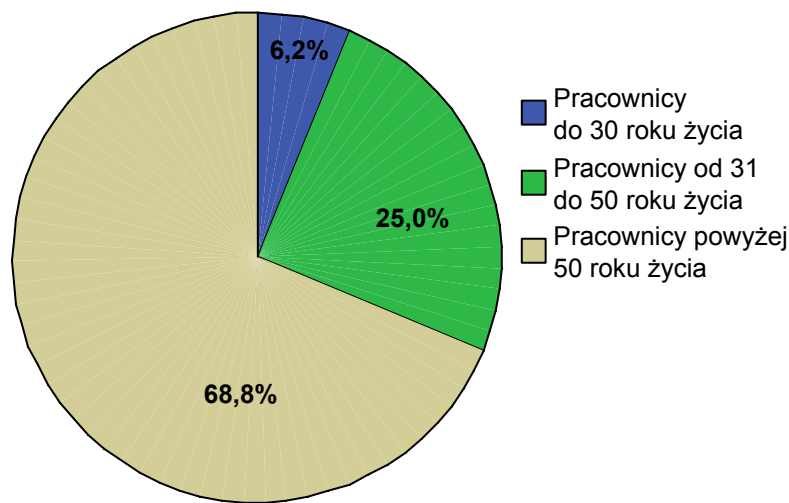
Podsumowując dane dla powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice:

- Typowe **podmiot planujące redukcje** działają w sektorze usług rynkowych; są to firmy prywatne zatrudniające od 3 do 9 lub co najwyżej 2 pracowników.
- Typowe **zakłady pracy, które nie przewidują zwolnień** pracowników działają w sferze rolnictwa lub usług nierynkowych, najczęściej w ramach publicznej formy własności; są to podmioty liczące od 10 do 49 pracowników.

Dla prognozowania sytuacji na lokalnym rynku pracy ważne jest określenie, jak przedstawia się struktura wiekowa pracowników przewidzianych do zwolnień oraz jakie stanowiska zostały przeznaczone do redukcji. Informacja na ten temat daje wskazówkę odnośnie wieku osób oraz zawodów, na które jest mniejsze zapotrzebowanie na rynku pracy, co jest cenną informacją zarówno dla urzędów pracy, zajmujących się aktywizacją zawodową (w tym osób po 50 roku życia), jak i instytucji szkoleniowych, które oferują szkolenia dla bezrobotnych zainteresowanych przekwalifikowaniem zawodowym.

Wykres 39. Struktura wiekowa osób typowanych do zwolnień

Struktura wiekowa osób typowanych do zwolnień

Należy podkreślić, że do zwolnień typowani są przede wszystkim pracownicy w wieku powyżej 50-tego roku życia (aż 68,8% redukcji) i tylko 6,2% przypadków redukcji dotyczy może pracowników do 30 roku życia. Co czwarta zatrudniona aktualnie osoba, która może utracić pracę w najbliższych dwunastu miesiącach jest w wieku od 31 do 50 lat (25,0%).

Tabela 86. Stanowiska pracy typowane do zwolnień (grupy elementarne zgodnie z KZiS)

Planowane do redukcji stanowiska pracy (grupy elementarne zgodnie z KZiS)	
	%
Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej niesklasyfikowani	62,5%
Pośrednicy w obrocie nieruchomościami	18,8%
Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi	12,5%
Sprzedawcy i demonstratorzy	6,3%
Ogółem	100,0%

Zgodnie z podziałem na grupy elementarne (wg KZiS), wśród ogółu stanowisk typowanych do zwolnień w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice większość stanowią posady zajmowane przez „operatorów maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych” (62,5% redukcji), przy czym warto zaznaczyć, że jest to efekt planów kadrowych jednej firmy. Niemal jeden na pięciu typowanych do zwolnień pracowników (18,8%) należy do grupy „pośredników w obrocie nieruchomościami”, zaś co ósmy pracuje aktualnie na stanowisku „specjalisty do spraw zarządzania zasobami ludzkimi” (12,5%). W ramach ograniczania zatrudnienia będą zwolnieni ponadto „sprzedawcy i demonstratorzy” (po 6,3%).

Analizując powyższe dane, należy jednak mieć na uwadze, iż odsetek planowanych zwolnień w stosunku do ogółu pracowników jest niewielki (0,5%), tak więc powyższe dane mają umiarkowaną moc prognostyczną.

Reasumując: w najbliższych dwunastu miesiącach **do zwolnień typowani są** przede wszystkim pracownicy w wieku powyżej 50-tego roku życia, a także osoby zajmujące posady „operatorów maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych”, „pośredników w obrocie nieruchomościami” i „specjalistów do spraw zarządzania zasobami ludzkimi”.

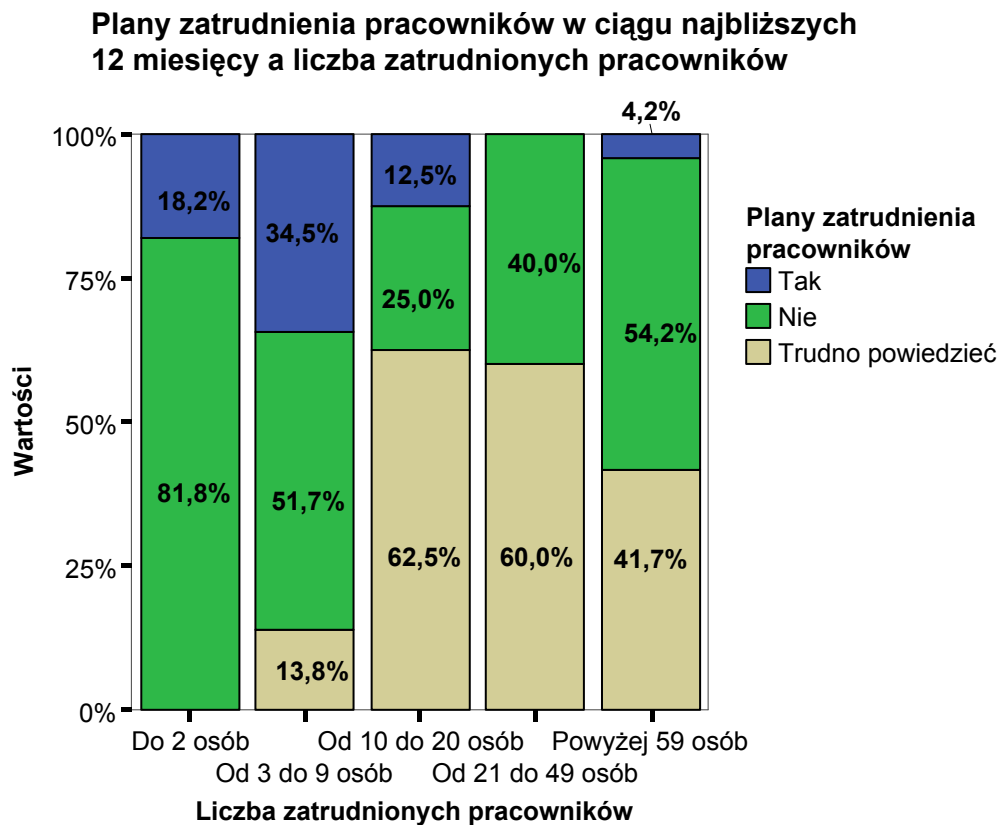
1.2. Plany dotyczące zatrudnienia nowych pracowników

Szczególnie istotne w kontekście analizowanych problemów osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia było rozpoznanie, jakie plany na najbliższy rok mają badani pracodawcy odnośnie zatrudnienia nowych członków kadr. W tym celu ankietowanym zadano pytanie, czy i na ile wzrośnie poziom zatrudnienia w badanych firmach i instytucjach. Dla uzyskania pełniejszego obrazu przewidywanych zmian ważne było uzyskanie informacji, jaka część zakładów zrealizuje swoje plany w ramach naturalnej rotacji pracowników (emerytury, renty, urlopy macierzyńskie itd.), a ile spośród nich odnotowało na tyle istotną poprawę koniunktury na swoje produkty/usługi, aby stworzyć dodatkowe stanowiska.

W trakcie badań opinie ankietowanych na temat planów zwiększenia kadry pracowniczej skorelowano z trzema istotnymi zmiennymi: wielkością firm mierzoną liczbą zatrudnionych pracowników, ich przynależnością do poszczególnych sektorów ekonomicznych oraz ulokowaniem w sektorze publicznym lub prywatnym.

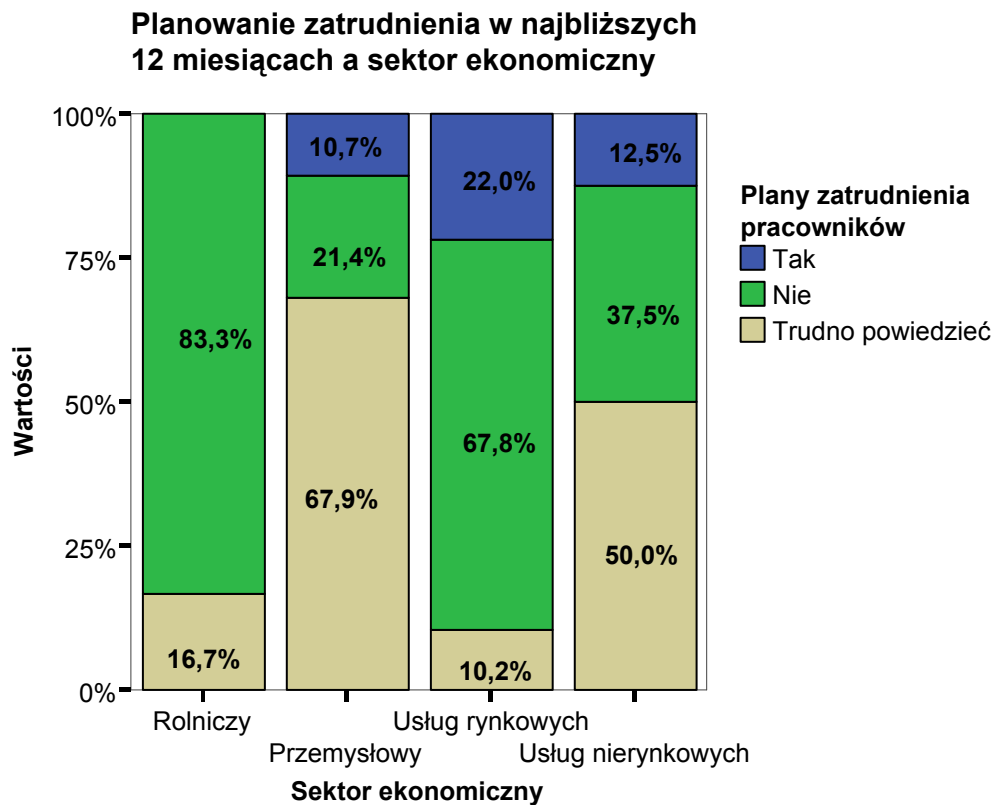
Jak wynika z przeprowadzonego badania, odsetek przedsiębiorstw deklarujących zatrudnienie nowych pracowników najwyższą wartość osiąga przy poziomie zatrudnienia od 3 do 9 pracowników, gdzie co trzeci podmiot zamierza przeprowadzić nabór (34,5%). O połowę mniej takich pracodawców odnotowano w grupie firm liczących do dwóch osób (18,2%). W grupie badanych o liczebności kadry od 10 do 20 osób obserwujemy już niższy odsetek zainteresowanych zatrudnieniem (12,5%), a jeszcze rzadziej nowe miejsca pracy utworzą przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 59 pracowników (4,2%). Ani jeden pracodawca aktualnie zatrudniający od 21 do 49 osób nie planuje naborów w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy, licząc od momentu przeprowadzenia badania.

Tabela 87. Plany zatrudnienia pracowników w ciągu najbliższych 12 miesięcy a liczba zatrudnionych pracowników

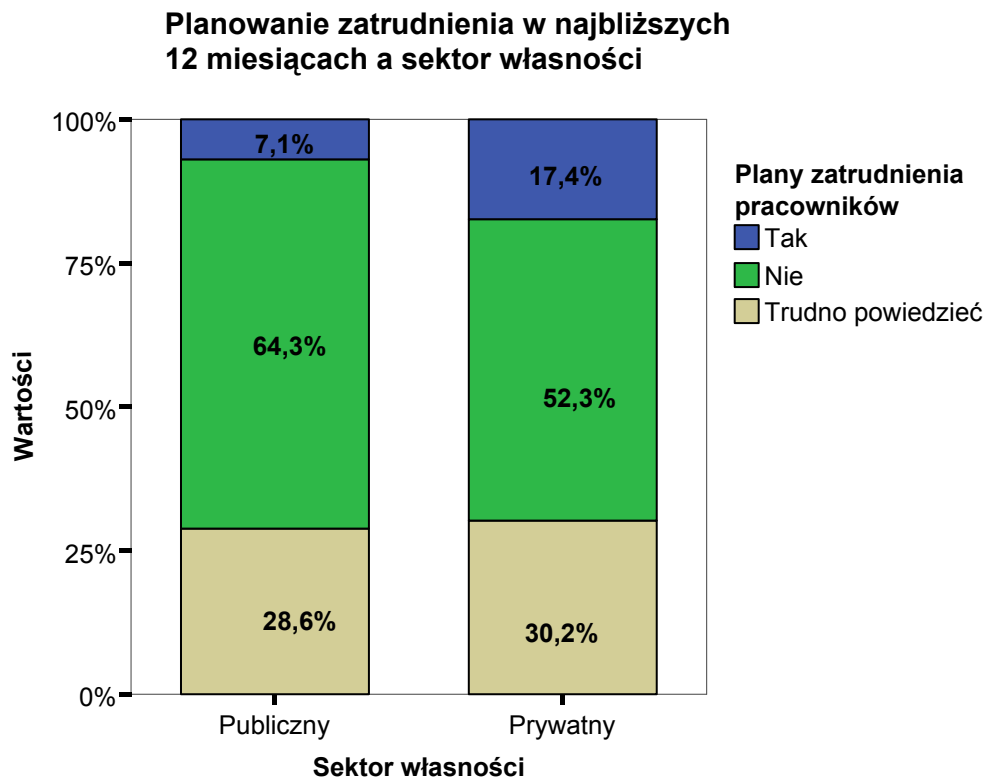
Większość przedsiębiorstw liczących od 10 do 49 pracowników nie potrafiło jednoznacznie określić, czy w najbliższym roku zatrudni nowych pracowników (60,0%-62,5% dla „trudno powiedzieć”). Ponadto, dwie piąte największych pracodawców dysponujących powyżej 59-cioosobowymi kadrami (41,7%) nie miało określonych planów kadrowych w tym zakresie. Niewykluczone zatem, że w takich podmiotach gospodarczych również będą dokonywane nabory, jeśli będą do tego odpowiednie warunki ekonomiczne.

Tabela 88. Planowanie zatrudnienia w najbliższych 12 miesiącach a sektor ekonomiczny

Biorąc pod uwagę sektor ekonomiczny, przyjęcia do pracy zdecydowanie najczęściej prognozowały przedsiębiorstwa z sektora usług rynkowych (22,0%), a ze znacznie mniejszą częstością – podmioty zajmujące się usługami nierynkowymi (12,5%) oraz działające w przemyśle (10,7%). Zgodnie z zebranymi deklaracjami, nowe stanowiska pracy nie powstaną w lokalnym rolnictwie, chociaż 16,7% badanych z tego sektora nie odrzuca takiej możliwości. Najmniej przewidywalny pod analizowanym względem okazał się sektor przemysłowy oraz usługi nierynkowe, gdzie odpowiednio od 67,9% do 50,0% ankietowanych nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Tabela 89. Planowanie zatrudnienia w najbliższych 12 miesiącach a sektor własności

Wśród podmiotów planujących w ciągu najbliższego roku przeprowadzenie naboru nowych pracowników wyraźnie większe odsetki dotyczą firm prywatnych (17,4%), a co trzeci taki pracodawca nie wyklucza tworzenia nowych miejsc pracy (30,2%). Z kolei podmioty z sektora publicznego znacznie rzadziej będą przeprowadzać rekrutację kadry (7,1%), zaś ponad co czwarty nie jest pewien, czy będzie zwiększać liczebność kadry pracowniczej (28,6% dla „trudno powiedzieć”).

Resumując: **typowy podmiot, który planuje przyjmowanie nowych pracowników** zatrudnia aktualnie od 3 do 9 pracowników, jest to firma prywatna, która działa w ramach sektora usług rynkowych.

Warto zaznaczyć, że profil typowego przedsiębiorstwa planującego zatrudnienie jest zbliżony do charakterystyki typowych zakładów pracy prognozujących redukcje kadr. Stąd wniosek, że w najbliższych dwunastu miesiącach najczęściej „ruchy kadrowe” będzie można zaobserwować w niewielkich firmach prywatnych świadczących usługi rynkowe.

Respondentom, którzy nie planują przyjęcia nowych pracowników w najbliższych dwunastu miesiącach (53,5% próby badawczej), zadano pytanie wskaźnikowe, które pozwoliło ustalić najistotniejsze bariery przy zatrudnianiu. Pytanie skierowane do respondentów brzmiało następująco: *Proszę powiedzieć, co musiałoby się zmienić, aby Państwa firma/institucja mogła zatrudnić pracowników?*

Tabela 90. Proszę powiedzieć, co musiałoby się zmienić, aby Państwa firma/instytucja mogła zatrudnić pracowników?

Proszę powiedzieć, co musiałoby się zmienić, aby Państwa firma/instytucja mogła zatrudnić pracowników?	
	%
Więcej odbiorców, większy rynek zbytu	68,8%
Bardziej stabilne otoczenie instytucjonalne (przepisy, regulacje)	21,9%
Brak potrzeby zatrudniania nowych pracowników	14,1%
Niższe podatki na działalność	6,3%
Niższe oczekiwania płacowe pracowników	3,1%
Trudno powiedzieć	3,1%
Bardziej doświadczeni ludzie do pracy	1,6%
Inne czynniki	1,6%
Polepszenie kondycji ekonomicznej firmy	1,6%
Więcej dotacji dla przedsiębiorców	1,6%
Ogółem	123,4%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Na analizowanym obszarze największą barierą rozwoju firm (a przez to zwiększania liczby lokalnych kadr) są ograniczone rynki zbytu, zbyt mała liczba odbiorców oferowanych usług lub produktów (68,8% wskazań). Ponad co piąty pracodawca z omawianej grupy stwierdził, że zatrudnianiu nowych pracowników sprzyjałoby bardziej stabilne otoczenie instytucjonalne, przepisy, regulacje prawne (21,9%), a nieliczni oczekiwali niższych podatków na działalność gospodarczą (6,3%). Co siódmy ankietowany wskazał na brak potrzeby zatrudniania nowych członków kadr (14,1%), a rzadziej akcentowano zbyt wysokie oczekiwania płacowe potencjalnych pracowników (3,1%). W pojedynczych przypadkach wymieniano brak doświadczonych kandydatów do zatrudnienia, konieczność poprawy kondycji ekonomicznej firmy czy też większą ilość dotacji dla przedsiębiorców (po 1,6%).

Główną barierą jest zatem niski poziom zapotrzebowania na usługi i towary, zbyt wąskie rynki zbytu, zapewne związane z niekorzystną sytuacją ekonomiczną ludności zamieszkującej szczególnie powiat skierniewicki, co potwierdzają przytoczone w pierwszej części raportu dane źródłowe dotyczące wysokiego udziału beneficjentów pomocy społecznej w ogóle ludności w powiecie ziemskim.

2. Diagnoza potrzeb i pożądanego profilu pracownika ze szczególnym uwzględnieniem pracowników po 50 roku życia

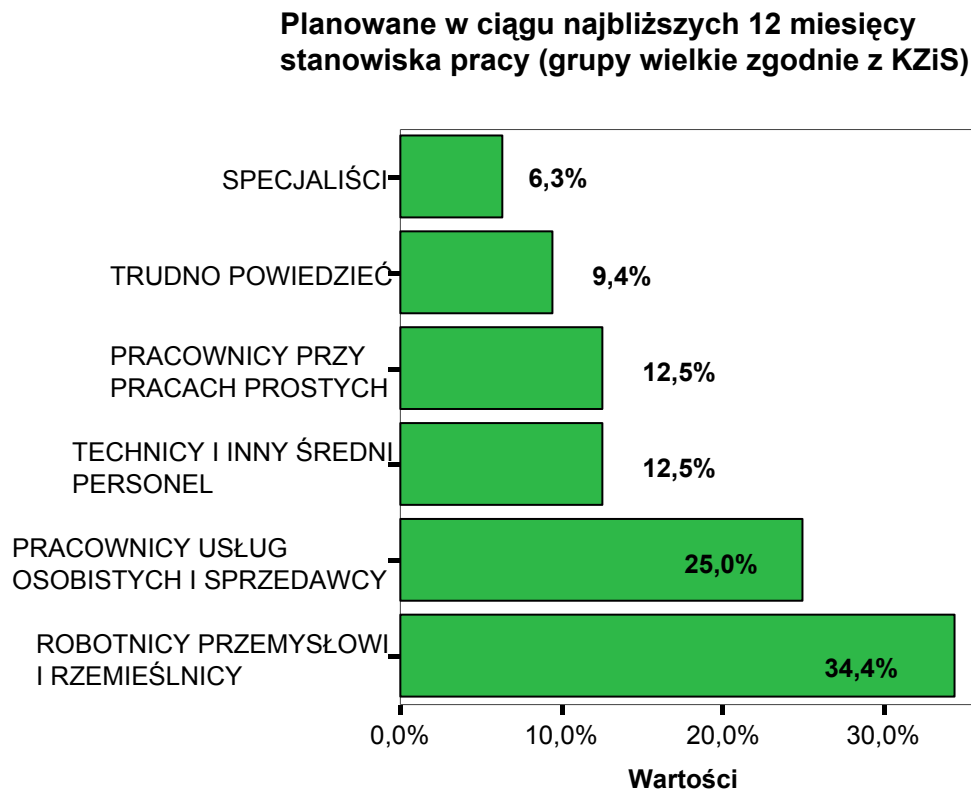
Dotychczasowa analiza obejmowała określenie skali zapotrzebowania na nowych pracowników. W tej części raportu uwaga zostanie poświęcona preferencjom pracodawców wobec kandydatów, ze szczególnym uwzględnieniem oczekiwań wobec potencjalnych pracowników w wieku powyżej 50 lat. Przedstawiona szczegółowa analiza zapotrzebowania na nowych pracowników koncentruje się na ustaleniu liczby stanowisk uruchamianych w ramach poszczególnych grup zawodowych oraz na dokładnym określeniu wymagań wobec kandydatów do zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem ich wieku.

Jak już wskazywano, tylko co siódmy podmiot (13,9%) prowadzący działalność na terenie powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice zadeklarował, że w najbliższych dwunastu miesiącach będzie zatrudniał w ramach nowych miejsc pracy. Niewielka zaś część respondentów (3,0%) będzie wymieniać członków kadry w ramach rotacji, dlatego charakterystyka stanowisk oraz wymagań wobec kandydatów oparta jest na wypowiedziach tylko tej części spośród ogółu badanych.

2.1. Gotowość do zatrudniania pracowników po 50 roku życia

Precyzyjna prognoza zmian na lokalnym rynku pracy wymaga ustalenia, jaki odsetek ankietowanych zwiększających zatrudnienie jest zainteresowany przyjęciami na poszczególne grupy stanowisk oraz jaką część stanowisk zamierzają uruchomić pracodawcy w ramach wyszczególnionych grup zawodowych.

Wykres 40. Planowane w ciągu najbliższych 12 miesięcy stanowiska pracy (grupy wielkie zgodnie z KZiS)

Według deklaracji ankietowanych, na ponad jedną trzecią wakatów będą poszukiwani „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (34,4%), a w jednym na cztery przypadki – „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” (25,0%). Co ósma planowana oferta adresowana będzie do osób zainteresowanych zatrudnieniem w charakterze „techników i innego średniego personelu” lub „pracowników przy pracach prostych” (po 12,5%). Relatywnie małe może okazać się zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy na „specjalistów” (6,3%). Co istotne, odnotowano brak zainteresowania kandydatami do podjęcia pracy na stanowiskach zaklasyfikowanych do „wyższych urzędników i kierowników”, „pracowników biurowych” lub „operatorów i monterów maszyn i urządzeń” (po 0,0%).

Z uwagi na problematykę badawczą, istotne jest także zaprezentowanie konkretnych ofert pracy, jakie pojawią się w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 12 miesiącach.

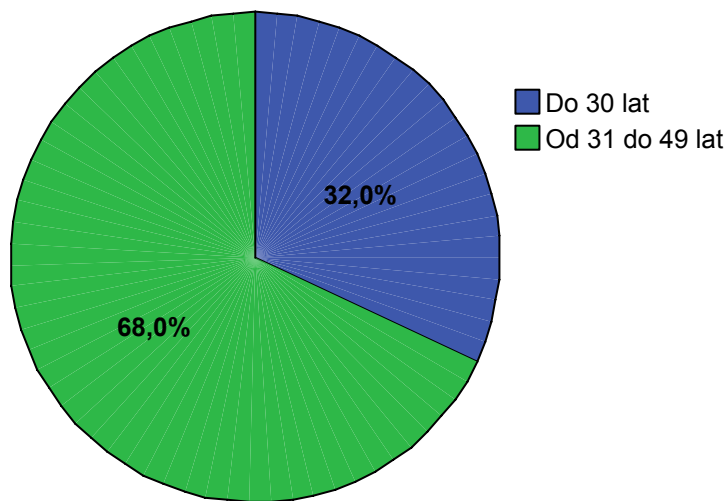
Tabela 91. Planowane w ciągu najbliższych 12 miesięcy stanowiska pracy (grupy elementarne zgodnie z KZiS)

Planowane w ciągu najbliższych 12 miesięcy stanowiska pracy (grupy elementarne zgodnie z KZiS)	
	%
Sprzedawcy i demonstratorzy	24,2%
Trudno powiedzieć	12,1%
Agenci do spraw sprzedaży - handlowcy	12,1%
Malarze budowlani i pokrewni	9,1%
Spawacze i pokrewni	9,1%
Ślusarze i pokrewni	9,1%
Ładowacze nieczystości	9,1%
Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi	6,1%
Betoniarze	3,0%
Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	3,0%
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	3,0%
Ogółem	100,0%

Z zebranego materiału empirycznego wynika, że co czwarta propozycja może dotyczyć zatrudnienia na stanowiskach z grupy elementarnej „sprzedawców i demonstratorów” (24,2%). O połowę mniejsza liczba ofert będzie zaadresowana do „agentów do spraw sprzedaży – handlowców” (12,1%). Z kolei co jedenaste z zaplanowanych do objęcia stanowisk przeznaczono dla: „malarzy i pokrewnych”, „spawaczy i pokrewnych”, „ślusarzy i pokrewnych” lub „ładowaczy nieczystości” (po 9,1% wakatów). W dalszej kolejności respondenci będą poszukiwać „specjalistów do spraw zarządzania zasobami ludzkimi” (6,1%), a także – nieco o połowę mniejszą liczbę „betoniarzy”, „cieśli, stolarzy budowlanych i pokrewnych” oraz „robotników pomocniczych w budownictwie ogólnym” (po 3,0%). Na pozostałych, nieokreślonych przez pracodawców posadach znajdzie zatrudnienie w sumie 12,1% ogółu nowoprzyjętych.

Wykres 41. Preferowany wiek kandydata

Preferowany wiek kandydata

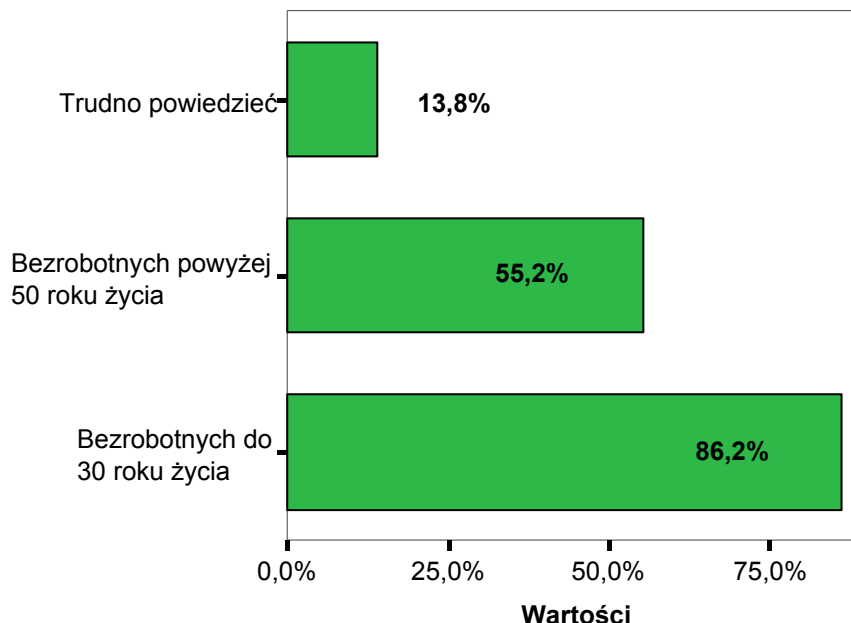

Z badań nad lokalnymi pracodawcami wynika, że w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy w ogóle nie brani będą pod uwagę kandydaci w wieku 50 lat i starsi. Jest to zatem grupa wyraźnie defaworyzowana na lokalnym rynku pracy. Zdecydowana większość nowych miejsc pracy (68,0%) będzie adresowana do pracowników, których wiek mieści się w przedziale od 31 do 49 lat, zaś osoby w wieku do 30 lat mają szansę na obsadzenie co trzeciego z wakatów (32,0%), jakie mogą pojawić się na rynku pracy w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice. Analiza, odnosząca się do preferencji wiekowych, uprawnia zatem do stwierdzenia, że preferowani są kandydaci w wieku od 31 do 49 lat, a niewielkie szanse na zatrudnienie mają osoby w wieku powyżej 50 lat.

W toku badań ilościowych pracodawcom planującym zwiększanie poziomu zatrudnienia oddzielnie zadano pytanie o preferowane kategorie wiekowe osób bezrobotnych ubiegających się o wakaty. Pytanie wskaźnikowe brzmiało następująco: *Proszę powiedzieć, którą z wymienionych kategorii osób bezrobotnych mogliby Państwo zatrudnić na tym stanowisku przy wsparciu PUP?*

Wykres 42. Gotowość do zatrudnienia wybranych kategorii osób bezrobotnych

Proszę powiedzieć, którą z wymienionych kategorii osób bezrobotnych mogliby Państwo zatrudnić na tym stanowisku przy wsparciu PUP?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Co warto zaakcentować, bezrobotni w wieku powyżej 50 lat mają szansę na zatrudnienie jedynie przy wsparciu ze strony PUP (55,2% prognozowanych wakatów), ale większa była gotowość do zatrudnienia subwencjonowanego osób poniżej 30 roku życia (86,2% wakatów). W co siódmym przypadku nie udzielono jednoznacznej odpowiedzi (13,8%). Zaprezentowane dane ujawniają ważną prawidłowość – ankietowani pracodawcy są gotowi do zatrudnienia osób bezrobotnych po 50 roku życia jedynie przy wsparciu Powiatowego Urzędu Pracy. Brak pomocy ze strony PUP może się okazać istotną barierą przy zatrudnianiu tej kategorii osób bezrobotnych.

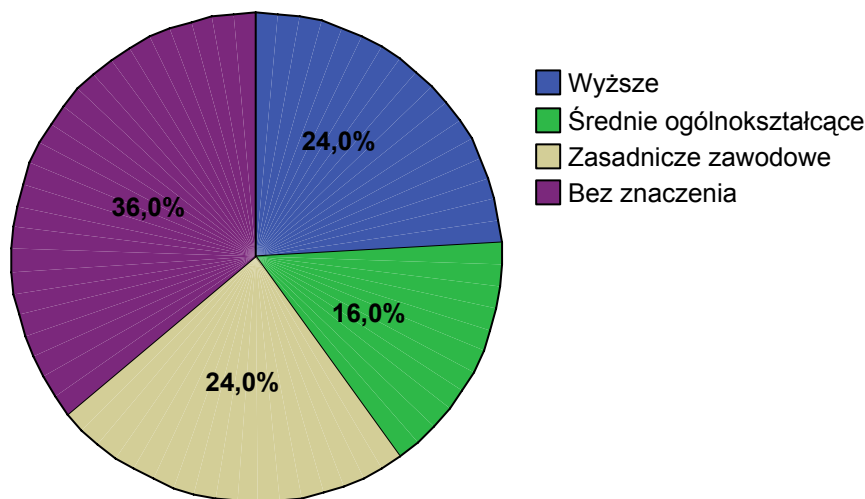
2.2. Wymagania stawiane kandydatom do zatrudnienia

Kolejnym istotnym elementem analizy lokalnego rynku pracy jest określenie wymagań stawianych kandydatom do zatrudnienia. Identyfikacja oczekiwań przedsiębiorców koncentruje się wokół następujących zagadnień:

- ✓ wymagań dotyczących poziomu wykształcenia kandydata do zatrudnienia;
- ✓ wymaganych dodatkowych umiejętności i uprawnień;
- ✓ ukończonych szkoleń;
- ✓ znajomości języków obcych;
- ✓ umiejętności obsługi komputera;
- ✓ minimalnego doświadczenia zawodowego kandydatów do pracy;
- ✓ preferowanej płci kandydatów;
- ✓ wymagań płacowych.

Wykres 43. Wymagany poziom wykształcenia

Wymagany poziom wykształcenia

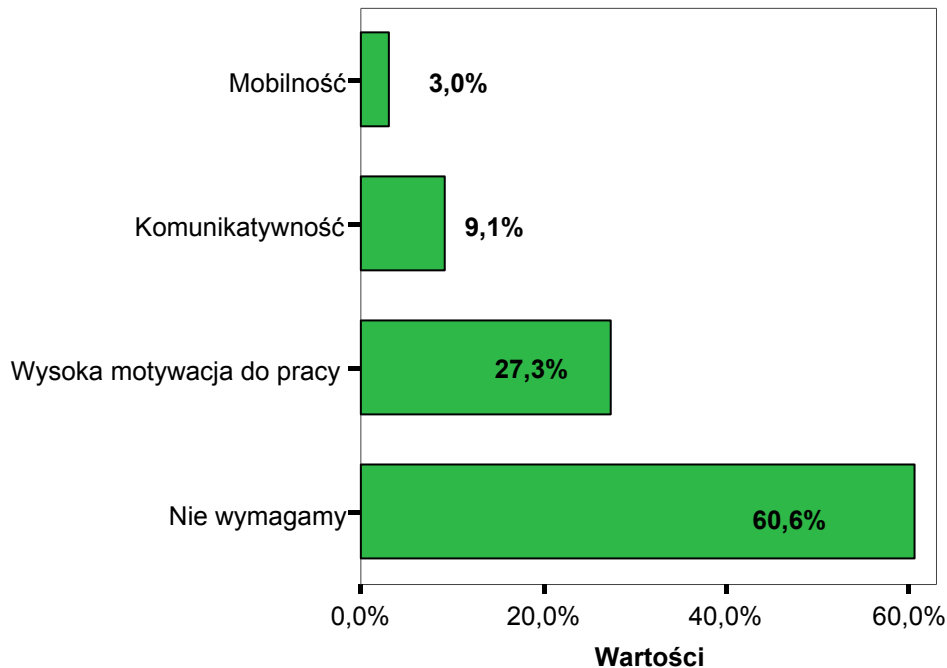
Na podstawie uzyskanych danych ilościowych, można zauważyć, że przewidywany najwyższy popyt na pracowników będzie równie wysoki dla osób z wykształceniem wyższym, jak i zasadniczym zawodowym (po 24,0% wakatów). Do kandydatów legitymujących się wykształceniem średnim ogólnokształcącym będzie skierowana co szósta oferta pracy (16,0%). Natomiast co trzecią nową posadę (36,%) może obsadzić osoba o dowolnym poziomie kwalifikacji, w tym zapewne także z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Powyższe informacje są szczególnie ważne dla osób zainteresowanych dostosowaniem programów szkolnych do wymogów i oczekiwań rynku oraz tych instytucji i organizacji, które zajmują się przygotowaniem absolwentów i osób bezrobotnych do aktywnego poszukiwania pracy.

W trakcie badań dopytano pracodawców, jakim poziomem wykształcenia winni legitymować się kandydaci do obsady poszczególnych grup stanowisk. Dla osób o dowolnych kwalifikacjach przeznaczono wyłącznie planowane miejsca pracy z kategorii „robotników przemysłowych i rzemieślników”. Połowa zatrudnianych absolwentów zasadniczych szkół zawodowych obejmie stanowiska „pracownika usług osobistych i sprzedawcy”, a co trzeci zajmie posadę robotniczą. Trzech na czterech kandydatów po liceum ogólnokształcącym

zostanie zatrudnionych w charakterze „pracowników usług osobistych i sprzedawców”, zaś pozostali – jako specjaliści. Ankietowani pracodawcy będą oczekiwać kwalifikacji na poziomie wyższym przede wszystkim przy obsadzie stanowisk zaklasyfikowanych do grupy „technicy i inny średni personel”.

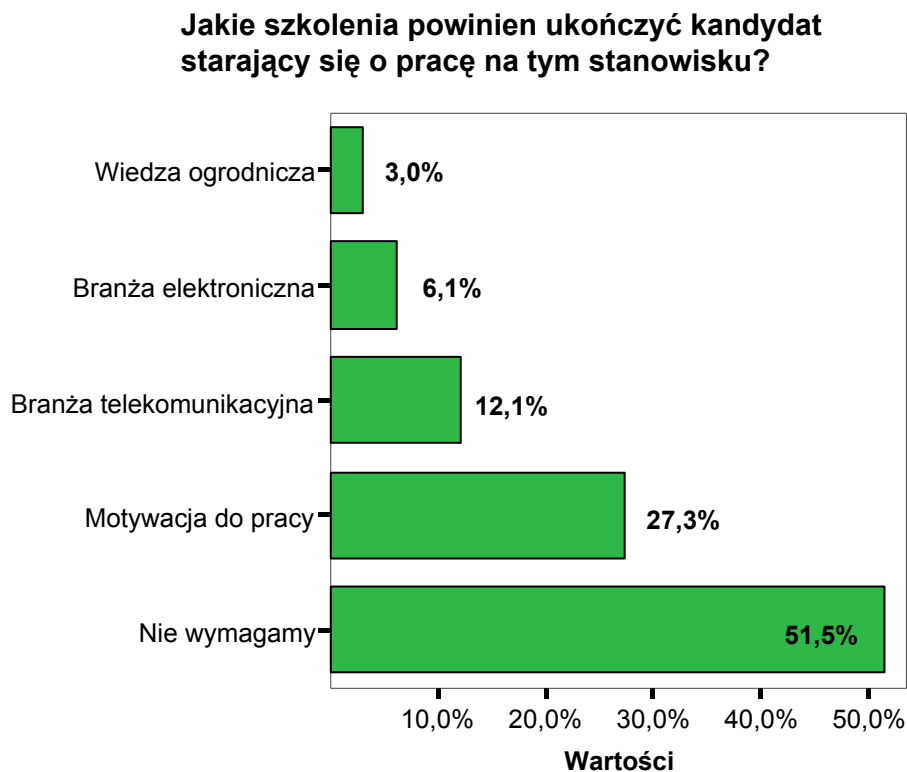
Wykres 44. Wymagane inne umiejętności i uprawnienia

Wymagane od kandydatów inne umiejętności i uprawnienia

Analiza danych wskazuje, że przy obsadzie większości nowo tworzonych miejsc pracy (60,0%) pracodawcy nie będą wymagali od kandydatów dodatkowych uprawnień i umiejętności. W co czwartym przypadku oczekiwanym atrybutem kandydatów będzie wysoka motywacja do pracy (27,3%), a rzadziej wskazywano na komunikatywność (9,1%) lub mobilność (3,0%).

Wykres 45. Jakie szkolenia powinien ukończyć kandydat starający się o pracę na tym stanowisku?

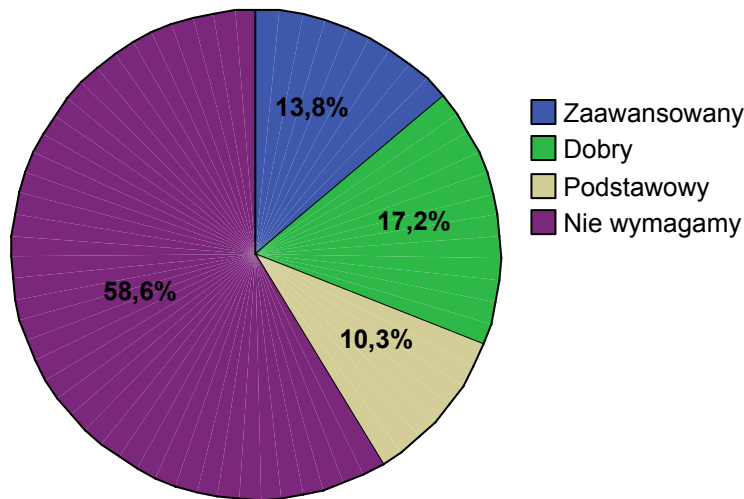
Jeśli chodzi o oczekiwania pracodawców odnośnie szkoleń, jakie powinny ukończyć osoby aspirujące do zatrudnienia na oferowanych miejscach pracy, ponad połowa nowo zatrudnionych (51,5%) nie będzie musiała legitymować się ukończeniem jakiegokolwiek kursu. Nieco ponad co czwarta z decyzji o przyjęciu kandydata (27,3%) będzie uwarunkowana posiadaniem przeszkolenia z zakresu motywacji do pracy. Z jeszcze mniejszą częstością warunkiem zatrudnienia będzie ukończenie kursu z branży telekomunikacyjnej (12,1%), z branży elektronicznej (6,1%) lub z zakresu wiedzy ogrodniczej (3,0%).

Przy identyfikacji najbardziej pożądanego profilu kandydatów do pracy zwrócono uwagę także na wymagania pracodawców odnoszące się do posiadanych przez potencjalnych pracowników umiejętności i kwalifikacji w zakresie znajomości języków obcych oraz obsługi komputera.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, ankietowani pracodawcy w ogóle nie oczekują od kandydatów do pracy znajomości żadnego z języków obcych. W trakcie wywiadów pracodawców dopytywano o wymagany poziom znajomości następujących języków obcych: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego oraz innego języka obcego. W przypadku wszystkich oferowanych stanowisk pracy, żaden pracodawca nie wymaga od kandydatów takich kompetencji.

Wykres 46. Wymagany stopień umiejętności obsługi komputera

**Wymagany stopień obsługi komputera
(podstawy MS Office oraz Internet)**

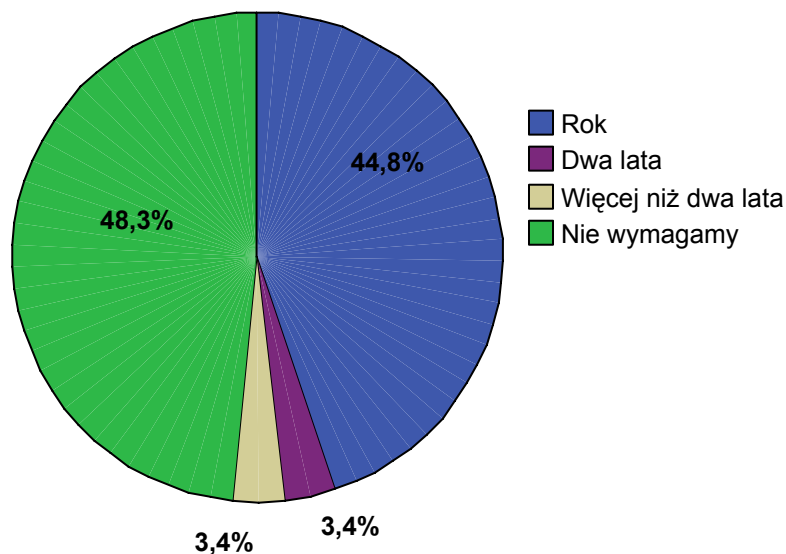
Z kolei biorąc pod uwagę umiejętności obsługi komputera, ponad połowa przyszłych pracowników (58,6%) nie będzie musiała posiadać umiejętności obsługi komputera, co można tłumaczyć istniejącym na rynku relatywnie dużym zapotrzebowaniem na stanowiska robotnicze, w przypadku których istotną rolę odgrywają z reguły inne kompetencje. Niewiele ponad jeden na siedmiu kandydatów powinien obsługiwać komputer w stopniu zaawansowanym (13,8%), a nieco częściej na dobrym poziomie (17,2%). Od pozostałych nowo zatrudnionych pracodawcy oczekiwać będą opanowania obsługi komputera w stopniu podstawowym (10,3%).

Umiejętność obsługi komputera w stopniu zaawansowanym będzie wymagana wyraźnie częściej od kandydatów legitymujących się wyższym poziomem wykształcenia, natomiast zatrudniane osoby ze dyplomami szkół średnich ogólnokształcących powinny opanować tę umiejętność najczęściej na dobrym poziomie. Co drugi nowy pracownik z wykształceniem zasadniczym zawodowym powinien znać podstawy obsługi komputera, a od pozostałych nie będzie się tego wymagać. Poza tym, na wakatach, przy których obsadzeniu nie będzie miał znaczenia poziom wykształcenia, pracodawcy również w ogóle nie będą oczekiwać omawianych umiejętności.

Czynnikiem determinującym przyjęcie do pracy może okazać się posiadane przez kandydata do zatrudnienia doświadczenie zawodowe na podobnym stanowisku pracy.

Wykres 47. Minimalne doświadczenie zawodowe

Minimalne doświadczenie zawodowe

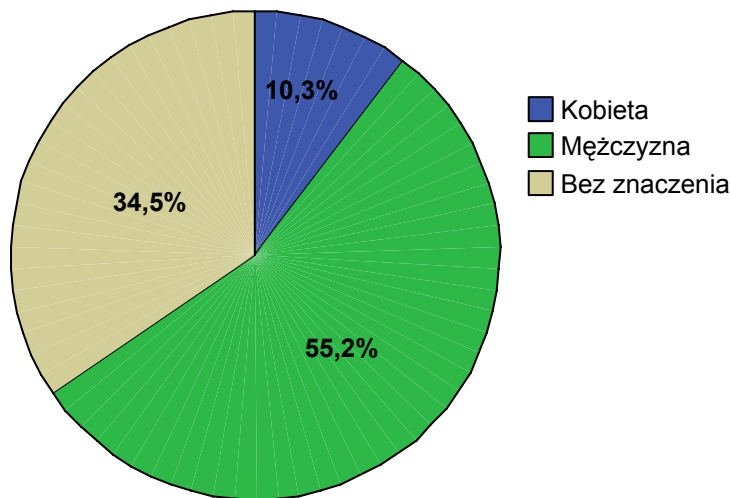

Wbrew potocznym opiniom, pracodawcy deklarowali, że niemal połowa nowo zatrudnionych (48,3%) nie będzie musiała posiadać jakiegokolwiek stażu pracy. Przy obsadzie ponad dwóch piątych wakatów (44,8%) ankietowani wymagać będą od kandydatów minimum rocznego doświadczenia zawodowego. Nikły odsetek nowozatrudnionych powinien posiadać co najmniej dwuletnią praktykę zawodową (w sumie 6,8%). Co warto podkreślić, znaczne doświadczenie zawodowe nie będzie istotnym atutem przy ubieganiu się o lokalne wakaty, co zapewne jest związane z preferowaniem młodszych osób, z konkretnymi umiejętnościami niezbędnymi do zajęcia danego stanowiska pracy.

Szeroko dyskutowana jest kwestia oczekiwań pracodawców w zakresie płci kandydatów do zatrudnienia. Wielokrotnie mówi się wręcz o dyskryminacji kobiet na polskim rynku pracy. Podczas badań sprawdzono, w jakim stopniu powyższa teza znajduje potwierdzenie na lokalnym rynku pracy w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice.

Wykres 48. Preferowana płeć kandydata

Preferowana płeć kandydata

Okazuje się, że przy obsadzie około jednej trzeciej planowanych stanowisk (34,5%) pracodawcy nie przywiązują wagi do płci potencjalnego pracownika i dopuszczają możliwość zatrudnienia zarówno mężczyzn, jak i kobiet. W większości przypadków dla ankietowanych płeć miała znaczenie (w sumie 65,5%), przy czym ponad pięciokrotnie częściej preferowani byli mężczyźni (55,2%) niż kobiety jako potencjalne pracownice (10,3%). Prezentowane wyniki wyraźnie potwierdzają tezę o dyskryminacji kobiet na lokalnym rynku pracy, co jest zjawiskiem typowym, porównywalnym z sytuacją obserwowaną w wielu innych regionach i powiatach w Polsce.

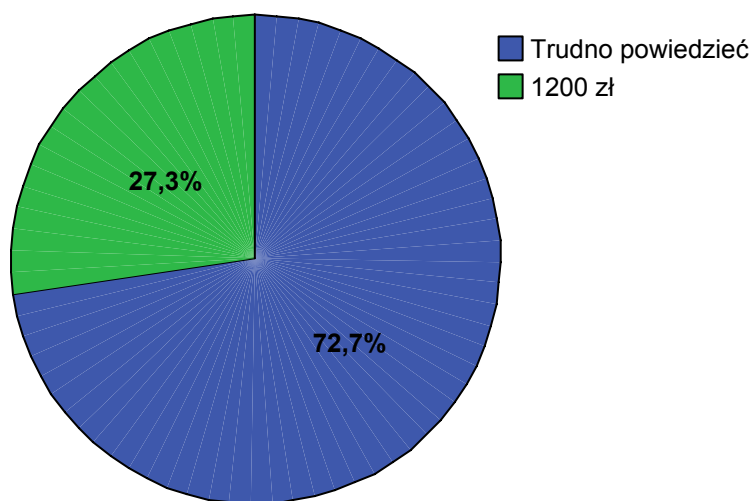
Pracodawcy nierzadko usprawiedliwiają swoje sprzeczne z prawem pracy preferencje obiektywnie „męskim” lub „żeńskim” charakterem stanowiska (np. z jednej strony – górnik, operator sprzętu ciężkiego, kierowca, a z drugiej – krawcowa, przedszkolanka, pielęgniarka). Stąd też, w badaniach ilościowych ustalano, w jaki sposób preferencje pracodawców dotyczące płci kandydatów do zatrudnienia są powiązane z typem oferowanych stanowisk w podziale na grupy wielkie zawodowe.

Zgodnie z deklaracjami respondentów, szczególne zapotrzebowanie na mężczyzn występować będzie przy obsadzie stanowisk zakwalifikowanych do grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” oraz do „pracowników przy pracach prostych”, gdzie kobiety praktycznie nie mają szans na znalezienie posady. Z kolei kobiety będą bardziej preferowane wśród kandydatów na stanowiska „pracowników usług osobistych i sprzedawcy”. Co drugi wakat dla tej kategorii pracowników będzie jednak dostępny dla kandydatów obu płci. Poza tym, zarówno kobiety jak i mężczyźni będą mogli ubiegać się o wszystkie nowe posady specjalistów i „techników i innego średniego personelu”.

Ostatnim z badanych elementów były wymagania płacowe potencjalnych pracowników. Ankietowanych przedsiębiorców zapytano, jakie będą oferować wynagrodzenie netto kandydatom do zatrudnienia.

Wykres 49 Oferowane wynagrodzenie netto

Oferowane wynagrodzenie netto

Warto podkreślić, że zdecydowana większość respondentów nie udzieliła odpowiedzi na pytanie dotyczące oferowanych wynagrodzeń netto dla nowych pracowników (72,7% dla „trudno powiedzieć”). Natomiast osoby zajmujące ponad co czwarte stanowisko mogą liczyć na wynagrodzenie netto około 1200 złotych, czyli bliskie płacy minimalnej, która w 2013 roku wynosi 1181,38 zł, netto⁵⁷. Z danych tych można wnioskować, że oczekiwania płacowe kandydatów do pracy w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice nie mogą być zbyt wygórowane.

3. Gotowość pracodawców do współpracy z PUP w ramach programu specjalnego skierowanego do osób bezrobotnych po 50 roku życia

W kolejnym rozdziale przedstawione zostaną wyniki badań prezentujące gotowość pracodawców do współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Skierniewicach w ramach programu specjalnego adresowanego do osób bezrobotnych po 50 roku życia. Zaprezentowane zostaną również preferowane przez pracodawców formy wsparcia oraz zidentyfikowane bariery utrudniające zatrudnianie tej kategorii osób bezrobotnych.

3.1. Zainteresowanie pracodawców współpracą z PUP oraz preferowane formy wsparcia

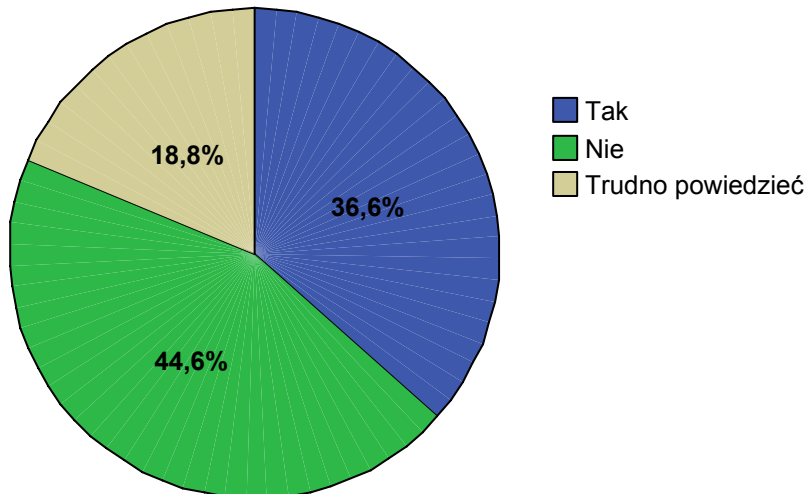
Badanych pracodawców dopytano o gotowość do partycypowania w programie dla osób bezrobotnych po 50 roku życia zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego. Pytanie wskaźnikowe zadane respondentom brzmiało następująco: *Czy była(a)by Pan(i), w ciągu najbliższych 12 miesięcy, zainteresowany(a) partnerstwem/*

⁵⁷ Za: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, <http://zus.pox.pl/zus/wzrosnie-placa-minimalna.html>.

współpracą z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego skierowanego dla osób bezrobotnych po 50 roku życia?

Wykres 50. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych po 50 roku życia

Czy był(a)by Pan(i), w ciągu najbliższych 12 miesięcy, zainteresowany(a) partnerstwem/współpracą z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego skierowanego dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia?

W badaniach przeprowadzonych w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice tylko mniejszość (36,6%) ankieterowanych pracodawców wyraziła gotowość do podjęcia współpracy z PUP w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Należy jednak zaakcentować, że wśród pozostałych badanych, niemal co piąty nie wykluczył takiej celowej kooperacji z urzędem pracy (18,8% dla „trudno powiedzieć”), a ponad dwie piąte pracodawców odmówiło udziału w programie (44,6%).

W trakcie przeprowadzonych badań ilościowych, pracodawców chętnych do uczestnictwa w omawianym programie specjalnym dopytano o preferowane formy wsparcia ze strony PUP w Skierniewicach.

Tabela 92. Preferowane przez pracodawców formy wsparcia

Jakie formy wsparcia mógłby zaproponować Państwu PUP w Skierniewicach, aby byli Państwo gotowi zatrudnić w ciągu najbliższych 12 miesięcy osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia?	
	%
Trudno powiedzieć	54,1%
Refundacja kosztów doposażenia, wyposażenia stanowisk pracy	24,3%
Staż	21,6%
Refundacja wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych	18,9%
Przeszkolenie pod kątem potrzeb pracodawcy	13,5%
Pośrednictwo pracy	10,8%
Prace społecznie użyteczne	5,4%
Roboty publiczne	5,4%
Praktyczna nauka zawodu dorosłych	2,7%
Ogółem	156,8%

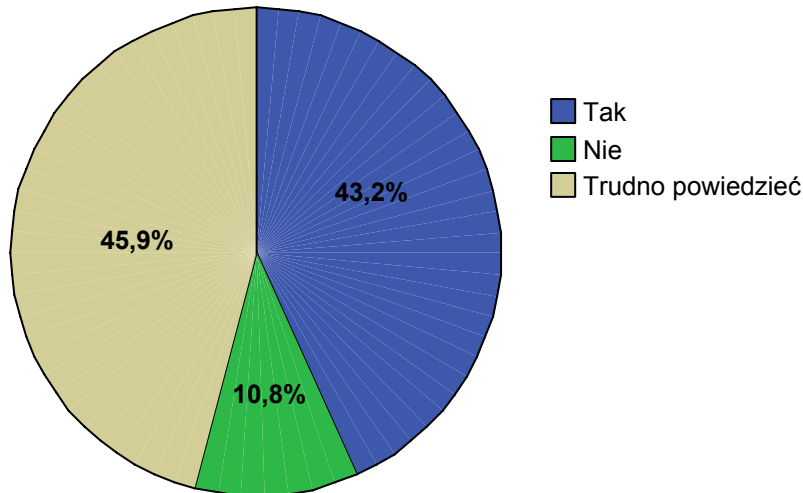
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Trzeba zaakcentować, że ponad połowa badanych przedsiębiorców gotowych do kooperacji nie potrafiła wskazać preferowanych form wsparcia w ramach programu specjalnego dla osób powyżej 50 roku życia (54,1% dla „trudno powiedzieć”). Ten wynik może świadczyć o braku dostatecznej wiedzy lokalnych pracodawców na temat możliwości wspierania zatrudnienia osób bezrobotnych ze strony urzędu pracy. W pozostałych przypadkach, największe zainteresowanie dotyczyło „refundacji kosztów doposażenia, wyposażenia stanowisk pracy” (23,4%), „staży” (21,6%) oraz „refundacji wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych” (18,9% wskazań). Nieco mniejsze zainteresowanie dotyczyło „przeszkolenia pod kątem potrzeb pracodawcy” (13,5%) oraz tradycyjnego „pośrednictwa pracy” (10,8%). Inne wymienione instrumenty wskazywał co najwyżej jeden na dwadziestu pracodawców skłonnych do kooperacji i były to: „prace społecznie użyteczne” (5,4%), „roboty publiczne” (5,4%), a także „praktyczna nauka zawodu dorosłych” (2,7%).

Lokalnych przedsiębiorców z analizowanej grupy dopytano o to czy po udzielonym wsparciu ze strony PUP, zamierzają zatrudnić osoby powyżej 50 roku życia. Badano zatem prognozowaną trwałość zakładanych rezultatów projektu po jego zakończeniu.

Wykres 51. Gotowość do zatrudnienia skierowanego bezrobotnego po 50 roku życia

Proszę powiedzieć, czy po w/w formie/formach wsparcia z PUP, zamierza Pan(i) zatrudnić skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia?

Około dwie piąte pracodawców gotowych do podjęcia współpracy z PUP zadeklarowało chęć późniejszego zatrudnienia skierowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia (43,2%), a nieco większa liczba nie wykluczyła takiej możliwości (45,9% dla „trudno powiedzieć”). Co jedenasty respondent z tej grupy przyznał jednak, że nie przewiduje przyjęcia takiego pracownika (10,8%).

Pracodawców, którzy skorzystaliby ze wsparcia z PUP, a jednak nie zamierzają później zatrudniać bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat (4 osoby), zapytano o powody takiej decyzji. Dwóch respondentów prowadzących działalność w sferze administracji publicznej zwróciło uwagę na „odgórne regulacje” oraz unormowania prawne dotyczące jednostek samorządu terytorialnego, gdzie przyjmowanie nowych pracowników odbywa się w ramach ustalonych „odgórnych” zasad. Pozostałe dwie osoby uchyliły się od odpowiedzi, wskazując na „trudno powiedzieć”.

3.2. Bariery utrudniające zatrudnianie osób bezrobotnych po 50 roku życia

Do grupy respondentów, którzy wyrazili brak gotowości udziału w programie wspierającym zatrudnianie bezrobotnych po 50 roku życia (10,8% całej próby) skierowano pytanie na temat przyczyn braku zainteresowania podjęciem współpracy z PUP.

Tabela 93. Dlaczego nie jest Pan(i) zainteresowany(a) współpracą z PUP w ramach programu specjalnego skierowanego dla osób bezrobotnych powyżej 50 życia

Proszę powiedzieć, dlaczego nie jest Pan(i) zainteresowany(a) współpracą z PUP w ramach programu specjalnego skierowanego dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia?	
	%
Mała ilość zleceń	21,6%
Niechęć do współpracy z PUP	13,5%
Zła kondycja ekonomiczna firmy/branży	13,5%
Brak możliwości przyjęcia nowych osób ze względu na optymalną wielkość	13,5%
Praca fizyczna wymagająca dobrej kondycji fizycznej	13,5%
Ze względu na konieczność późniejszego zatrudnienia skierowanej osoby bezrobotnej	8,1%
Idea firmy rodzinnej	8,1%
Niechęć do zatrudniania osób starszych	5,4%
Nieodpowiednia praca dla osób starszych, wymagająca precyzji	5,4%
Negatywne doświadczenia ze stażystami	2,7%
Niskie obroty firmy	2,7%
Brak specjalistycznych kwalifikacji u osób bezrobotnych	2,7%
Negatywne doświadczenia we współpracy z PUP	2,7%
Nieodpowiednia praca dla osób starszych, wymagająca odpowiedniej prezencji	2,7%
Ogółem	116,2%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Pracodawcy niechętni do kooperowania z PUP w ramach programu specjalnego wskazywali przede wszystkim na **bariery zewnętrzne** wobec osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat. Najczęściej akcentowano trudności ekonomiczne związane z małą ilością zleceń (21,6%), a także niekorzystną kondycję ekonomiczną badanej firmy (13,5%), rzadziej niskie obroty tego podmiotu (2,7%). Zła sytuacja ekonomiczna w sposób istotny ogranicza możliwości przyjęcia nowych osób, ale zwracano także uwagę, że aktualna liczba pracowników jest optymalna, więc nie ma potrzeby przyjmowania nowych osób (13,5%). Dla części badanych barierą okazała się idea prowadzenia firmy rodzinnej, która ogranicza możliwości przyjmowania „obcych pracowników” – osób z zewnątrz (8,1%).

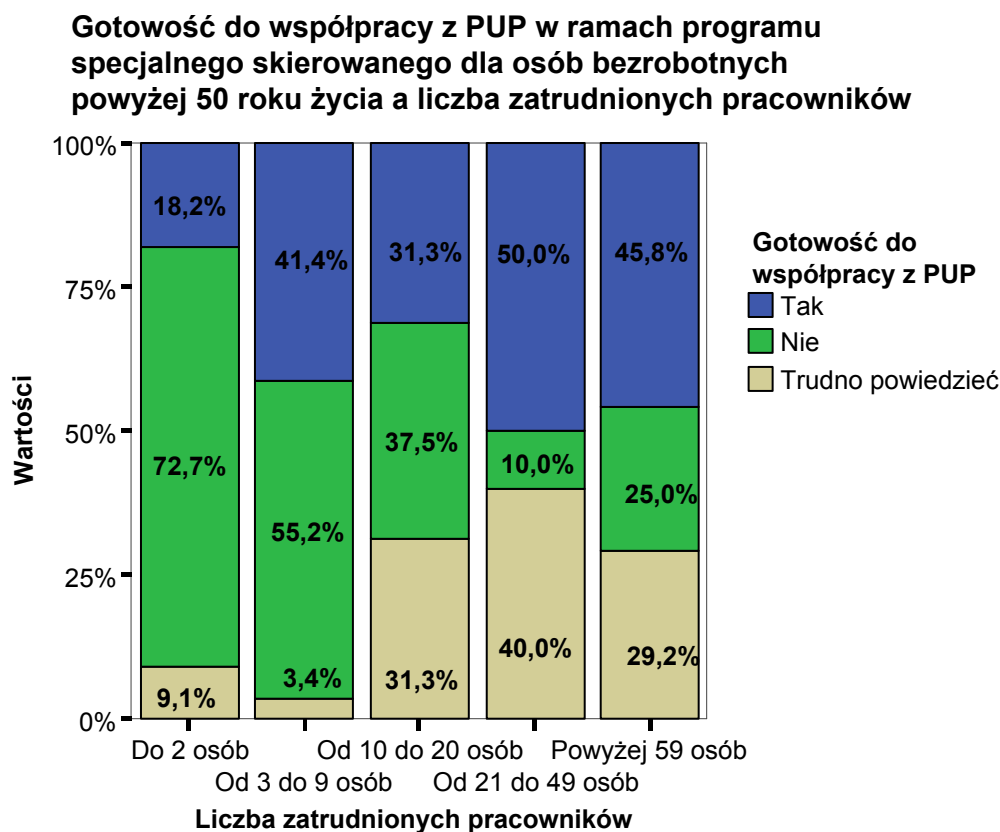
Poza tym zwracano uwagę na to, że niechęć do podjęcia współpracy wynika z konieczności zatrudnienia osoby bezrobotnej skierowanej przez PUP (8,1%). Część pracodawców uznała, że oferowane przez nich stanowiska pracy wymagają dobrej kondycji fizycznej, której brakuje osobom po 50 roku życia (13,5%), wskazywano też na deficyty w wymaganej precyzji (5,4%) lub prezencji takich kandydatów (2,7%). Bariery okazał się też deficyt specjalistycznych kwalifikacji u osób bezrobotnych (2,7%) oraz ogólna niechęć do zatrudniania osób po 50 roku życia (5,4%). Braki w zakresie dobrej kondycji fizycznej, a rzadziej – precyzji lub odpowiedniej prezencji, przypisywane osobom bezrobotnym po 50 roku życia to wskazane przez pracodawców **bariery wewnętrzne** udziału lokalnych pracodawców w programie specjalnym adresowanym do takich osób.

Znaczna część analizowanej grupy pracodawców wskazywała na **bariery mentalne** związane z niechęcią do współpracy z PUP (13,5%), co po części może wynikać z praktyki pracodawców – na przykład negatywnych doświadczeń ze współpracy ze stażystami (2,7%) lub z samym urzędem pracy (2,7%).

3.3. Charakterystyka pracodawców gotowych do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia

W dalszej części raportu zaprezentowano charakterystykę zakładów pracy gotowych do współpracy z PUP w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Uwzględniono takie zmienne jak: wielkość podmiotu, sektor ekonomiczny oraz sektor własności.

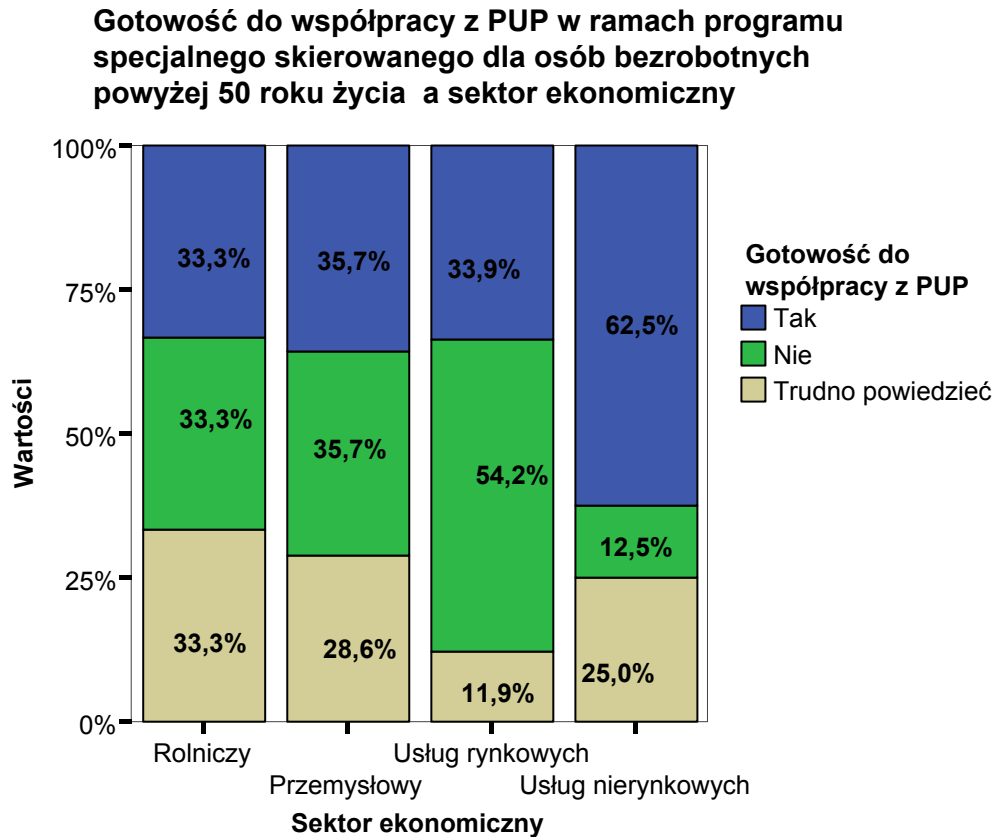
Wykres 52. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych po 50 roku życia a liczba zatrudnionych pracowników

Najwyższy poziom gotowości do podjęcia współpracy w ramach wskazanego programu specjalnego dla osób powyżej 50 roku życia ujawniły ankietowane podmioty gospodarcze zatrudniające od 21 do 49 osób (50,0%) oraz największe zakłady pracy liczące powyżej 59 osób (60,0%). Mniejsze już udziały odnotowano wśród pracodawców zatrudniających od 3 do 9 osób (41,4%), a także w firmach liczących od 10 do 20 członków kadr (31,3%). Z kolei w firmach jedno- i dwuosobowych tylko 18,2% respondentów wyraziło chęć podjęcia współpracy, a zdecydowana większość (72,7%) odmówiła kooperacji. Najmniej niechętnych

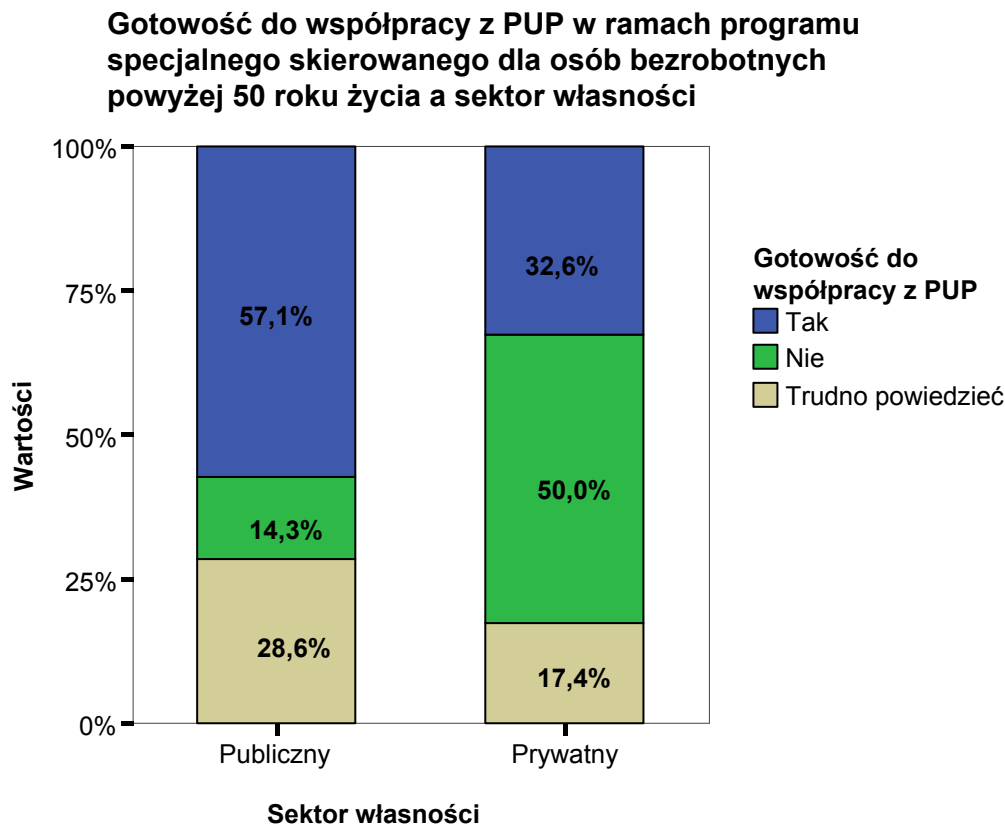
do partnerstwa z PUP odnotowano w grupie podmiotów liczących od 21 do 49 członków kadr (tylko 10,0% odmów).

Wykres 53. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych po 50 roku życia a sektor ekonomiczny

Biorąc pod uwagę sektory ekonomiczne, najbardziej liczni potencjalni partnerzy PUP występują w grupie podmiotów zajmujących się usługami nierynkowymi (62,5%), a już o połowę rzadziej są to badane firmy przemysłowe (35,7%), świadczące usługi rynkowe (33,9%) i rolnicze (33,3%). Z drugiej strony, niechęć do partycypowania w programie skierowanym do osób bezrobotnych po 50 roku życia wyraziła ponad połowa respondentów zajmujących się usługami rynkowymi (54,2%) oraz co trzeci podmiot przemysłowy lub związany z rolnictwem (odpowiednio: 35,7% i 33,3%). Z mniejszą częstością negatywnej odpowiedzi, wskazującej na odmowę współpracy, udzieliły zakłady pracy świadczące usługi nierynkowe (12,5%).

Wykres 54. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 życia a sektor własności

Gotowość do podjęcia współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego przeznaczonego dla bezrobotnych była niemal dwa razy częściej wyrażana przez pracodawców z sektora publicznego (57,1%) aniżeli przez badanych prywatnych przedsiębiorców (32,6%). Z drugiej strony, podmioty prywatne były zdecydowanie bardziej negatywnie nastawione do wskazanego partnerstwa z urzędem (50,0% odmów) niż podmioty działające w sektorze publicznym (14,3% odpowiedzi „nie”).

Podsumowując powyższą analizę:

- Typowe **podmioty najbardziej skłonne do podjęcia współpracy** z PUP w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 życia zatrudniają od 21 do 49 osób lub większe, a także świadczą usługi nierynkowe w sektorze publicznym.
- Typowi **pracodawcy odmawiający udziału** w tym programie to 1-2-osobowe prywatne mikro-przedsiębiorstwa; są to firmy świadczące usługi rynkowe, a rzadziej – przedsiębiorstwa przemysłowe lub o charakterze rolniczym.

4. Podsumowanie

Badania ilościowe przeprowadzono w oparciu o technikę wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo (tzw. CATI, z ang. *Computer-Assisted Telephone Interviewing*) na próbie 101 pracodawców działających na obszarze powiatu skierniewickiego i w mieście Skierniewice. Analiza danych pozwoliła na ustalenie poniższych najistotniejszych informacji istotnych z punktu widzenia sytuacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia:

Prognozy zatrudnienia, planowane redukcje

- Zdecydowana większość ankietowanych podmiotów gospodarczych (72,3%) w ciągu najbliższego roku nie zamierza zwalniać pracowników; tylko nieliczni z respondentów (4,0%) deklarowali, że w ich zakładach dojdzie do zmniejszenia liczby pracowników, ale co czwarty nie wykluczał takiej możliwości (23,8%).
- Co siódmy podmiot (13,9%) prowadzący działalność na terenie powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice zadeklarował, że w najbliższych dwunastu miesiącach zatrudni nowe osoby w ramach nowych miejsc pracy. Znacznie niższy odsetek respondentów (3,0%) planuje uzupełnić braki kadrowe w ramach rotacji na już istniejących stanowiskach, ale ponad połowa ankietowanych (53,5%) nie przewiduje zatrudnienia nowych osób.
- Na analizowanym obszarze największą barierą rozwoju firm (a przez to zwiększania liczby lokalnych kadr) są ograniczone rynki zbytu, zbyt mała liczba odbiorców oferowanych usług lub produktów (68,8%).
- Można prognozować nieznaczną poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy, ponieważ w skali najbliższego roku przyrost miejsc pracy może osiągnąć poziom zaledwie 0,5% w stosunku do ogółu zatrudnionych. Uwzględniając zatrudnienie w ramach rotacji (0,1%), można przewidywać, że w najbliższych 12 miesiącach pojawi się niespełna 0,6% nowych ofert.
- Typowe podmioty planujące redukcje działają w sektorze usług rynkowych; są to firmy prywatne zatrudniające od 3 do 9 lub co najwyżej 2 pracowników. Typowe zakłady pracy, które nie przewidują zwolnień pracowników działają w sferze rolnictwa lub usług nierynkowych, najczęściej w ramach publicznej formy własności; są to podmioty liczące od 10 do 49 pracowników.
- Do zwolnień typowani są przede wszystkim pracownicy w wieku powyżej 50-tego roku życia, a także osoby zajmujące posady „operatorów maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzaných”, „pośredników w obrocie nieruchomościami” i „specjalistów do spraw zarządzania zasobami ludzkimi”.
- Typowy podmiot, który planuje przyjmowanie nowych pracowników zatrudnia aktualnie od 3 do 9 pracowników, jest to firma prywatna, która działa w ramach sektora usług rynkowych.
- Profil typowego przedsiębiorstwa planującego zatrudnienie jest zbliżony do charakterystyki typowych zakładów pracy prognozujących redukcje kadr; stąd wniosek, że w najbliższych dwunastu miesiącach najczęściej „ruchy kadrowe” będzie można zaobserwować w niewielkich firmach prywatnych świadczących usługi rynkowe.

Pożądany profil pracownika

- Jeśli chodzi o profil pożądanych pracowników, na ponad jedną trzecią planowanych wakatów będą poszukiwani „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (34,4%), w jednym na cztery przypadki – „pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” (25,0%), a rzadziej popyt będzie dotyczył „techników i innego średniego personelu” i „pracowników przy pracach prostych” (po 12,5%).
- Relatywnie małe może okazać się zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy na „specjalistów” (6,3%) i odnotowano brak zainteresowania kandydatami do podjęcia pracy na stanowiskach zaklasyfikowanych do „wyższych urzędników i kierowników”, „pracowników biurowych” lub „operatorów i monterów maszyn i urządzeń” (po 0,0%).

- Biorąc pod uwagę konkretne oferty pracy, jakie pojawią się w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 12 miesiącach, co czwarta propozycja może dotyczyć zatrudnienia na stanowiskach z grupy elementarnej „sprzedawców i demonstratorów” (24,2%) i o połowę mniejsza liczba ofert będzie zaadresowana do „agentów do spraw sprzedaży – handlowców” (12,1%).
- W ciągu najbliższych dwunastu miesięcy w ogóle nie brani będą pod uwagę kandydaci w wieku 50 lat i starsi. Jest to zatem grupa wyraźnie de faworyzowana na lokalnym rynku pracy. Preferowani są kandydaci w wieku od 31 do 49 lat.
- Bezrobotni w wieku powyżej 50 lat mają szanse na zatrudnienie jedynie przy wsparciu ze strony PUP (55,2% prognozowanych wakatów). Brak pomocy ze strony PUP może się okazać istotną barierą przy zatrudnianiu tej kategorii osób bezrobotnych.
- Przewidywany najwyższy popyt na pracowników będzie równie wysoki dla osób z wykształceniem wyższym, jak i zasadniczym zawodowym (po 24,0% wakatów), zaś do kandydatów legitymujących się wykształceniem średnim ogólnokształcącym będzie skierowana co szоста oferta pracy (16,0%).
- Przy obsadzie większości nowo tworzonych miejsc pracy (60,0%) pracodawcy nie będą wymagali od kandydatów dodatkowych uprawnień i umiejętności, a w co czwartym przypadku oczekiwanym atrybutem kandydatów będzie wysoka motywacja do pracy (27,3%).
- Ponad połowa nowo zatrudnionych (51,5%) nie będzie musiała legitymować się ukończeniem jakiegokolwiek kursu; nieco ponad co czwarta z decyzji o przyjęciu kandydata (27,3%) będzie uwarunkowana posiadaniem przeszkolenia z zakresu motywacji do pracy.
- Ankietowani pracodawcy w ogóle nie oczekują od kandydatów do pracy znajomości żadnego z języków obcych i ponad połowa przyszłych pracowników (58,6%) nie będzie musiała posiadać umiejętności obsługi komputera. Tak określony poziom wymagań wynika zapewne z relatywnie dużego zapotrzebowania na stanowiska robotnicze, gdzie rolę odgrywają inne kompetencje.
- Umiejętność obsługi komputera w stopniu zaawansowanym będzie wymagana wyraźnie częściej od kandydatów legitymujących się wyższym poziomem wykształcenia, a osoby ze dyplomami szkół średnich ogólnokształcących powinny opanować tę umiejętność na dobrym poziomie.
- Niemal połowa nowo zatrudnionych (48,3%) nie będzie musiała posiadać jakiegokolwiek stażu pracy, zaś przy obsadzie ponad dwóch piątych wakatów (44,8%) ankietowani wymagać będą od kandydatów minimum rocznego doświadczenia zawodowego. Znaczne doświadczenie zawodowe nie będzie istotnym atutem przy ubieganiu się o lokalne wakaty.
- Należy zaznaczyć, że w większości przypadków dla ankietowanych płeć miała znaczenie (w sumie 65,5%), przy czym ponad pięciokrotnie częściej preferowani byli mężczyźni (55,2%) niż kobiety jako potencjalne pracownice (10,3%). Przy obsadzie jednej trzeciej planowanych stanowisk (34,5%) pracodawcy nie przywiązują wagi do płci pracownika.

Gotowość do współpracy z PUP przy zatrudnianiu osób po 50 roku życia

- Tylko mniejszość (36,6%) ankietowanych pracodawców wyraziła gotowość do podjęcia współpracy z PUP w ramach programu specjalnego adresowanego do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, ale niemal co piąty nie wykluczył takiej możliwości (18,8%). Ponad dwie piąte pracodawców odmówiło udziału w programie (44,6%).
- Ponad połowa badanych przedsiębiorców gotowych do kooperacji nie potrafiła wskazać preferowanych form wsparcia w ramach programu specjalnego dla osób powyżej 50 roku życia (54,1% dla „trudno powiedzieć”); może to świadczyć o braku dostatecznej wiedzy lokalnych pracodawców na temat możliwości wspierania zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia ze strony urzędu pracy.

- W pozostałych przypadkach, największe zainteresowanie dotyczyło „refundacji kosztów doposażenia, wyposażenia stanowisk pracy” (23,4%), staży (21,6%) oraz „refundacji wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych” (18,9% wskazań).
- Około dwie piąte pracodawców gotowych do podjęcia współpracy z PUP zadeklarowało chęć późniejszego zatrudnienia skierowanych bezrobotnych powyżej roku życia (43,2%), ale co jedenasty respondent z tej grupy nie przewiduje przyjęcia takiego pracownika (10,8%).
- Wśród respondentów, którzy wyrazili brak gotowości do udziału w programie wspierającym zatrudnianie bezrobotnych powyżej 50 roku życia, decydowały o tym przede wszystkim bariery zewnętrzne związane z małą ilością zleceń na oferowane produkty, towary, usługi oraz czynniki związane z niekorzystną sytuacją ekonomiczną badanych podmiotów.
- Część analizowanej grupy pracodawców wskazywała na bariery mentalne związane z niechęcią do współpracy z PUP (13,5%), co po części może wynikać z doświadczeń pracodawców ze współpracy ze stażystami i urzędem pracy.
- Braki w zakresie dobrej kondycji fizycznej, a rzadziej – precyzji lub odpowiedniej prezencji przypisywane osobom bezrobotnym po 50 roku życia to wskazane przez pracodawców bariery wewnętrzne udziału lokalnych pracodawców w programie specjalnym.
- Typowe podmioty najbardziej skłonne do podjęcia współpracy z PUP w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 życia zatrudniają od 21 do 49 osób lub większe, a także świadczą usługi nierynkowe w sektorze publicznym.
- Typowi pracodawcy odmawiający udziału w tym programie to 1-2-osobowe prywatne mikro-przedsiębiorstwa; są to firmy świadczące usługi rynkowe, rzadziej przedsiębiorstwa przemysłowe lub rolne.
- Ankietowani pracodawcy działający na lokalnym rynku pracy w mniejszości (28,7%) są zainteresowani potencjalną kooperacją z przedsiębiorstwami zakładanymi przez osoby bezrobotne; co trzeci badany zdecydowanie zaprzeczył możliwości powstania takiego partnerstwa (34,7%).
- Przedsiębiorcy mieli problemy z określeniem ewentualnych nisz rynkowych występujących w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice, a ewentualnie dostrzegli potrzebę zwiększenia ilości trzech rodzajów usług z zakresu mechaniki samochodowej (3,1%) lub w innych dziedzinach (do 1,0% wskazań).

CZEŚĆ IV: WNIOSKI I REKOMENDACJE Z BADAŃ

1. Podsumowanie analizy i wniosków

Według danych na dzień 31 grudnia 2012 roku, w PUP w Skierniewicach odnotowano w sumie 937 osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, które stanowiły 24,7% ogółu zarejestrowanych osób; w tym były to 662 osoby dla miasta Skierniewice oraz 275 osób zamieszkujących w powiecie skierniewickim. W grudniu 2012 roku w powiecie skierniewickim bezrobotni mężczyźni powyżej 50 roku życia znacznie przeważali nad kobietami (61,5% i 38,5%).

Przedstawiony raport zawiera analizę danych zebranych w ramach badań ilościowych przeprowadzonych wśród osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (100 osób) oraz wśród pracodawców (101 respondentów) prowadzących działalność na terenie powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice, odtworzono podstawowe charakterystyki lokalnego rynku pracy. Przeprowadzone zostały badania typu *desk research* danych statystycznych, uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach oraz innych ogólnodostępnych informacji uzyskanych m.in. od Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Łodzi, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Na podstawie tych trzech rodzajów źródeł informacji zidentyfikowano główne obszary problematyczne wymagające interwencji. Badania miały na celu ustalenie optymalnych instrumentów wsparcia możliwych do zastosowania w ramach programu specjalnego adresowanego do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Końcowa część raportu zawiera takie rekomendacje.

Z badań nad lokalnymi pracodawcami oraz osobami bezrobotnymi powyżej 50 roku życia wynika wniosek, że główną przeszkodą w znalezieniu przez nich pracy jest niechęć pracodawców do zatrudniania osób powyżej 50 roku życia oraz typowanie do zwolnień osób w takim wieku. Innymi ważnymi przyczynami wewnętrznymi utrudniającymi tej kategorii osób bezrobotnych znalezienie pracy, mogą być deficyty w zakresie dobrej kondycji fizycznej, a rzadziej – precyzji przy wykonywaniu obowiązków zawodowych, a także brak odpowiedniej prezencji. Są to negatywne cechy przypisywane osobom bezrobotnym kandydatom po 50 roku życia to, a wskazane przez ankietowanych pracodawców.

Zgodnie zebranymi informacjami, kluczowym zewnętrznym problemem okazał się deficyt miejsc pracy, wynikający ze specyfiki lokalnej gospodarki. Z danych źródłowych oraz badań nad pracodawcami wynika, że w obu analizowanych powiatach obserwuje się względny zastój gospodarczy. Wdrażana jest niewielka liczba nowych inwestycji, a także należy zwrócić uwagę, że w strategiach na następne lata brakuje planów inwestycyjnych, z którymi wiązałyby się wzrost zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. W wyniku zastoju gospodarczego oraz braku planów rozwoju dochodzi do stabilizacji, a nawet „zamrożenia” lokalnych kadr i braku popytu na wiele różnych grup zawodowych, wskazanych jako nadwyżkowe (podaż przewyższa popyt). Mówiąc obrazowo, lokalny rynek pracy jest dość zastygły i „ciasny”, ponieważ pojawia się na nim zbyt mało nowych miejsc pracy, w tym w licznych zawodach reprezentowanych przez osoby bezrobotne.

Pracodawcy w badaniach wskazywali najczęściej, że w najbliższym czasie (w perspektywie najbliższych 12 miesięcy) nie będą zwalniać ani zatrudniać nowych pracowników. Takie decyzje kadrowe wynikają także z charakterystyki lokalnych przedsiębiorstw. W bazie REGON zdecydowanie przeważają małe, kilkuosobowe rodzinne przedsiębiorstwa, działające w dziedzinie handlu i świadczące usługi rynkowe. Z drugiej strony, ankietowani pracodawcy wskazywali na to, że największą barierą rozwoju firm (a przez to zwiększania liczby lokalnych kadr) są ograniczone rynki zbytu, zbyt mała liczba odbiorców oferowanych usług lub produktów. Taki stan rzeczy jest niepokojącą konsekwencją zubożenia dość

znaczącej części ludności, na co wskazują znaczące udziały osób korzystających z pomocy społecznej, zwłaszcza w zubożałych gminach powiatu skierniewickiego.

Zebrany materiał empiryczny dowodzi, że struktura kwalifikacji zawodowych w analizowanej populacji bezrobotnych powyżej 50 roku życia jest w niewystarczającym stopniu dostosowana do popytu na rynku pracy. Bardzo istotne są braki w kwalifikacjach osób bezrobotnych w odniesieniu do oczekiwań lokalnych pracodawców, zwraca także uwagę niski poziom wykształcenia większości badanych bezrobotnych. Znaczna część ankietowanych bezrobotnych zdaje sobie sprawę z tego, że ich formalne, zdobyte w szkole kwalifikacje zawodowe nie są przydatne na lokalnym rynku pracy. Co niezwykle istotne, z punktu widzenia planowanego programu specjalnego, osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia charakteryzuje dość niski poziom gotowości do podnoszenia poziomu wykształcenia, ale ponad połowa planuje zamierza uczestniczyć w szkoleniach.

Kolejnym problem ograniczającym dostęp do zatrudnienia na lokalnym rynku pracy jest koncentracja przedsiębiorstw w mieście Skierniewice i wynikające stąd problemy z mobilnością. W badaniach osoby bezrobotne wskazywały na trudności w dojazdach do potencjalnych zakładów pracy, głównie ze względów finansowych, zaś dane urzędowe upoważniają do stwierdzenia, że brak środków materialnych wynikający z pauperyzacji ludności dotyczy głównie osób z uboższych gmin powiatu skierniewickiego. Inny problemem może być dość niski poziom mobilności geograficznej osób w wieku powyżej 50 lat.

Przeprowadzone badania dowodzą, że z bezrobociem mieszkańców powiatu skierniewickiego i miasta Sieniewice w znacznym stopniu koreluje trudna sytuacja materialna, która z pewnością ogranicza ich mobilność i aktywność w poszukiwaniu pracy, a także aktywność edukacyjną i szkoleniową. Obok barier materialnych, ważne okazały się przeszkody psychologiczne, wynikające z niskiej samooceny i braku wiary w szanse na znalezienie zatrudnienia w grupie bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

Poczyniona analiza barier zewnętrznych (wynikających ze specyfiki lokalnego rynku pracy, a także charakterystyk przedsiębiorców) oraz wewnętrznych (dotyczących samych bezrobotnych powyżej 50 roku życia) stała się podstawą do opracowania rekomendacji zaproponowanych w ostatniej części raportu. Wskazane instrumenty aktywizujące mogą być z powodzeniem wykorzystane w planowanym programie specjalnym skierowanym do wskazanej grupy bezrobotnych.

2. Bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia oraz obszary wymagające interwencji

Analizy dostępnych danych źródłowych, a także wyników badań ilościowych nad pracodawcami i osobami zarejestrowanymi w PUP Skierniewice pozwoliły na ustalenie poniższych barier w podjęciu zatrudnienia wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

➤ Grupa defaworyzowana na rynku pracy

Z badań nad lokalnymi pracodawcami oraz osobami bezrobotnymi powyżej 50 roku życia wynika wniosek, że główną przeszkodą w znalezieniu przez nich pracy jest niechęć pracodawców do zatrudniania osób powyżej 50 roku życia. Jak deklarowali badani przedsiębiorcy, w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy kandydaci w wieku 50 lat i starsi w ogóle nie brani będą pod uwagę. Jest to zatem grupa wyraźnie defaworyzowana na lokalnym rynku pracy. Preferowani są kandydaci w wieku od 31 do 49 lat. Co więcej, w następnych dwunastu miesiącach do zwolnień typowani są przede wszystkim pracownicy w wieku powyżej 50-tego roku życia (aż 68,8% redukcji), jest to zatem grupa realnie

zagrożona wzrostem poziomu bezrobocia. Same osoby bezrobotne z omawianej grupy wskazywały wiek jako jeden z najważniejszych czynników ograniczających dostęp do rynku pracy (45,0% wskazań). Część respondentów uważała, że jest „wypierana” z rynku pracy przez młodszych konkurentów (28,0%), a niemal wszyscy uznali, że zbyt zaawansowany wiek jest najważniejszą barierą „osobistą” (92,0%). Ponadto, według danych urzędowych na koniec 2012 roku, ponad dwie piąte takich osób pozostawało bez pracy od co najmniej roku (42,6%), co oznacza, że problem długotrwałego bezrobocia w szczególności dotyczy omawianej kategorii osób zarejestrowanych w PUP.

Należy podkreślić, że bezrobotni w wieku powyżej 50 lat mają szanse na zatrudnienie jedynie przy wsparciu ze strony PUP (55,2% planowanych miejsc pracy). Brak pomocy ze strony PUP może się okazać istotną barierą przy zatrudnianiu tej kategorii osób bezrobotnych, ale – z drugiej strony takie wsparcie daje realną szansę na zmianę trudnej sytuacji osób, które ukończyły 50 lat.

Problemem we wdrażaniu programu może być niechęć do uczestnictwa. Tylko mniejszość (36,6%) ankieterowanych pracodawców wyraziła gotowość do podjęcia współpracy z PUP w ramach programu specjalnego adresowanego do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Badani pracodawcy wskazywali głównie na przyczyny zewnętrzne wobec osób bezrobotnych – problemy ekonomiczne, bariery mentalne. Istotne okazały się także braki w zakresie dobrej kondycji fizycznej, a rzadziej – precyzji lub odpowiedniej prezencji przypisywane osobom bezrobotnym po 50 roku życia. Sami bezrobotni po części potwierdzali te przypuszczenia, gdyż niemal połowa respondentów wskazała na wagę ograniczeń zdrowotnych (48,0%) wśród barier wewnętrznych w znalezieniu etatu.

Obszar interwencji: Zmiana świadomości pracodawców – promowanie osób w wieku powyżej 50 lat jako pełnowartościowych kandydatów do pracy; wspieranie zatrudnienia takich bezrobotnych przy zastawianiu dostępnych instrumentów aktywizacji zawodowej; promowanie elastycznych form zatrudnienia dostępnych dla osób z problemami zdrowotnymi.

➤ **Deficyt miejsc pracy na lokalnym rynku pracy/ konieczność tworzenia nowych miejsc pracy**

Wśród barier ograniczających możliwość podjęcia pracy, ankieterowani bezrobotni powyżej 50 roku życia najczęściej wskazywali na czynniki zewnętrzne, związane z sytuacją na lokalnym rynku pracy. Szczególnie chodziło o brak odpowiednich ofert pracy (83,0%), a także deficyt wakatów w wyuczonym zawodzie (58,0%). Z drugiej strony, ponad połowa ankieterowanych pracodawców działających na terenie obu powiatów (53,5%) nie przewiduje zatrudnienia nowych osób w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy, tylko co siódmy podmiot (13,9%) zadeklarował zwiększanie ilości miejsc pracy. Nieliczni z respondentów (3,0%) planują uzupełnić braki kadrowe w ramach rotacji na już istniejących stanowiskach. Zgodnie z deklaracjami pracodawców, przyrost miejsc pracy może osiągnąć poziom zaledwie 0,5% w stosunku do ogółu zatrudnionych. Po uwzględnieniu zatrudnienia nowych pracowników w ramach rotacji (0,1%), można przewidywać, że w najbliższych 12 miesiącach na lokalnym rynku pracy pojawi się niespełna 0,6% nowych ofert.

Dane z badań terenowych potwierdzają także informacje urzędowe, zgodnie z którymi na analizowanym terenie działają w dominującej części niewielkie podmioty, które mają ograniczone możliwości w zatrudnianiu pracowników. W 2011 r. powiecie skierniewickim w systemie REGON zarejestrowanych było najwięcej firm zatrudniających do 9-ciu pracowników (2,2 tys.; 94,5%) i w mieście Skierniewice również zdecydowanie dominowały takie przedsiębiorstwa (4,7 tys.; 94,7%).

Dane te wskazują na to, że lokalny rynek pracy jest dość „ciasny”, pojawia się na nim zbyt mało nowych miejsc pracy, w tym w zawodach reprezentowanych przez osoby bezrobotne. W okresie od 2010 do 2012 roku odnotowano tendencję spadkową liczby zgłaszanych ofert pracy w PUP w Skierniewicach i zmniejszyła się także liczba ofert subsydiowanych. W 2012

roku w PUP odnotowano 1376 wolnych miejsc pracy, a więc o 48 mniej niż w poprzednim roku. Oferty niedotowane (915; 60,1%) przeważały nad wspieranymi przez urząd pracy (461; 39,9%). W 2012 roku dla miasta Skierniewice zgłoszono w PUP łącznie 1056 wakatów. A ponad trzy razy mniej ofert pracy odnotowano dla powiatu skierniewickiego: w sumie 320, w tym 119 (37,2%) objętych wsparciem.

Z punktu widzenia badanych pracodawców, główną barierą zwiększania ilości kadr jest niski poziom zapotrzebowania na usługi i towary, zbyt wąskie rynki zbytu, zapewne związane z niekorzystną sytuacją ekonomiczną ludności zamieszkującej szczególnie powiat skierniewicki. Te przypuszczenia potwierdzają przytoczone w pierwszej części raportu dane źródłowe dotyczące wysokiego udziału beneficjentów pomocy społecznej w ogóle ludności w powiecie ziemskim.

Z informacji zebranych w starostwach powiatowych we wszystkich wskazanych powiatach ościennych oraz w urzędach miast wynika, że w roku 2013 nie przewiduje się lokalnych inwestycji, które będą wiązały się z tworzeniem nowych miejsc pracy. Jedyną lokalną inwestycją, która może generować nowe miejsca pracy jest utworzenie Uzdrowiska Skierniewice-Maków. Pewne działania inwestycyjne potencjalnie wpływające na lokalny rynek pracy mogą pojawić się w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej (ŁSSE), gdzie w ciągu najbliższych 2-3 lat planowane jest utworzenie w sumie ponad 730 nowych miejsc pracy w Łodzi, Strykowie, Kaliszu i Żelowie, w wyniku rozszerzenia granic ŁSSE.

Obszar interwencji: Poprawa potencjału gospodarczego na analizowanym terenie, a szczególnie w powiecie skierniewickim, gdzie odnotowuje się znaczne deficyty ofert zatrudnienia; stwarzanie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przyciągnięcie zewnętrznych inwestorów, zwiększających ilość miejsc pracy i poziom zapotrzebowania na towary i usługi; wspieranie lokalnych przedsiębiorstw w zakresie zatrudnienia, ochrona ich konkurencyjności.

➤ **Brak kwalifikacji zawodowych, luki kwalifikacyjne bezrobotnych**

Na koniec grudnia 2012 roku dane urzędowe wskazywały, że znacząca liczba osób bezrobotnych nie posiadała kwalifikacji zawodowych: 48,3 tys. (32,0%) dla województwa oraz 9,4 tys. (24,9%) dla zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach. Dane te wskazują wyraźnie, że brak kwalifikacji jest ważną barierą w uzyskaniu zatrudnienia. Wśród zarejestrowanych w PUP Skierniewicach bezrobotnych powyżej 50 roku życia, w lutym 2013 roku w PUP w Skierniewicach łącznie co trzecia z osób powyżej 50 roku życia nie posiadała kwalifikacji zawodowych (30,5%; 308 osób).

Dane dotyczące poziomu wykształcenia bezrobotnych po 50. roku życia, zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach, wskazują, że dwie piąte osób zakończyło edukację na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum (39,0%), a niewiele mniejsza część respondentów legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (31,0%). Niespełna jedna czwarta badanych uzyskała wykształcenie średnie zawodowe lub policealne (22,0%). Zwraca uwagę znikomy odsetek absolwentów liceów ogólnokształcących (5,0%) oraz bezrobotnych, którzy legitymują się dyplomem ukończenia wyższej uczelni (4,0%). Ponad połowa respondentów nie posiada certyfikowanych, dodatkowych uprawnień zawodowych (56,0%). Nie dziwi zatem fakt, że blisko połowa ankietowanych bezrobotnych z tej grupy obawiała się kłopotów ze względu na nieodpowiedni poziom wykształcenia (44,0%), a co trzeci ankietowany uważał, że posiada nieadekwatny w stosunku do wymagań pracodawców kierunek wykształcenia (31,0%). Krytyczna ocena posiadanych kwalifikacji i kompetencji zawodowych, sformułowana przez znaczny odsetek badanych, może z jednej strony pozytywnie motywować do uczestnictwa w proponowanych formach doskonalenia zawodowego, a z drugiej strony – może też pogłębić przekonanie respondentów o braku szans w konfrontacji z młodszymi, lepiej wyedukowanymi konkurentami.

Z zebranych danych wynika, że połowa ankietowanych jest zdania, że ich formalne, zdobyte w szkole kwalifikacje zawodowe są przydatne na rynku pracy (51,0%), ale niewiele mniejszy odsetek bezrobotnych (45,0%) krytycznie ocenił swoje kwalifikacje w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, w tym ponad jedna czwarta badanych (27,0%) posłużyła się skrajnie negatywnym wariantem odpowiedzi („zdecydowanie nie.”). Ogólne, autooceny kwalifikacji zawodowych z punktu widzenia ich przydatności na rynku pracy są ambiwalentne, a ich kierunek jest ściśle skorelowany z posiadanym poziomem wykształcenia. Zdecydowanie negatywnie oceniają swoje kwalifikacje wszyscy absolwenci liceów ogólnokształcących (100,0%) oraz dwie trzecie osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (67,0%), zaś wszyscy ankietowani z dyplomami wyższych uczelni zdecydowanie pozytywnie opiniują przydatność wyuczonych kwalifikacji (100,0%). Niemal połowa ankietowanych bezrobotnych (49,0%) wyraziła satysfakcję z zawodu wyuczonego, ale negatywne opinie przedstawił niemal identyczny odsetek bezrobotny z kwalifikacjami zawodowymi (46,0%).

Uzyskane dane wskazują na pilną konieczność wdrożenia ukierunkowanych programów promujących aktywność edukacyjną wśród osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, gdyż w ciągu ostatnich 3 lat zdecydowana większość badanych (85,0%) nie brała udziału w żadnych szkoleniach. Tylko co ósmy respondent uczestniczył w kursach, szkoleniach, warsztatach (12,0%).

Poważną barierą w zmianie kwalifikacji zawodowych może okazać się niechęć do dalszej edukacji. Tylko jedna osoba wykazała aspiracje edukacyjne i jest zdecydowana kontynuować naukę (1,0%). Czterech badanych nie wyklucza takiej możliwości (4,0%), a niemal wszyscy bezrobotni nie zamierzają podnosić poziomu swojego wykształcenia (94,0%). Bierność edukacyjną uzasadniano najczęściej zaawansowanym wiekiem (77,0%). Większa okazała się gotowość do uczestnictwa w szkoleniach (55,0%). Respondenci nie zainteresowani doskonaleniem zawodowym (43,0%) jako główną przyczynę podali zaawansowany wiek (71,0%), a w dalszej kolejności brak potrzeby (47,0%) i deficyt chęci do nauki (18,0%).

Wyrażany przez część bezrobotnych powyżej 50 roku życia brak gotowości do podjęcia działań w zakresie edukacji, będzie z pewnością jedną z ważniejszych przeszkód w motywowaniu do uczestnictwa w programie specjalnym adresowanym do tej kategorii osób bezrobotnych.

Zmiana poziomu i kierunku kwalifikacji powinna być jednak ściśle ukierunkowana i zgodna z zapotrzebowaniem na rynku pracy. Zgodnie z wynikami badań, bezrobotni najczęściej przekwalifikowaliby się w kierunku zawodu „sprzedawcy i demonstratora” (12,2%), „opiekunek dziecięcych” oraz „portierów, woźnych i pokrewnych” (po 8,0%).

Warto jednak zaznaczyć, że zawody z grupy „sprzedawcy i demonstratorzy” należały do generujących największą ilość osób bezrobotnych. Zgodnie z danymi urzędowymi, na koniec grudnia 2012 roku, w PUP Skierniewice zarejestrowanych było około 3,4 tys. bezrobotnych, z których 692 osoby nie posiadały żadnego zawodu (18,3% bezrobotnych), a wśród pozostałych, największe udziały zawodów generujących bezrobocie dotyczyły właśnie sprzedawców (240 osób; 6,3%). Dodatkowo, biorąc pod uwagę strukturę zgłoszonych do PUP ofert pracy oraz liczbę bezrobotnych według zawodów, profesja sprzedawcy należy do kategorii zawodów nadwyżkowych: na 240 osób bezrobotnych w tym zawodzie w 2012 roku do urzędu wpłynęło jedynie 67 adekwatnych ofert pracy. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę konkretne oferty pracy, jakie pojawiają się w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 12 miesiącach, co czwarta propozycja może dotyczyć zatrudnienia na stanowiskach z grupy elementarnej „sprzedawców i demonstratorów” (24,2%) i o połowę mniejsza liczba ofert będzie zaadresowana do „agentów do spraw sprzedaży – handlowców” (12,1%). Można zatem założyć, że stanowiska pracy w tym zawodzie mają na analizowanym rynku pracy przede wszystkim charakter rotacyjny.

Warto zmieniać kwalifikacje zawodowe bezrobotnych w kierunku takich zawodów, na jakie jest największe zapotrzebowanie na rynku pracy. Według zaproponowanego w badaniach podejścia metodologicznego pozwalającego oszacować zawody deficytowe i nadwyżkowe występujące na badanym rynku pracy, które uwzględnia różnicę pomiędzy zgłoszonymi do urzędu pracy ofertami pracy a liczbą osób bezrobotnych zarejestrowanych do zawodów

deficytowych zaklasyfikowane zostały przed wszystkim następujące kategorie: technik prac biurowych (na 120 ofert pracy 39 osób bezrobotnych), szwaczka (95 na 58), operator prac introligatorskich (30 na 1), magazynier (64 na 38), pozostali formierze odlewniczy i pokrewni (11 na 0), kierowcy samochodu ciężarowego (46 na 36) oraz pozostali spawacze i pokrewni (12 na 2 oferty).

Badania nad pracodawcami dowodzą, że przewidywany najwyższy popyt na pracowników będzie równie wysoki dla osób z wykształceniem wyższym, jak i zasadniczym zawodowym (po 24,0% wakatów). Jeśli chodzi o dodatkowe wymagania, w co czwartym przypadku oczekiwanym atrybutem kandydatów będzie wysoka motywacja do pracy, poparta formalnie ukończonym kursem z tego zakresu. Ankietowani pracodawcy nie oczekują od kandydatów do pracy znajomości żadnego z języków obcych i ponad połowa przyszłych pracowników (58,6%) nie będzie musiała posiadać umiejętności obsługi komputera. Te ostatnie kwalifikacje w stopniu zaawansowanym będą wymagane najczęściej od kandydatów legitymujących się wyższym poziomem wykształcenia, a osoby z dyplomami szkół średnich ogólnokształcących powinny opanować tę umiejętność najczęściej na dobrym poziomie.

Obszar interwencji: Zmiana preferencji zawodowych osób bezrobotnych; szkolenie w kierunku zawodów deficytowych i podnoszenia brakujących kwalifikacji; kształtowanie świadomości osób bezrobotnych odnośnie zapotrzebowania na dane kwalifikacje i zawody, informowanie o rzeczywistym zapotrzebowaniu ze strony pracodawców i motywowanie osób bezrobotnych do kierunkowych szkoleń.

➤ **Barriere finansowe związane z mobilnością (dojazdy do pracy)**

Według danych źródłowych, większość podmiotów działających na analizowanym terenie była skoncentrowana na terenie Skierniewic (68,9%, 4968 podmiotów), pozostała część (31,1%, 2239 podmiotów) prowadziła działalność na terenie powiatu skierniewickiego. Oznacza to, że ze zdecydowanie trudniejszą sytuacją na lokalnym rynku pracy borykają się bezrobotni spoza Skierniewic.

Badana zbiorowość bezrobotnych powyżej 50 roku życia charakteryzowała się ograniczoną mobilnością przestrzenną. Mniejszość respondentów deklaruowała, że podejmie pracę wymagającą wyjazdów w delegacje (39,0%) i długich dojazdów (34,0%). W badaniach potwierdziła się także relatywnie niska, w porównaniu z bezrobotną młodzieżą, elastyczność wyrażająca się brakiem gotowości do podjęcia pracy kosztem dość długich dojazdów. Ponad jedna trzecia ankietowanych podjęłaby się pracy, do której dojazd w jedną stronę trwa nie dłużej niż 30 minut (36,0%), a blisko połowa gotowa akceptowała dojazd mieszczący się w przedziale od 45 minut do 1 godziny (48,0%). Tylko jeden na ośmiu respondentów nie wykluczył zatrudnienia w miejscowościach, do których dojazd trwa powyżej 1 godziny w jedną stronę (12,0%).

W analizowanej grupie bezrobotnych istotnym czynnikiem ograniczającym mobilność jest zapewne gorszy stan zdrowia i wiek, powodujący mniejszą chęć do przemieszczania się. Ważną barierą jest też zapewne brak środków materialnych wynikający z pauperyzacji ludności, szczególnie w powiecie skierniewickim. Ankietowani bezrobotni wskazywali, że główną materialną przeszkodą w znalezieniu zatrudnienia jest właśnie brak środków finansowych na dojazdy w poszukiwaniu pracy (39,0%) oraz ograniczający mobilność brak samochodu (29,0%).

Obszar interwencji: Wpieranie mobilności osób poszukujących pracy, dotowanie dojazdów osób bezrobotnych zamieszkujących poza miastem Skierniewice, zwłaszcza na odległych terenach wiejskich.

➤ Pauperyzacja tej części bezrobotnych

Zgodnie z danymi na rok 2011, w mieście Skierniewice aż 1,1 tys. gospodarstw domowych i ponad 2,5 tys. osób korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Wskaźnik ten był dwukrotnie wyższy dla całego powiatu skierniewickiego (17,8%), na którym to obszarze środowiskowa pomoc społeczna w 2011 roku udzieliła wsparcia ok. 3,2 tys. osób zamieszkujących w 1,0 tys. gospodarstw domowych.

Niekorzystna sytuacja materialna w sposób istotny wpływa także na możliwości działania znacznej części bezrobotnych po 50 roku życia. Dwie piąte respondentów zgłaszało problem ograniczonej mobilności w poszukiwaniu pracy, wynikającej z braku środków finansowych na dojazdy (39,0%), a częściej niż co czwarty badany postrzegał jako barierę brak samochodu i środków finansowych na tzw. „rozruch zawodowy” (po 29,0%). Ponad co czwarta osoba nie posiadała żadnego zabezpieczenia finansowego na pierwszy miesiąc po zatrudnieniu, poprzedzający wypłatę (26,0%). Na poziomie ocen subiektywnych, ponad połowa badanych (55,0%) sygnalizowała poważne problemy materialne. Jedna trzecia badanych ocenia swój status materialny posiłkując się określeniem, że „żyjemy skromnie, ale nie brakuje pieniędzy na podstawowe potrzeby” (31,0%). Można przypuszczać, że w tej grupie znalazły się osoby z obiektywnie jeszcze trudniejszą sytuacją bytową, gdyż trudno było im przyznać się do ubóstwa. Tylko jeden na siedmiu respondentów uznał, że znajduje się w dobrej kondycji finansowej (14,0%), a żaden z ankietowanych nie wybrał wariantu odpowiedzi: „żyjemy na wysokim poziomie, nie musimy się liczyć z wydatkami”.

Przeprowadzone badania dowodzą, że z bezrobociem mieszkańców powiatu skierniewickiego i miasta Sieniewice w znacznym stopniu koreluje trudna sytuacja materialna, która z pewnością ogranicza ich mobilność i aktywność w poszukiwaniu pracy, a także aktywność edukacyjną, szkoleniową.

Obszar interwencji: Wsparcie finansowe osób bezrobotnych w zakresie dojazdów w poszukiwaniu pracy; refundacja szkoleń, innych form edukacji zawodowej; zapewnienie bezpłatnego dostępu do źródeł informacji o ofertach pracy (prasa, Internet).

➤ Niska samoocena bezrobotnych, brak wiary w szanse na rynku pracy

Obok barier finansowych, materialnych, ważne okazały się przeszkody psychologiczne, wynikające z niskiej samooceny i braku wiary w szanse na znalezienie zatrudnienia.

Jak pokazują badania nad osobami bezrobotnymi powyżej 50 roku życia, ponad jedna czwarta ankietowanych (27,0%) oceniła własne szanse na zatrudnienie jako „takie same”, jak innych kandydatów do zatrudnienia. W pozostałych przypadkach odsetek ankietowanych, którzy, postrzegają swoją pozycję jako w różnym stopniu gorszą (w sumie 52,0%) jest kilkakrotnie wyższy niż osób szacujących swoje szanse jako większe od pozostałych bezrobotnych (w sumie 14,0%). Zwraca uwagę, że w tej ostatniej grupie tylko jeden na pięćdziesięciu badanych ocenił swoje szanse znalezienia pracy jako „zdecydowanie większe” (2,0%), podczas gdy niemal co piąty respondent wybrał skrajnie pesymistyczny wariant odpowiedzi: „zdecydowanie mniejsze” szanse (19,0%).

Krytyczna ocena własnych szans, sformułowana przez ponad połowę ankietowanych, działa z pewnością demotywująco, a poczucie zajmowania zdecydowanie gorszej pozycji na rynku pracy może powodować wręcz wycofanie się z rywalizacji o zatrudnienie.

Obszar interwencji: Wsparcie psychologiczne, motywowanie do poszukiwania pracy; szkolenia z zakresu autoprezentacji i skutecznego poszukiwania pracy.

➤ **Spowolnienie gospodarcze gospodarczy utrudniający zakładanej nowej działalności gospodarczej**

Ostatnią z kluczowych barier jest spowolnienie lokalnej gospodarki, powodujące zastój w zakresie przyjmowania nowych pracowników do zakładów pracy działających w obu powiatach. Z tego powodu, dość ograniczone są również możliwości tworzenia firm przez osoby bezrobotne w ramach dostępnych dotacji.

Jak wynika z analizy źródłowej, w trzyletnim okresie 2009-2011 PUP w Skierniewicach przyznało osobom bezrobotnym dotacje na założenie 430 firm, przy czym 94 podmioty (21,9%) uległy likwidacji. Największa liczba powstałych firm przypadła na 2010 rok, kiedy założono 218 z nich. Bezrobotne osoby tworzyły najczęściej firmy budowlane (25,3%), zajmujące się „handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych włączając motocykle” (23,0%) oraz podmioty prowadzące działalność profesjonalną, nauką i techniczną (15,1%). Należy zaakcentować, że pierwsze dwie branże należały jednocześnie do najbardziej ryzykownych, a z powodu popularności – do najbardziej konkurencyjnych, gdyż w tym samym czasie zlikwidowano co piąty zakład budowlany (19,1%) i co trzecią firmę handlową (31,9%) założoną w ramach dotacji z PUP.

Warto zaznaczyć, że wśród ankietowanych bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, tylko 1,0% dotychczas skorzystał w PUP z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Dane urzędowe dotyczące struktury społeczno-demograficznej osób bezrobotnych, które w latach 2009-2011 uzyskały dotację na założenie działalności gospodarczej potwierdzają, że tylko nieliczne dotacje uzyskały osoby w wieku powyżej 50 lat (4,9%). Natomiast występuje znaczne zainteresowanie tą formą pomocy – ponad jedna piąta respondentów zamierza ubiegać się w PUP o środki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej (22,0%). Bezrobotnych zainteresowanych uruchomieniem własnej działalności gospodarczej dopytano, czy i jakiej pomocy oczekują ze strony PUP. Okazało się, że ponad połowa z nich nie rozpocznie działalności bez wsparcia ze strony Urzędu (53%), blisko jedna trzecia ankietowanych jest zdeterminowana, aby założyć własną firmę nawet bez dotacji (29%).

Jeśli chodzi o ewentualne nisze gospodarcze, w których mogłyby podjąć działalność osoby bezrobotne, to ankietowani przedsiębiorcy mieli problemy z określeniem ewentualnych luk rynkowych występujących w powiecie skierniewickim i w mieście Skierniewice, a ewentualnie dostrzegli potrzebę zwiększenia ilości trzech rodzajów usług z zakresu mechaniki samochodowej (3,1%) lub w innych dziedzinach (do 1,0% wskazań). Niewykluczone, że badani przedsiębiorcy nie podawali takich obszarów z obawy przed ewentualną konkurencją ze strony nowopowstających podmiotów. Warto też zaznaczyć, że ankietowani pracodawcy działający na lokalnym rynku pracy w mniejszości (28,7%) są zainteresowani potencjalną kooperacją z przedsiębiorstwami zakładanymi przez osoby bezrobotne, zaś co trzeci badany zdecydowanie zaprzeczył możliwości powstania takiego partnerstwa (34,7%).

Obszar interwencji: Wspieranie przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia; udzielanie jednorazowych środków na działalność gospodarczą, przy uwzględnieniu nisz rynkowych i obszarów ryzykownych dla lokalnej działalności gospodarczej; szkolenia dla osób powyżej 50 życia z zakresu przedsiębiorczości, wdrażanie wiedzy niezbędnej do założenia i prowadzenia własnej firmy, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb tej kategorii osób bezrobotnych.

3. Rekomendacje dotyczące wyboru skutecznych instrumentów wsparcia

Na podstawie przeprowadzonych badań dotyczących rynku pracy w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice rekomenduje się wdrożenie następujących instrumentów wsparcia w ramach programu specjalnego adresowanego do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia:

- Współpraca z doradcą zawodowym – przygotowanie Indywidualnego Planu Rozwoju,

- Refundacja kosztów doposażenia, wyposażania stanowisk pracy,
 - Refundacja wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych,
 - Staże dla osób bezrobotnych,
 - Szkolenia dla osób bezrobotnych, stypendia szkoleniowe, zwrot kosztów dojazdu na szkolenia,
 - Dotacje na założenie własnej działalności gospodarczej,
 - Działania wspierające mobilność osób bezrobotnych,
 - Akcja informacyjno-promocyjna adresowana do pracodawców.
- **Współpraca z doradcą zawodowym – przygotowanie Indywidualnego Planu Rozwoju**

Zaleca się, by dla każdego bezrobotnego w wieku powyżej 50 lat, przy wsparciu doradcy zawodowego oraz psychologa, został opracowany Indywidualny Plan Rozwoju. Po pierwsze, dokładnego sprawdzenia wymaga poziom i zakres indywidualnych kwalifikacji zawodowych w wyraźnym odniesieniu do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy. Po drugie, należy zdiagnozować stan psychologiczny bezrobotnych, a szczególnie ich samoocenę i powiązany z nią poziom motywacji do zmiany sytuacji życiowej oraz indywidualne preferencje i predyspozycje bezrobotnych. Należy dążyć jednocześnie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i do zwiększania poziomu i zakresu aktywności zawodowej i edukacyjnej bezrobotnych.

Psycholog wraz z doradcą zawodowym powinni szczególnie nacisk położyć na sferę aspiracji zawodowych i edukacyjnych. Należy kształtować postawy proedukacyjne, promować, upowszechniać ideę uczenia się przez całe życie (*lifelong learning*) oraz aktywności zawodowej osób powyżej 50 roku życia. Zmiana postaw powinna skutkować poprawą aktywności edukacyjnej i zawodowej bezrobotnych.

Warto zaznaczyć, że tylko mniejszości badanych bezrobotnych znane było poradnictwo zawodowe, jako forma wsparcia (27,8%), a tylko pojedyncze osoby skorzystały kiedykolwiek z tego instrumentu (2,0%). W dominującej części i badani nie są zainteresowani współpracą z doradcą zawodowym, a tylko 8,0% wyraziła chęć uczestnictwa. Niskie zainteresowanie może wynikać z braku wiedzy o tym, że taka forma jest dostępna, co rzeczywiście oznacza doradztwo zawodowe i jakie przynosi efekty.

Jest to zalecany instrument w aktywizacji bezrobotnych osób, przygotowywanych do wdrożenia Indywidualnego Planu Rozwoju. Dzięki rozpoznaniu deficytów kwalifikacji i umiejętności, a także barier natury psychologicznej, w dalszym etapie współpracy z osobą bezrobotną będzie możliwe dopasowanie takich form pomocy, które pozwolą dostosować się jej do wymagań rynku pracy, przy uwzględnieniu indywidualnego potencjału.

➤ **Refundacja kosztów doposażenia, wyposażania stanowisk pracy**

W związku z trudną sytuacją finansową części lokalnych firm, ważnym czynnikiem pobudzającym lokalny rynek pracy może być dofinansowywanie „zatrudniających” pracodawców w ramach refundacji kosztów doposażenia, wyposażenia stanowisk pracy. Należy zadbać o to, by informacja o takiej formie wsparcia dotarła do podmiotów potencjalnie nim zainteresowanych.

Można spodziewać się zainteresowania takimi instrumentami wsparcia – największe zainteresowanie badanych pracodawców w ramach programu specjalnego dotyczyło właśnie „refundacji kosztów doposażenia, wyposażenia stanowisk pracy” (23,4%), ale znaczna część ankietowanych nie podała żadnej możliwości, co może wynikać z deficytu wiedzy na ten temat.

Należy przewidzieć dodatkowe zachęty dla pracodawców zatrudniających kandydatów w wieku powyżej 50 roku życia, ponieważ jest to grupa wyraźnie defaworyzowana przez lokalnych przedsiębiorców. Można np. wprowadzić system punktowy, dzięki któremu

pierwszeństwo w udziale w subwencionowanym zatrudnieniu będzie przypadać pracodawcom zatrudniającym bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

➤ **Refundacja wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych**

Ze względu na deficyty miejsc pracy oraz szczególnie niekorzystną sytuację na rynku pracy osób powyżej 50 roku życia, rekomenduje się wdrażanie skutecznych form aktywizacji, które pozwolą „starszym” bezrobotnym utrzymać się na rynku pracy i uniknąć psychospołecznych skutków trwałego bezrobocia. Istotna jest także aktualizacja kwalifikacji zawodowych zdobywanych bezpośrednio u lokalnych pracodawców. Oczekiwana formą wsparcia jest refundacja wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych – choć nie jest ona zbyt popularna wśród badanych pracodawców (18,9%), to znaczna część bezrobotnych osób wyraziła gotowość do skorzystania z takiej formy pomocy (45,0%).

➤ **Staże dla osób bezrobotnych**

Istotnym problemem znaczącej części osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia jest brak oczekiwanych przez pracodawców kwalifikacji zawodowych, niski poziom wykształcenia większości tej grupy, a także brak dodatkowych kwalifikacji popartych certyfikatami. Dotyczy to przede wszystkim dość licznych w tej grupie wieku długotrwale bezrobotnych, których kwalifikacje zdezaktualizowały się z powodu ukończenia szkoły w zupełnie innych warunkach ekonomicznych (inne zapotrzebowanie) i z braku możliwości zdobycia u pracodawców doświadczenia zawodowego niezbędnego do utrzymania się na aktualnym rynku pracy. Badania nad pracodawcami i osobami bezrobotnymi wskazują na dość niskie zainteresowanie tą formą pomocy obu potencjalnych grup beneficjentów, przy czym większa gotowość występuje wśród pracodawców (21,6%), a znacznie mniejsza wśród bezrobotnych (tylko 7,0% gotowych do współpracy). Ten niski poziom zainteresowania może wynikać m. in. z tego, że staże są kojarzone z formą pomocy typową i najbardziej adekwatną dla młodych bezrobotnych.

➤ **Szkolenia dla osób bezrobotnych, stypendia szkoleniowe, zwrot kosztów dojazdu na szkolenia**

Ze względu na niski stopień dopasowania formalnych kwalifikacji zawodowych omawianej grupy osób bezrobotnych do popytu na analizowanym rynku pracy rekomenduje się wdrożenie systemu szkoleń skierowanych do osób zarejestrowanych w PUP.

Należy jednak wziąć pod uwagę, że w znaczącej części osoby bezrobotne wykazały brak motywacji do udziału w tej formie wsparcia (53,0%). Dlatego konieczne jest zastosowanie dodatkowych motywatorów, zwłaszcza, że proponowana tematyka szkoleń może być niezgodna z aspiracjami potencjalnych uczestników oraz zderzyć się z brakiem wiary w sens zdobywania dodatkowych kwalifikacji. Inną barierą w tej grupie bezrobotnych będą także trudności finansowe, a nawet fakt pozostawania w stanie ubóstwa. Wydaje się zatem, że skutecznymi motywatorami mogą okazać się stypendia szkoleniowe, zaś dla beneficjentów dojeżdżających na szkolenia z odleglejszych i bardziej spauperyzowanych obszarów należy uruchomić zwroty kosztów dojazdów.

Zakres tematyczny szkoleń powinien ściśle odpowiadać potrzebom rynku pracy, przy czym należy przede wszystkim uzupełniać braki kwalifikacji w zawodach zidentyfikowanych jako deficytowe a zrezygnować ze szkoleń kształtujących umiejętności w zawodach nadwyżkowych i zrównoważonych. Tę formę wsparcia powinno się traktować jako element uzupełniający, wraz z instrumentami związanymi z aktywizacją zawodową (np. staże, subwencionowane zatrudnienie).

➤ **Dotacje na założenie własnej działalności gospodarczej**

Kolejnym z zalecanych instrumentów aktywizującym bezrobotnych powyżej 50 roku życia są jednorazowe dotacje na prowadzenie działalności gospodarczej.

Wśród ankietowanych bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, tylko 1,0% dotychczas skorzystał w PUP z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, ale występuje dość duże zainteresowanie tą formą pomocy – ponad jedna piąta respondentów zamierza ubiegać się w PUP o środki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej (22,0%).

Jak wskazywano, ponad połowa takich potencjalnych beneficjentów twierdzi, że nie rozpocznie działalności bez finansowego wsparcia ze strony PUP (53,0%). Ponadto, wsparcie finansowe może okazać się niewystarczające dla osób nie posiadających doświadczenia w prowadzeniu własnej firmy, dlatego dodatkowym wzmocnieniem pomocy powinny być odpowiednie szkolenia i usługi doradcze w zakresie założenia i prowadzenia własnego przedsiębiorstwa, zgodnie z zapotrzebowaniem osób bezrobotnych.

Zgodnie z wynikami badań, bezrobotni powyżej 50 roku życia, planujący założenie własnej firmy, oczekują powszechnie dodatkowej pomocy ze strony PUP w postaci: pomocy doradczej przy staraniach o dotację (95%), pomocy doradczej przy zakładaniu działalności (90%), szkolenia z zakresu prowadzenia działalności (75%); szkolenia z zakresu zakładania działalności (70%); pomocy doradczej na etapie funkcjonowania firmy (50%). Ponadto, wśród osób bezrobotnych zainteresowanych dotacją na założenie własnej działalności gospodarczej największe deficyty wiedzy dotyczą następujących problemów: możliwość uzyskania dotacji (52%), znajomość przepisów prawnych dotyczących prowadzenia działalności (48%), opracowania biznes planu (48%), prowadzenia księgowości (43%), zagadnień z zakresu „kadry i płace” (43%). Dlatego warto podnosić kwalifikacje zawodowe bezrobotnych zakładających własny biznes właśnie w tych zakresach tematycznych.

Należy również zachęcać lokalnych przedsiębiorców do nawiązywania współpracy z firmami zakładanymi przez osoby bezrobotne we wskazanych w badaniach zakresach.

➤ **Działania wspierające mobilność osób bezrobotnych**

Dofinansowania wymagają koszty dojazdu w poszukiwaniu pracy, a także na odbywane szkolenia, na staże, prace interwencyjne poza miejscem zamieszkania. Refundacją kosztów odjazdów było zainteresowanych tylko 3,0% badanych bezrobotnych, ale tylko niewielka część respondentów wiedziała, że może skorzystać z takiej formy (9,3%). Ustalony w badaniach niski poziom mobilności geograficznej, aktywności edukacyjnej może być skutkiem znacznej bariery finansowej, wynikającej z pauperyzacji ludności zamieszkującej na terenie objętym diagnozą.

➤ **Akcja informacyjno-promocyjna adresowana do pracodawców**

Wdrożenie planowanego programu powinno być połączone z odpowiednią akcją informacyjno- promocyjną upowszechniającą ideę zatrudniania osób powyżej 50 roku życia.

Z badań ilościowych wynika, że tylko mniejszość (36,6%) ankietowanych pracodawców wyraziła gotowość do podjęcia współpracy z PUP w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, zaś ponad dwie piąte pracodawców odmówiło udziału w programie (44,6%). Ponad połowa badanych przedsiębiorców gotowych do kooperacji z PUP nie potrafiła wskazać preferowanych form wsparcia w ramach programu specjalnego dla osób powyżej 50 roku życia (54,1% dla „trudno powiedzieć”). Ten wynik może świadczyć o braku dostatecznej wiedzy lokalnych pracodawców na temat możliwości wspierania zatrudnienia osób bezrobotnych ze strony urzędu pracy.

Dlatego zachęca się do stałego i rzetelnego informowania o korzyściach przy zatrudnianiu 50 plus przy wsparciu tej kategorii osób, do przedstawiania pełnej oferty instrumentów, z jakich mogą skorzystać pracodawcy współpracujący z PUP.

Spis tabel i wykresów

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewic na tle województwa łódzkiego	6
Tabela 1. Powierzchnia i ludność w mieście Skierniewice, powiecie skierniewickim oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego na tle województwa łódzkiego w 2011 roku	7
Tabela 2. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2006-2011 w mieście Skierniewice, powiecie skierniewickim oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego na tle województwa łódzkiego oraz Polski	8
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności w mieście Skierniewice, powiecie skierniewickim oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego na tle województwa łódzkiego oraz Polski w 2011 roku.....	9
Tabela 4. Struktura wiekowa ludności wg płci w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim w 2011 roku.....	10
Tabela 5. Struktura ludności wg wieku i płci w mieście Skierniewice w 2011 roku.....	11
Tabela 6. Struktura ludności wg wieku i płci w powiecie skierniewickim w 2011 roku	11
Tabela 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim na tle Polski i województwa łódzkiego w latach 2010-2012.....	12
Tabela 8. Liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim zarejestrowanych w PUP Skierniewice w latach 2010-2012.....	16
Tabela 9. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w mieście Skierniewice oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego w XII 2012 roku	17
Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych w mieście Skierniewice oraz w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego z podziałem na płeć w XII 2012 roku	18
Tabela 11. Struktura bezrobocia w województwie łódzkim oraz w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku (wybrane kategorie).....	19
Tabela 12. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Skierniewicach w latach 2010-2011-2012.....	20
Tabela 13. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowane w PUP w Skierniewicach w latach 2010-2011-2012.....	21
Tabela 14. Struktura osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach ze względu na płeć w XII 2012 roku.....	22
Tabela 15. Udział wybranych kategorii osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego oraz Skierniewicach – lata 2010-2011-2012.....	23
Tabela 16. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w XII 2012 roku.....	25
Tabela 17. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Skierniewicach ze względu na płeć w XII 2012 roku.....	27
Tabela 18. Struktura społeczno-demograficzna osób długotrwale bezrobotnych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w XII 2012 roku	28
Tabela 19. Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice (wybrane kategorie) wg stanu na 13.02.2013 roku.....	29
Tabela 20. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice – XII 2012 rok.....	30
Tabela 21. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w PUP Skierniewice (wybrane kategorie).....	31
Tabela 22. Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej na koniec XII 2011 roku.....	32
Tabela 23. Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów własności dla województwa łódzkiego, powiatu skierniewickiego i miasta Skierniewice na koniec XII 2011 roku.....	33
Tabela 24. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto z zł w gospodarce narodowej ogółem oraz według sektorów własności	33
Tabela 25. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2011 roku w Polsce, województwie łódzkim, mieście Skierniewice oraz poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego wg sektorów własności	34
Tabela 26. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim wg klas wielkości	35
Tabela 27. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana w systemie REGON w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim wg sekcji PKD	36
Tabela 28. Liczba przyznanych przez PUP Skierniewice dotacji na założenie działalności gospodarczej (wg liczby osób bezrobotnych) w latach 2009-2010-2011	37
Tabela 29. Założone oraz zlikwidowane podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w latach 2009-2011.....	38
Tabela 30. Ranking najczęściej zakładanych podmiotów gospodarczych wg klas i podklas w latach 2009-2011 ..	39
Tabela 31. Ranking najczęściej likwidowanych podmiotów gospodarczych wg klas i podklas w latach 2009-2011	40
Tabela 32. Struktura społeczno-demograficzna osób bezrobotnych, które w latach 2009-2011 otrzymały dotację na założenie działalności gospodarczej a aktualny status firmy.....	40

Tabela 33. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w 2010 i 2011 roku w Polsce, województwie łódzkim, mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim	42
Tabela 34. Napływ i odpływ ludności w 2011 roku w województwie łódzkim, mieście Skierniewice oraz w powiecie skierniewickim	42
Tabela 35. Udział beneficjentów pomocy społecznej w ludności ogółem w 2011 roku w mieście Skierniewice oraz poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego	43
Tabela 36. Bezrobotni wg zawodów zarejestrowani w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku	45
Tabela 37. Bezrobotne kobiety wg zawodów zarejestrowane w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku	46
Tabela 38. Bezrobotni mężczyźni wg zawodów zarejestrowani w PUP Skierniewice na koniec XII 2012 roku	47
Tabela 39. Oferty pracy wg zawodów zgłoszone do PUP Skierniewice w 2012 roku	48
Tabela 40. Ranking wybranych zawodów deficytowych (wg najczęściej pojawiających się ofert pracy), w których nie odnotowano osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Skierniewice w 2012 roku	50
Tabela 41. Ranking zawodów deficytowych w 2012 roku w PUP Skierniewice	51
Tabela 42. Ranking zawodów nadwyżkowych w 2012 roku w PUP Skierniewice	52
Tabela 43. Ranking zawodów nadwyżkowych, w których nie pojawiła się żadna oferta pracy w 2012 roku w PUP Skierniewice	53
Tabela 44. Ranking zawodów deficytowych wg różnicy pomiędzy liczbą ofert pracy a liczbą osób bezrobotnych w 2012 roku w PUP Skierniewice	54
Tabela 45. Ranking zawodów nadwyżkowych wg różnicy pomiędzy liczbą ofert pracy a liczbą osób bezrobotnych w 2012 roku w PUP Skierniewice	55
Tabela 46. Bezrobotni wg rodzaju działalności w ostatnim miejscu pracy oraz oferty pracy wg sekcji PKD zgłoszone do PUP Skierniewice w I-półroczu 2012 roku	57
Tabela 47. Bezrobotni wg rodzaju działalności w ostatnim miejscu pracy oraz oferty pracy wg sekcji PKD zgłoszone do PUP Skierniewice w II-półroczu 2012 roku	59
Tabela 48. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach wg sekcji PKD w mln zł w 2011 roku	61
Tabela 49. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki zewnętrzne)	70
Tabela 50. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (kwalifikacje zawodowe)	71
Tabela 51. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki materialne)	72
Tabela 52. Posiadanie środków łączności i samochodu	73
Tabela 53. Bariery w znalezieniu zatrudnienia (czynniki osobiste)	74
Tabela 54. Ocena stopnia trudności znalezienia pracy	75
Tabela 55. Kluczowe bariery utrudniające znalezienie pracy	76
Tabela 56. Częstotliwość stosowania poszczególnych sposobów poszukiwania pracy	78
Tabela 57. Najskuteczniejsze sposoby poszukiwania pracy	79
Tabela 58. Przyczyny rejestracji w PUP	81
Tabela 59. Znane respondentom formy pomocy oferowane przez PUP	82
Tabela 60. Formy pomocy oferowane przez PUP, z których skorzystali respondenci	83
Tabela 61. Przyczyny niepodjęcia pracy po skorzystaniu z pomocy PUP	86
Tabela 62. Preferowane formy pomocy ze strony PUP	87
Tabela 63. Preferowane formy pomocy oferowane przez PUP a płeć respondentów	88
Tabela 64. Preferowane formy pomocy oferowane przez PUP a poziom wykształcenia respondenta	89
Tabela 65. Preferowana tematyka szkoleń organizowanych przez PUP	91
Tabela 66. Preferowana tematyka szkoleń a płeć respondentów	92
Tabela 67. Oczekiwane formy pomocy przy zakładaniu działalności gospodarczej	93
Tabela 68. Ocena aktualnej wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej	94
Tabela 69. Forma zatrudnienia i wymiar czasu pracy w ostatnim miejscu pracy	95
Tabela 70. Doświadczenie w pracy „na czarno” a płeć i poziom wykształcenia respondentów	98
Tabela 71. Rodzaj posiadanego prawa jazdy (z uwzględnieniem różnicowania wg płci)	103
Tabela 72. Ocena stopnia trudności poszczególnych czynności	104
Tabela 73. Rodzaj dodatkowych kwalifikacji (z uwzględnieniem różnicowania wg płci)	106
Tabela 74. Dlaczego nie planuje Pan(i) kontynuacji nauki?	109
Tabela 75. Przyczyny braku chęci do udziału w szkoleniach	110
Tabela 76. Gotowość do udziału w szkoleniach w ciągu najbliższych 12 miesięcy a płeć i poziom wykształcenia respondentów	111
Tabela 77. Preferowana tematyka szkoleń	112
Tabela 78. Preferowana tematyka szkoleń a płeć	113
Tabela 79. Zawód wyuczony (grupy elementarne zgodnie z KZiS)	115
Tabela 80. Jakich kwalifikacji Panu(i) brakuje do wykonywania zawodu wyuczonego?	118
Tabela 81. Zawód wykonywany w ostatnim miejscu pracy (grupy elementarne zgodnie z KZiS)	122
Tabela 82. Uzyskaniem jakiego zawodu był(a)by Pan(i) zainteresowany(a) (grupy elementarne zgodnie z KZiS)?	125
Tabela 83. Gotowość do zmiany zawodu a płeć i poziom wykształcenia respondentów	126
Tabela 84. Elastyczność zawodowa	127

Tabela 85. Mobilność geograficzna	129
Tabela 86. Stanowiska pracy typowane do zwolnień (grupy elementarne zgodnie z KZiS).....	148
Tabela 87. Plany zatrudnienia pracowników w ciągu najbliższych 12 miesięcy a liczba zatrudnionych pracowników	150
Tabela 88. Planowanie zatrudnienia w najbliższych 12 miesiącach a sektor ekonomiczny.....	151
Tabela 89. Planowanie zatrudnienia w najbliższych 12 miesiącach a sektor własności.....	152
Tabela 90. Proszę powiedzieć, co musiałoby się zmienić, aby Państwa firma/instytucja mogła zatrudnić pracowników?	153
Tabela 91. Planowane w ciągu najbliższych 12 miesięcy stanowiska pracy (grupy elementarne zgodnie z KZiS)	155
Tabela 92. Preferowane przez pracodawców formy wsparcia.....	166
Tabela 93. Dlaczego nie jest Pan(i) zainteresowany(a) współpracą z PUP w ramach programu specjalnego skierowanego dla osób bezrobotnych powyżej 50 życia	168
Wykres 1. Stopa bezrobocia wg województw na koniec XII 2012 roku	13
Wykres 2. Stopa bezrobocia wg powiatów w województwie łódzkim na koniec XII 2012 roku	14
Wykres 3. Liczba osób bezrobotnych w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim zarejestrowanych w PUP Skierniewice w latach 2010-2012	15
Wykres 4. Oferty pracy zgłoszone w latach 2010-2011-2012 do PUP Skierniewice.....	56
Wykres 5. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w mln zł w latach 2010-2011	60
Wykres 6. Autoocena szans na znalezienie pracy.....	69
Wykres 7. Subiektywna ocena sytuacji materialnej respondentów.....	72
Wykres 8. Czy jest Pani aktualnie zainteresowana podjęciem pracy?	80
Wykres 9. Czy podjął/podjęła Pan(i) zatrudnienie po zakończonej formie pomocy PUP?	84
Wykres 10. Podjęcie zatrudnienia a forma pomocy, z której skorzystali respondenci	85
Wykres 11. Gotowość założenia działalności gospodarczej w zależności od otrzymania pomocy z PUP.....	93
Wykres 12. Czy pracował(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?.....	96
Wykres 13. Czy aktualnie wykonuje Pan(i) jakąkolwiek pracę (np. sezonową, dorywcza)?	97
Wykres 14. Ocena zdobytych w szkole kwalifikacji zawodowych.....	99
Wykres 15. Ocena zdobytych w trakcie edukacji kwalifikacji zawodowych a poziom wykształcenia respondentów	100
Wykres 16. Poziom zadowolenia ze zdobytego poziomu wykształcenia	101
Wykres 17. Stopień zadowolenia ze zdobytego wykształcenia a poziom wykształcenia respondentów	102
Wykres 18. Posiadanie dodatkowych kwalifikacji, formalnych uprawnień oraz umiejętności	105
Wykres 19. Uczestnictwo w szkoleniach w ciągu ostatnich 3 lat.....	107
Wykres 20. Czy Planuje Pan(i) podnieść poziom swojego wykształcenia?	108
Wykres 21. Czy planuje Pan(i) w ciągu najbliższego roku uczestniczyć w kursach, szkoleniach, warsztatach?	110
Wykres 22. Zawód wyuczony (grupy wielkie zgodnie z KZiS)	114
Wykres 23. Czy pracował(a) Pan(i) w zawodzie wyuczonym	116
Wykres 24. Zawód wyuczony (grupy wielkie zgodnie z KZiS) a posiadanie doświadczenia zawodowego w tym zawodzie.....	117
Wykres 25. Ocena kwalifikacji do wykonywania wyuczonego zawodu	118
Wykres 26. Poziom zadowolenia z posiadanego zawodu wyuczonego	119
Wykres 27. Poziom zadowolenia z zawodu wyuczonego a posiadany przez respondenta zawód wyuczony	120
Wykres 28. Zawód wykonywany w ostatnim miejscu pracy (grupy wielkie zgodnie z KZiS).....	121
Wykres 29. Czy gotów(a) był(a)by Pan(i) zmienić swój zawód?.....	123
Wykres 30. Uzyskaniem jakiego nowego zawodu był(a)by Pan(i) zainteresowany(a) (grupy wielkie zgodnie z KZiS)?	124
Wykres 31. Ile maksymalnie czasu był(a)by Pani w stanie poświęcić na codzienne dotarcie do pracy (w jedną stronę)	130
Wykres 32. Gotowość dojazdu do pracy a płeć respondentów.....	131
Wykres 33. Plany zwolnienia pracowników	142
Wykres 34. Plany kadrowe na najbliższe 12 miesięcy.....	143
Wykres 35. Plany kadrowe na najbliższe 12 miesięcy w stosunku do liczby zatrudnionych pracowników	144
Wykres 36. Plany zwolnienia pracowników a sektor ekonomiczny.....	145
Wykres 37. Plany zwolnienia pracowników a liczba zatrudnionych pracowników	146
Wykres 38. Plany zwolnienia pracowników a sektor własności	147
Wykres 39. Struktura wiekowa osób typowanych do zwolnień	148
Wykres 40. Planowane w ciągu najbliższych 12 miesięcy stanowiska pracy (grupy wielkie zgodnie z KZiS)	154
Wykres 41. Preferowany wiek kandydata.....	156
Wykres 42. Gotowość do zatrudnienia wybranych kategorii osób bezrobotnych.....	157
Wykres 43. Wymagany poziom wykształcenia	158
Wykres 44. Wymagane inne umiejętności i uprawnienia	159
Wykres 45. Jakie szkolenia powinien ukończyć kandydat starający się o pracę na tym stanowisku?.....	160
Wykres 46. Wymagany stopień umiejętności obsługi komputera	161
Wykres 47. Minimalne doświadczenie zawodowe	162
Wykres 48. Preferowana płeć kandydata	163

Wykres 49. Oferowane wynagrodzenie netto	164
Wykres 50. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych po 50 roku życia	165
Wykres 51. Gotowość do zatrudnienia skierowanego bezrobotnego po 50 roku życia	167
Wykres 52. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych po 50 roku życia a liczba zatrudnionych pracowników	169
Wykres 53. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych po 50 roku życia a sektor ekonomiczny	170
Wykres 54. Gotowość do współpracy z PUP w Skierniewicach w ramach programu specjalnego dla osób bezrobotnych powyżej 50 życia a sektor własności	171